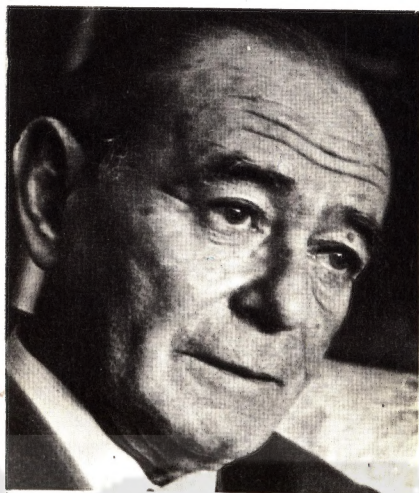

tudor mușatescu

ISBN 973-21-0452-x

1441

Lei 1800

editura minerva

«Tudor Mușatescu rămâne în istoria literaturii române prin patru piese de teatru: *Sosesc deseară*, *Titanic vals*, *...Escu* și *Visul unei nopți de iarnă*, datorită cărora dramaturgia românească a cunoscut momente de înnoire fundamentală, tipuri caracteristice cu valoare de simbol, situații comice de o virulență și de o savoare ieșite din comun. La care trebuie să adăugăm arta de constructor, subtilitatea reliefării nuanțelor sufletești, știința de a mânui și de a stăpâni desfășurările teatrale, care fac din aceste piese opere ce au rezistat timpului».

VALERIU RĂPEANU

1441

centenar

1895-1995

tudor mușatescu

tudor mușatescu

titanic vals

visul unei nopți de iarnă

Ilustrația copertei de FRANCISC KALAB

Textele din volumul de față sunt reproduse după:
Tudor Mușatescu, *Scrieri*, 1, Editura pentru
literatură, București, 1969, colaționate cu
manuscrisele aflate în arhiva scriitorului.

tudor mușatescu

titanic vals
visul unei nopți de iarnă

TEATRU

EDIȚIE ȘI TABEL CRONOLOGIC
DE TRAIAN RADU
PREFAȚĂ DE VALERIU RÂPEANU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1995
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Pentru această ediție toate drepturile rezervate Editurii Minerva (B.P.T.).

ISBN 973-21-0452-X

IV

PREFAȚĂ

Tudor Mușatescu este o personalitate caracteristică a mișcării teatrale românești dintre cele două războaie mondiale, una dintre cele care i-au conferit structurile, dinamismul și trăsăturile originale. Ca și în cazul confrăților săi mai vârstnici sau mai tineri, prezența lui Tudor Mușatescu nu s-a restrâns doar la actul creației, ci a îmbrățișat multiple forme ale manifestării teatrale: de la regie la cronică, de la administrație la dramatizări sau prelucrări. Totul desfășurat într-un ritm trepidant care în neastâmpărul și zigzagul lui vădea dorința de a face cât mai mult într-un timp pe care – parcă – îl presimțea a fi prea scurt pentru ceea ce ar fi vrut, pentru ceea ce înzestrările și voința lui l-ar fi îndreptățit să facă. Pentru unii – Victor Ion Popa, George Mihail-Zămfirescu și Mihail Sebastian – destinul a fost îngrat, boala sau accidentul răpindu-i în plină efervescență creatoare. Unii au căutat cu orice preț „drumuri noi” și celor trei citați mai sus li se alătură ca un „primus inter pares” Camil Petrescu. Au fost partizanii unor experiențe novatoare, a unor radicale schimbări de direcție în viața noastră teatrală, pe care n-au izbutit să le realizeze decât în parte. Alții s-au lăsat duși de ceea ce mentalitatea epocii sau mai bine zis a publicului de atunci impunea ca înjghebare spumoasă dar inconsistentă, vioaie dar fragilă artistic, gustată imediat și uitată tot atât de repede.

Pentru a înțelege atât locul cât și valoarea operei lui Tudor Mușatescu, va fi necesar să privim situația comediei românești în perioada care a urmat lui Caragiale. Adică a celor șase ani (1879–1885) jalonați de *O noapte furtunoasă*, *O scrisoare pierdută*, *Conu Leonida fuță cu reacțiunea*, *D-ale Carnavalului*, când Caragiale creează comedia, ridicând-o la valori arhetipale, fără a avea

înaintea lui decât tradiția popularelor „cânticele comice” ale lui Vasile Alecsandri. Ca și după Eminescu, tot așa și după Caragiale, dar încă din timpul vieții lui, urmează în comedie o perioadă de epigonism, agravată de prezența pe scenele noastre a unei generații de autori diletanți care căutau în primul rând să stabilească punți de legătură între publicul vremii, textul operei și maniera de joc. Gesturile artistice novatoare sau cele menite să contrarieze o atmosferă în care toți termenii spectacolului (text, joc actoricesc, public) trăiau într-o deplină armonie, au întârziat aproape trei decenii.

Așa se și explică de ce piesa care a deschis drumurile dramaturgiei române moderne, comedia tragică *Patima roșie* a lui Mihai Sorbul, a stârmit furtuni deopotrivă în rândurile criticii și ale spectatorilor. Doi ani mai târziu – în 1918 – când același Mihail Sorbul prezintă *Dezertorul*, continuitatea dar și nota distinctivă între Caragiale și noua generație începe să fie discutată, căpătând amploare în 1927 cu prilejul premierei unei alte comedii tragice, *Domnișoara Nastasia* de George Mihail-Zamfirescu. Apropierile se făceau în primul rând pornind de la mediu: mahalaua și lumea ei, iar „nota diferențială” se afla în viziunea asupra acestei lumi: comică până la grotesc din perspectiva lui I. L. Caragiale, comică dar încununată de tragism la ceilalți doi dramaturgi.

Tudor Mușatescu nu se înscrie în aceeași arie. Dimpotrivă, lumea pieselor sale se apropie mai degrabă de cea a „povestitorilor” de la început de veac: epoca de glorie a nuvelei și schiței românești ilustrată de Mihail Sadoveanu, I. Al. Brătrescu-Voinești, I. A. Bassarabescu, Emil Gârleanu, când lacrima se împletea cu zâmbetul, când nu puteai să râzi din toată inima deoarece o elementară mișcare de solidaritate umană te oprea și te făcea să încerci mai degrabă un sentiment de compasiune. Totul se desfășura în această învăluitoare perspectivă de duioșie, de înțelegere față de micile slăbiciuni omenești. Marile confruntări erau schițate dar niciodată declanșate.

Sosesc deseară, prima piesă a lui Tudor Mușatescu care prezintă un interes estetic, jucată în 1932, aparținea acestei lumi ale cărei valori sufletești fuseseră revigorate artistic de Victor Ion Popa, prin comedia *Mușcata din fereastră* (premiera avusese loc la 4 octombrie 1929). La o distanță de trei ani aceste piese păreau a constitui un diptic: lumea moldovenească a lui Victor Ion Popa și cea muntenească a lui Tudor Mușatescu unite prin aceeași morală tradiționalistă ce recomanda drept supremă virtute statormicia față de mediul în care te-ai născut și te-ai format sufletește. Forțele centripete care acționează în

piesa lui Tudor Mușatescu se concretizează într-una din fantasmale care bântuiau imaginarul erotic al timpului: reprezentantele „sexului frumos“ din Franța ca esență a feminității râvnite.

Întorsătura finală, aflarea adevărului datorită unei scrisori greșit adresate, îl aduce pe „fiul risipitor“ la propriu și la figurat pe calea cea bună și dreaptă, alături de o femeie care întrușipează virtuțile cumsecădeniei și sfiellii specifice românești. Piesa poate fi considerată o farsă gravă: în speranța unei dezlegări a pungii paterne, fiul înscenează o șotie care să-l vindece pe tatăl său de manii (influența vădită a navelor și schișelor lui I. A. Bassarabescu și Brătescu-Voinești), iar o farsă involuntară îi relevă îndrăgostitului apt de toate sacrificiile materiale caracterul odios al iubitei idealizate. Influența pieselor franceze din secolul trecut pun în valoare, din punct de vedere al construcției presărate cu neprevăzute încurcături, un sistem etic tradițional românesc.

Titanic vals ancorează în aceeași lume: funcționarul corect, împăcat cu mediocritatea soartei lui pe care ar suporta-o fără înverșunări, dacă asupra lui nu s-ar năpusti în fiecare clipă clanul familiei sale roase de bovarism, iritate de placiditatea cu care tatăl își privește viața și primește reproșurile lor. Acțiunea are la început o desfășurare ce ne trimite uneori cu gândul la *Cuibul cu viespi* (*Gătele* de mai târziu) de Al. Kirițescu, comedie în care familia își distilează otrăvurile într-un cazan al Satanei destul de etanș, pentru ca la un moment emanațiile rezultate să producă moartea mlădiței fragede. În piesa lui Tudor Mușatescu clanul are posibilitatea să iasă din mediocritatea traiului printr-o moștenire, ce-i drept așteptată, dar venită mai curând, în urma unui accident. Moștenirea nu reprezintă un final ci un început. Starea materială îndestulată deschide alte apetituri, pe acelea de a trece dincolo de condiția unei vieți de provincie și de a se situa astfel pe o altă orbită socială. Ori această mișcare de translație nu se poate realiza decât prin politică. De aceea, Tudor Mușatescu este socotit pe bună dreptate – unul din continuatorii lui Caragiale, din opera căruia se desprind atâtea filoane ale comediei noastre interbelice.

Încă de la începutul piesei, soția și soacra, care căutau căile de salvare din sărăcia în care trăiau, recomandau, și una și cealaltă, *calea politicii*, respinsă de eroul principal Spirache, pentru că n-avea „încredere în nici un partid“ și, pentru că nu era „în firea lui“ să facă politică. Și tocmai el, omul situat la antipodul actului politic, de-a dreptul inapt moral să intre în acest joc, psihologic fiind un placid, resemnat, lipsit de ambiție, – tocmai el va fi azvârlit în luptă, fără voia și împotriva voinței lui.

Ingeniozitatea lui Tudor Mușatescu rezidă în spațiul restrâns pe care îl acordă politicii. Tratatивele pe care Dacia Necșulescu, soția potențialului candidat fără voie, le duce pentru a asigura — bineînțeles prin „donatii” substanțiale — un loc eligibil soțului ei, alternează cu spăimele pe care familia le are de tras de pe urma șotiei jucate de Spirache care inventează o clauză testamenteară. Aici *Titanic vals* continuă precedentă piesă, *Sosese descară*, evidențiind prin succesivele adorări și repudieri ale pruncului căruia îi revenea sau nu întreaga moștenire, mizeria morală a clanului. Farsa ingenios construită de Spirache duce la posibilitatea dezvăluirii exacte a maternității și a paternității. De aceea am putea spune că politicul, dimensiunea pentru care piesa a rămas în istoria literaturii române și în imaginarul popular, ocupă planul secund al acțiunii. Iar cel prin care trebuie să se facă pasul decisiv, vorbește cu dezgust de politica pe care o refuză și acceptă candidatura cu aceea resemnare cu care acceptase și până atunci ceea ce îi dictase familia.

Și aici cred că putem releva încă o dată inteligența dramatică a lui Tudor Mușatescu: a înfățișa direct lupta electorală cu toate mizeriile ei ar fi însemnat înscrierea deliberată în conul de umbră al lui Caragiale. În *Titanic vals* comicul este potențat prin relatarea interesată de către Rădulescu-Nercea a conciliabulelor în vederea alcătuirii listei de candidați. Iar „prestația electorală” a lui Spirache — de altfel unica sa prezență în toată campania — reprezintă reversul comic al unui joc electoral ce nu-și ieșise până atunci din tipicul lui. *Aflăm* despre acest „discurs” care fusese cât se poate de laconic din două surse: cea catastrofică a fiului cel mare, cea triumfalistă a lui Rădulescu-Nercea. Cele patru scene fac ca toate cutumele electorale de până atunci să fie răsturnate spectaculos. Candidatul cere să nu fie votat, dar alegătorii apreciindu-i sinceritatea îl votează masiv! Această culminație — desfășurată și ea în plan secund — a făcut ca *Titanic vals* să fie identificată cu imaginea vieții politice din perioada interbelică. Piesa, deși se structurează pe datele sistemului electoral din acel timp, are un caracter permanent deoarece totul demonstrează aleatoriul și absurdul actului politic. De fapt Spirache va cuceri ceea ce n-a vrut să cucerească, va ajunge ceea ce n-a vrut să ajungă. Iar când avocatul îi deschide perspectivele fotoliului ministerial, Spirache reacționează consecvent cu sine: „Îți mulțumesc, domnule Rădulescu... și pentru că astăzi petrec o zi mare în viața mea... îți fac o făgăduială solemnă... în ziua când oi ajunge și ministru, mă spânzur cu cureaua de la pantaloni de cuiul

lămpii de la prezidenția de consiliu...". Este replica reținută de G. Călinescu în *Istoria literaturii române*, comentată în sensul reacției pe care o va stârni în rândul spectatorilor: „Într-o țară cu demonul politicii o astfel de candoare nu putea fi decât savuroasă și se poate închipui ce veselie trezesc replici ca acestea...”.

Succesul de public¹, succesul de critică și finalul „deschis” al piesei 4-au făcut pe Tudor Mușatescu să scrie și continuarea acestei comedii. De astă dată Tudor Mușatescu a dovedit deopotrivă acea inteligență dramatică pe care am relevat-o în atâtea rânduri dar și o imprudență care a făcut ca ...*Escu* – pentru că aceasta e piesa la care ne referim – să nu mai aibă nici succesul de public, nici pe cel de critică al piesei cardinale din creația sa dramatică. S-a dovedit deci același dramaturg perspicace „sacrificându-și” personajul central Spirache, care își încheiase rolul din punct de vedere al caracterului nu mai avea ce să spună odată cu celebrul său discurs – ca și cu mucalita amenințare legată de virtuala sa numire ca ministru. Personajul nu putea merge mai departe și construcția lui psihologică pe care am putea să o numim – fără exagerare –, perfectă se încheia sau mai degrabă se încununa cu această replică. Dar Tudor Mușatescu n-a meditat suficient la exemplul lui Caragiale care a abandonat în fașă ideea continuării *Noptii furtunoase* și a *Scrisorii pierdute* prin comedia *Titircă, Sotirescu et Comp.*

Aș mai vrea să amintesc și un alt fapt: deși după primul război mondial euforia votului universal făcuse ca politica să pătrundă în toate structurile societății în progresiie geometrică, nici o comedie românească n-a mai abordat această dimensiune a vieții noastre sociale. Nici Camil Petrescu, nici Mihail Sorbul, nici Al. Kirițescu, nici G. Ciprian, nici George Mihail-Zamfirescu, nici Mihail Sebastian, nici Victor Ion Popa, nici Mircea Ștefănescu n-au adus în comedii lor imaginea „României politice”, ca să folosim titlul unei cărți apărute în această perioadă. Explicațiile sunt multiple dar le vom enumera pe cele esențiale și anume caracterul lipsit de stabilitate, fluctuant și chiar inconsistent prin urmările lui ale discursului politic, ceea ce făcea ca tipurile și situațiile să intre sub incidența pamfletului cotidian, a caricaturii imediate, a instantaneului iar, ca fenomen de spectacol, să fie captat și redat de teatrul de revistă. Astfel numai *Titircă* reprezintă comedia vieții politice, dar și

¹ Vezi datele cuprinse în Tabelul cronologic al ediției de față.

aceasta înfățișată prin avatarurile intrusului fără voie a omului fără ambiție aruncat în cazanul celor mai clocotitoare ambiții care așa cum am văzut demonstrează absurditatea actului politic propriu-zis

De aceea ...*Escu* a fost primită cu nedumerire și nu s-a bucurat la premieră de strălucita carieră a *Titamcului*. Trecerea timpului însă a situat pe o altă orbită piesa care, nemaifind privită din perspectiva imediată, capătă valori perene în ciuda inegalităților pe care le vom releva.

...*Escu* nu-i o păstășă caragialescă, ci o comedie originală, al cărei acid coroziv poate fi comparat numai cu concentrația și densitatea celui din *Gaițele* lui Alexandru Kirițescu. E o comedie de moravuri politice în care undă lirică atât de proprie teatrului românesc dintre cele două războaie și atât de caracteristică celorlalte piese ale lui Tudor Mușatescu dispăre, autorul neacordând personajelor sale circumstanțele unui imbold sufletesc pozitiv. Știrpea omului atât de cinstit - Spirache Necșulescu - s-a stins. Exponentul familiei este acum Decebal, care nu păstrează nimic din cumsecădenia tatălui său. Micul pișicher, repetent pe băncile școlii primare, este acum marele poltron care trece de la un partid la altul, schimbând culorile politice cu ușurința cu care își schimbă cravatele. Dar ca să-l înțelegem pe Decebal Sp. Necșulescu, trebuie să poposim pe tărâmul criticii sociologice. „Cheia” structurii sale și implicit a titlului piesei o aflăm în timpul discuției dintre Decebal și Nina, când cel ce se pregătea să ocupe fotoliul ministerial se definește ca legatarul unei familii imense de „...ești”, care vrea să intre „în pâinea după care atâtea generații au făcut zâmbre”. Mărturisind că simte „chemarea nelămurită a mării” și că nu-l interesează mijloacele prin care a ajuns și are să ajungă, adaugă plin de mândrie că nu are în familie să nici un „...eanu” (se referea la familiile ce dominaseră viața politică și socială a României antebelice, precum Brătianu, Grădișteanu, Câmpineanu, Răznoveanu etc.).

Decebal este un produs și un reprezentant tipic al climatului care se instalează în viața noastră politică după primul război mondial: dispăre - practic - partidul conservator; alături de partidul liberal apar numeroase alte formațiuni, intitulate fie ale „poporului”, fie „țărănesc”, sau numeroase variante și combinații pe aceeași temă cu rezonanță populară, unele din ele cucerind sub această mască, imediat după război, puterea.

Acordarea votului universal face ca baza electorală a partidelor vechi să fie cu totul insuficientă iar cele noi să caute frunzași, electori, agenți. Pentru un parlament cu mult mai multe fotolii, pentru guverne ce se succedau într-un ritm mult mai rapid, pentru o organizare birocratică mult mai vastă erau chemați acum oameni precum Decebal Sp. Necșulescu, care, ca și Rică Venturiano altădată, se pretindea reprezentant al „poporului” și „bătea în ciocoi”. Numai că Decebal nu era doar un exponent a ceea ce Caragiale numea „dictatura vorbeli”, ci un om fără scrupule care își îmbogățește arsenalul parvenirii sale cu toate sloganurile, manevrele abile de conjunctură pe care noile împrejurări i le ofereau din plin.

Piesa lui Tudor Mușatescu reprezintă deci o sinteză satirică a victor politice românești dintre cele două războaie, am putea spune chiar o frescă, deoarece alături de fauna aflată într-o perpetuă agitație (fie că e vorba de somnolentul general Stamatescu, de răsfățatul Platon sau de ramolitul Langada) trec prin scenă dame voalate, cinice, lipsite de cea mai elementară moralitate precum Nina, matroane ridicole cu un apetit feroce de dominare, ca Miza Stamatescu, indivizi mediocri, dar împingând abilitatea până la abjecție precum Damian. Uneori fresca e supradimensionată deoarece încercatul constructor de tipuri și finul observator care a fost Mușatescu nu face totdeauna distincție între esențial și accidental, lăsându-se prins în plasa unor spirituale calambururi și situații cu totul particulare care nu spun aproape nimic spectatorului. O oarecare monotonie în relatarea idilei Platon-Mitzi, ca și dezlegarea întâlnirii nocturne puse la cale de Damian dau impresia unor lungimi ce dăunează acestei piese de o vervă și de o percutanță comică, prin care satira politică românească cunoaște un moment de împlinire artistică.

Ca după această imagine vitriolată a lumii, Tudor Mușatescu să se înscrie într-una din cele mai fertile măști ale teatrului românesc interbelic: comedia lirică. Ilustrată de teatrul lui Victor Ion Popa (în special *Mușcata din fereastră* și *Take, Ianke și Cadâr*), Camil Petrescu (*Mitică Popescu*), George Mihail-Zamfirescu (*Idolul și Ion Anapoda*), Mihail Sebastian (*Jocul de-a vacanța, Steaua fără nume*), comedia lirică este unul din filoanele cele mai productive ale teatrului românesc din acea vreme, reprezentând polul opus, contraponderea acelor înfruntări tragice din *Suflete tari*, *Patima roșie*, *Domnișoara Nastasia*, *Ciuta* sau a satirei feroce din *Gaițele* și *...Escu*. Pieseile numite de noi au creat o anume tipologie umană care corespundea unei

configurații sociale și morale din acea vreme. Dar ele erau influențate în egală măsură de una din direcțiile dramaturgiei universale și în special a celei franceze. Și mă gândesc la piesele care au marcat sensibilitatea epocii. *Topaze* (1928) de Marcel Pagnol și *Jean de la lune* (1929) de Marcel Achard. Și nu numai ele pentru că, într-o filiație directă sau mai depărtată, prin împrumuturi vizibile dar și prin sesizarea unei stări de spirit cu o valoare general umană, și alți autori dramatici francezi au fost urmați de confrății lor români. Într-o lume din ce în ce mai tensionată, într-o lume din ce în ce mai polarizată în care certitudinile unora, bazate pe puterea pumnului (*Domnișoara Nastasia*) sau puterea banului (*Patima Roșie*, *Ciuta* și în cel mai înalt grad *Ultima oră*), se învecinau cu incertitudinile celor care duceau o viață prozaică, banală, fără nici un relief. Dar în cenușiul cotidianului se ivește o „stea” care pentru un moment sau pentru tot restul vieții poate deturna și schimba radical cutumele unei existențe irosite pe anume fâgașuri: Cum se întâmplă în *Visul unei nopți de iarnă*, piesa lui Tudor Mușatescu, cea mai semnificativă pentru cel de-al doilea filon artistic al creației sale dramatice. Aici va trebui să relevăm și o altă caracteristică a personalității sale: spiritul parodie, demitizator, surprinderea locului comun, a distorsiunilor de limbaj, revelator fiind în acest sens: *Doresc ca micile mele rândulețe...*

Chiar și în titlurile pieselor sale intenția parodică este vizibilă: *Titanic vals* reprezintă o trimitere la cunoscuta tragedie maritimă. O tragedie survine și în piesa lui Tudor Mușatescu numai că, începând cu receptarea ei și continuând cu consecințele pe care le are asupra familiei Necșulescu, tragicul declanșează o cavaleadă comică. Nu mai e nevoie să spunem că *Visul unei nopți de iarnă* ne duce cu gândul la feeria shakespeariană *Visul unei nopți de vară*.

În piesa lui Tudor Mușatescu, *visul* împlinit în noaptea Anului Nou aparține unui personaj comun: vânzătoarea Maria Panait care reușește să pătrundă în sanctuarul idolului ei, romancierul Alexandru Manea. Ne aflăm deci în fața ecuației obișnuite: *starul* modern, adorat în tăcere de fata modestă și săracă. Simțul psihologic al dramaturgului se vădește și de astă dată prin subtilitatea cu care construiește cele două personaje, de fapt cele esențiale, a căror întâlnire le va schimba destinul. Sau mai bine zis va face ca Alexandru Manea să trăiască un proces de metamorfoză sufletească, renunțând la artificialitatea vieții de glorie și începând o nouă existență, datorită neașteptatei vizite din noaptea Anului Nou. Amândoi trăiesc în lumea visului. Nu numai

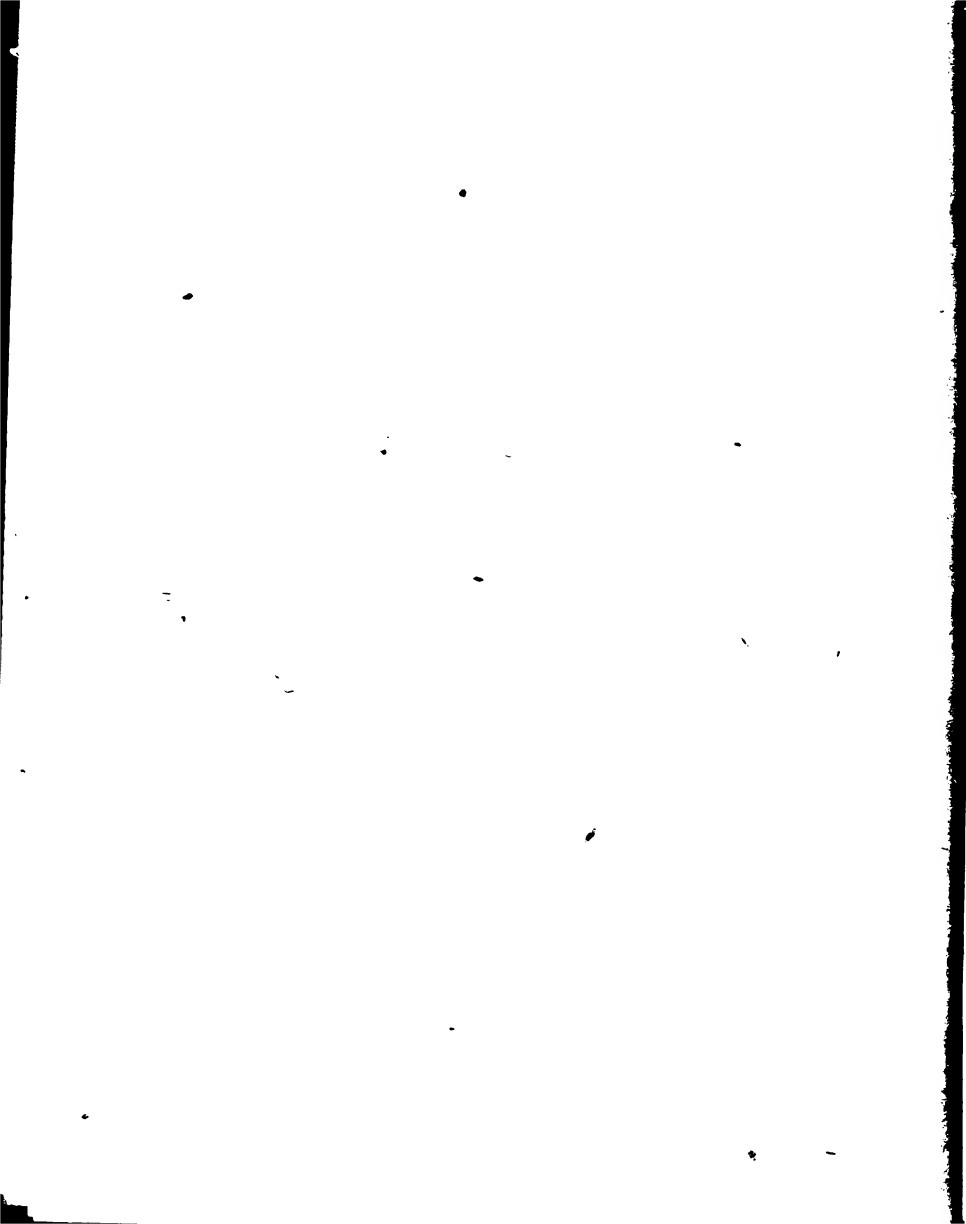
fetișcana, fericită că poate sta de vorbă cu maestrul adorat, ci la rândul său maestrul, căruia i se oferă deodată bucurii concrete, simple; și care trece într-un alt registru al existenței, acela al unei iubiri curate, al unui trai modest.

Visul unei nopți de iarnă se înscrie în filiația amintită, asemănându-se cu *Steaua fără nume* a lui Mihail Sebastian. Numai că la Tudor Mușatescu „steaua” își părăsește drumul, lăsând în urmă tot ce-l ținutua într-o viață frivolă și falsă. De fapt două sunt personajele piesei: Maria Pañait, vânzătoare de optsprezece ani care face pasul decisiv, nu pentru a seduce idolul adolescenței sale, ci pentru a-și împlini un vis, visul de a fi aproape, de a vorbi cu un om devenit mit, și Alexandru Manea care decide o resurecție spirituală, grație acestei fetișcane atât de curată sufletește.

Visul unei nopți de iarnă reprezintă în creația lui Tudor Mușatescu încheierea gamei majore a scrisului său. După aceea autorul nu și-a mai regăsit nici virulența comică, nici unda lirică. Nu este unicul caz. Am putea spune că traiectoria valorică a dramaturgiei sale este semnificativă pentru toți dramaturgii români dintre cele două războaie: după o curbă spectaculos ascendentă, urmează o autopastișare în game minore, reluări fără fiorul originalității.

Tudor Mușatescu rămâne în istoria literaturii române prin patru piese de teatru: *Sosese deseară*, *Titanic vals*, ...*Escu* și *Visul unei nopți de iarnă*, datorită cărora dramaturgia românească a cunoscut momente de înnoire fundamentală, tipuri caracteristice cu valoare de simbol, situații comice de o virulență și de o savoare ieșite din comun. La care trebuie să adăugăm arta de constructor, subtilitatea reliefării nuanțelor sufletești, știința de a mânui și de a stăpâni desfășurările teatrale, care fac din aceste piese opere ce au rezistat timpului.

VALERIU RÂPEANU

TABEL CRONOLOGIC

1903 Se naște, la 22 februarie / 7 martie, la Câmpulung Muscel, Tudor Mușatescu, al doilea din cei trei fii ai soților Alexandru și Elena Mușatescu (născută Vlădescu). Tatăl său, licențiat în Teologie, Litere și Drept, este descendentul unei serii de intelectuali (învățători și preoți), primul din neam, atestat scriptic la 1583, fiind Badea Rumânul. Alexandru Mușatescu a fost o personalitate a orașului Câmpulung Muscel; profesor de limba latină, greacă și română, director al gimnaziului „Dinicu Golescu”, primar, senator și deputat, prefect și consilier la Curtea Supremă (Casație) Administrativă din București. Mama, absolventă (cu bacalaureat) a liceului „Matei Basarab”, nu a profesat niciodată. Deosebit de dotată, având înclinații artistice, cânta la pian, vorbea curent limbile franceză și germană; era, la rândul ei, coborâtore dintr-o veche familie românească, boieri de neam, din județul Muscel, comuna Dărmănești, pe Râul Doamnei.

1910–1914 Școala primară nr. 2 de băieți din Câmpulung Muscel. Talent precoce, la vârsta de nouă ani redactează feceria *Povestea violetelor*; tot din această perioadă datează revista „Ghiocelul”, scrisă de mână, în care publică epigrame, cronici rimate, schițe precum și piesa *Ardealul*.

1914–1919 Studiile secundare (liceul): primele trei clase la gimnaziul „Dinicu Golescu” din Câmpulung Muscel; clasele a IV-a și

a V-a la Liceul internat din Iași, unde părinții se refugiaseră în vremea războiului; clasele a VI-a și a VII-a din nou la liceul „Dinicu Golescu”, iar clasa a VIII-a și bacalaureatul le-a absolvit la liceul „Sfântul Sava” din București.

Debutază cu versuri pentru copii, la „Revista copiilor și tinerimii”. Colaborează cu povestiri și însemnări din război, cuplete pentru reviste teatrale, la revistele din Iași („România”, „Scena”), semnate cu pseudonimele Ion Freamăt, Mircea Böldur, Mat. Este, de asemenea, prezent cu schițe, cronici rimate și epigrame în diferite reviste și periodice. Din anul 1919 colaborează regulat la „Rampa”.

Se înscrie la Facultatea de Drept și Filozofie și la Facultatea de Litere, unde studiază franceza și latina.

1925 Îl secondează pe Camil Petrescu la revista „Săptămâna muncii intelectuale și artistice”.

Debutază în dramaturgie cu piesa *Focurile de pe comori*, scrisă în limba franceză și reprezentată la Paris.

1924 Tot împreună cu Camil Petrescu scoate revista „Cetatea literară”. Colaborează la „Adevărul literar”, în paginile căruia publică versurile ce vor fi reunite în volumul *Vitrinele toamnei*. Este prezent și în paginile „Universului literar”. Își ia licența în Drept și în Litere – *magna cum laude*. Primește o catedră de limba franceză pe care o părăsește la scurtă vreme, la fel și cariera juridică. Gazetăria și literătura îl prinseseră iremediabil în mrejele lor și li se dedică în exclusivitate. Publică în mai toate revistele umoristice și în magazinele ilustrate, câștigându-și o incontestabilă notorietate de umorist. (Dintre pseudonimele sale mai amintim următoarele: Lunettes Noires, Simeon Kiru, Mitică Manche, Don Rodrigue, Dimitrie Taiga, B. Vrăbiuță.)

1925 În timpul stagiului militar, efectuat la Școala pregătitoare de ofițeri de rezervă de artilerie din Craiova, scrie două piese: *T.T.R.* și *Datoria*, jucate de camarazii din unitate cu ocazia depunerii jurământului militar ca elevi, iar apoi reluate pe scena Teatrului Național din Craiova. Piesele nu au fost publicate niciodată.

1926 La tipografia și librăria Gh. N. Vlădescu și fiul, Câmpulung Muscel, este editat volumul de versuri *Vitrinele toamnei*. Se remarcă prin lirismul lor discret, reținut, melancolic uneori, spiritual, cu o tentă autoironică și de îndulcit umor.

1927 Publică volumul de schițe vesele *Nudul lui Gogu*, care se bucură de succes, în ciuda rezervelor din partea criticii.

1929 25 februarie. *Panțarola*, piesă premiată de Asociația criticilor dramatici, este reprezentată la Teatrul Mic, având în distribuție pe Mișu Fotino, Gh. Niculescu-Buzău, Stanca Alexandrescu, Marietta Deculescu, Maria Voluntaru, Ștefania Popescu, Lulu Nicolau. În ciuda unor stângăcii inerente începutului, piesa anunță apariția unui autentic dramaturg. Cu toate acestea, n-a cunoscut succesul pe care l-ar fi meritat, spre dezamăgirea criticului E. Lovinescu, care își pusese mari speranțe în ea. În stagiunea 1931-1932, ultima premieră a Teatrului Național din Cernăuți a fost piesa *Panțarola*. („Prima mea piesă de teatru jucată, *Panțarola*, a fost a 25-a pe care am scris-o... Dar după ea, n-am mai aruncat nici una la coș. Învățasem un lucru capital în carieră. Și anume să-mi resping piesele”. (*Pagini de jurnal*, p. 288, *Scrieri*, vol. 8.)

1930 Tudor Mușatescu este numit inspector general al teatrelor.

1932 1 martie. La teatrul „Regina Maria”, pe scena companiei Bulandra-Maximilian-Storin-Iancovescu, are loc premiera comediei *Sosesc-deseară*, dedicată actorului Ion Iancovescu. Piesa marchează începutul marelui succes de care s-a bucurat dramaturgul; s-a impus prin caracterul ei original, prefigurând maniera și talentul scriitorului în a combina situații comice, împănate cu vorbe de spirit. Sub titlul *Chestiuni familiale*, comedia va fi reluată, pe scena Teatrului Național, în anul 1936.

21 noiembrie. Premiera, la Teatrul Național, a comediei în trei acte, *Titanic vals*, unul dintre cele mai mari succese ale teatrului românesc. În prima stagiune, piesa s-a reprezentat de 83 de ori cu „casa închisă”. Distribuția la premieră a fost următoarea: G. Calboreanu (Spirache), Gaby Danielopol (Dacia), Sonia Cluceru

(Chiriachița), Puia Ionescu (Sarmisegetuza), Marietta Sadova (Gena), Niki Atanasiu (Traian), Victoria Mierlescu (Decebal), V. Valentineanu (Petre Dinu), G. Demetru (Căpitan Stamatescu), I. Finteșteanu (Rădulescu Nercea), C. Stăncescu (Procopiu), A. Marius (Un vecin), Olga Țăranu (Doica), Tanți Săndulescu (O servitoare), G. Baldovin (Un fotograf); direcția de scenă: V. Enescu.

În stagiunea 1932-1933, Teatrul Național din Cluj pune în scenă *Titanic vals*, cu Ștefan Braborescu în rolul principal, tot el semnând și regia.

Teatrul Național din Craiova montează *Titanic vals* în toamna anului 1942; în 1943 piesa apare pe afișele Teatrului Național din Iași, în regia lui Constantin Ramadan, care interpretează și rolul lui Spirache. La 5 aprilie 1960, Teatrul Național din București a pus în scenă *Titanic vals* într-o nouă montare, sub direcția de scenă a lui Sică Alexandrescu. Din distribuție au făcut parte: Costache Antoniu, Matei Alexandru, Eugenia Popovici, Silvia Dumitrescu-Timică, Maria Voluntaru, Coca Andronescu, Cosma Brașoveanu, Sanda Toma, Eliza Ploceanu, Mișu Fotino, Constantin Răuțchi, Draga Olteanu.

Piesa a fost tradusă și jucată pe scenele teatrelor din Praga, Bratislava, Sofia, Varna, Düsseldorf, Postdam, Torino, Milano, în Ungaria, Grecia, la Moscova, Leningrad, Odesa, Sevastopol, Murmansk etc.

Realizează o antologie din schițele sale umoristice, în volumul intitulat *Alte vieți valuri*, volum foarte apreciat de publicul cititor.

1933 În timp ce *Titanic vals* își continuă seria triumfală, are loc, la Teatrul Național din București, premiera piesei ...*Escu*, preluând unele personaje din *Titanic vals*, dar nu mai repurtează, același succes.

1934 Împreună cu Sică Alexandrescu asigură conducerea Teatrului Vesel, instalat la etaj, în Palatul Eforiei Spitalelor Civile și se îngrijesc de repertoriul acestuia. În acest scop au tradus, adaptat și localizat zeci de farse și vodeviluri, îndeosebi austriece și franțuzești, cele mai multe pentru actorul Grigore Vasiliu-Birlic

(Birlic, *Figura de la Dorohoi, Aero-Găești, Sinaia la domiciliu, La iarbă verde, Dumnezeu să-l ierte, Călugărul din vechiul schit, Ionescu G. Maria, Miss România*).

- 1935 În regia lui Soare Z. Soare, la Teatrul Național este prezentată în premieră tragi-comedia *Licuricii*.
Publică romanul *Mica publicitate*.
- 1936 *Chestiuni familiale*, o ediție revăzută a piesei *Sosesc deseară*, este reprezentată pe scena Teatrului Național. Nemulțumit de programarea ei numai la matineu, autorul își retrace piesa la 21 decembrie.
- 1937 Premiera piesei *Visul unei nopți de iarnă*, comedie lirică, ne face cunoscută o altă față a talentului lui Tudor Mușatescu.
- 1939 20 februarie. La Teatrul Național se reprezintă pentru prima oară comedia în trei acte *Blokhaus*, scrisă în colaborare cu Sică Alexandrescu.
20 septembrie. Deschiderea stagiunii Teatrului din Sărindar, sub conducerea Mariei Filotti și a lui Tudor Mușatescu. Pentru spectacolul inaugural, Tudor Mușatescu scrie un *Prölog* ce a fost declamat de Maria Filotti și Ion Iancovescu.
La 28 octombrie se căsătorește cu Ecaterina (Kitty) Gheorghiu, actriță la Teatrul Național.
Premiera filmului *O noapte de pomină*, după un scenariu de Tudor Mușatescu. Printre interpreți: G. Tîmică, Dina Cocca, Costache Antoniu, Maria Wauvrina.
- 1940 La 12 ianuarie, Teatrul din Sărindar prezintă în premieră comedia în trei acte *Domnișoara Butterfly*, în regia autorului, comedie cu un dialog scăpărător. Într-o singură stagiune, piesa a cunoscut o sută de reprezentații.
Împreună cu Aurel Maican, Tudor Mușatescu se află la conducerea Teatrului din strada C. A. Rosetti (Grădina Boema). În toamnă, deschide în sala Roxy din str. Lipscani nr. 53 un teatru de dramă și comedie. Inițial s-a intitulat Teatrul din Lipscani, spectacolul inaugural având loc la 7 decembrie, cu *Titanic vals*, în regia autorului. Prima stagiune îi aduce lui Tudor

Mușatescu un mare deficit material, dar nici cea de a doua nu s-a soldat cu beneficii. Câștigul cel mai de seamă a fost lansarea unei pleiade de tineri actori: Radu Beligan, Marcel Anghelescu, Ninetta Grisi, Clody Bertola, Madelaine Andronescu.

1941 1 iunie. Se naște Bogdan Alexandru, unicul copil al lui Tudor și Kitty Mușatescu.

1942 26 octombrie. La Teatrul Național are loc premiera comediei *Coana Chirița*, prelucrare după Vasile Alecsandri. În rolul principal, Sonia Cluceru, regia fiind semnată de Soare Z. Soare. Muzica: Ion Dumitrescu. Mare succes de public.

1943 Teatrul Național din Craiova își deschide stagiunea cu piesa *Visul unei nopți de iarnă*.

1944 Este director artistic la Teatrul Colorado, dar nu pentru multă vreme.

Se refugiază la Câmpulung Muscel, organizând în orașul natal și în comunele învecinate câteva spectacole cu piesele sale. Echipa de artiști este formată din foștii angajați ai teatrelor pe care le-a condus. Din beneficii face donații societăților locale de binefacere. De asemenea, dă spectacole gratuite în toate spitalele de răniți din oraș și din județ.

Publică volumul *Teatrul la domiciliu*. Pe lângă verba dialogului, definirea caracterelor – nu numai prin comportament, dar mai ales prin limbaj –, apetitul pentru poantă, plăcerea jocului de cuvinte, a calamburului, trebuie menționat și faptul că scriitorul a introdus în teatrul său scurt un personaj cu totul nou – obiectul din inventarul cotidian – anticipând ceea ce mai târziu a impus teatrul absurdului.

1945 Începe redactarea *Paginilor de Jurnal*.

Martie. Montează, la Teatrul Național piesa lui Miron Radu Paraschivescu, *Asta-i ciudat*, pe care alți regizori o refuzaseră. Întotdeauna Tudor Mușatescu a fost alături de tinerii debutanți, sprijinindu-i, fie ei actori, regizori sau autori dramatici.

3 iunie. Este ales membru în comitetul de conducere al Societății autorilor dramatici.

La Teatrul Alhambra are loc premiera comediei muzicale *Primăvara bat-o vina*, scrisă împreună cu Vasile Tîrziu. Colaborarea lor va fi de lungă durată, realizând o serie de comedii muzicale de mare succes de public: *Sărută-mă imediat*, *Așa începe dragostea*, *Înc-o dragoste pe lume*, *Un băiat iubea o fată*, *Dragoste pe note și altele*).

9 octombrie. Premiera piesei *Madona*, la Teatrul Național - Sala Studio. Piesa este dedicată soției sale, actrița Kitty Gheorghiu, distribuită în rolul principal.

Premiera piesei *Țara fericirii*.

La editura „Universul” îi apare un volum de *Teatru*

1946 Are loc premiera piesei *Al optulea păcat*, la Teatrul Modern. La „Volta-Buzești” i se joacă piesa *Profesorul de franceză*, în regia lui Mihail Zîră.

Adaptează zeci, poate chiar sute de comedioane, neglijându-și creația originală.

1947 Premiera comediei *Mi s-au deschis ochii*, la Teatrul Nostru, un fel de continuare a *Profesorului de franceză*.

1948 În luna iulie se află în vacanță la Câmpulung Muscel, împreună cu soția și fiul lor Bobiță. Aici scrie piesa *A murit Bubi*. Primește vizita lui Radu Beligan, pentru care scrisese *Geamandura*, piesă ce urma să fie pusă în scenă la Teatrul Național - Sala Modern, în toamnă.

Teatrul „Maria Filotti” își deschide stagiunea cu comedia *A murit Bubi*, în rolul principal fiind distribuit Ion Iancovescu. A fost ultimul spectacol al teatrului condus de marea artistă Maria Filotti. Este anul în care începe o grea perioadă pentru Tudor Mușatescu și familia sa.

1949-1951 Cei mai grei ani. Pieseile îi sunt scoase din repertoriile teatrelor și nu mai primește nici o comandă; este lipsit de orice sursă de venit. Se vede obligat să-și vândă cărțile, lucrurile din casă, chiar și hainele. Din colecțiile ziarelor și revistelor la care

colaborase de-a lungul anilor confecționează pungi pe care le vinde în piață.

La 2 ianuarie 1951 i se oferă un post de redactor-prim la revista *Urzica*, dar, nesățisfăcându-l, demisionează foarte curând. „Mi-am dat demisia din calitatea de redactor-prim al revistei «Urzica». Pierd douăzeci și două de mii de lei sigure, pe lună, dar câștig, în schimb, douăzeci și două de gânduri probabile, pe zi“ (Pagini de jurnal, p. 114, vol. *Scrieri*, 8.)

1953 Sărbătorirea centenarului Teatrului Național îi prilejuieste o mare amărăciune, deoarece nu i se recunoaște rolul avut în susținerea repertoriului original românesc. „Sunt una din puținele rude în viață ale Centenarului Teatrului Național. Dar fiindcă acesta se sărbătorește oficial, noi,ăștia, particolerii, firește n-avem ce căuta la praznicul elogiilor.“ (p. 247, vol. 8.) Începutul „reconsiderării“, întâi în provincie, teatrele includ în repertoriu piesele ...*Escu* și *Titanic vals* și apoi în Capitală.

1957 Apare volumul *Teatru*, cu o prefață de Mihai Vasiliu, E.S.P.L.A., în care este publicată pentru prima dată comedia lirică *Visul unei nopți de iarnă*, alături de *Sosesc deseară*, *Titanic vals* și ...*Escu*. Între timp, scrisese, la cerere, un număr impresionant de piese într-un act (*Sfântul Gogu*, *Banii lui Celibidache*, *Târâie-brâu*, *Ca-n filme*, *Glasul roților de tren*, *Gâsca*), multe dintre ele fiind publicate în diverse reviste sau almanahuri și jucate de echipe de artiști amatori. De asemeni mai scrie și teatru pentru copii (*Urișul cel bun*, *Unchiul Temistocle*, *Motanul încălțat*), scenarii radiofonice (*D'ale lui Păcală*) librete de operete (*Hamul cu dragoste*) și chiar scenarii pentru spectacole de circ (*Corabia veseliei*, *Astă seară program-schimb*).

1964 Premiera filmului *Titanic vals*. Regia Paul Călinescu.

1965 În revista „Contemporanul“, în nr. 17 (1967) din 23 aprilie, inaugurează rubrica „10“, continuând să fie prezent, cu excepția câtorva numere, până în anul morții, nr. 42 (1249) din 16 octombrie 1970. Aforismele din numărul inaugural au fost însoțite de portretul autorului, un desen de Silvan, apoi au apărut

împreună cu un desen autoportret. Aceste scăpărătoare jocuri de idei și de cuvinte („mușatisme“, cum au fost denumite mai târziu) s-au bucurat de o mare popularitate.

1969 Receditarea volumului de schițe umoristice *Ale vieții valuri*, revăzut și adăugit, Editura Tineretului.

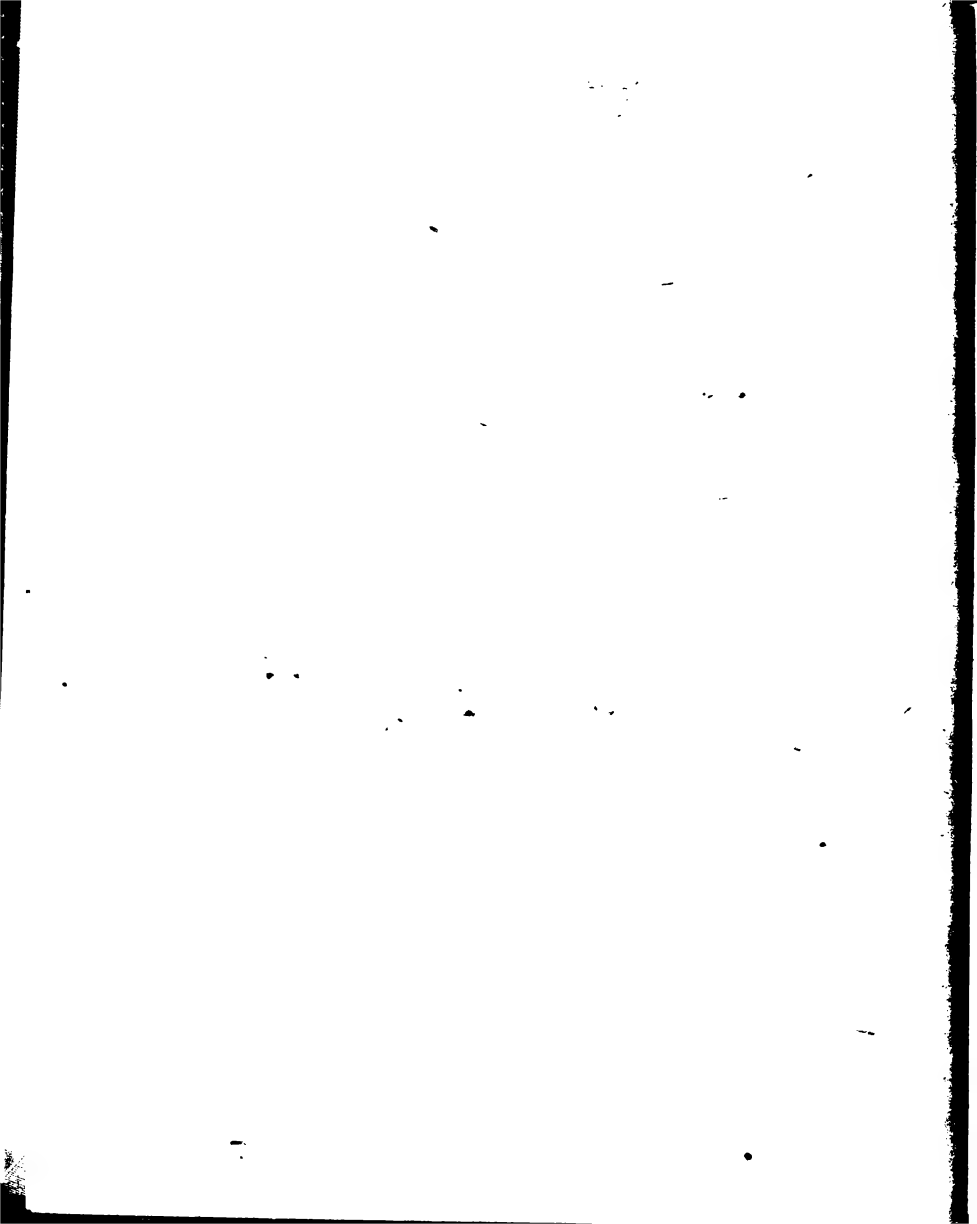
Editura pentru Literatură începe tipărirea ediției de autor, *Scrieri*. Îi apare primul volum, *Teatru* (I), cuprinzând piesele *Sosesc deseară*, *Titanic vals*, ...*Escu*, *Visul unei nopți de iarnă*.

1970 Publică volumul *Fiecare cu părerea lui*, la Editura Eminescu. Apare cel de al doilea volum din seria *Scrieri*, *Teatru* (II); la Editura Minerva, cu următorul cuprins: *Al optulea păcat*, *Geamandură*, *Țara fericirii*, *Madona*, *Profesorul de franceză*.

La 4 noiembrie, Tudor Mușatescu se stinge din viață. A fost înmormântat la cimitirul Bellu.

1972–1990 Editura Minerva continuă publicarea ediției de *Scrieri*. Au fost editate volumele: III (*Mica publicitate*, roman), IV–V (*Teatru*), VI (*Aforisme*, *Dicționar umoristic al limbii române*, *Ale vieții valuri*, *Post-restant*), VII (*Vitrinele toamnei*, versuri; *Pagini de jurnal I*), VIII (*Pagini de jurnal II: Addenda*), IX (*Teatru scurt*, *Fantezii și realități*, *Scrisori găsite*). Urmează volumul al X-lea, care va încheia ediția de *Scrieri* și va cuprinde o selecție din traducerile și adaptările făcute din literatura universală.

T.R.

TITANIC VALS

COMEDIE ÎN TREI ACTE

1932

PERSOANELE

Spirache, funcționar la prefectură. E un personaj compus din: familie, slujbă și cumsecădenie. Are cincizeci de ani și mai bine.

Dacia, soția lui. Cam de aceeași vârstă. Conservată bine. Foarte voluntară, foarte activă, foarte nemulțumită și foarte supusă mamei sale.

Chiriachița, soacra lui Spirache.

Sarmisegetuza, fiica lui Spirache, supranumită și „prințesa familiei”, douăzeci și doi de ani.

Gena, fiica lui Spirache din prima căsătorie. Șchiopată și talentată la pictură.

Traian, băiatul cel mare al lui Spirache. A ajuns să strângă până la douăzeci de ani trei clase de liceu.

Decebal, băiatul cel mic al lui Spirache. Doisprezece ani.

Petre Dinu, funcționar la poșta locală. Prepară Dreptul în particular. Are douăzeci și patru de ani.

Stamatescu, căpitan de cavalerie.

Rădulescu Nercea, licențiat în Drept, fost magistrat, avocat. Președintele organizației județene a Partidului Național Social.

Procopiu, avocat, coleg de școală cu Spirache.

Un vecin, ca toții vecinii.

ACTUL I

Interior de funcționar la prefectură, cu leafă mică, copii mari și soacră, prevăzută de ea însăși în actul dotal. E un fel de salon-sufragerie, cu mobilier amestecat și uzat. Un șevalet și un balansoar aduc o notă de atelier. Pe lângă masa de mâncare se mai găsește un bufet cu geamuri, o canapea cu scaune desperecheate, o măsuță etc. Direcțiunea de scenă va distribui mobilierul și îl va schimba după necesitate, păstrând nota de casă modestă, cu lucruri specifice interioarelor locuite de familii numeroase și reduse să trăiască din leafă. Tablouri: *Leda cu gâscanul antic*; *Maria Stuart în închisoare*; *Un peisaj cu moară*; câteva „naturi moarte” și „flori” pictate de Gena; *Spirache în uniformă de sergent în rezervă*, în campania din 1913 (după o fotografie mărită); bibelouri: un gramfon cu pânză verde; o mașină de cusut Singer; o scrumieră în formă de cizmă; un vas pirogravat; și altele după necesitate și în același gen. Intrările se vor fixa după indicațiile directorului de scenă.

*

Tablou familial, în amurg: *Spirache*, retras într-un colț, spre lumina ferestrei, citește ziarul; *Dacia* deapănă un scul de lână roz, și *Decebal* „îi ține”; *Chiriachița* dă o pasență. În balansoar, *Sarmisegetuza* (pe scurt *Miza*) își lustruiește preocupată unghiile, cu „instrumentele” în poală; *Traian* moțâie, cu o țigară lipită de buza inferioară, într-un colț de masă; *Gena* la bufet, cu spatele spre public, pregătește mașina de spirt și ceștile pentru cafea. Afară e încă soare și liniște dulce de după-amiază provincială.

SCENA I

SPIRACHE, DACIA, CHIRIACHIȚA, GENA, TRAIAN
și DECEBAL

(După ridicarea cortinei, „familia” își continuă un timp – colectiv – ocupațiile individuale. Ziarul lui Spirache își întoarce pagina, mâna Dăciei răsucește vertiginos bobinul sub ochii lui Decebal, atenți să vadă „cât mai e de depănat din secul”. Chiriachița înșiră ultimele cărți, cu gesturi de preoteasă antică. Traian schițează vag colaci de fum, ceștile de cafea zornăie pe bufet, pila de unghii răcăie cu zgomotul ei specific... Câteva clipe pauză...)

CHIRIACHIȚA *(îi cade o carte pe jos):* Sarmisegetuza... la
aplecă-te, maică, și dă-mi valetel de jos.

MIZA: Mamă-mare, te-am rugat de o sută de mii de ori până acum
să nu-mi mai zici Sarmisegetuza... Zi-mi Miza, cum îmi zice
toată lumea. *(Se apleacă în silă, Gena îi ia înaintea și ridică
cartea.)*

GENA: Poftim... *(Îi dă cartea.)*

CHIRIACHIȚA: Mersi, maică...

TRAIAN *(care n-o prea „înghite” pe soră-sa):* Puteai să te
deranjezi mai repede, prietene, că nu ți se deteriora silueta...

CHIRIACHIȚA: Eu știu că Sarmisegetuza te cheamă... Miza nu e
nume de om... Miza, Liza, astea sunt nume de iepe, nu de
fete de oameni oumsecade...

TRAIAN: Sigur... și unde pui că numele ei vine de la cea mai mare
cetate din istoria romanilor... *(Declamând, ironic.)* „La
Sarmisegetuza stă mândrul Decebal, ce-a-nfrânt popoare
multe de jos și de pe cal.”

CHIRIACHIȚA: Ba să mă ierți dumneata. Numele ei vine de la
răposatul ta-to-mare, că el v-a botezat pe toți.

TRAIAN: Da' știu că și-a bătut joc de noi! *(Arată pe fiecare din cei
pe care îi numește.)* Sarmisegetuza... Decebal... Traian... Pe
mama... Dacia... Dacă mai aveam încă un frate... l-ar fi
botezat Turnu-Roșu... că alt nume propriu nu mai există din

timpul luptelor cu dacia... *(Un timp.)* Parcă am fi familie de împărat roman, nu de funcționar la prefectură...

(Spirache ridică ochii de sub ochelari, ascultă o clipă despre ce este vorba, apoi reia lectura.)

CHIRIACHIȚA: Eh! Ta'to-mare a fost institutor, băiete, nu terchea-berchea ca voi... de vă botezați copiii Neacșu, Niță, Costache și ecțetera, nume d-astea oareșcare... *(Tăcere un timp. Apoi, ca pentru ea.)* Hm!... Auzi colo!... Miza!... *(Alt timp.)* Miza se pune la cărți...

TRAIAN: Adică nu se pune, cum ai dumneata obiceiul...

DACIA *(aspru)*: Traiane!...

TRAIAN: Mai ai mult de depănat, mamă, că vreau să-l trimit pe puștiul să-mi ia nește țigări...

DECEBAL *(prost-crescut)*: Dar ce, sunt sluga ta? Du-te și singur.

(Spirache se supără anonim că nu poate citi în liniște, și treptat, numai pentru el, începe să zică: „Tt-tt-tt...”)

TRAIAN: Mă!... Acu te fac de urlu până deseară... *(Îi arată palma.)*

DECEBAL: Uite, mamă, Traian iară vrea să mă bată.

SPIRACHE *(cu blândețe)*: Lasă-l în pace, Traiane. Tu ești mai mare...

TRAIAN: Nu vezi ce obraznic e?

GENA: Ei și? Spune-i tatii... Tu n-ai dreptul să-l bați.

TRAIAN: Te rog să nu te-amesteci în istorie. Când Traian îl bătea pe Decebal... n-ur îndrăzne să se amestече în ciorbă nici un popor de primprejur.

DECEBAL *(oftează)*: Ah! Doamne! De ce nu m-a botezat tata-mare pe mine Attila, să-i arăt eu lui... *(Strânge pumnii.)*

GENA *(deschizând cutia de tablă fostă „Suchard-cacao”, în care ține cafeaua)*: Mamă, nu mai e cafea decât pentru două cești...

DACIA: Spirache, tu bei cafea? *(Fără să aștepte răspunsul.)*

SPIRACHE *(în jurnal)*: Dacă faceți, beau.

MIZA: Beau și eu una, mamă! Nu știu de unde îmi vine un miros de ceapă. *(Se strâmbă afectată a greață.)*

- TRAIAN: Cafeaua ei o beau eu, fiindcă „Mandea“ a mâncat ceapa de unde îi vine mirosul prîntesei...
- DACIA (*Chiriachiței*): Mamă, mai bei și dumneata una? Ai băut cinci azi!...
- CHIRIACHIȚA: Cum să nu beau? Mai e vorbă? Beau și cincisprezece, că sunt supărată.
- DACIA: Geno, fă atunci una pentru mama și cealaltă pentru ei. (*Arată pe Miza și Traian.*)
- GENA: A zis tata că vrea să bea și dumnealui.
- CHIRIACHIȚA: Dumnealui să rabde... Cine vrea să bea cafea să cumpere. Asta e din litra cumpărată alaltăieri, din pensia mea.
- SPIRACHE (*strâns în el și în jurnal*): Nu e nimic, mamă-soacră, cu nu țin să beau cafea... bea-o dumneata pe toată...
- CHIRIACHIȚA (*care nu așteaptă decât momentul să se certe cu ginerele*): Da' ce, sunt spartă, să beau o găleată de cafea? Te rog, să nu mă iei pe mine peste picior, că pe urmă, știi... (*privindu-l, să-l despice*) sunt cam năvălaşă...
- DECEBAL (*fără să-și dea seama*): Dă cu stângul dindărăt! (*Dacia imediat îi lipește o palmă. Decebal rămâne o clipă uimit, cu mâinile înțepenite pe firele de lână, apoi începe să plângă.*) Ce dai în mine degeaba? (*Plânge crescendo.*)
- SPIRACHE (*lasă jurnalul, cu milă:*) De ce dai, dragă, în el?
- DACIA (*tranșant și apăsător*): Fiindcă e obraznic cu mama, și te rog să nu te amesteci în educația copiilor... Vezi-ți de politica ta, acolo!
- CHIRIACHIȚA: Foarte bine i-a făcut că l-a plesnit. Să nu mai fie obraznic cu persoanele în vârstă.
- DECEBAL: Dumneata ce te amesteci contra mea? Ce, ești mama mea? (*Imediat, Miza îi dă o palmă. El urlă mai tare.*)
- SPIRACHE: Țî! Acu tu ce mai dai în el? Țî! Țî! Țî!...
- MIZA: Nu vezi cum vorbește cu mama-mare?
- CHIRIACHIȚA: Așa-i trebuie...
- DECEBAL (*Mizei*): Ce dai în mine, fă Sarmisăgetato?
- TRAIAN (*îi dă o palmă „din vânt“*): Făxina!
(*Decebal urlă mai tare.*)

SPIRACHE (*nișel enervat și cu un ton care nu e al lui*): Lăsați-l în pace, Traiane, pentru Dumnezeu! N-a făcut copilul nimic...

CHIRIACHIȚA: Copilul obraznic trebuie plesnit peste gură de-o sută de ori pe zi.

DECEBAL (*plângând*): Bine zice tata că ești pupază bătrână, fiindcă ești mai cu moț ca toți. (*Indignat, însuși Spirache se ridică și-i dă o palmă la spate. Decebal începe să urle ca din gură de șarpe.*)

CHIRIACHIȚA (*se ridică*): Ce dai, domnule, în copil? (*Îl sfâșie cu ochii.*) Ce, crezi că dacă l-ai făcut odată, acum ai dreptul să-l omori? (*Îa de mână pe Decebal, care, văzându-se protejat, încetează să urle, mulțumindu-se numai să suspine.*) Vin'la maica-mare, puiul mamei... (*Îl mângâie.*) Taci cu maica-mare... Te-a lovit rău?

DECEBAL (*minte*): Da...

CHIRIACHIȚA: Unde, puiul mamei?

DECEBAL: Colea. (*Arată popoul.*)

CHIRIACHIȚA: Tot în cap îi dai! O să-l zăpăcești în bătaie... (*Gena vine de la bufet cu cafelele pe tăviță, vrea să lase una în dreptul lui Traian.*) Dă-le încoace pe amîndouă, că sunt enervată... (*Î le servește.*) Mai bine i-ai cumpăra o bicicletă, că i-ai făgăduit că-i iei dacă trece clasa...

SPIRACHE: Întâi e-a rămas repetent... și-al doilea, cu ce să-i iau? Leafa de-abia ne-ajunge să ne ținem zilele...

CHIRIACHIȚA: Dacă știai că n-ai cu ce să-ții ții casa, nu trebuia să te-nsoari a doua oară... și să faci nouă copii, afară de dumneacî (*arată pe Gena*), pe care în căsătoria dintâi ai nimerit s-o faci... (*Un timp, statistic.*) Zece copii! Ca iepuroaicele... Mai mare rușinea, zău...

SPIRACHE: Dacă așa a vrut Dumnezeu!...

CHIRIACHIȚA: Ei, aș! A vrut Dumnezeu! Dumnezeu zice să faci copii, dar nu spune câți. Asta rămâne la filotimia omului... Noroc, Doamne iartă-mă, că din zece nu-ți mai trăiesc decâtăștia patru... Altminteri, nu știu ce te făceai...

TRAIAN: Deschideam pension particular...

SPIRACHE: Face omul ce poate, după împrejurări. De dimineață până seara nu muncesc decât pentru ei.

CHIRIACHIȚA: Muncești, dar muncești încet. De-aia ai rămas la coadă.

SPIRACHE: Pe ceilalți îi avansează prefectul... Eu avansez singur.

CHIRIACHIȚA: Fă și tu politică! Nu sta ca proasta în oștire. Văz că jurnalele le tocești de nu mai poate omul să facă nimic cu ele.

SPIRACHE (*sincer*): N-am încredere în nici un partid.

CHIRIACHIȚA: Dar în cine ai încredere?

SPIRACHE: În Dumnezeu...

CHIRIACHIȚA: În nădejdea lui Dumnezeu, băiete, poți s-aștepti tu mult și bine. Mai bine înscrie-te la averescani.

SPIRACHE: Nu e firea mea să fac politică... Prea aș face dreptate multă dac-aș avea putere... și-aș muri asasinat. Așa că n-am nici o nădejde de la nimeni.

CHIRIACHIȚA: Ți-am mai spus eu... Singura nădejde e tot frate-tău, Tache... dacă nu cumva o avea și ăla de gând să trăiască o sută de ani.

(La auzul numelui lui Tache, toată familia devine atentă.)

MIZA: Pe cum a pornit-o, cred că trece suta...

DACIA: Acum câți are exact, Spirache?

SPIRACHE: Păi dacă eu am cincizeci și ceva, și el e mai mare cu douăzeci și vreo câțiva decât mine. Încamnă că are exact șaptezeci și ceva de ani în cap... Cam p-aci...

CHIRIACHIȚA: Și milioane tot cam pe-atâtea... Se vede că de când era în fașă a strâns în fiecare an câte unul...

SPIRACHE (*modest*): Atâtea n-are... Dar pe jumătate și poate și mai bine, ca să nu exagerez, o să ne rămâie...

DACIA: Ah! Când mă gândesc! c-o să moștenim într-o zi atâta avere, îmi vine amețală.

CHIRIACHIȚA: De! numai să v-o lase vouă...

SPIRACHE: Păi n-are cui s-o lase... Singurul lui moștenitor eu sunt, ca frate al lui și de tată, și de mamă.

DACIA: Numai să nu facă testament în favoarea altuia...

SPIRACHE: N-are cui să-i facă... Fiți liniștiți. Nouă o să ne rămâie.
Vouă adică, că eu, ori cu bani, ori fără bani... tot gazeta aia
o s-o citească...

CHIRIACHIȚA: Te-ai interesat la tribunal dacă nu cumva...

SPIRACHE (*îi taie vorba*): Nu... nu... nu... Până acum trei zile, când
a plecat la Ierusalim... mi-a spus el, cu gura lui, că n-a făcut
testament... (*Un timp.*) Azi-noapte trebuie să se fi îmbarcat
la Constanța, pentru Constantinopol...

CHIRIACHIȚA: Dar ce gust fistichiu, să se ducă la Ierusalim!

SPIRACHE: Vrea să se facă hagi... era o veche dorință a lui...

CHIRIACHIȚA: Mai bine vă dădea vouă banii ăștia, pe care o să-i
cheltuiască de pomână... (*Cu ochii în tavan.*) Eh! Da' poate
tot răul e spre bine!... O avea Dumnezeu milă și de voi și l-o
lua vreun curent-pe vapor. Marea, de, e umedă, că e de apă,
și trage din toate părțile, că e deschisă vraște...

DACIA: Ți-ai găsit! Cumnatul Tache să răcească... Se păzește de
răceală de e și enervant, parol...

MIZA: De ce cobești, mamă? Parcă numai de răceală e vorba! Pe
vapor se pot întâmpla multe...

*(Pe stradă începe să se audă o flășnetă, care cântă
Titanic vals. Treptat, cântecul se aude mai distinct; toți
ascultă, și Traian începe să fredoneze.)*

CHIRIACHIȚA: Ce cântec e ăsta, Traiane, că părcă-l știu și eu.

TRAIAN: *Titanic vals...* (*Cântă puțin cu vorbe.*) „Pe-o mare gentilă,
pe-un blestemat ocean, se vede la o milă un pachetbot titan
(bis)... Căpitanu Roberto și cu matrozii sare...”

DACIA: Ahă! valsul ăsta e de pe vremea când s-a ciocnit
„Titanicul” cu ghețarii și s-a scufundat în ocean... (*Pe
gânduri.*) Ala zic și eu naufragiu!

MIZA: Splendidă catastrofă!

CHIRIACHIȚA: Ia deschide fereastra nițel, Traiane, să-l auzim mai
bine... (*Traian deschide. Flășnetă tocmai trece prin dreptul*

casei. Melodia culminează, apoi, treptat, se stinge. Toți urmăresc valsul până se pierde.) Ascultă, maică, pe Marea Neagră sunt ghețari?

GENA: De ce, mamă-mare?

CHIRIACHIȚA: Eh! Mă gândesc și eu, ca omul cu prevedere!...

TRAIAN: M-am uitat la toate barometrele din oraș... Și la ăl de la gimnaziu, și ăl de la farmacie, și la ăl de la Grădina Publică...

DACIA: Toate arată furtună... Vânturi mari dinspre sud...

CHIRIACHIȚA: Crivățul! Țsta e ăl care bate totdeauna de la sud...

SPIRACHE (*care, înfundat în jurnal, a ascultat totuși cu multă jenă conversația*): Doamne ferește!... (*Se-nchină.*)

CHIRIACHIȚA: De timp frumos! (*Face și ea o cruce, și mai mare, și mai cucernică.*)

*(Spirache se ridică, își împăturește jurnalul și vrea să-și ia di-
cuierul în formă de coarne de bou ardelenesc pălăria. E
pălărie deteriorată de intemperii, cu panglica roasă, cu
borurile plcoștite.)*

DACIA: Unde te duci?

SPIRACHE: Mă duc puțin până la prefectură... Am uitat să încui ceva în birou.

DACIA (*către familie*): Minte! Se duce să citească jurnalul în Grădina Publică... Ce, nu știu eu?

CHIRIACHIȚA (*măsurându-l, în timp ce el își pune pălăria*): Cum dracu îți mai vine să umbli cu pleasca aia în cap?

DACIA: De trei luni de zile îi spun să-și ia o pălărie nouă... și nu vrea. Cap gros.

TRAIAN: E bună pentru iarnă, tată... s-o dai la-mblănit.

MIZA: Zău, tată, ai putea să-ți iei o pălărie ca lumea... Gândește-te și la noi! Suntem fete mari! Ce zice lumea când te vede cu treanța aia în cap?...

SPIRACHE: O pălărie nouă costă două-trei sute de lei...

CHIRIACHIȚA (*care aprinde o țigară*): Lasă-te de tutun și fă economic...

SPIRACHE: Dacă vă e rușine cu mine... o să umblu cu capul gol...
Tot e cald afară...
CHIRIACHIȚA: Ai și mutră să faci pe englezul...
GENA (*lângă el*): Dă-mi să ți-o scutur puțin, tată...
SPIRACHE (*cu o privire plină de iubire pentru ea*): Lasă, tată, că nu
m-alege nimeni... La revedere... (*Iese.*)

SCENA 2

ACEIAȘI. fără SPIRACHE

DACIA (*strângând ultimul căpețel de lână pe bobin*): Așaa! Bine
c-a plecat, că ne ținea de vorbă pe toți, și mie îmi crapă
inima de treabă. Vreau să-ncep jerseyul ăsta.

TRAIAN: Fă-l mai larg, ca să-l poată purta amândouă...

MIZA: Mama mi l-a promis mie... Ce te-amesteci tu?

TRAIAN: Ție ți-a mai făcut unul, luna trecută. Acum e rândul
Genci...

GENA: Mie nu-mi trebuie, că cu nu ies în oraș, și dacă mi-o trebui
îl iau pe-al ei cel vechi.

MIZA: Ia nu-mai face pe martira, știi?... Vrei să pozezi mereu în
copil vitreg...

GENA: Dacă sunt... (*la ceștile și le duce la bufet, de le pune bine.*)

CHIRIACHIȚA: Mi-a ieșit! (*Explozie de bucurie.*) Bucurați-vă...
Mi-a ieșit pasența!

DACIA (*a terminat. Se întoarce pe scaun și privește în cărți*):
Despre ce-ai dat, mamă?

(*Decebal trece pe canapea, lângă Chiriachița. Miza vine și ea
în spatele lui Decebal. Stau roi deasupra cărților. Gena
roboteste la bufet.*)

CHIRIACHIȚA: Despre cumnată-tău, Tache... În legătură cu drumul
lui pe apă... Ne așteaptă o veste pe drum de scară, cu dar de
bani în casă și bucurie mare de la drumul ăsta... (*Privind
cărțile cu afecțiune.*) Ce e cu Tache, nu-i d-a bună!

- DECEBAL: Când o muri unchiul Tache, eu îmi cumpăr din moștenirea mea o bicicletă cu frână pe patru roți.
- TRAIAN: Și eu mă las de fotbal și m-apuc de ceva serios: curse de cai...
- CHIRIACHIȚA: Te faci birjar?
- TRAIAN: Nu! Mă fac Marghiloman!... Îmi las favoriți și-mi cumpăr o herghelie de armăsari pursânge.
- DACIA (pe gânduri): Voi glumiți, dar eu mă gândesc serios... Ce-o să ne facem când ne-om pomeni dintr-o dată cu atâția bani?
- DECEBAL: Întâi îi numărăm...
- CHIRIACHIȚA: Lui bărbatu-tău îi cumperi o pălărie nouă și isprăvești cu el. Pe urmă, vă mutați din cotineța asta. Vă faceți o casă ca lumca...
- MIZA: O vilă.
- TRAIAN: Ca să-ți faci vilă trebuie să faci mai întâi șosea, ca să poți avea vilă la șosea...
- DACIA: Ce-ar fi de vise rele să ne mutăm la București?! (*Rămâne cu gândul aninat de o Cale a Victoriei imaginară.*)
- CHIRIACHIȚA: Sigur. Ca să nu vă cunoască nimenea... Interesul e ca să rămâneți aici, ca să crape tot târgul de neceaz... Să-i stropiți pe toți din mașină...
- MIZA: Ce mareă vrei să ne luăm, mamă?
- CHIRIACHIȚA: Nu, nu... întâi să terminați cu casele, și pe urmă să vă gândiți la automobil... Eu zic să le faceți cu două rânduri. Sus să stați voi, și jos să faceți prăvălii de închiriat...
- GENA: Să nu fie un pic de grădină? N-o să vrea tata. Visul lui a fost să aibă o casă cu o grădiniță de flori în față, cu stupi de albine și cu coteț de porumbei...
- CHIRACHIȚA: Parcă îl întrebă cineva pe tat-to...
- GENA: Trebuie să-l întrebe, că el e moștenitorul...
- CHIRIACHIȚA: Moștenitorii o să fim noi, că el nu contează... Așa să faci, mamă, cum îți spun eu... cu două rânduri... ascultă-mă pe mine, că eu sunt femeie cu experiență, nu te lua după capul lui bărbat-to, că-i fâlfaie porumbei înăuntru, nu vezi?

DACIA: Las'că vedem noi, mamă! *(Un timp de reverie.)* Ah! de m-aș vedea odată singură, să am dormitorul meu de nuc, să nu-l mai văd noaptea în cămașă cu râuri și să nu-l mai aud sforăind...

MIZA: Și cu îmi fac dormitor singură... și-ălături, o odaie măaare de baie.

CHIRIACHIȚA: Ce să faci cu ea?

MIZA: Să-l culc pe Pussy acolo.

CHIRIACHIȚA: Cine e ăla?

MIZA: Cățelul pe care o să mi-l cumpăr... Pussy mic și dulce... *(Deodată i se face rău... Ametește și își duce mâna la frunte.)* Ah! Gena! *(Gena e cea dintâi care vine la ea.)*

DACIA *(se scoală):* Ce e, mamă, ce ai? Te-ai îngălbenit... *(O așază pe scaumul ei.)*

MIZA *(se forțează să fie calmă):* Nimic... Mi-a venit puțină amețelă...

CHIRIACHIȚA: Unde-a stat mereu buchinită cu capul în jos...

DACIA: Ei aș!... De câtva timp ai mereu amețeli... De ce nu te arăți tu la un doctor? *(O privește îngrijorată.)*

MIZA *(se ridică):* O să mă arăt... O să-mi treacă... *(Trece în stânga.)*

DACIA: Unde te duci?

MIZA: Să mă-mbrac... Trebuie să ies în oraș... *(Iese, palidă, pe ușa din stânga.)*

SCENA 3

CEI DINAINTE, afară de MIZA

DACIA: Are ea ceva de la un timp încoace... E nervoasă, distrată... Ne-ascunde ceva... Astăzi, mai ales, ai văzut-o în ce hal a fost? Toată ziua a trăsnit și a bufnit... și tot cu ochii pe ceas...

CHIRIACHIȚA: Mai mult a stat cu ochii pe unghii... le-a pilit și le-a răspilit, de parcă le-a avut de-un stângen.

TRAIAN: Se uita la ceasul de la mână, mamă-mare... Pui prinsoare pe armăsarii mei c-are un *rendez-vous*... și cam bănuiesc cu cu cine... Cu monoclatul ăla de Gigi...

GENA: Nu e adevărat... Se duce la ceai la Angela Stroescu... E invitată de săptămâna trecută...

CHIRIACHIȚA: Ce modă a mai ieșit și cu ceaiurile astea, ziua în nămiaza mare!... Pe vremea noastră ceaiul îl bea omul când era bolnav și numai scara, înainte de culcare... Înainte era doctorie, și acum...

TRAIAN: E șmecherie.

CHIRIACHIȚA: Apăi tu judeci toată lumea după tine...

DACIA: Cine ascultă în gura lui?... Mergi, mamă, până peste drum, la Simionești, să-ncercăm jerseyul?...

CHIRIACHIȚA: Eu zic să iau și „documentele”, că poate învârtim ceva... *(la cărțile pe care le bagă în geanta care se află agățată pe capul scaunului.)* Simioneștile astea sunt niște cartoforese de mi-e silă de ele...

DACIA: Voi stați acasă?...

TRAIAN: Da' ce sunt eu, cratiță?... Am treabă în oraș...

DACIA: Atunci, tu stai acasă, Geno, nu?

GENA: Da, mamă...

DACIA: Ai grijă tu de ăsta micu să-și facă lecțiile, că deseară îl ascult, și dacă nu știe, îl omor... Dar să nu-i mai faci tu problemele... să-l lași să și le facă singur... La revedere... *(Din prag.)* Și dacă vezi că întârziem, pune masa și fă focul la bucătărie, ca să fie tocana caldă...

CHIRIACHIȚA: Să nu uiți să tai ceapa mărunț-mărunț...

GENA: Nu... nu...

(Cele două ies.)

SCENA 4

GENA, TRAIAN, DECEBAL, apoi MIZA

TRAIAN *(se plantează în fața oglinzii, la cuierul din dreapta, în fund)*: Ia arde-mi tu nește pudră alafonfé.

GENA: Hai dincolo, că am acolo de toate... și pudră, și perie, și colonie... Trebuie să te scutur pe haine, să nu pleci așa prin târg... Hai!...

(Ies amândoi. Decebal rămâne singur, se duce tiptil și fură mucerile de țigări din scrumieră. În momentul când s-o steargă, intră Miza, în ținută de stradă. Decebal rămâne cu mucerile în mână.)

MIZA: Să știi că dacă te mai ții după mine pe stradă, te spui mamei că fumezi... *(Reintră Gena și Traian.)* Secătură!

TRAIAN *(din prag)*: Auleu! Uite că uitam. Poți să mă atingi cu doi polișori?

GENA: Nu mai am decât treizeci și cinci de lei...

TRAIAN: *Le buni și ăia... (Gena îi dă din buzunarul șortului.) Abulé. (Întinde mâna.)*

MIZA: Eu mă duc... La revedere...

TRAIAN *(privind-o)*: Ce te legeni așa când umbli? Crezi că ești mai nobilă în felul ăsta?

MIZA *(ieșind, îi aruncă o privire plină de dispreț)*: Idiotule...

TRAIAN: Avem plăcerea să ieșim împreună, soru-meo!

MIZA *(tresare)*: Ia te rog, știi! Cu mine pe stradă n-ai să mergi.

TRAIAN: Nici nu țin... Fără să vreau, am să te acompaniez până la poartă. *(Invitând-o să iasă, cu un gest ironic de politețe.)* Pofțiți, vă rog, alteță... *(Pronunță prost.)* Apré vu lé-dêluj... Teșek... *(Același joc.)* „Sil vu plé...” Geno... deseară, dacă nu vin la masă, să nu m-aștepți... *(Un timp, își așază cravata în oglindă.)* Și nu uita să-mi pui cheia la locul știut... Salve... *(Iese.)*

SCENA 5

DECEBAL, GENA, apoi DINU

(Decebal profită de ocazie și pune la loc mucerile în scrumieră.)

GENA: Hai să ne facem lecțiile, că pe urmă am treabă... *(Se instalează amândoi la masă.)* Ce-ai mâine?

DECEBAL: Măine?... Am... am... am ora-ntâi cântul, ora doua gimnastica, ora treia caligrafia, și după-prânz am desenul și... și...

GENA: Și mai ce?

DECEBAL: Și purtarea...

GENA: Bun! Dar poimăine ce ai?

DECEBAL: Poimăine n-am nimic, că e duminică.

GENA: Atunci, să ne facem lecțiile pentru luni... Ce y-a dat la aritmetică?

DECEBAL: Ne-a dat tot problemele alea pe care le-am mai avut...

GENA: Le-ai scris?

DECEBAL: Da.

GENA: Ia dă caietul încoace, să vedem... *(Decebal îi dă un caiet.)*
Unde sunt scrise?

DECEBAL: Pe caietul celălalt, că ăsta e nou. Ieri mi l-am cumpărat.

GENA: Și cel vechi unde e?

DECEBAL: L-am uitat la școală...

(Se aude o bătaie în ușă.)

GENA: Cine e? *(Se duce de deschide.)* A! Domnu Dinu! *(Se emoționează.)*

DINU: Sărut mâna. Vă deranjez?

GENA: Deloc... Poftiți, domnule Dinu... *(Cu un gest de cochetărie modestă, își scoate șorțul și-l ascunde repede sub sulul canapelei.)*

DINU *(stingherit, nu poate ascunde că tot ce spune e minciună și că adevăratul scop al vizitei sale e Miza):* Am venit să spui numai două vorbe lui Traian și plec...

GENA: Traian a plecat în oraș...

DINU: De mult? Poate îl pot ajunge...

GENA: Imposibil... A plecat de-un ceas...

DECEBAL: Ăăăăă! Auzi că de un ceas! Nici de zece minute n-a plecat.

DINU: Nu v-a spus unde se duce?

GENA: Nu...

DINU: Atunci, n-aș vrea să vă deranjez... *(Gest spre masa cu cărți.)*

GENA: Nu ne deranjezi deloc... Toemai terminasem să ne facem lecțiile. (*Decebal e radios.*) Cred că Traian se-ntoarce dintr-un moment în altul...

DECEBAL: Minte! A spus că nici nu vine la masă...

GENA: N-ai auzit tu bine... Trebuie să vie... la loc. domnule Dinu...

DINU: Mulțumesc... (*Se așază.*)

GENA: Îți dau voie să te duci la joacă... Un ceas...

DECEBAL: Și lecțiile când mi le fac? Am ora-ntâi aritmetica, ora a doua istoria, ora a treia geografia, și după-masă am gramatica și intuiția...

GENA: Lasă, lasă... nu mai fi așa de silitor, să-ți faci lecțiile de azi pentru luni... Pentru azi ai învățat destul... Haiti! Zbugheo...

(*Decebal iese.*)

SCENA 6

GENA, DINU

(*Un timp de jenă.*)

DINU (*s-a frământat mult până să pună întrebarea*): Doamna Necșulescu este acasă?

GENA: Mama? Nu... S-a dus cu mama-mare la vizită... Sunt singură acasă.

DINU (*deceționat*): Nici domnișoara Miza nu e acasă?

GENA: Dacă sunt numai eu singură, firește...

DINU (*fără să-și dea seama că fiecare întrebare a lui e o strângere de inimă pentru Gena*): A ieșit, probabil, în oraș?...

GENA: E invitată la un ceai la Angela Stroescu.

DINU (*repede*): Nu se poate...

GENA: Poftim?

DINU (*cântând să nu se dea de gol*). Pe domnișoara Stroescu am întâlnit-o adineauri, când veneam încoace... Am vorbit chiar cu dânsa. Se ducea la ceai la domnișoara Bageru...

GENA: Poate că n-am înțeles eu bine...

DINU: Desigur... *(Tăcere stânjenită. Fără să vrea, Dinu pune ochii pe tabloul care e pe șevalet.)*

GENA: Te uiți la zmângălelile mele?

DINU: Nu... *(Tresare.)* Adică... vreau să spun că nu sunt zmângăleli deloc... Faceți din ce în ce mai multe progrese... *(Abia acum privește pânza.)* Da... da... reale progrese... Păcat că nu vă ocupați serios de pictură...

GENA: Dar mă ocup serios...

DINU: E adevărat. Cu cât mă uit mai atent, cu atât îmi dau seama că aveți dreptate să vă ocupați serios de pictură. *(Gena îl privește și-și dă seama de zbaterea lui pentru a fi amabil și a vorbi de lucruri care nu-l interesează.)* Când va fi terminat tabloul ăsta, o să fie o minune... O adevărată operă de artă... *(Închide un ochi și-l privește în expert.)* Nu mai aveți mult de lucru la el, nu?

GENA: Mai am numai să-l iscălesc...

DINU *(din gafă în gafă)*: Daa!... Adevărat!... Adevărat!... Aveam impresia că nu e terminat la ochi... Nu știu, e desigur un efect de lumină, dar de aici de unde stau eu nu se vede decât un ochi...

GENA: Nici nu e nevoie de mai mult... E portretul unui infirm... E un cerșetor chior...

DINU *(ca să scape)*: Am observat că aveți predilecție pentru... *(Se oprește pe marginea gafei.)*

GENA *(l-a priceput)*: ... pentru infirmi, da... E și natural. Sunt frații mei de suferință...

DINU: Exagerați!...

GENA: Exagerez? De ce? Ce vrei să spui? *(Îl vede cât e de departe de discuție... I-ar veni să plângă și să-l sfâșie sărutându-l.)*

DINU: Vreau să spun că...

GENA: Că vorbești cu mine și te gândești cu totul la altceva... sau... la altceva...

DINU: Nu... nu mă gândesc la nimic... Mi-am adus aminte numai că am o întâlnire de afaceri în oraș, la șapte punct... și acum e șapte trecute, așa că...

GENA (*cu subînțeleș*): Așa că... nu-l mai aștepti pe Traian...

DINU: Îmi pare rău, dar mi-e imposibil... Vă rog să fiți bună și să-i spuneți... că l-am căutat și nu l-am găsit... (*E foarte încurcat.*) Sărut mâinile, duduie Geno...

GENA (*cum de-și mai ține plânsul?*): La revedere, domnule Dinu... (*Îl conduce până spre ieșire.*)

(În momentul când Dinu vrea să iasă, apare Miza în prag. Tablou.)

SCENA 7

GENA, MIZA, DINU

MIZA (*e deprimată. Are ochii în panică... Gena o privește cu atenție și îngrijorare*): A!... Tocmai la dumneata mă gândeam:

DINU (*uluit*): La mine?

MIZA: Da... la dumneata... îmi pare bine că te gălesc aici... Dar mi se pare că tocmai vrei să pleci...

DINU: Eu? Nuuu...

MIZA (*cohorând*): Dacă ai treabă, nu vreau să te rețin...

DINU: Se poate? N-am nici o treabă... Venisem numai să-l văd pe Traian...

MIZA: Ia loc, te rog, și iartă-mă un moment. (*Iese, stânga.*)

(Foarte stânjenit, Dinu se așază. Observă pe Gena, care nu-și poate ascunde o tristețe mare. Vrea să-i spună ceva, se căznește, dar nu găsește cuvântul potrivit. E o scenă mută, care durează penibil câteva clipe.)

DINU (*găsește scăparea în tablou, pe care începe să-l privească*): E foarte frumos, într-adevăr...

(Fără să-i răspundă, Gena iese, ca să nu izbucnească în plâns în fața lui. Imediat reîntră Miza, care și-a scos pălăria.)

MIZA: Te-a lăsat singur?

DINU: O! Nu face nimic!...

MIZA: Îmi pare bine că s-a simțit să ne lase singuri. Voiam să-ți ,
vorbească între patru ochi.

SCENA 8

DINU, MIZA

(Câteva clipe de tăcere reglementare unei discuțiuni care se anunță serioasă. Miza parcă își face un plan mintal, la care n-a avut timp să se gândească îndecajuns. Dinu așteaptă, încordat, bun, gata să consimtă orice, numai să poată fi mai mult lângă ea.)

MIZA: Dinule, sunt hotărâtă să-ți vorbească deschis... Să-ți vorbească eu întâi... Pentru asta am nevoie de sinceritate... și de curaj... Sinceritate din partea ta, curaj din partea mea...

DINU: Te-asigur, duduie Miza, că în ceea ce mă privește...

MIZA: Știu... De aceea *(d gâsît cum să înceapă)* te rog să-mi răspunzi sincer pentru ce ai venit azi la noi.

DINU: Ca să-l văd pe Traian...

MIZA: Numai pentru asta?... A fost vorba să fii sincer.

DINU: Mărturisesc că mai am și alt motiv.

MIZA: Care?

(Scena, de aci încolo, se va petrece repede de tot.)

DINU: ???...

MIZA: Vrei să-ți spun eu?

DINU *(agățat de gura ei)*: Da...

MIZA: Ei bine, ai venit ca să mă vezi pe mine... așa cum cauți să mă vezi în fiecare zi... de un an, de când am impresia că nu-ți sunt indiferentă... Traian e un pretext... Pe Traian îl iubești fiindcă e fratele meu, nu?

DINU *(va prinde din ce în ce curaj)*: Da...

MIZA: Și strada noastră ți se pare cea mai frumoasă din oraș și treci de o sută de ori pe ea... fiindcă pe strada asta este casa unde stau eu... așa este?

DINU: Da... da...

MIZA: Și casa noastră, așa dărăpănată cum e... ți se pare un palat, fiindcă între zidurile ei locuiesc eu, nu?

DINU: Da... Da... Da...

MIZA: Și cu sunt fata cea mai frumoasă din lume, cea mai deșteaptă de pe pământ, cea mai aleasă, cea mai perfectă fiindcă...

DINU: Da... Da... Da... Da...

MIZA: Fiindcă ce?... N-am spus nimic...

DINU: Fiindcă te iubesc, iată, fiindcă te iubesc... (*Exaltat.*) De un an și jumătate, sufletul meu prins în mrejele iubirii...

MIZA (*i-o taie*): Știu, Dinule!... Știi tot! Știi și chestia cu mrejele, știu și chestia cu suferința, cu nopțile albe, cu gândurile negre, înțeleg că mă iubești, înțeleg că tot ceea ce faci de un an de zile este numai în legătură cu mine și pentru mine... înțeleg tot, afară de un singur lucru...

DINU: Care?

MIZA: Pentru ce niciodată nu mi-ai spus nimic?... Pentru ce de atâta timp te mulțumești să mă privești și taci?...

DINU: Pentru că n-am îndrăznit să... n-am avut cuvinte să...

MIZA: În viață trebuie să îndrăznești totdeauna și mai ales să ai totdeauna cuvinte... Ești un om în toată firea, și eu nu mai sunt un copil...

DINU: Ești o zână!... (*O contemplă cu atare.*)

MIZA: Da, Dinule...! Dar o zână care împlinește douăzeci de ani și n-are poftă să rămâie zână nemăritată fiindcă Făt-Frumos e timid și nu-ndrăznește să-i ceară mâna...

DINU: Cum, adică... Dumneata consimți să... Doamne!... Dudaie Mizo! Mărturisesc că la fericirea asta nu m-aș fi așteptat... Niciodată n-aș fi sperat să ajung atât de repede clipa asta mare, unică, solemnă... (*zăpăcit*) și nici măcar nu sunt îmbrăcat pentru așa ceva...

MIZA: Nu e nimic... Astă-seară chiar, după masă, la nouă, te îmbraci în costum și te prezinți părinților mei, ca să le ceri oficial mâna mea... Eu ți-o acord de pe acum... (*Îi întinde mâna, Dinu i-o sărută.*)

DINU: Duduie Miza... Duduie Miza... Duduie Miza... (*fi acoperă mâinile de sărutări.*) Mulțumesc... Mulțumesc...

MIZA: Ai putea să-ncepi să mă tutuiești...

DINU: Nu pot... e prea mult... toate dintr-o dată... pe neașteptate... Nu pot...

MIZA: Trebuie să te obișnuiești. (*C-o privire de foc.*) Sper că n-ai să-mi zici „dumneavoastră” și în noaptea nunții...

DINU: Nu... nu... în noaptea nunții am să te tutuiesc... am să-ți zic „dumneata”. (*fi sărută mâinile iarăși.*) Dumneata... Dumneata... Dumneata...

MIZA (*îndepărtându-l*): Acum... scumpul meu logodnic... du-te la bărbier, ca să te faci gigea pentru deseară... Am și eu nevoie să stau o clipă liniștită, după atâtea emoții... Ce vrei? Nu e prea ușor pentru o femeie... să vorbească ea cea dintâi...

DINU: Dacă n-ai fi vorbit... cine știe... dragostea mea ar fi rămas poate o taină... pentru totdeauna...

MIZA (*alintându-l*): Mutulică!...

DINU: Și dacă ai ști totuși cât de mult am vorbit singur!...

MIZA (*lângă el*): Hai... sărută-mă și plăcă... (*Se răsucesc vrei sub buzele lui, până ce Dinu o ia în brațe și-o sărută pe gură. În acest moment intră Gena, care, împietrită, se oprește lângă ușă.*)

DINU (*se desprinde brusc să plece. Ieșind*): Pe deseară... pe deseară...

SCENA 9

GENA, MIZA

MIZA: Știi că nu sărută rău deloc blegul ăsta?... Foc sub cenușă... (*Un timp, Gena nu poate face nici o mișcare, nu poate scoate nici un sunet.*) Nenorocitul!

GENA: Ferițitul, vrei să zici..

MIZA (*se așază pe banchetă*): Ba nu, nenorocitul...

GENA: De ce? (*Rămâne toată scena în picioare.*)

MIZA (*simplu*): Îl iau de bărbat!

GENA (*palidă, parcă se clatină*): Glumești...

MIZA: Deloc. Astă-seară mă va cere, oficial, în căsătorie...

(*Toată scena se petrece pe două tonuri: unul degajat, impertinent, al Mizei, celălalt închis, muncit, dezolat, al Genei.*)

GENA: Cum? Adevărat? Vrei să te măriți cu Dinu?

MIZA: Sunt silită...

GENA: Cine te poate sili să te măriți cu un om pe care nu-l iubești, pe care până azi nu-l puteai suferi?

MIZA: Cine? Soarta!...

GENA: Dar ce ți s-a întâmplat? Ce ți-a făcut „ție“ soarta?

MIZA: Nimic grav... Nici măcar important: trebuie să mă mărit... repede de tot... până nu e prea târziu... Acum ai înțeles?

GENA (*consternată*): Doamne!... Ai înnebunit?

MIZA: Te înșeli! De-abia acum mi-am venit în minți...

GENA: Tu? Ai făcut tu asta? Ai putut tu să faci asta?

MIZA: Dacă-l iubcam!... (*Își privește unghiile, ca și cum în luciul lor ar vedea imaginea celui iubit.*)

GENA: Și nenorocirea ți s-a întâmplat demult?

MIZA: Cu oarecare aproximație, sper că peste șase luni să vă tratez cu un nepot... Ce fericire o să fie în familie!

GENA: Nu se poate... Îți bați joc de mine...

MIZA: Vorbește foarte serios...

GENA (*ca și cum ar dezlega brusc un joc de cuvinte încrucișate*): De-aia nu mai scoți tu centura de pe tine... de-aia te păzești atâta... ameteștile...! Și el... omul acela... tatăl copilului ție?... I-ai spus?

MIZA: Te cred!

GENA: Și ce zice? Ce măsuri înțelege să ia?

MIZA: Și-a cerut mutarea din garnizoană...

GENA: Aa! E ofițer?!

MIZA: Mai rău! E locotenent... Adineauri am fost la el... de-acolo viu... vream să-i cer o explicație... să decidem într-un fel...

GENA: Și?...

MIZA: În locul lui am găsit o scrisoare... Azi-dimineață a plecat...
Nu mai era acasă decât ordonanța... cu calul și bagajele...

GENA: Bine, dar e obligat să se căsătorească imediat cu tine...

MIZA: E obligat? De cine?

GENA: De conștiința lui de om...

MIZA: N-are...

GENA: Atunci, trebuie să-l oblige superiorii lui... Colonelul, comandantul regimentului...

MIZA: E tat-so!...

GENA: Cum? Gigi?...

MIZA: Gigi... (*Un timp.*) E draguț, nu?...

GENA: Tu glumești, și eu tremur toată... Mă mir că mai poți să surâzi! Ce-o să zică familia... tata... orașul? Eu, în locul tău, m-aș omori...

MIZA: Am găsit o pedeapsă mult mai grea... Mă mărit. Mă mărit cu Dinu...

GENA: Cu Dinu?... Nu se poate... Nu știi ce vorbești... E imposibil...

MIZA: De ce?...

GENA: Nu-l iubești...

MIZA: Nu fi proastă... Tu nu pricepi că mie îmi trebuie un bărbat care să mă iubească el, nu pe care să-l iubesc eu?... Și acela, singurul la îndemână, e Dinu... El, care mă iubește atât de mult, încât va putea trece fără să bage de seamă peste anumite „mici amănunte... de detaliu“.

GENA: Și copilul?

MIZA: Va fi al lui...

GENA: Fără să știe că nu e?

MIZA: Ce? Nu s-au mai văzut copii născuți în șapte luni, având totuși nouă?

GENA: Dar e monstruos ceea ce vrei să faci? E o crimă să înșeli pe un om care n-are altă vină decât aceea că te iubește ca un nebun, ca un prost...

MIZA: Și Gigi a făcut cu mine o crimă, fără să am altă vină decât aceea că l-am iubit... că-l iubesc încă... ca o nebună... ca o proastă...

GENA (*neștiind ce să mai zică*): Nu se poate, Miza... N-ai să faci asta... tu ești o fată bună... nu e drept să te răzbuni pe Dinu... (*Cade pe canapea.*)

MIZA: Dar nu mă răzbun pe el și e foarte drept pentru amândoi... (*Gena se scoală.*) Judecă și tu puțin... Dinu mă iubește... Va fi fericit să fiu a lui... Va fi o răsplată pentru el... eu îl iubesc pe celălalt... va fi deci o nenorocire pentru mine să fiu nevasta lui Dinu... o pedeapsă...

GENA: Nu... nu... nu se poate... Dinu are să-nțeleagă... are să-și dea seama... are să se revolte...

MIZA: Va fi degeaba... Nu ții să fiu decât o zi nevasta lui...

GENA (*dintr-o dată, ia o hotărâre bruscă. Se scoală*): Și dacă eu am să mă duc să-i spun... să-l previn... (*E o coardă întinsă.*)

MIZA (*atentă, observă pentru prima dată figura „clară” a Genei*): Dar ce-ai tu cu Dinu? Il aperi parcă ai fi soră cu el, nu cu mine!

GENA: Ei da... Îl apăr... și-am să-l apăr până la ultimul pic de putere...

MIZA: În clipa când îi vei spune... îmi voi zbură creierii...

GENA: Miza... Miza... Nu spune asta. Nu mă pune să aleg între tine și el... Fie-ți milă de mine... Tu nu-nțelegi că-l iubesc?... Că-l iubesc ca o desperată... de un an și jumătate de când l-am cunoscut...

MIZA: Exact de când mă iubește el pe mine...

GENA: Știu... am știut de la început... Dar nu m-a interesat lucrul acesta până acum... Nici o clipă nu mi-a trecut prin minte că aș putea fi vreodată pentru el altceva decât o infirmă... M-am mulțumit să-l iubesc de departe... numai cu gândul... Dar acum, acum când îmi dau seama de primejdia în care se află, când îl văd pe marginile prăpastiei în care vrei să-l arunci, cum aș mai putea rămâne indiferentă?... Spune tu, cum?... Judecă și judecă-mă...

MIZA: Tu te gândești numai la tine. Dar eu? Eu? Eu ce vrei să fac? Să fac un copil, nu?... Fată mare, cu copil mic, asta vrei s-ajung?

GENA (*a luat o decizie gravă*): Nu... n-ai s-ajungi... Îți iau eu copilul...

MIZA: Ei, și ce rezolvi cu asta? Mama copilului e cea care îl naște... Nu cea care-l crește.

GENA: Pentru toată lumea, îl nasc eu... (*Spune replica cu convingere.*)

MIZA(*surâde*): Ce, ți-a sărit o doagă?

GENA: Nu... Vorbesc foarte serios... Plecăm imediat amândouă, undeva, la țară... fără să ne știe nimeni unde, fără să ne cunoască nimeni... Stăm acolo până se naște copilul... Și atunci, declar copilul la primărie ca al meu... martori mincinoși se găsesc oricând... și rămân eu cu el... mama lui... Tu te-ntorci acasă... ca și cum nimic nu s-ăr fi întâmplat, și îți jur că nimeni nu va ști niciodată taina care ne leagă... Lumea va ști că cu am un copil, și tu îți vei reface tinerețea și viața... fără s-o mai distrugi pe a lui Dinu... (*E' epuizată. Cade pe banchetă.*) Viața... nu contează... pentru o infirmă ca mine... Voi fi fericită s-o închin copilului tău...

MIZA (*pe care propunerea a interesat-o practic*): Și cu ce trăim atâtea luni de zile la țară? Oricât, costă bani, și noi n-avem o sută de lei în casă!

GENA: Eu am ceva economii... Poate mai vând înainte de plecare un tablou, două. O să-mi trimeată și tata... sunt sigură că îmi va trimite...

MIZA: Și acasă ce spunem?

GENA: Spunem că avem nevoie de aer de munte...

MIZA: Fleacuri... nu ne crede nimeni...

GENA: Atunci... spunem, pur și simplu, adevărul.

MIZA: Care? (*O privește fix.*)

GENA: Că sunt însărcinată și vreau să plec din oraș până nasc... Tu te oferi să mergi cu mine... să m-ajuti... ca o soră devotată...

MIZA: Ești tu în stare să faci asta pentru mine? (*Se așază lângă ea și-i pune mâna pe umeri.*) Să mă scapi?

GENA: Da... Vă scap pe amândoi...

MIZA: M-aș fi mirat să fii tu în stare de un sacrificiu numai pentru mine... (*Se scoală.*) Măcar din recunoștință să mi-o fi spus...

GENA: Recunoștință pentru ce?

MIZA: Pentru că renunț la Dinu... Ți-l las...

GENA: Nu mi-l lași mie... Viața mea, de azi înainte, nu-mi mai aparține... Nu mai e a mea...

MIZA: Dar a cui?

GENA: A copilului nostru...

(Intră Spirache. Poartă pe cap o pălărie nouă, de pluș, și în mână o pungă de țiplă, în care se găsește pălăria cea veche.)

SCENA 10

MIZA, GENA, SPIRACHE

(S-a întunecat binișor, și de-aci până la sfârșit se va întuneca bine de tot.)

SPIRACHE: Bună seara... *(E mulțumit și jenat totuși că are pălărie nouă.)*

MIZA: Bună scara, tată... *(iese.)*

SPIRACHE: Dar ce are? Iar are ameteți? O văd schimbată la față!

GENA: Nu... E numai obosită... Aaaa! Dar ce văd? Ți-ai luat pălărie nouă?... S-o porți sănătos... *(E încântată că pălăria lui Spirache i-a dat un prilej să schimbe vorba.)*

SPIRACHE: Ți place? *(I-o prezintă.)*

GENA: E foarte frumoasă... Cât ai dat pe ea?

SPIRACHE: Mult... Mult, și m-am și păcălit...

GENA: Cum te-ai păcălit?

SPIRACHE: Cum mă păcălesc eu totdeauna... M-am dus la Măgeanu, de unde cumpăr eu de douăzeci de ani... Mă cunoaște, c-am luat cinci pălării în intervalul ăsta de la el... Mi-am făcut socoteala, prin urmare, c-o să mă servească bine... E? Cât crezi că mi-a luat pe ea?... *(Așteaptă un răspuns care nu vine.)* Patru sute de lei...

GENA: Phiuuu... Enorm!...

SPIRACHE: Enorm, neenorm... Ce era să fac? Am luat-o..., Ca să scap de gura voastră...

GENA: Eh! Nu e nimic... Să fii dumneata sănătos... (*Degajează stânga.*)

SPIRACHE: Cum nu e nimic? Este! Fiindcă trei case mai sus, la Stănciulescu, am văzut una la fel, cu trei sute de lei... Să-mi vie nebunie, nu alta... Îndărăt nu mai puteam s-o duc, c-o ajustasem pe capul meu...

GENA: Te superi degeaba! Acu ai luat-o, te-ai păcălit, gata...! (*Glumește ca să-l îmbuneze.*) Ești bun de cinste...

SPIRACHE: Am făcut și cinste, de-o-ncolo de cinste... ce, crezi c-am scăpat? Cum am trecut de Stănciulescu, amărât cum eram, hop! mă-ntâlnește cu Tănăsescu de la fisc și cu Savian de la Măsuri și greutate... „Eeee... S-o porți sănătos, nene Spirache... zice... trebuie s-o uzi imediat, că-i putrezește catifeaua.“ Ce era să fac? M-am dus cu ei la aperitive și-am dat o sută de lei în cap... Eu am mâncat numai o măslină... din toată afacerea... Dar ce mi-e mai necaz e că, în loc să mă încurajeze de pălărie, mai rău m-au descurajat...

GENA: Cum asta?

SPIRACHE: M-au întrebat cât am dat pe ea... și eu ce m-am gândit? Dacă le spui c-am dat patru sute la Măgeanu, când se găsește cu trei sute, la fel, la Stănciulescu, o să zică ăia că sunt prost... Și-atunci, ca să scap, le-am spus c-am dat numai trei sute de lei...

GENA: Ei și?

SPIRACHE: Și Tănăsescu a început numaidecât cu gura: „Tiiiiii! Te-ai ars, nene Spirache... Te-a păcălit... De la cine-ai luat-o?“ „De la Stănciulescu“, zic. „E! Păi vezi? Să mergi cu mine la Măgeanu, și dacă nu iei aceeași pălărie cu două sute de lei, să nu-mi zici mie Tănăsescule!“

(*Intră Miza.*)

GENA: Miza, și-a luat tata pălărie... Uite ce bine-i vine...

MIZA (*privind*): Hm!... Nu e urâtă... Cam demodată... Dar, în sfârșit, tot are fason de pălărie... Cât ai dat pe ea?

SPIRACHE (*uitându-se complice la Gena*): Două sute de lei... Am găsit o ocazie... Altminteri n-o luăm fără patru sute...

MIZA: Ce ocazie?... Cu banii ăștia puteai s-o iei nouă... Nu face nici o sută de lei... Te-a păcălit... Și-a bătut joc de dumneata. De la cine ai luat-o?

SPIRACHE (*nu știe ce să mai zică*): De la Măgeanu...

MIZA: Păi sigur. Dacă te duci să iei de la Măgeanu... Singurul pălărier bun e Stănciulescu...

(*Intră Dacia.*)

SCENA II

CEI DINAINTE. DACIA. CHIRIACHIȚA

DACIA (*intrând*): Bine e-a dat Dumnezeu! Ei, așa da! Unde să scriu că te-ai hotărât să-ți iei pălărie?!... (*Îl contemplă.*) Și să știi că nu-ți vine chiar așa de rău... Vezi? Așa-mi place să fii! Ghigăl și simțit...

SPIRACHE (*încântat*): Îmi pare bine că-ți place și ești mulțumită!

DACIA: Cât ai dat pe ea?

SPIRACHE (*dezolat, privește când la Gena, când la Miza*): O sută de lei... dragă, adevărată pomană...

DACIA: Ei, asta e! Unde vezi tu că e pomană?... Nu e pomană deloc... E chiar foarte scumpă... De la cine-ai luat-o?

SPIRACHE (*același joc*): De la Stănciulescu... El vinde cel mai ieftin.

DACIA: Stănciulescu e un speculant ordinar. Trebuia s-o iei de la Măgeanu...

SPIRACHE: Eh, acumă pentru un pol, doi...

DACIA: Sigur. Că noi avem fabrică de bani... Treaba ta! Să vezi ce-o să zică mama când o să audă e-ai dat atâția bani pe pălărie... (*Intră tocmai și Chiriachița.*) Mamă!... Și-a luat Spirache pălărie...

CHIRIACHIȚA: Ei taci! (*Îl privește.*)

DACIA: Nu-î vine rău şi nu e urâtă, să ştii...

CHIRIACHIȚA (*trece la el*): E verde, sau mi se pare mie?... Ia aprinde lumina, maică...

(*Gena aprinde.*)

SPIRACHE (*ca să-i facă plăcere*): Verde... verde...

CHIRIACHIȚA: E, cum îţi vine, om bătrân, c-o casă de copii, să umbli cu pălărie verde în cap?... Asta e pălărie de crai... (*Fulgerându-l.*) Şi cât ai dat pe ea?

SPIRACHE (*deşolat, că să scape*): Gratis, mamă-soacră... Gratis! Mi-a dat-o subprefectul, de la frate-său, avocatul, care a murit săptămâna trecută... Da' e nouă de tot... Defunctul nici n-a avut vreme s-o poarte, c-a murit prin surprindere...

CHIRIACHIȚA: Ptiu! Bată-te Dumnezeu, Doamne, iartă-mă, c-aşa-mi vine să-ţi zic... Trebuie să fii tu care să-ţi închipui că cu o să-ţi permit să porţi pălăriile morţilor... Să nu te prind cu ea în cap, că te dau afară din casă...

SCENA 12

ACEIAȘI, TRAIAN

TRAIAN (*din fund, ca o furtună, intră fluturând un jurnal*):
Uraaaa! Vestă bună!... Vestă bună!... (*Toți îl privesc uluiți, întrebători.*) S-a-necat unchiul Tache... (*Triumfător.*)
Catastrofa de pe Marea Neagră... (*Agită ziarul.*)

SPIRACHE (*se repede și-i ia ziarul*): Vorbești prostii, măi băiete.

TRAIAN: Citește... (*Îi arată locul pe „ediția specială”.*)

(*Familia întreagă ascultă consternată.*)

SPIRACHE (*cu glas din ce în ce mai stins, cu mimică din ce în ce mai scăzută*): „Vaporul Tracia, plecat ieri din Constanța în cursă regulată pentru Constantinopole, fiind surprins de o groaznică furtună, a naufragiat azi-noapte la orele 2,30 – la zece mile depărtare de intrarea în Bosfor... Douăzeci și nouă

de pasageri, ale căror nume le dăm mai jos, și-au găsit moartea în valuri... Cum s-a întâmplat nenorocirea..."

CHIRIACHIȚA: Lasă amănuntele, că le citim pe urmă... Să vedem principalul... Pe lista morților...

TRAIAN: E-al zecelea, trecut... Tache G. Necșulescu... *(Îi arată peste umăr, numele, pe listă.)*

SPIRACHE *(citește mecanic lista morților. După ce bolborosește câteva nume, din ce în ce mai ininteligibil, jurnalul îi cade din mână)*: Dumnezeu să-l ierte! *(Își face cruce, scoate batista și se așază pe banchetă, cu capul ascuns în mâini. E un moment de reală emoție.)*

(Un timp, tăcere. A trecut moartea prin apropiere.)

CHIRIACHIȚA: Ehe! Cărțile mele nu mint niciodată... *(Apoi, cucernic.)* Dumnezeu să-l ierte!...

GENA *(lângă Spirache)*: Liniștește-te, tată...

DACIA *(același joc)*: S-a-ntâmplat... S-a-ntâmplat! Ce putem noi face?... Era om bătrân... a trăit destul... E păcat, sigur... dar ce, noi n-o să murim?...

CHIRIACHIȚA: Poate că și pălăria lui de mort a fost un semn... a tras a moarte...

DACIA *(cu reproș)*: Mamă!... Hai, Spirache... Ridică-te, dragă... Nu mai sta așa, că-ți vine sângele în cap... Hai, fii om de înțeles și scoală-te. Trebuie să pui masa... *(Nici acest argument nu-l convinge.)* Hai, Gena... Pune masa.

(Traian răsucesce o țigară, Gena, cu ochii plânși, trece la bufet și scoate furfurile teanc. Când trece pe lângă Miza, aceasta îi șoptește.)

MIZA: Gena, acum avem bani destui... O să plecăm în străinătate amândouă... Norocul tău, să vezi Parisul...

(Gena nu răspunde. Un timp, liniște deplină. Apoi, din sens invers începe să se audă flasneta care se-ntoarce, cântând Titanic vals. Treptat, odată cu melodia, care crește, o groază se întipărește pe toate fețele. Parcă „familia” s-a trezit brusc, veghind la căpătâiul unui mort. Melodia se aude distinct.)

MIZA: Titanic vals...

CHIRIACHIȚA: Traiane... închide fereastra, maică... să nu-l mai aud... Nu știu de ce, acum mi se pare că sună altfel decât adineauri...

SPIRACHE (*ridică capul*): Fiindcă acuma e un mort între noi... (*Se ridică și își ia pălăria.*)

DACIA (*cu blândețe*): Unde te mai duci iară?

SPIRACHE: Mă duc până la prefectură, să mă interesez, poate au mai venit vești... să vedem ce trebuie să fac... Poate trebuie să mă duc eu acolo... să-l aduc...

DACIA: Nu-l poți aduce din fundul mării.

CHIRIACHIȚA: Mai bine du-te și vezi dacă e deschis la Măgeanu sau la Stănculescu... să-ți iei o pălărie tare... e-acuma ești în doliu... ești și tu cineva, și n-o să umbli mâine pe stradă cu pleșca asta de isprăvnicel în cap.

TRAIAN: Hai, tată, că merg și eu cu dumncata... Până ne întoarcem, tocmai o să fie masa gata. (*lese după Spirache.*)

SCENA 13

GEI DINAÎNTE, afară de SPIRACHE și TRAIAN

(*Bunica, mama și fata se privesc cu înțeles și nu-și dau seama ce le-o fi oprind să nu sară de bucurie. Gena rânduiește pentru masă.*)

DACIA: Ah! Cine știe, dac-ar fi știut să-noate, poate scăpa...

CHIRIACHIȚA: Chiar așa, tot n-ar fi putut să scape... Nu-l ținea apa deasupra! O sută de oca greutate! Păi uite-te, o pietricică n-are nici o sută de grame, și cade la fund, darmită dita omul!...

DACIA: Și nu știu dacă oi avea ceva de doliu până mâine... Pentru cumnat se pune doliu mare, mamă, nu?

CHIRIACHIȚA: Depinde de cumnat... Tu... pui... că merită... Hai să căutăm pe la mine prin cufere... că trebuie să găsim ceva... Câți am îngropat eu până acum! (*leșind, după Dacia.*) Drică să fi fost și nu-ngropam mai mulți.

SCENA 14

GENA, MIZA, apoi DECEBAL și DINU

DECEBAL (*intră repede*): A venit Dinu... e-un buchetoi de flori, uite, p-atâta, în mână...

MIZA (*după un schimb de priviri cu Gena*): Spune-i că nu suntem acasă...

GENA: Nu se face să-l lași să plece așa...

MIZA: Primește-l tu...

GENA: Și ce să-i spui?

MIZA: Ce poștești... Decebal, vino-ncoace... (*lese cu Decebal.*)

(*Imediat se aud bătăi în ușă.*)

GENA: Intră...

(*Dinu intră, emoționat, gătit.*)

SCENA 15

GENA, DINU

DINU: Bună seara... Dăduie Geno... (*Privind în sus.*) Mi se pare e-am venit prea devreme...

GENA: E adevărat... Te-ai grăbit nițel... cum era și natural... Tochmai voiam însă să-ți trimitem vorbă să nu mai yii astă-seară...

DINU (*în fața aerului ei încurcat, începe să se descompună*): Poftim?

GENA: Miza... voia să te roage s-o ierți că nu te poate primi astă-seară... Ni s-a întâmplat o nenorocire... N-ai auzit în oraș?

DINU: Nu... Vin direct de-acasă... Dar ce este?

GENA: S-a-necat fratele tatei... Unchiul Tache... care a plecat zilele trecute spre Ierusalim...

DINU (*nu știe ce să zică*): Cum se poate?... Se știe sigur?

GENA: I-am citit numele în jurnal, pe lista morților...

DINU: Țț... țț... țț...

GENA: Așa că vezi... nu trebuie să fii neliniștit... E vorba numai de o amânare...

DINU: N-aș putea să schimb numai două vorbe cu domnișoara Miza?

GENA: Îți închipui că dacă ar fi putut... ți-ar fi ieșit ca înainte... nu m-ar fi trimis pe mine... E într-un hal de nervi... plânsă... amărâtă... Știi cât e de impresionabilă...

DINU: Atunci...

GENA: Atunci... nu e așa?... lucrurile rămân pentru un timp pe loc... Fiind în doliu... logodna va fi amânată, nunta – tot așa... (*Pauză.*) Nu fi așa de trist... domnule Dinu... e vorba de o simplă amânare...

DINU (*rămâne încremenit, cu ochii în gol. Se uită la Gena, apoi la buchet, nu știe ce să facă cu el*): Atunci...

GENA (*salvându-l*): Pune-l aci pe masă, i-l dau eu când s-o liniști

(Dinu îl pune, se uită lung spre ușa Miziei și se îndreaptă spre ieșire, cu o mare tristețe în suflet și pe figură. Gena rămâne cu ochii pe flori, se clatină și cade cu capul pe ele, plângând încet.)

ACTUL II

Un hol-salon, în noua casă a lui Spirache. Un perfect prost-gust. Vizibil, tabloul în ulei al unchiului defunct, în locul portretului-fotografie din actul I. Un aparat de radio. Dispoziția mobilelor și ieșirilor privește direcția de scenă. În fund, trebuie să fie o ușă care se deschide pe un balcon (apartamentul se găsește la etaj), deasupra străzii principale, pe care se află situat imobilul. A trecut un an și e zece dimineața.

SCENA 1

CHIRIACHIȚA, DACIA, apoi MIZA

(La ridicarea cortinei, aparatul de radio e în funcțiune. Se transmite slujba de la biserica Domnița Bălașa din București. Instalată comod lângă aparat, Chiriachița, foarte cucernică, ascultă slujba și dă – bineînțeles – în cărți. E îmbrăcată într-o robe de chambre sumptuoasă și aproape ridiculă. Câteva clipe nu se aude decât muzica... Când preotul va zice „Doamne miluiește“, Chiriachița va avea grijă să se închine cu mare smerenie. Intră Dacia, într-o toaletă asemănătoare, ca lux și lipsă de gust, cu a mamei sale.)

DACIA (aruncă o privire spre pendulă): Vai de mine... Zece, și n-am făcut nimic până acuma... Prost obicei și ăsta, să faci baie în fiecare dimineață... Îți trece timpul fără să bagi de seamă.

CHIRIACHIȚA: Ssst... Nu vorbi în timpul slujbei. A ieșit popa cu sfintele daruri... nu vezi? (*Gest spre aparatul de radio.*)

DACIA: Parcă de popii dumitale îmi arde mie acuma?... (*Urcă la balcon.*)

CHIRIACHIȚA: Nu e vorba d-ăștia... (*Arată cărțile.*) Eu vorbesc de cei de la Domnița Bălașa, din București...

DACIA: Zău, mamă, de ce nu te duci la biserică, în oraș, dacă vrei s-ascuți slujba... când îmi crapă inima de treabă?

CHIRIACHIȚA: Ce nevoie am să stau în fum de lumânări, în miros de tămâie... să mă-nghesui cu toate mitocăncile, când pot foarte bine s-ascult slujba de-aici...

DACIA: Făcând pasențe...

CHIRIACHIȚA (*plină de mister*): Ei, dac-ai ști, tu de ce dau!

DACIA (*dintr-o dată interesată*): De ce dai?

CHIRIACHIȚA: Dau să vedem dacă s-alege Spirache deputat...

DACIA (*se așază lângă masă*): Prea te grăbești și dumneata! Deocamdată nici nu e pus pe listă... Acuma, la zece, la clubul partidului se întrunește comitetul care fixează candidaturile... Cred că Nercea o să izbutească să-l puie și pe Spirache al patrulea pe listă...

CHIRIACHIȚA: Așa l-am pomenit... tot la coadă... Oprește slujba, dragă, că e păcat să stăm de vorbă în biserică... (*Dacia oprește aparatul.*) Cu cât te-ai înțeles cu Nercea, aseară, când ai fost la el?

DACIA (*revine la masă, se așază*): Cu trei sute de mii... plus cheltuielile de propagandă.

CHIRIACHIȚA: Zi, cinci sute de mii cu totul...

DACIA: Cinci sute de mii de lei să fie, numai să-l văd odată deputat, că numai așa îl pot convinge să ne mutăm la București, să ieșim odată din târgul ăsta de provincie... unde nici n-ai ce face cu banii...

CHIRIACHIȚA: Dar dacă îl pune pe listă și tot nu s-alege, ce te faci?

DACIA: Imposibil... Guvernul ia patru locuri sigur...

CHIRIACHIȚA: Dacă mi-o ieși mie pasența, ia, dacă nu, poate să se dea guvernul și peste cap, să fure și urnele, să bată și lumea... tot degeaba! Les' ceilalți!...

DACIA (*se scoală*): Ia nu mai cobi și dumneata, mamă... Așa te-am pomcnit! Tot cu răul înainte... Parcă ai fi mama lui Spirache, nu mama mea. (*Un timp.*) Până când o veni Nercea cu răspunsul, simt că-mnebunesc... N-am astâmpăr... nu pot să fac nimic... și-am niște nervi!!!

CHIRIACHIȚA: Ia nițel urodonal, și te liniștește...

DACIA: Țî! Bromural, mamă! Urōdonalul nu e pentru nervi... Ai un obicei să-ncurci medicamentele, dē parcă am fi tot săraci și n-am fi văzut în ochi decât bicarbonat de sodă...

(*Intră Miza.*)

MIZA (*are în brațe un câțel*): Bună dimineța!... (*Vorbește alintat cu un copil.*) Zi bună dimineața lui maman... (*ia o lăbuță și i-o dă Daciei*) și lui grande-maman... (*Același joc.*)

CHIRIACHIȚA (*aspru*): Marș, tu!

MIZA: Ia te rog, vorbește frumos cu Pussy.

CHIRIACHIȚA: Pupă-te în bot cu el cât poțestești, dar pe mine te rog să mă slăbești cu jigodia...

MIZA: Ai vrea! Jigodie de la Paris!... Probabil că nu-ți iese pasența, de-aia ești în duși răi... Dar-ar Dumnezeu să ți se-nchidă... Nă!

CHIRIACHIȚA: Dacă mi s-o-nchide mie pasența, vi se închid și vouă drumurile spre București.

MIZA (*dintr-o dată respectuoasă*): A! Pardon! Nu știam că dai de tata...

CHIRIACHIȚA: Ce să știi tu? Eu trebuie să vă port de grijă la toți, cu cărțile mele, săracele! Tu știi numai să-ți faci unghiile și să-ți duci zăvodul cu mașina ca să-i dai pricomigdale și să latre lumea la cofetărie...

MIZA (*pupă câțelul*): Zăvodul mamei, frumos și dulce.

CHIRIACHIȚA (*îngreșoșată toată*): Îmm!... Mânca-i-ai coada!...

MIZA: Ia te rog, știi...

DACIA (*care nu se ocupă decât de gândurile ei*): De ce o fi întârziind atâta Nercea?

MIZA: Așa e, că azi trebuie să ne-aducă rezultatul. (*Devine serioasă și preocupată.*) Trebuie să fie discuții aprinse la club... Ce crezi, tata o să aibă pe cineva contra lui?

CHIRIACHIȚA: Ei, asta e! Cum să n-aibă? El de-abia a intrat în politică, și gata, se și înfige la deputăție... Firește că alții, care sunt mai vechi în partid, au și ei pretenții...

MIZA: Bine, dar ce-a făcut tata singur pentru oraș și județ, într-un an de zile, n-a făcut partidul de când există: școli... spital... biserici reparate... donații... ajutoare... Mi-a mâncat cel puțin câteva milioane din zestre...

DACIA: Păi d-ai-a l-am lăsat, ca să-și facă popularitate, s-ajungă și el cineva... (*Oftează.*) Eh!... Să-l văd eu deputat, și ne scoătem noi paguba.

CHIRIACHIȚA: Greu să-l convingi pe bărbatu-tău să facă afaceri...

DACIA: Parcă îl pune cineva să le facă el? Afacerile or să le facă alții... El n-are decât să-nchidă ochii și să-nțindă mâna... ca orbii.

CHIRIACHIȚA: Cum vine vorba, parlamentul ăsta e un fel de Vatră Luminioasă?

DACIA: Ar fi..., dacă n-ar fi opoziția...

CHIRIACHIȚA: De ce, soro?

DACIA: Fiindcă opoziția are mai mulți ochi decât trebuie! Asta e partea proastă, mamă! Cum orbesc ai de vin la putere, le mai iese câte o pereche de ochi ălor de trec în opoziție...

CHIRIACHIȚA: Îm!... Îm!... am înțeles... D-~~ai~~a rămân chiori ai de nu fac politică.

MIZA (*cătelului, alintându-l*): Auzi, Pussy mic, tu să nu faci politică, că orbești, și tu ești mic, și mumos, și dülțe, și cătel... (*Se scoală.*) A propoz! Vream să te întreb ceva, mamă, și am uitat...

DACIA: Ei!

MIZA: Ce-nseamnă când visezi mănuși de piele?

DACIA: Ai visat tu?...

MIZA: Toată noaptea...

CHIRIACHIȚA: Să-ți spun eu, că ea nu știe. Înseamnă c-o să treacă hingherii pe stradă pe la noi și-o s-avem doliu mare în familie... *(Se uită semnificativ spre cătel.)*

(Miza se așază pe canapea.)

SCENA 2

CEI DINAINTE, TRAIAN

TRAIAN *(între repede, dinspre oraș, în costum de călărie, cu cravașa în mână):* Salut!

DACIA *(repede):* Ei? Ce s-aude prin târg? Ai aflat ceva interesant?

TRAIAN: O! Ye! Am aflat ceva pe care când o să vi-l spui o să cădeți jos...

DACIA: I-a pus candidatura lui tat-to...

TRAIAN: *Nein!* Am aflat unde e Gena.

(Tăcerea.. Miza imediat se schimbă la față.)

CHIRIACHIȚA: Ei, taci!

TRAIAN: Parol *doner!* Adineauri când mă întorceam de la antrenament, cu Titanic...

CHIRIACHIȚA: Cu cine?

TRAIAN: Cu Titanic... Scumpul meu armăsar, care va câștiga Derbyul în curând.

CHIRIACHIȚA: Lasă gloaba și spune... ce-ai aflat?

TRAIAN: Gloabă? Uți că m-a costat optzeci de mii de lei, plus transportul de la Londra până aici...

(Miza se scoală.)

DACIA: Îți interzic să vorbești de Gena... Numele acestei creaturi n-are voie să-l rostască nimeni în casa asta.

TRAIAN: Oricât, e și ea rudă cu noi...

DACIA: Fata lui bărbatu-meu nu e nici un fet de rudă cu mine și cu copiii mei... *(Ca pentru ea.)* Rudă cu mine?! Phu! Ipocrita aia care a îndrăznit să facă copii fără știră noastră... *(Coboară extrema stângă. Mizei nu-i convine deloc discuția.)*

TRAIAN: Întâi că n-a făcut copii, ci un copil... unul singur... și al doilea, nu era să-ți ceară voie să-l facă, fiindcă nu i-ai fi dat...

DACIA (*transantă*): Asupra capitolului ăsta, am încheiat-o, odată pentru totdeauna. Creatura asta e moartă pentru mine! Rușinea pe care ne-a făcut-o, tocmai când ajunsesem s-avem și noi un rang în societate, n-am să i-o iert niciodată... A fost o ticăloasă, care ne-a înșelat pe toți... Cine ar fi crezut că tocmai șchioapa familiei să fie mai iute de picior decât toți?

MIZA: Mamă... Te rog... Nu e frumos să vorbești așa...

DACIA: Tu nu interveni să-i ții parte. Pe tine te-am năpăstuit totdeauna din cauza ei... Tu poate aveai mai multe drepturi să faci ceea ce a făcut ea, că erai mai mică, mai fără experiență, și cu toate astea ai știut să rămâi o fată cinstită... Mă mir cum nu ți-a fost silă să te sacrifici și să stai opt luni de zile cu ea la Paris... ca s-o îngrijești ca o mărită!

CHIRIACHIȚA: Noroc e-a fost să se întâmple nenorocirea odată cu moartea lui Tache, ca s-avem bani și să poată pleca în străinătate... Altminteri, ar fi trebuit s-o ținem în casă cu noi... să naștem cu toatele la un loc... să ne știe tot orașul...

DACIA: Și ce crezi, c-acuma n-a aflat lumea că e fugită de-acasă fiindcă are un copil?

TRAIAN: De unde să afle?

DACIA: Se află, domnule, se află...

TRAIAN: Mă rog, de unde era să afle?

DACIA: În primul rând de la noi... Ce, crezi că există ceva mai afurisit decât gura lumii?...

MIZA (*se ridică și își ia cățelul*): Hai, Pussy, să mergem în odaie la noi, că pe mămica o doare puțin capul. (*Iese.*)

DACIA (*privind după ea*): Credeți c-o doare capul? Aș! Pleacă ca să nu ne mai audă vorbind! N-ați văzut că, deși am interzis, să se vorbească despre Gena în casă, în fiecare zi când se deschide discuția, ea pleacă în odaia ei?

TRAIAN: Astea sunt fițe... Prea-facē și ea pe nobila de-la Ursuline...
La douăzeci și unu de ani, nu mai merge...

DACIA: Ba eu o înțeleg, mititica mamei! E jenant pentru ea s-audă vorbindu-se despre copii din flori...

CHIRIACHIȚA: Ia lăsați prostiile-ncolo și spune, maică, ce ai auzit? Unde e?

TRAIAN: La Târgoviște... Acolo s-a stabilit...

DACIA: La doi pași de noi! Ca să ne sfideze, ce crezi?! Ca să putem auzi mai bine cum îi orăcăie bastardul.

CHIRIACHIȚA: Cine ți-a spus?

TRAIAN: A văzut-o cineva de la noi din oraș... A recunoscut-o, s-a luat după ea... și a văzut unde stă...

DACIA: Netrebnica! La Târgoviște și-a găsit să stea?... *(Se scoală.)*
În ochii lumii. În loc să se ascundă în fundul pământului și să n-o vadă nimeni... Ah! Dacă s-o alege Spirache deputat, pui s-o expulzeze...

(Între servitoarea prin dreapta.)

SCENA 3

CEI DINAINTE, SERVITOAREA, puțin VECINUL

SERVITOAREA: Coniță... a venit... vecinul... știți, ăla... de..

DACIA: Ce mai vrea iară?

VECINUL *(între)*: Sărut mâna... cucoană...

DACIA *(rece)*: Ce e, domnule Chivu?...

(Servitoarea iese.)

VECINUL: Mă scuzați de deranj... dar am venit... că... iară mi s-a întâmplat o nenorocire familială...

DACIA: Ți-a murit cineva?

VECINUL: Da! O găscă!... Mi-a călcat-o adineauri domnișorul Decebal cu bicicleta... Asta e a șasea pe care mi-o omoară

săptămâna asta... Una mai am, că șapte au fost toate... Dar asta pe care mi-a asasinat-o azi, ce să spui, mai rar așa găscă frumoasă, deșteaptă și cu ou-n...

DACIA: De ce nu le ții închise în curte?

VECINUL: Păi în curte le ții, păcatele mele, că d-aia mi le și omoară, că „n-arc“ pe unde fugi... Dumnealui vine în curte cu bicicleta și nu se lasă până nu omoară una... Zice că face curse de obstacole...

DACIA: Păi dumneata de ce-l lași?

VECINUL: Vai de mine, cucoană... Ce pot să-i fac? Să-l dau afară din curte... când știu cine e și al cui e? Se poate? Chestie de chereștea! (*Își bate obrazul.*)

DACIA: Dă-i o sută de lei, Traiane...

CHIRIACHIȚA: O sută de lei o găscă! Dar ce, e păun? Dă-i nouăzeci și cinci de lei.

VECINUL: Îmi pare rău, coană-mare, că vă tocmiți... pentru o bagatelă de cinci lei... Suntem în casă de oameni... nu la piață...

TRAIAN: Uite o sută de lei, domnule Chivu... (*Îi dă, urcă la balcon.*)

CHIRIACHIȚA: Da' să știi, vecine, că pe viitor să nu mai ții găște, că nu mai dau un leu... la și dumneata alte orătănii, mai ieftine... pui de găină, boboci... pisici...

VECINUL: Sărut mâna, cucoană... (*Vrea să plece.*)

DACIA (*are o idee*): Domnule Chivu... dumneata votezi la Cameră, mi se pare...

VECINUL: Da.

DACIA: Bagă de seamă să ne dai votul... Ca vecin al nostru... E vorba să candideze și bărbatu-meu...

VECINUL: Am cam auzit cu ceva prin târg... că... de... transpiră!... (*Șiret.*) Numai că voturile... ie oleacă mai scumpe decât găștele...

DACIA: Lasă-lasă... că ne înțelegem noi...

VECINUL (*ieșind*): N-am cu grijă... nu... (*A ieșit.*)

SCENA 4

CEI DINAINTE, DECEBAL, apoi SERVIŢOAREA

DECEBAL (*intră din stânga, fiind. E cu părul zburlit și asudat. Are pantalonii lungi, cu agrafe de bicicliști la glezne*): Sărut mâna...

TRAIAN (*îi dă o palmuță, repede*): Eeee! Uite și uliul!...

DECEBAL: Ce dai, mă, ce dai? Ce, ești nebun? (*Apropiindu-se de Dacia*.) Uite, mamă, cum dă în mine degeaba...

DACIA (*il lipește*): Na... una! Zece trebuie să-ți dea. Na... na... gâște... (*il lipește mereu pe unde poate*) gâște... gâște...

DECEBAL (*urlând*): Maică-mare...

CHIRIACHIȚA: Piei din fața mea, criminalule... (*îi dă și e una*.)

TRAIAN: Șterge-o... (*Se face că dă*.)

DACIA: Ieși. (*Vrea să dea*.)

CHIRIACHIȚA: Marș! (*Același joc*.)

(*Decebal iese urgent, dreapta, fugind și urlând. În ușa dă peste servitoare, care tocmai intra*.)

SERVITOAREA (*îi dă un vânt*): Ce, nu vezi pe unde umbli?... (*Își reia aerul de slugă*.) Căniță... a venit domnul care v-am spus că m-a ciupit atunci când a mai fost la dumneavoastră.

DACIA: Nercea! În sfârșit!... Poștește-l imediat. (*Servitoarea iese*.) Lăsați-mă singură, vă rog... (*Urcă la balcon*.)

CHIRIACHIȚA: Să știi că-ți aduce veste bună! Mi-a ieșit pasența.. Hai, Traiane, să te fac un tabinet... pe un pol... (*Trece extrema stângă, iese*.)

TRAIAN: Nu joc pe bani... Joacă pe un sac de ovăz... pentru Titanic... (*Îleșind după Chiriachița*.) Calul ăstuia nu trăiește decât din cărți... de aia o să ajungă un as...

SCENA 5

DACIA, RĂDULESCU-NERCEA

(*Servitoarea îl introduce pe Nercea din dreapta, apoi iese*.)

NERCEA (*afabil, grăbit și, când stă jos, nițel afectat, puțin fanfaron, oleacă pedant*): Scumpă doamnă.... Succes pe toată linia... (*Îi sărută mâna galant*.)

DACIA (*emoționată*): Vai, domnule Rădulescu, nu știu cum să-ți mulțumesc...

NERCEA: Luați loc... (*Ea se așază pe canapea, supusă.*) Să vă explic...

DACIA: Te rog... (*Îi indică un scaun în fața ei.*)

NERCEA: Îmi permiteți să rămân în picioare... Nu pot vorbi niciodată politică stând jos... Politica, scumpă doamnă, e o meserie care se practică numai în picioare. Vin de la club și sunt în măsură să vă anunț că bărbatul dumneavoastră, distinsul nostru amic și vechiul meu prieten, nenea Spirache, a fost pus al patrulea pe lista candidaților noștri pentru Cameră... Vă rog să primiți felicitările mele. (*Face un compliment.*)

DACIA: Eu ar trebui să te felicit pe dumneata... E opera dumitale...

NERCEA: E adevărat că lucrul n-a fost tocmai ușor și, fără falsă modestie, trebuie să recunosc că timp de o oră, cât a durat discuția, a trebuit să dau dovadă de multă dibăcie politică...

DACIA: Vai! Și tot timpul ăsta a trebuit să stai în picioare!...

NERCEA: Ba am stat și pe scaun... însă tot în picioare, ca să-mi pot impune mai bine punctul de vedere... În politică, scumpă doamnă, ca să-ți impui un punct de vedere, trebuie să fii cel puțin e-o palmă mai sus decât adversarii. De aceea, în genere, marii oratori politici vorbesc din balconul clubului, și de aceea s-a inventat tribuna, care este o mobilă eminamente...

DACIA (*completează, recunoscând expresia pe care a auzit-o ori de câte ori a fost vorba de România*): ...agricolă...

NERCEA: Nu... politică... Eminamente agricolă este numai România... Dar să revenim la oile noastre, adică la nenea Spirache...

DACIA: Bine îi zici... Oaie să fi fost mamă-sa, și n-ar fi ieșit mai bleg... (*Se scutură a silă.*) Phuuu!...

NERCEA: Cum spuneam... am avut mult de luptat... De la început, cum am rostit numele lui nenea Spirache, s-au ridicat obiecțiuni de tot felul...

DACIA: Desigur, în privința trecutului...

NERCEA: Ceea ce nu m-a împiedicat să demonstrez că nenea
- Spirache poate să fie un excelent om de viitor...

DACIA: S-or mai fi legat și de...

NERCEA: Ați ghicit... De nepregătirea politică a clientului nostru.

DACIA: Și ce-ați spus?

NERCEA: E așa de simplu... Am spus că politica e o curtezană
bătrână și vițioasă, care are nevoie permanent de oameni
virgini...

DACIA (îl întrerupe): Numai să nu-și fi închipuit ăia cine știe ce
despre el... Mai ales cum e Spirache lasă-mă să te las...

NERCEA: M-ați înțeles greșit... Era vorba de oameni virgini
politicește... De energii neepuizate în căsnicii și concubinaje
de partide... ca să-i conving, a trebuit să ții un întreg curs de
ginecologie politică... Dar obiecțiunea cea mai grea a fost
alta... S-a susținut că bărbatul dumneavoastră... pe lângă
calități indiscutabile, are un defect capital!

DACIA: Ce defect?

NERCEA: E moale... moale... moale...!

DACIA: Așa e... Ce e al lui, e-al lui... E moale...

NERCEA: Dar ce adică, elasticul nu e moale? Totul e să știi să-l
atinzi, ca să-l transformi în praștie, ca să-azvârle piatra în
capul lui Goliath... În sfârșit, ce să vă mai spun, toate
obiecțiunile ridicate au fost spulberate pe rând, și în cele din
urmă comitetul județean a aprobat în unanimitate
candidatura lui nenea Spirache... Mai ales când am anunțat
că pentru sudarea legăturii dintre el și partid donează cinci
sute de mii de lei organizației județene, argumentul ăsta a
determinat succesul final...

DACIA: Cinci sute de mii?! Parcă vorbisem că nu e nevoie să
donez decât trei sute de mii de lei.

NERCEA: Cu regret a trebuit să majorez donația; ca să obțin
unanimitatea... Fără această mică inflație, riscam să pierd
partida...

DACIA: În sfârșit!... N-are nici o importanță... Bine că s-a făcut.
(*Un timp.*) În cazul ăsta, trebuie să vă dau o poliță pentru încă două sute de mii de lei.

NERCEA (*glumind*): Plus timbrele. (*Serios.*) Politica, scumpă doamnă, are legile ei fixe... ca cele ale gravității universale... Ca să fructifici, trebuie să depui. Vă rog să fiți sigură, însă, că în ceea ce mă privește personal, numai convingerea că fac un bine partidului, județului și țării m-a făcut să susțin cu atâta căldură cauza lui nenea Spirache...

DACIA: O! Despre asta sunt sigură... nici nu mai e nevoie să-mi spui... Și te rog să crezi că îți rămân recunoscătoare... De această alegere depinde liniștea și fericirea unci familiei întregi... (*Un timp.*) Te rog să mă ierți un moment... să trimit pe băiatul meu să-mi cumpere o poliță... În slugi n-am încredere. Mi-e să nu-i spuie lui bărbatu-meu... și să afle tot ce-am aranjat noi...

NERCEA: Nu vă deranjați. Întâmplarea face să am la-ndemână tot ce ne trebuie... Un om politic care umblă fără polițe și timbre de petiții în buzunare... înseamnă că nu-și cunoaște misiunea... (*Scoate o poliță.*) Semnați dumncavoastră... aici... așa... suma... data și adresa...

DACIA (*semnând*): Acum am învățat meșteșugul... Am iscălit atâtea polițe de la moartea lui cumnatu-meu...

NERCEA: Ce om!

DACIA: Adevărat!... A muncit o viață întregă ca o albină...

NERCEA (*luând polița pe care i-o întinde Dacia*): Ca să-i mănânce partidul nostru... mieca!... Mersi!... (*O vără în buzunar. Se aranjează la haină și se îmbătoșează.*) Așaaa!... Vă rog să mă iertați că sunt nevoit să renunț la plăcerea de-a mai sta cu dumncavoastră... dar... după cum știți, după ședința... de la care am plecat pentru a vă aduce vestea cea bună... avem o întrunire publică ca să anunțăm mulțimii numele candidaților noștri... (*Își privește ceasul.*) Cred că ajung tocmai la timp, ca să-mi țin discursul...

DACIA: O! Atunci nu te mai rețiu nici o clipă... *(Se scoală.)* Nu vreau să întârziezi din cauza mea...

NERCEA: Câteva minute de întârziere sunt necesare... politica, scumpă doamnă, e o meserie în care, când nu te așteaptă nimeni, trebuie să te duci cu un ceas mai devreme, și când ești așteptat – cel puțin cu un minut mai târziu... Sărut mâna... *(Iese, dreapta.)*

SCENA 6

DACIA, CHIRIACHIȚA, MIZA, TRAIAN

DACIA *(de îndată ce a ieșit Nercea, izbucnește fericită, alergând pe la ușile tuturor):* Mamă! Traiane! Mizo! Copii! *(Cei chemați intră unul după altul, pe uși diverse.)* Veniți repede... S-a făcut! Spirache e candidat!

MIZA: Ești sigură?

DACIA: Mi-a spus Nercea rezultatul. E al patrulea pe listă! În sfârșit! *(Exuberantă.)* Trăiesc cea mai fericită zi din viața mea... Mai fericită chiar decât când a murit cumnatul Tache...

CHIRIACHIȚA: Zecele meu de cupă, săracul!... *(Trece.)* E! *(O pupă.)* Să ne trăiască, și la mai mare!... Ți-am spus eu că o să ai noroc cu carul în viață! Te-ai născut cu căiță...

MIZA: Să bem șampanie...

DACIA: Da... da... să bem șampanie... *(Sună, intră servitoarea, din stânga.)* Maria! Adu pahare și o sticlă de șampanie din cămară...

TRAIAN: Frapeaz-o la cișmea...

MIZA: Ce fericit trebuie să fie tata... În al nouălea cer... N-a visat el în viața lui s-ajungă deputat.

DACIA: Parcă era nevoie să viseze el? Am avut noi grijă să visăm pentru el... și uite, ne-a ajutat Dumnezeu să ne vedem visul cu ochii...

CHIRIACHIȚA: Stai... stai... că încă nu l-a ales...

DACIA: Alegearea e un moft. Totul e să fie pe listă... De rest are grijă guvernul...

MIZA: Am auzit c-or să fie alegeri libere...

DACIA: Sigur că da! Libere! Adică să voteze fiecare cu cine vrea și din urnă să iasă cine trebuie.

CHIRIACHIȚA: Cât mai avem până la alegeri?

DACIA: O lună...

MIZA: Atunci, trebuie să mergem amândouă la București, să ne găsim casă din vreme.

DACIA: Eu am treabă, nu pot să mă mișc d-aici... *(Solemnă și deja preocupată.)* Intru-n propagandă. Te duci tu, Traiane...

TRAIAN: Eu n-am vreme de căutat casă. De-abia o să am timp să caut un grajd pentru mine.

CHIRIACHIȚA: Ce, ai de gând să stai în grajd?

TRAIAN: Nu cu... Eu o să locuiesc în tribuna proprietarilor la hipodrom. În grajd o să stea Titanic... Mie îmi aranjez o garsonieră teribilă, și lui - o grajdieră „pă. cinste“. Să necheze toți armăsarii de pe truf de invidie... *(Nechează.)*

(Intră servitorea, cu o sticlă de șampanie și cu pahare.)

DACIA: Desfă-o, Traiane...

(Traian ia sticla s-o desfacă, cu gesturi de cunoscător. Toată familia așteaptă ieșirea dopului, astupându-și urechile cu mâna. După o așteptare încordată, dopul iese făcând.)

CHIRIACHIȚA *(plesnind din buze)*: Ptruț!

TRAIAN *(începe să toarne în pahare)*: E trezită!

CHIRIACHIȚA: Parcă șampania să bea vreodată proaspătă sau ca să simți vreun gust? O bei așa, de plan, s-o simți acolo, udă în gură... Principalul e să scrie pe sticlă șampanie... *(S-au umplut paharele.)* E! Să trăiești, maică! Spor și berechet să ne dea Dumnezeu! *(O pupă cu elan.)*

DACIA: Să trăiești și duminica, mamă... *(o pupă)* ca să te bucuri cu noi.

MIZA: Trăiască Bucureștiul!

TRAIAN: Ura! *(la un pahar și-l dă servitoarei, care a rămas lângă ușă.)* Na și ție, Mario, un pahar... *(Apoi nechează că un armăsar.)*

SERVITOAREA: Să trăiască și conașul...

(În acest moment de entuziasm general intră Spirache. E abătut, trist și descompus, de ți se face milă.)

DECEBAL: Trăiască și tata! Ura!

SCENA 7

ACEIAȘI, SPIRACHE

TRAIAN *(focos)*: Uite-l... Tam-tam-tam-tam-tam-ti-ta-ti... *(Cântă arpegiu cunoscut.)* Ura!...

DACIA *(se repede înaintea lui, exuberantă)*: Spirache... Spirache... vino să te... *(Se oprește în fața aerului lui dus.)* Dar ce ai, dragă, nu ți-e bine?

CHIRIACHIȚA: Emoția, soro... Dă-i nițel urădonal...

MIZA: Ce ai, tată, ești galben...

SPIRACHE: N-am nimic... *(Se așază.)*

DACIA: Ce-ai, dragă?... Ești bolnav?... Mă neliniștești... Mario, adu-mi cutia de bromural de dincolo, să fie aici, că poate îmi vine rău... *(E într-adevăr îngrijată.)*

(Servitoarea iese.)

TRAIAN *(același joc)*: Ce e, tată?

CHIRIACHIȚA: Mă, Spirache, mă!... *(Toți sunt lângă el, cu figuri în panică.)* Ia spune! Ce e cu tine? Ce ți s-a întâmplat?

SPIRACHE: O nenorocire... *(E dezolat.)*

TOȚI: Ce e? Spune!

SPIRACHE: M-au pus mișcii candidat! *(Rămâne cu ochii în got, epuizat.)*

SERVITOAREA *(reintră cu bromuralul)*: Am adus bromuralul, conită...

DACIA: Ieși afară cu el, că nu-mi mai trebuie...

(Servitoarea iese în stânga, nedumerită că familia s-a înveselit subit.)

CHIRIACHIȚA: Asta e nenorocirea care ți s-a întâmplat?

TRAIAN: Face farse...

SPIRACHE: Nu fac nici o farsă. *(Sincer.)* Vă dau cuvântul meu de onoare că e adevărat. Adineauri, la unsprezece... am fost pus candidat pe lista guvernului... al patrulea...

CHIRIACHIȚA: Te pomenești că vrei să te puie întâiul?

SPIRACHE: Nu, mamă-soacră. Nu vreau să fiu nici întâiul, nici al patrulea... nici al nouălea... nu vreau să fiu deloc... asta e...

DACIA: Ce, nu ești în toate mințile?

SPIRACHE: Ba da!

MIZA: Și noi, care ne bucurăm... Care beam șampanie în onoarea dumitale.

DACIA: Ia te rog să isprăvești cu fasoanele astea... În loc să sări în sus de bucurie că ți s-a făcut onoarea asta, la care nici nu te-ai fi gândit vreodată în viața ta... ți-ai luat o mustră de martir, de parcă ți s-ar s-ar fi înecat corăbiile... *(Degajează dreapta.)*

CHIRIACHIȚA: Nu mai vorbești de înecat corăbiile că iară își aduce aminte de frate-său Tache și-l jelește o săptămână...

SPIRACHE: Voi nu mă înțelegeți pe mine!

DACIA: Sigur... Tu ești filozof... Cine mai e ca tine?!

SPIRACHE: Nu sunt filozof... sunt numai un om cumsecade... și asta... voi n-o puteți înțelege... Dealtminteri nimeni nu m-a înțeles niciodată în familia mea... Afară de... *(ezită)* de... cînva care, din nenorocire, trebuie să stea departe de mine...

DACIA: Firește... fii-ta...

SPIRACHE: Da. Ea m-a înțeles totdeauna...

DACIA: Te poftesc să nu mai vorbești de netrebnica aia în fața mea și a copiilor mei, într-o zi mare ca asta...

SPIRACHE: E copilul meu...

CHIRIACHIȚA: Deh!... Copil cu copii!

MIZA: Lăsați-o în pace, mamă-mare... De ce vreți s-o ponegriți în fața tatii?... Știți bine că, dintre noi toți, Gena a fost slăbiciunea lui totdeauna...

DACIA: Știu... Știu... Dacă ai fi făcut tu ceea ce a făcut ea, nici numele nu ți l-ar fi pomenit...

SPIRACHE: Nu se știe...

TRAIAN: I-e mai milă de ea, fiindcă e înfirmă...

DACIA (*exultant*): Înfirmă! Înfirmă! Mă omorâți că e înfirmă! Infirmă de astea de fac copii ca oamenii întregi n-au dreptul la milă... (*Trece în fund.*)

SPIRACHE: Poate că, tocmai fiindcă era înfirmă, a greșit... Ce putea ea să aștepte de la viață?

DACIA: Ce-am așteptat și noi! Moștenirea de la frate-tău Tache. (*Coboară către el.*) Când ești bogată nu-ți mai numără nimenea picioarele. Poți să ai unul, poți să ai patru, se găsește totdeauna un om de condiție care să te ia de nevastă și să intri în rândul oamenilor cu fruntea sus...

SPIRACHE: E bine să fim mai îngăduitori...

DACIA: Ești îngăduitor... fiindcă și tu ești înfirm, ca și ea...

SPIRACHE (*un surâs ușor*): Eu sunt înfirm?

DACIA: Prostia e cea mai mare infirmitate de pe lume...

SPIRACHE: Și, mă rog, de ce sunt eu prost?!

DACIA: Pentru că ești ca o cârpă... moale... și oamenii moi sunt proști... Acum știi? (*Tremură de enervare ca o gelatină.*)

SPIRACHE: E-adevărat... sunt moale... Dar dacă așa e felul meu să fiu, ce să fac?

DACIA: Ce să faci? Nimic! Să lași pe alții să facă pentru tine... Elasticul nu e moale? Și fiindcă tu ești gumilastic, o să te-ntindem noi; eu de un cap, și mama de celălalt...

CHIRIACHIȚA: Bravo, maică... Să-l facem praștie...

SPIRACHE: O să speriați vrăbiile cu mine, asta o să faceți.

DACIA: O să vezi pe cine speriem... Deocamdată să te văd eu deputat...

(*Spirache se întinecă din nou.*)

SPIRACHE (*ferm. Pe un ton neîntrebuințat până acum*): Nu primesc candidatura!... (*Bate cu pumnii în el însuși.*)

DACIA: Ce, ești nebun?...

CHIRIACHIȚA: Vină-ți în fire, omule...

MIZA: Nu se poate să faci una ca asta, papa...

TRALAN: Fii serios, Hamlet!...

DECEBAL: Fă-te praștie, tată.

SPIRACHE (*același joc, se ridică*): Nu primesc candidatura, ați înțeles? (*Privind cu o privire hotărâtă.*) Până acum am făcut tot ceea ce ați vrut voi. De când a murit frate-meu Tache și-am început o altfel de viață, ați făcut din mine ce-ați poftit. V-am lăsat să vă îndepliniți într-un an tot ceea ce ați visat într-o viață întreagă de sărăcie... Așa am socotit eu că e drept... Toți v-ați făcut toate gusturile... Tu te-ai mutat din casă și ți-ai făcut dormitor singură... mama-soacră, la fel... Miza și-a cumpărat automobil și câțel... Dumnealui cal de curse... ăsta micu... bicicletă... (*Cu dispreț.*) Eu însumi... mi-am cumpărat pălărie tare, numai să vă fac plăcerea voastră... V-am dat bani câți ați vrut... Când cu nenorocirea Genei... n-am zis nimic când ați hotărât să n-o mai primim în casă... deși poate în sufletul meu eu judecam altfel... V-am lăsat să mă băgați în toate societățile de binefacere, deși știam că sunt primit pentru banii pe care îi dădeam... Mi-am dat demisia din slujbă, ca să vă mulțumesc pe voi... V-am ascultat și am intrat în politică, ca să scap de gura voastră... m-am înscris în partidul pe care mi l-ați ales voi, deși era tocmai cel pe care îl disprețuiam mai mult... (*revoltat*) am luat urodonal fără să am nimic la rinichi... opt flacoane într-un an de zile... numai ca să fiți voi mulțumiți... Am făcut tot ce mi-ați cerut, tot ce mi-ați spus... N-am protestat niciodată, nu m-am supărat niciodată... dar acum, nu mai merge... să știți... Să vă între bine în cap... Nu primesc să fiu candidat... pentru nimic în lume... nu primesc, și pace...

DACIA (*cu binișorul*): De ce, omule, de ce?... Spune, de ce? Care e motivul pentru care nu vrei să primești?...

SPIRACHE: Care e motivul? (*Definitiv.*) Mi-e frică că m-aleg, asta e!

DACIA: E, nu, zău, că e nebun... e nebun... e dement... I-a sărit o doagă... nu e în toate mințile... e alienat...

CHIRIACHIȚA: Stai... stai nițel... potolește-te... N-o lua repede... Poate are omul planurile lui... Să discutăm... să vedem... (*Lei Spirache, pe un ton dulce ca mierea de mai.*) Mă Spirică, mă! Zici că ți-e frică că te-alegi? Bun! Ia spune-ne însă și nouă, de ce ți-e frică să te-alegi?

SPIRACHE: Pentru că nu pot să mint pe nimeni, mamă-soacră! Pentru că a face politică astăzi înseamnă a amăgi știind că amăgești... înseamnă a lua... știind că nu poți să dai îndărăt. Ca să fii deputat... trebuie să ceri votul alegătorilor... votul pentru care trebuie să le dai ceva în schimb...

CHIRIACHIȚA: Mofturi... Nici n-ai nevoie să le ceri votul, pentru că o să fie alegeri libere... Votează fiecare cu cine vrea, și din urnă iese cine trebuie...

SPIRACHE: Tocmai... de asta mi-e frică și mie... să mă pomenesc deputat, fără să am nici un merit... fără să fi făcut nimic în viața mea care să-mi dea dreptul să ajung într-o demnitate atât de mare ca asta... Nu... Nu... Mamă-soacră... nu se poate... Eu nu pot să primesc... Și mă mir cui i-a dat în cap ideea asta, să mă puie pe mine pe listă... așa, dintr-o dată... fără să știu, fără să rog pe nimeni?! Țștia care învârtesc politica în județ, douăzeci de ani de zile, cât am fost funcționar... de-abia dacă mi-au răspuns la bună ziua... Și-acum, așa, dintr-o dată... mă ridică la ranguri pe care nu le-am visat! (*Reflexiv.*) Trebuie să fie ceva la mijloc...

DACIA: Dar e foarte ușor de ghicit! Tu nu mai ești astăzi „nea Spirache de la prefectură”!

SPIRACHE: Dar cine sunt?

DACIA: Ești „domnul Spiridon Necșulescu”

DECEBAL: Ești un cineva!

SPIRACHE: Și ce diferență este, mă rog, între unul și altul?

DACIA: Cincizeci de milioane, pe care le-ai moștenit...

CHIRIACHIȚA: Banii, băiete, sunt ca treptele scării... Cu cât ai mai mulți, cu atât ești mai sus și te vezi mai bine

MIZA: Și apoi, nu uita, papa, că ai făcut atâtea lucruri pentru oraș, ai ajutat atâtea lume...

TRAIAN: Acuma nu mai ești un „pârlit de funcționar“, ești un „mare filantrop“.

DACIA: Sigur că da. Și județul, și orașul, și lumea pe care ai ajutat-o vor astăzi să-ți arate recunoștința pentru tot ce ai făcut. De aceea te-au pus candidat...

SPIRACHE: Ehe! Dacă m-ar fi pus când eram slujbaş la prefectură... era cu totul altceva...

DACIA: Sigur! Atunci ai fi primit...

SPIRACHE (*reflectând*): Nu! De primit, tot nu primeam. Dar cel puțin mi-ar fi făcut onoare propunerea... Acuma, candidatura asta mă umilește... mă jignește... mă insultă...

DACIA: Și cu toate astea, ai s-o primești!

SPIRACHE: Cine mă poate obliga?...

DACIA (*privindu-l fix, implacabil, definitiv*): Eu!

SPIRACHE (*ca și cum până acum ar fi uitat de existența ei și își aduce dintr-o dată aminte*): Tu?

CHIRIACHIȚA (*cu aceeași privire ca a Daciei, o arată*): Ea!

MIZA (*același joc*): Mama!

TRAIAN (*același joc*): Noi!

(Sub privirile lor, Spirache are o lumină ciudată în ochi... o lumină care pătrunde în fiecare, fără să ardă... numai să lumineze.)

SPIRACHE: Voi? (*Îi privește un timp... Lumina din ochi capătă – treptat – o strălucire plină de înțelesuri... apoi devine fixă, hotărâtă, ca o flacără imobilă deasupra unei comori ascunse.*) Voi?... Toți contra mea?... Iarăși? Mercu? V-ați unit ca să-mi distrugeți liniștea, câtă bruma mai am... să-mi tulburați zilele, câte bruma mi-au mai rămas... Dacă nu v-aș cunoaște, dacă n-aș ști că sunteți ai mei... mi s-ar părea că-mi sunteți dușmani... Ei bine... dacă e așa... dacă voi vă opuneți... știu ce-mi mai rămân de făcut.

CHIRIACHIȚA: Să nu cumva să te sinucizi, că te omor..

DACIA: Ne ameninți? Ne ameninți tu pe noi?... Îndrăznești?

SPIRACHE: De!... V-ameninț... Văd că vreți luptă... Bine... Fie... O să ne luptăm... Fiecare cu mijloacele lui.

DACIA: Crezi că ne intimidezi cu aere de astea de Napoleon! N-ai decât să te lupți cu mine, dacă-ți dă mâna. Sunt gata să primesc... Dar să știi că divorțez imediat. Îmi iau copiii, pe mama, tot, și plec în lume... N-ai decât să-ți chemi pe fii-ta și nepotul, ca să-ți ție de urât... Și-acuma, poți să începi lupta, poftim! Aștept! *(Se așază dârză.)*

SPIRACHE *(se uită la ea, la ceilalți, și parcă la el)*: Am să-ncep, nu te teme...

DACIA: Nu fi laș! Spune cel puțin cum începi, ce-ai de gând să faci... ca să pot să mă apăr!...

SPIRACHE *(calm)*: Mă duc la club ca să spui că primesc să-mi pui candidatura.

DACIA *(tăcere dintr-o dată)*: Ticătosule... Și eu, care stau și cred ca o proastă tot ce-mi spui tu până acuma... Vino să te pup! *(Îl pupă.)* Vai, cât ești de diplomat!... Cum se cunoaște că ai intrat în politică... E! Așa îmi place să te văd! Să trăiești! *(Îl mai pupă o dată.)*

CHIRIACHIȚA *(veselă)*: Și să-ți vie mintea la cap. *(Îl ciocăne în frunte.)*

DACIA *(admirativ)*: Are el! Da' n-a avut unde să facă uz de ea până acuma... la să-l vezi când o fi în parlament... Haiti!... Du-te repede la club... să nu-și închipuie partidul cine știe ce...

MIZA: Și fii vesel, papa... vesel... vesel... *(Râde.)*

CHIRIACHIȚA: Uite-așa, ca noi...

(Râd toți... Spirache surâde.)

DACIA *(contemplându-l)*: Păcat că n-avem un fotografl!...

(Spirache iese cu același surâs plin de taină, escortat, până la ușă, de alaiul familiei.)

SCENA 8

C'EI DINAINTE, fără SPIRACHE

DACIA: Vai, ce spaimă mi-a tras! Ce crezi? Cât e de zurliu, era-n stare să ne-o facă și p-asta...

CHIRIACHIȚA: Eu, una, l-am crezut... Și ca să mă lege pe mine cineva la gard, trebuie să fie perfid, nu glumă... Asta e om primejdios, ascultă-mă pe mine... Greu să știți cineva ce se petrece în sufletul lui...

DACIA: Aș! Eu citesc în el ca într-o gazetă...

MIZA: Bine c-a fost cum a fost... Of! Am avut niște emoții... *(Se uită la ceas.)* Unsprezece trecute, și eu încă nu i-am făcut baie lui Pussy... Mergi, mamă-mare, să-mi ajuți?...

CHIRIACHIȚA: Când i-ei da un hap... să mă chemi... că viu eu plăcere... *(Miza iese.)* Mă duc și eu să mă lungesc puțin, că m-am ostenit cu politica asta, de parcă am tras la ham...

DACIA: Duceți-vă... duceți-vă! Vă invidiez că puteți avea un pic de liniște.. Pentru mine de-abia de-acuma începe osteneala adevărată...

(Chiriachița iese.)

TRAIAN: În cazul ăsta, mă duc și eu să dau o raită pe la grajd... Hai, liule... *(Îl ia pe Decebal și iese prin stânga.)*

SCENA 9

DACIA. SERVITOAREA

DACIA *(rămasă singură, se plantează în fața unei oglinzi și se contemplă):* Cum îmbătrânește de repede politica...

(Întră servitoarea, din dreapta.)

SERVITOAREA *(îi dă o carte de vizită):* Coniță, a venit un domn... îl caută pe conașu...

DACIA: Emilian Procopiu... Advocat... Poștește-l imediat și nu-mi mai aduce bromuralul... *(Servitoarea iese prin dreapta.)* Nu e chip să iau o cașetă azi, și pace... O să mă neurastenizez...

SCENA 10.

.DACIA, PROCOPIU

PROCOPIU (*intrând*): Bună dimineața... madam Necșulescu...

DACIA: Bună dimineața... domnule Procopiu... Ce plăcere să te văd pe la noi... după atâta vreme... Credeam că ne-ai uitat de tot... (*Gândindu-se.*) Nu ne-am mai văzut de la moartea lui bietu cumnatu-meu... (*Îi face semn să stea pe fotoliul din stânga, ea stă pe fotoliul de la perete.*)

PROCOPIU: Esact!

DACIA: Când trăia el ne vedeam mai des.

PROCOPIU: Era și natural... În calitate de avocat al lui... aveam ocazia să ne întâlnim mai des... fiindcă veneați să-l vedeți în fiecare zi...

DACIA: Ne-a fost foarte drag la toți... și moartea lui a fost o groaznică lovitură pentru noi...

PROCOPIU: Cred însă că moștenirea pe care v-a lăsat-o... a putut să vă mai îndulcească puțin regretele...

DACIA: A!... Te-nșeli... Chiar dacă ar fi fost sărac lipit și nu ne-ar fi lăsat o centimă, tot așa l-am fi iubit și îngrijit... până în ultima clipă...

PROCOPIU: Nu mă îndoiesc... Dealtminteri și defunctul era convins că tot ceea ce făceați pentru el n-avea la bază nici un pic de interes și era numai din pură afecțiune..

DACIA: Crezi?

PROCOPIU: Mi-a făcut confidențe...

DACIA: Știi că eram chiar geloși pe dumneata. Te iubea mai mult decât pe noi toți...

PROCOPIU: Un om avar și bogat își iubește totdeauna mai mult avocatul decât rudele... (*Un timp.*) Dar Spirache... nu e acasă?

DACIA: Ai să-i vorbești ceva?...

PROCOPIU: Da... Am să-i fac o comunicare

DACIA: Cred că nu e ceva grav!....

PROCÔPIU: Grav, nu... Poate, într-o măsură oarecare, neplăcut... De aceea am venit personal.

DACIA: Dar ce este?... Spune-mi, te rog, despre ce este vorba?...
Între mine și Spirache nu există secrete.

PROCOPIU: Mărturisesc că-mi vine greu să vă refuz...

DACIA: Nu mă chinui, te rog... Spune-mi ce este... simt c-o să am o criză de nervi.

PROCOPIU (*cu un ușor zâmbet, numai de el înțeles*): Ei bine, fie...

DACIA: Da... (*Toată e o ureche ciulită.*)

PROCOPIU (*pe un ton juridic*): Anul trecut, la moartea fratelui său, în lipsă de alți moștenitori și neexistând nici un testament, Spirache a rămas legalmente moștenitorul întregii averi a defunctului...

DACIA: Da.

PROCOPIU: Ei bine, astăzi există un testament... Un testament care se află în mâinile mele și prin care defunctul Tache Necșulescu lasă întreaga sa avere... primului nepot care se va naște după moartea sa... (*Dacia holbează ochii și îngâlbenește.*) Or, cum în momentul de față – după informațiile mele – există un nepot al testatorului în persoana copilului fiicei soțului dumitale... Gena, domiciliată actualmente în Târgoviște, strada Eliade Rădulescu numărul 14, înseamnă că această avere aparține micului dumneavoastră nepot, și până la majorat – mamei sale... ca tutoare legală... Așa stând lucrurile... am crezut de a mea datorie ca, înainte de a preda testamentul tribunalului, pentru punerea în posesie a moștenitorului legal, să aduc la cunoștința lui Spirache această nouă situație, care, după cum spuneam, deși nu e gravă, e totuși destul de neplăcută...

DACIA: E, acuma, adevărat că mă găsește o criză de nervi...

PROCOPIU: Păstrează-ți calmul, *madame* Necșulescu... altminteri mă faci să regret că ți-am spus dumitale în loc să spui lui Spirache, care, ca bărbat... ce se află...

DACIA: A! Nu! Nu! Te rog, te implor, să nu-i spui nimic lui Spirache. Dacă ții la el, la fericirea lui, nu-i spune o veste ca

asta, tocmai acum, când are nevoie de toată liniștea, în vederea alegerilor... Dacă testamentul se găsește în mâinile dumitale... cred că ne poți acorda un răgaz... ca să ne putem lua și noi măsurile... Înțelegi și dumneata că nu e puțin lucru să te găsești dintr-o dată cu toate planurile și socotelile încurcate... să te pomenești din senin... sărac lipit...

PROCOPIU: Bine, dar averea rămâne tot în familie...

DACIA: Ah! Dac-ai ști... dac-ai ști... ce groaznic e pentru un părinte s-ajungă la mâna copiilor... Dar cum? Cum a mai ieșit testamentul ăsta? De unde a apărut?

PROCOPIU: L-am găsit în niște hârtii vechi, pe care defunctul mi le-a încredințat spre păstrare, și despre care uitasem complet... Azi-dimineață am dat peste el... în fundul unui sertar.

DACIA: Nici de pe lumea cealaltă nu ne lasă în pace?... De aia l-am urât și n-am putut să-l sufăr cât a trăit, că prea a fost inimă pestriță... față de noi... Ce ghinion... (*E dezolată.*) Te rog, domnule Procopiu... fie-ți milă de o mamă nenorocită... Nu citi testamentul... fă-te că nu l-ai găsit...

PROCOPIU: E imposibil, *madame* Necșulescu... Justiția trebuie să-și facă datoria... Totuși, având în vedere situația specială a cazului în care ne găsim... îți făgăduiesc că voi păstra treizeci de zile...secretul testamentului...

DACIA: Îți mulțumesc... Îți mulțumesc, și încă o dată te rog, nici un cuvânt lui Spirache... El, mai ales, nu trebuie să știe nimic... În treizeci de zile astea îmi aranjez eu lucrurile cum e mai bine... Îl voi pregăti... ca să poată primi mai ușor lovitura...

PROCOPIU: Suntem înțeleși... (*Se ridică.*) La revedere... *madame* Necșulescu... și liniște... liniște multă.

DACIA: Cum să-ți mulțumesc?

PROCOPIU (*spre ușă*): Făgăduindu-mi că în aceste treizeci de zile nu vei uita că ești soția celui mai cumsecade dintre cetățenii acestui oraș... (*leşe.*)

SCENA 11

DACIA, apoi CHIRIACHIȚA, apoi MIZA

(Dacia rămâne înțepenită în picioare... Nu știe ce să facă...
Intră Chiriachița.)

CHIRIACHIȚA (din prag): A plecat? (Îi vede figura descompusă.)
Ce ai, soro?

DACIA: Simt că înnebunesc...

(Intră Miza, așărătă.)

MIZA: Mamă... știi ce m-am gândit cu, à propos de... (Îi vede
mutra disperată și se întrerupe.) Dar ce ai?

DACIA: Nu pot să spui... (Cade pe scaun.)

CHIRIACHIȚA: Ei, asta e!...

MIZA: Cum? Nu poți să ne spui „nouă“!

DACIA: Nu pot! Am jurat să țin secretul...

CHIRIACHIȚA: Care secret?

DACIA: Nu mai insistăți degeaba... că nu pot... E imposibil... să vă
spun... Imposibil... (Brusc.) Suntem săraci... săraci... Ați
înțeles?... Asta e...

CHIRIACHIȚA: Puște pe limbă... (Se lasă pe un scaun, stânga.)

MIZA: Vai! (Același joc.)

(Dacia se ridică.)

DACIA (răvășită... enervată): Suntem săraci... sărace... Bestia de
Tache a făcut testament... L-a găsit hodorogul ăla de
Procopiu, în niște hârtoage vechi... A fost aici să-mi spuie...

MIZA: Doamne! *Quel coup de grâce*!

CHIRIACHIȚA: Și cui i-a lăsat averea?

DACIA: Primului nepot care se va naște după moartea lui. adică...
copilului Genci...

MIZA: Copilul Genci?... (Dă un țipăt mic și leșină în fotoliu.)

(Cele două femei aleargă să aducă medicamente. Una dintr-o
parte, cealaltă din altă parte... Dacia se întoarce cu eterul,
Chiriachița - cu flaconul de urodonal... pe care i-l dă la nas
să-l miroase.)

DACIA (în nervi): Ah! Mamă, fugi de-aici cu urodonalul, că ți-l fac
praf... (Îi dă eter. Apoi amândouă încep să o frece pe mâini.)

¹ Ce lovitură de grație... (fr.).

(Deodată, pe strada începe să se audă rumoare... muzica... urale... Cele două femei întorc capul spre stradă și ascultă, cu mâinile leșinate în mâinile lor. Însăși Miza... deschide ochii și ascultă parcă cu ei... Zgomotul se apropie crescând.)

CHIRIACHIȚA: Ce-o fi?

DACIA: Manifestație... Întrunirea de-adinecauri!

(Uralele se apropie și încep să se distingă, printre muzici și hărmălaie, strigăte:

„Trăiască candidatul nostru, domnul Spiridon Necșulescu!”...

„Trăiască nea Spirache!”... „Ura!”... „Trăiască democrația!”... „Ai noștri ca brazil!”...

Manifestația se oprește sub balcon, clocotind... Se aude din ce în ce mai repede și mai puternic: „...Trăiască nea Spirache...”

Trăiască”...etc. ... etc. ... Cele două femei își pierd capul.)

DACIA: Și Spirache, care nu e acasă!... Ce ne facem?

CHIRIACHIȚA: Deschide ușile balconului... Trebuie să ieșim, să ne vadă... Mizo... Trezește-te, maică... C-a venit manifestația *(Se aude: „Trăiască nea Spirache”.)* I-auzi cum ne cheamă...

MIZA: Nu pot să ies în halul ăsta... *(Se ridică.)*

DACIA: N-avem timp... haide... Auzi cum ne aclamă... *(Se aud afară aclamații.)* Hai, mamă, ieși dumneata întâi, că ești mai bătrână...

CHIRIACHIȚA: Ba ieși tu, că ești mai deșteaptă...

MIZA *(se aranjează repede)*: Mă duc să-l iau pe Pussy... că și el face parte din familie... Să vadă și el cum îl aclamă poporul... *(Intră în odaia ei și revine cu Pussy în brațe.)*

(Dacia își compune un surâs fericit și penibil. Emoționată, pășește în balcon... După ea Chiriachița, și apoi Miza, cu cățelul în brațe... La apariția lor, mulțimea izbucnește furtunos în urale. Spirache e chemat insistent... „Trăiască omul poporului”... etc. Fericite, topite, cele trei femei surâd grațios și se înclină ca niște chibritelnițe cu cap mobil... Enfuziasmul mulțimii și uralele continuă un timp. Apoi, din dreapta, planul II, apare Spirache, cu aerul lui înodes, de totdeauna... E jenat de faptul că își aude numele strigat din stradă... Se așază pe un fotoliu din dreapta, în față, și își astupă urechile cu amândouă mâinile, încovoiat sub urale și sub cortina care parcă îi cade în spate.)

ACTUL III

Același decor din actul II. A trecut o lună. La ridicarea cortinei, doica – îmbrăcată în alb – plimbă de la un capăt la celălalt al scenei un căruț, în care se află „copilul Genei”. Căruțul e împopoțonat vizibil cu funde albastre și dantele. În tot timpul acestei plimbări, jos, în stradă, sub ferestre, trece flașnetă din actul I, cântând *Titanic vals...* ~ o scenă mută. Pe ritmul valsului care amintește moartea unchiului, doica plimbă căruciorul moștenitorului.

SCENA 1

DACIA, CHIRIACHIȚA, DOICA

DACIA (*intră din fund, stânga, abia pășind pe vârful picioarelor... Exagerează dorința de a nu face zgomot*): Doarme? (*Vorbește pe șoptite.*)

DOICA (*cu voce normală*): Doarme!...

DACIA (*același joc*): Ssssst!... Vorbește încet, că-l deștepți...

DOICA: Nu se mai deșteaptă el acu', conîță... Puteți să zbierați cât vreți.

DACIA (*cu reproș*): Doico!... (*Dă perdeluțele căruciorului la o parte și agață funda bleu cu care a venit în mână*). Dacă te-o ntreba conîța, să-i spui că eu am pus-o... (*Dinspre odaia ei, intră Chiriachița, cu o bonetă cu panglicuțe bleu în mână*). Ssssst! Mamă! Încet, frate, că-l deștepți.

CHIRIACHIȚA: Doarme?

DACIA (*în extaz, afectată*): Ca un îngerăș.

(*Doica iese, neobservată.*)

CHIRIACHIȚA: Vreau să-i încerc bonețica asta... i-am terminat-o... (*Flașnetă ajunge în dreptul casei și valsul se aude mai tare – un moment, apoi dispare, scăzând.*) Auzi? Îi cântă marșul lui nen-so Tache... Parcă ar ști și flașnetarul... ca astăzi îl moștenește oficial...

DACIA (*reintrând în adevăratele ei preocupări*): Ah! Mamă, de-aș vedea trecută odată și ziua de azi... Astăzi și alegerile... Astăzi și citirea testamentului, și nu mai am nici un pic de bromural... Am trimis la farmacie, și e închis peste tot...

CHIRIACHIȚA: Ia și tu un pic de bicarbonat de sodă... Parcă înainte, când eram săraci... nu luam bicarbonat de sodă pentru orice fel de suferință... și pentru nervi, și pentru dureri de cap, și pentru stomac... Dă-l încolo de bromural.

DACIA (*care n-a ascultat*): Țt! Și Traian nu mai vine deloc să-mi spuie cum merge votarea...

CHIRIACHIȚA: Da' Spirache unde e?

DACIA: La alegeri... Ce? Mai poate da cineva ochii cu el? Îl târăse ăia peste tot, pe la toate localurile de votare, ca pe moaștele sfintei Filofteia... (*Se uită puțin la copil.*) Phu!... Urât e!...

CHIRIACHIȚA: Leit mă-sa...

DACIA (*contemplând copilul*): Cine s-a găsit să ne moștenească nouă averea... cincizeci și-atâtea de milioane...

CHIRIACHIȚA: Ei, draga mea!... Nimic nu e mai al dracului pe lumea asta ca norocul altuia... (*Îi pune scufița.*) Mi s-au aburit ochelarii lucrând să-i isprăvesc scufița pentru azi...

DACIA: Și mă-sa nici nu visează de el... De când am adus-o de la Târgoviște – ca să ne luăm bine cu ea, în vederea testamentului – parcă trăiește pe altă lume... Nu-i place nimic din tot ce-i dăm... n-o impresionează nimic din tot ce facem pentru ea... Când o cauți, plânge și se uită spre gară... Parcă tot așteaptă pe cineva.

CHIRIACHIȚA: O fi așteptând, ce crezi?! Parcă l-a făcut singură? O fi având și ea pe cine să aștepte...

DACIA: Dinu să fie?

CHIRIACHIȚA: M-am gândit și eu, dar pareă tot nu-mi vine să cred... Ăla nu era în stare, când era aici la Poștă, să deschidă o scrisoare, darmite să facă un copil... Și-apoi, nu ții minte că în anul trecut – pe vremea când s-a întâmplat chestia – era mort după Miza noastră?

DACIA: Mi-e teamă ca ăsta să nu fi fost un plan subțire ca să-și facă vânt toată ziua, bună ziua pe la noi... pentru Gena. Și apoi, nu zău, mamă... prea se potrivesc bine toate!... Cum am aflat noi nenorocirea și au plecat fetele la Paris ca să nască, cum a cerut și Dinu mutarea din oraș, și-a șters-o la Târgoviște.. Și Gena, unde-a găsit ea, din toată țara asta, loc să se stabilească? La Târgoviște, unde se mutase și Dinu... Și cine era toată ziua, bună ziua pe la ea pe acasă? Dinu! Așa că, să mă ierte Dumnezeu, dar pentru mine e cu ochi și cu sprâncene... Eu pe el îl bănuiesc... (*Dă din nou perdeluțele la o parte.*) Și ia uite-te... vino mai aproape și uită-te... Nu ți se pare că snamenia asta seamănă la gură cu el?... Așa... în formă de râț?...

CHIRIACHIȚA (*neconvinsă*): Nu! Mai bine poți să zici că seamănă cu el așa, ca fason general... de om! (*Un timp.*) E! Dar n-ai tu nici o grijă... O aflu eu și p-asta...

DACIA: Să nu te apuci să vorbești cumva prin târg...

CHIRIACHIȚA: Eu? Îmi pare rău? Când eu am cărțile mele, ce, mai am eu nevoie să mai întreb pe-alteineva?... Mă și jighești zău!... (*Întră doica.*) Unde-l duci?

(*Doica ia căruțul.*)

DOICA: Îl duc în odaie la el... că s-a aerisit destul până acum, (*lese cu căruciorul.*)

CHIRIACHIȚA (*după doică*): Du-l sănătoasă, că nu știu de ce mi-e fi așa de negru... Dacă n-ar intra astăzi în moștenire... știu eu unde l-aș duce... La Leagănul Sfânta Ecaterina din București... că acolo e casa copiilor fără identitate...

DACIA: Bine zici... dar de!... Ce să facem? Trebuie să ne luăm bine cu ea... că altminteri... ne-ntoarcem cu toții la coada tigăii.

CHIRIACHIȚA: Da' unde-au ieșit fetele amândouă?... Le-am văzut acum un ceas pe fereastră, plecând cu mașina!...

DACIA: S-au dus la biserică...

CHIRIACHIȚA: Ce le-a găsit să se ducă la biserică în zi de lucru?!...

DACIA: Pentru tat-so! Să dea un acatist pentru reușita lui la alegeri... așa, ca o atenție...

CHIRIACHIȚA: Și ăla micu unde e?...

DACIA: Decebal? Tot pentru tat-so alcargă, mititelul... umblă prin târg cu bicicleta și-mparte manifeste...

CHIRIACHIȚA: Parcă văz că până deseară o să avem de plătit douăzeci-treizeci de perechi de găște...

DACIA: Nu e nimic... Numai Spirache să iasă... Să-l văd eu ales... Deși Nercea mi-a spus de dimineață că votarea merge strună și alegerea e sigură, până deseară, când s-or deschide urnele... mi se pare o veșnicie... *(Se aude claxonul mașinii.)* Mi se pare că s-au întors fetele. *(Se uită pe geam.)* Da!... Ele sunt. Cum se cunoaște că sunt vitrege... A noastră parcă e-o căprioară, și cealaltă parcă e-o oaie... *(Coboară revenind de la geam.)* Dar, parcă, oricât, de când a făcut copilul, tot s-a mai fasonat... S-a făcut mai drăguță, s-a mai netezit la față...

CHIRIACHIȚA: Ei! Astea sunt minunile naturii, maică! N-ai văzut? Para pergămută se coace și se frăgezește după ce-o culegi... Dragostea face pe om mai frumos...

DACIA: Ce-o să fie Miza noastră când s-o mărita și-o cunoaște tainele iubirii!... *(Își împreună mâinile a extaz.)*

CHIRIACHIȚA: Splendoare!...

DACIA: Minune...

(Intră fetele.)

SCENA 2

DACIA CHIRIACHIȚA, GENA, MIZA

(Miza e veselă. Se cunoaște că abia poate stăpâni o bucurie gata să izbucnească. Dimpotrivă, Gena e pradă unei tristeți totale.)

MIZA: Bun găsitul, cucoanelor...

GENA: Sărut mâna...

DACIA *(exuberantă, mai ales față de Gena)*: Bonjour, fetele mamii... E? Ce se aude prin oraș?... Ieșim, sau nu ieșim la alegeri!

MIZA: Brrr! E o lume imposibilă!... Țărănime... politic... armată... gură-cască... Mi-am stricat claxonul sunând...

CHIRIACHIȚA: Așa e, de, alegeri libere. Se-ndecasă toți nebunii să voteze.

DACIA: Dar curentul cum e? Sunt speranțe?

MIZA: Nici nu se mai discută... Iesc guvernul sigur... Peste tot sunt numai afișe de-ale guvernului... Ceilalți parcă nici n-ar exista...

(Gena s-a așezat. În toiul conversației, fetele își scot pălăriile, mânușile etc.)

DACIA: Ce ai, Genulițo? Nu te simți bine?

GENA: Ba da, mamă, mă simt foarte bine... Sunt puțin obosită... atâta tot.

CHIRIACHIȚA: Ia s-o tragă maica-mare puțin de aplecate. *(O freacă pe mâini.)* Ptiu!... Ia te uită ce de noduri!

DACIA: Vrei să-ți faci mama un ceai bun, cu rom...?

GENA: Mersi, mamă, nu...

CHIRIACHIȚA *(se scoală)*: Da' să-ți faci maica-mare o cafeluță turcească cum știe ea, cu caimacul de un lat de mână?...

GENA *(jenată de-atâtea atenții pe care nu și le poate explica, ea, care nu știe nimic de testament)*: Vai, mamă-mare... mulțumesc... nu te deranja pentru mine... nu iau nimic...

DACIA: O dulceață de prune verzi tot ici tu, ca să nu mă refuzi...

GENA: Zău, mamă, sunteți prea drăguțe... Nici nu știu cum să vă mulțumesc... De când m-am întors acasă, mă țineți ca pe o prințesă... Îmi faceți toate gusturile, nu mă lăsați să v-ajut la nimic... Poate de aia sunt și atât de obosită... unde nu muncesc...

DACIA: Lasă, fetița mea, că ți-o fi ajungând cât ai muncit când eram săraci... Acum ai și tu dreptul să te odihnești... să fii mulțumită, să răsufli... Și dacă nu vrei să te menajezi pentru tine, trebuie, cel puțin, să te menajezi pentru splendoarea aia de copil pe care îl ai... Dacă-ai ști cum l-am admirat adineauri!... Îmi vine să-l mănânc, nu altceva.

CHIRIACHIȚA: Și maica-mare i-a făcut o bonetică de toată frumusețea...

DACIA: Și au i-am pus o fundă mare, ca să aibă treisprezece cu toatele, și să nu ni-l deoache lumea...

GENA: Sunt atât de fericită că-l iubiți! *(Se uită spre Miza.)*

DACIA: Și de ce să nu-l iubim? Nu e al nostru, al tuturor?... Tot ce-avem noi azi... nu e și al lui... și tot ce-o să aibă el mâine n-o să fie și al nostru?...

GENA *(cu un surâs)*: El n-are, mititelul, decât drăgălășenia.

CHIRIACHIȚA: Ne mulțumim și cu atât... pentru un moment... *(Dacia o fulgeră cu o privire.)*

DACIA: Când mă gândesc acum ce proaste am fost că ne-am luat după gura lui tat-to și v-am lăsat să stați departe de noi, atâtea luni, îmi vine să mă iau la palme...

GENA: Vai, mamă, cum poți să spui așa ceva!...

CHIRIACHIȚA: Ce-a fost, a fost... să nu mai vorbim... *(Stă în stânga, în față.)* Bine că l-am convins să cedeze și suntem acum la un loc cu toții, mulțumiți și uniți. Asta e principalul.

GENA: Adevărat... Îmi pare rău însă că-l văd pe tata parcă nemulțumit că mă aflu aici...

DACIA: E! Ce vrei tu, dragă? În privința ta, el a fost cel mai înverșunat dintre toți. Recunosc – că mie nu mi-e rușine de faptele mele – că nici nouă nu ne-a prea venit bine la

început... E! Am judecat însă cu sânge rece și-am zis: s-a-ntâmpat, s-a-ntâmpat!... Să fie într-un ceas bun! N-o să-i tăiem acuma gâtul pentru asta... Ei, nu! Că rușinea asta n-are să ți-o ierte niciodată... că așa și pe dincolo, în sfârșit, pricepi tu... Eu l-am înțeles însă și pe tat-to! Lui nu-i venea bine față de noi, fiindcă tu erai copilul lui personal, și-l durea în amorul lui propriu de părinte că tocmai tu, adică... să faci...

MIZA: Ah, mamă! (*Enervată.*) Dar ce rost mai au toate astea acum? Ai un obicei de a aduce totdeauna în discuție lucruri care nu ne fac plăcere nici unuia dintre noi... Știi bine că și-atunci când Gena nu era aici, eu nu luam parte niciodată la astfel de discuțiuni...

DACIA: Fiindcă tu ai vrut totdeauna să te iei bine pe lângă ea... Noi suntem mai sincere... Spunem și răul, și binele...

CHIRIACHIȚA: Nu suntem talere cu două fețe...

GENA: Știu c-ați fost buni cu toții, mamă-mare... Altminteri n-aș fi fost acuma aici, într-o dumneavoastră. Eu n-am să mă plâng de nimeni și de nimic... și recunoșc că singura vinovată în această chestiune am fost numai eu... și de aceea numai pe mine mă acuz...

DACIA: Ia nu te mai acuza și tu, draga mea, toată ziua! Parcă-ai fi neam de procuror, zău așa! Parcă numai ție ți s-a întâmplat! Eu, una, de când am început să fac politică feministă, sunt pentru libertatea absolută a femeii!... Fiecare facă ce vrea și cu cine vrea...

CHIRIACHIȚA: *Pozitiv!* Înainte, fetele, fiindcă erau prea naive, se măritau ca niște proaste, azi fiindcă nu mai sunt naive, se mărită ca niște deștepte! C! (*Plesnește limba de cerul gurii.*) Altă lume, alte obiceiuri... Eh! Dac-aș fi știut cu c-am să trăiesc să văd aeroplanе cu retirată și s-ascult slujba de la Mitropolie la *radium*... nu mă mai măritam cu cu răposatul, fată de optsprezece ani, nepupată nici măcar pe frunte. Ei! Și dacă am fost cum am fost, cu ce m-am ales de la el? Tot cu ce mă alegeam și dacă nu eram!... Asta e,

dragele mele... *(Se ridică.)* Mă duc să vă fac câte-o cafeluță... Unde-ai pus spirtul denaturat, mamă?

DACIA: Nu mai e nici un strop în toată casa, fă și dumneata cu apă de colonie, că e Maria Farina și arde... *(Chiriachița iese în stânga.)* Vă las și cu un minut, fetelor, până face mama cafeaua... Mă duc să dau o raită prin bucătărie, că deseară cred c-o s-avem masă mare, și cu nebunele astea de bucătărese de la București nu poți fi sigură că știu să pregătească o masă - d-alea, știi! - ca la noi, în provincie. *(Iese.)*

SCENA 3

MIZA, GENA

(Un timp, cele două surori tac.)

MIZA: La ce te gândești, Gena? *(Îne spre ea.)*

GENA: E ciudat! De-adieneauri, din clipa când am semnat la tribunal că-ți dau copilul de suflet... simt un gol... o neliniște în inimă... Poate unde mă obișnuisem cu copilașul și cu ideea că-l am. Atâta timp cât am fost mama copilului tău, îmi creasem o viață în legătură cu asta... și poate un alt suflet... Acuma... Deodată, pe negândite... totul se schimbă.

MIZA: Tu nu-nțelegi că eram datoră să fac asta pentru tine? E îngrozitor pentru o mamă să trăiască departe de copilul ei, mai ales în condițiunile speciale în care mă aflam eu...

GENA: Îmi închipui, Miza, și te-nțeleg foarte bine. Credeam însă că ceea ce era făcut nu se va mai putea desfăce...

MIZA: Cât crezi că m-am chinuit până să găsesc soluția? M-am gândit însă că așa cum ne-am bătut joc de legi atunci când ai putut să devii mama unui copil care nu era al tău, ne putem bate joc încă o dată de ele, ca să dregem ce-am stricat. Și - atunci - am găsit soluția înfierii...

GENA: Recunosc că ideea ta a fost ingenioasă... Și cred că poți fi mulțumită. Eu nu m-am opus. Am făcut tot ceea ce mi-ai cerut... Am mers la tribunal... am iscălit hârtii, și iată-te redevenită și oficial mama copilului tău...

MIZA: Și sunt de două ori fericită. Întâi pentru că mi l-am redobândit, și al doilea fiindcă mi-am descărcat conștiința de o povară, dându-ți ție libertatea... libertatea de care am impresia că aveai atâta nevoie, mai ales de la un timp încoace... *(Privire semnificativă.)*

GENA: Ce vrei să zici?

MIZA *(insinuantă)*: Ce, crezi că atunci când am fost la Târgoviște ca să te aduc acasă, și-am găsit pe Dinu la tine, mi-a fost greu să ghicesc de ce te hotărăseși să te stabilești acolo? Crezi că n-am înțeles ce-nsemna portretul acela pentru care Dinu ți-a pozat în fiecare zi, timp de o lună?.. Am priceput destul de bine, Gena. Atât de bine încât mi-am dat seama că nu mai am dreptul să te țin nici o clipă legată de jurământul ce mi-l făcuseși... și atunci, ca să te scap... m-am hotărât să-mi adopt propriul meu copil...

GENA: Uiți însă că dacă în fața legii este astăzi al tău, pentru toată lumea mama lui tot eu rămân, și încă o mamă care și-a dat copilul de suflet, fără nici un fel de motive... De-aia m-am hotărât să plec iarăși de-acasă... Prezența mea în mijlocul vostru ar fi o provocare continuă...

MIZA: De ce nu spui drept... că dacă te-ai hotărât să pleci, ai făcut-o cu totul din alté motive...

GENA: Ce motive?

MIZA: Ca să te duci după Dinu... *(Considerând-o cu un surâs cântărit pe buze ca o monedă în palmă.)* Mi se pare dealtminteri... că sunteți de acord...

GENA: Ce vrei să zici?...

MIZA: Că și Dinu s-a vindecat de vechea lui suferință... și, așa cum se-ntâmplă de obicei... s-a amoretat de sora de caritate...

GENA: Dacă ar fi așa cum spui tu, nu văd ce l-ar împiedica pe Dinu să vie aici...

MIZA: Poate... teama de a-și reaminti anumite lucruri...

GENA: Da... Așa cred și eu... Venirea lui ar fi fost o dovadă – singura dovadă... că s-a vindecat... că nu te mai iubește... dar n-a venit... (*Tristă.*) Și nici nu cred să mai vie.

MIZA (*maternelă și competentă*): Poate că nu s-a putut deplasa... De când și-a luat licența și a intrat în magistratură nu mai poate fi atât de liber ca pe vremea când era la poștă... (*Se scoală, trece în stânga.*)

GENA: De opt zile e în concediu de vară... așa că...

MIZA: Prea le iei și tu pe toate în tragic. Mai așteaptă... concediile de vară sunt de treizeci de zile... Mai are timp să vie...

GENA: Dacă ar fi fost să vie... venea din primul ceas...

(*Intră servitoarea, din dreapta.*)

SCENA 4

SERVITOAREA, GENA, MIZA

SERVITOAREA (*Genei*): Domnișoară... vă caută un domn...

GENA (*înghețată, se scoală*): Pe mine?

SERVITOAREA: A spus că-l cheamă domnul George Dinu... din Târgoviște.

(*Gena e gata să se prăbușească. Miza o privește tăios.*)

MIZA: Poftește-l... (*Gena avea tocmai un gest de ezitare. Servitoarea iese.*) Eu mă retrag... ca să nu-l tulbur... (*Iese.*)

SCENA 5

GENA, DINU

(*Dinu intră. E intimidat. Gena e pradă unei puternice emoții. Gheța se va rupe cu încetul.*)

GENA: Ce surpriză... (*Face un pas înaintea lui și-i dă mâna. I-o sărută... O clipă grea.*)

DINU: Nu te așteptai să vii? (*O privește lung.*)

GENA: La început, da... Pe urmă... am crezut... că nici nu te-ai putut gândi la asta...

DINU: De ce?

GENA: Știu eu? Ocupații... obligațiuni mai importante... nevoia de odihnă...

DINU: Bine, dar când ne-am despărțit la Târgoviște, îți făgăduiseră că am să vin să te văd... și iată-mă, m-am ținut de cuvânt...

GENA: Îți mulțumesc... (*Se așază la masă, în fund.*)

DINU: După ce-ai plecat... m-am simțit atât de singur... atât de străin... (*Își frământă colțul hainei între degete, parcă frământa o bucatăică de inimă.*)

GENA: Și dumneata?

DINU: Firește. Mă obișnuisem să te văd zilnic... În afară de dumneata să nu vorbesc cu nimeni... să nu mă duc cu nimeni... să nu cunosc pe nimeni...

GENA: Și totuși ai ezitat, opt zile, până să te hotărăști să vii... (*Genă la Dinu.*) Nu încerca să protestezi. Te înțeleg atât de bine. Aici nu eram numai eu singură... ca la Târgoviște.

DINU: Știam că ai să te gândești la asta... și tocmă de-aia mi-a fost teamă să vii... am ezitat...

GENA: Și nu regreti c-ai venit?

DINU (*privind-o*): Ba da!... Pentru că te găsesse schimbată, duduie Geno... Poate să fie regăsirea cu familia... viața nouă de aici... decorul nou... (*Privește în jur.*)

GENA: Te-nșeli, Dinule!... Nicăieri și niciodată în viața mea nu m-am simțit mai bine ca în odața de la Târgoviște... și cea mai bună dovadă e că, de când sunt aici, i-am simțit lipsa. M-am simțit și eu singură și străină fără odața mea și fără dumneata.

DINU: Adevărat?

GENA: Nu te-am mințit niciodată până acuma...

DINU: Știu! Și de aceea aș vrea să te rog să-mi răspunzi sincer la această întrebare... cu care am venit pe buze.

GENA: Spune-o.

DINU: Familia dumitale știe că ne vedeam atât de des la Târgoviște?

GENA: Firește.

DINU: De unde a aflat?

GENA: De la mine... *(Îl privește loial în ochi.)*

DINU: Și ce-au zis?

GENA: Nu știu! Mie nu mi-au spus nimic... Dar dumneata ce-ai zis când m-ai văzut întâi la Târgoviște?

DINU: Eu? *(Încurcat.)* Mi-a făcut plăcere.

GENA *(încercând să-și verifice neliniștea ei sufletească)*: Poate unde îți aducea aminte de trecut... de orașul nostru... de toate câte te legau de el...

DINU: Nu, duduie Geno! *(Hotărât să dezvăluie o taină care îl apasă.)* În seara când am venit să cer mâna sorei dumitale – acum un an – și când mi-ai ieșit înaintea să-mi spui că nu mă poate primi, am înțeles că totul s-a sfârșit... definitiv... iremediabil... Odată cu averea care intrase în casă cu cinci minute înaintea mea, mi-am dat seama că dragostea mea a fost aruncată la ușă, alături de toate amintirile sărăciei!... Și poate mai bine c-a fost așa... Am suferit mult... e adevărat... Mai ales după ce-ai plecat amândouă în străinătate, orașul mi s-a părut pustiu... viața mea – goală... lumea – batjocoritoare... De aceea mi-am cerut mutarea... Oriunde, numai acolo nu. Așa am ajuns la Târgoviște... și așa am trăit până în clipa când te-am întâlnit și-am aflat că te stabiliseși în același oraș...

GENA *(încearcă o carte)*: Poate că n-a fost o simplă întâmplare, și-am venit într-adins, știind că te voi găsi acolo...

DINU: De ce-ți bați joc de mine? *(E departe de adevăr.)*

GENA *(a înțeles)*: Glumesc numai, Dinule... *(E tristă deodată.)* Ai fost foarte bun cu mine în tot timpul acela și îți mulțumesc.

DINU: Bun?

GENA: Ai fost singurul om care nu te-ai revoltat când ai auzit ce mi se întâmplase...

DINU *(cu reproș)*: Domnișoară Geno...

GENA (*apropiindu-se pe altă parte de obiectul ei*) Domnișoară cu flăcău de patru luni... aproape de luat în armată. (*A glumit spelb.*)

DINU: Nici nu pari altceva decât o domnișoară care face pe dădaca unui nepotel.

GENA (*tresare*): Ce te face să crezi asta?

DINU: Aerul dumitale copilăros... gesturile stângace...

GENA (*glumește*): Așa e totdeauna la primul copil... la al doilea o să fiu mai pricepută... (*iarăși tristă*) dacă o să mai am vreodată un copil...

DINU: Și de ce să n-ai? Orice rană se poate închide, orice viață se poate reface... Ai să uiți... ai să te măriți... să-ncepi o viață nouă...

GENA (*surâde amar*): Da... da... am să uit... am să mă mărit...

DINU: De ce surâzi și ai aerul ăsta neîncrezător? Sunt chiar vorbele dumitale... Cele pe care mi le spuneai mic la început... Și-ai așut dreptate... Eu, unul, am uitat... Din ziua când ai venit dumneata la Târgoviște și până ai plecat, mi-am simțit viața refăcută... m-am simțit altul... Din tot ce-a fost nu mi-a rămas decât amintirea...

GENA: La dumpeata e cu totul altceva...

DINU: De ce? Amândoi am iubit și amândoi am suferit deopotrivă. Ba mi se pare chiar în același timp.

GENA: Da... în același timp...

DINU: Și amândoi ne-am găsit, la un moment dat, părăsiți de cei pe care îi iubeam... singuri...

GENA: Eu n-am rămas singură. Mi-a rămas copilul! Vezi dar că poveștile noastre de iubire se ascămană numai până la un punct.

DINU: Făgăduiește-mi că dacă ai să te măriți...

GENA: Nu vorbi prostii, Dinule... Eu n-am să mă mărit niciodată...

(*Trece cu o privire dezolată, sinceră și tivită cu lacrimi.*)

Cine și-ar lega viața de o ființă de două ori infirmă: șchioapă și cu copil? (*Așteaptă un cuvânt... e agățată de gura lui...* Dinu tace... Gena, în fata tăcerii lui, se schimbă

la față.) Vezi că taci? (*O înecă plânsul.*) Vezi că nu găsești nimic de spus? (*Crescendo în emoția ei.*) Vezi că am dreptate? (*Același joc.*) Vezi, Dinule? Vezi că viața mea e zădărnă?... (*Același joc.*) Vezi?... Vezi?... Spune... Cine? Cine?... Cine? (*Cu unghiile sufletului își zgârie zidul propriei ei dureri.*)

DINU (*grav*): Eu! Geno!...

GENA (*spasm de groază. Se scoală*): Tu?

DINU (*cald*): Eu, Geno!

GENA: Tu? Tu? Tu?!... (*Durerea ei este la culme.*) Nu trebuia să-mi spui asta, Dinule... Nu trebuia să-mi arăți că ți-e milă de mine... tocmai tu... singurul meu prieten... Tu nu înțelegi că din clipa asta trebuie să te pierd? Nu-ți dai seama că numai cu un singur cuvânt mi-ai luat tot ce mai aveam pe lume?

DINU (*încurcat, emoționat, decis totuși*): Dar, Geno... Geno... pentru Dumnezeu! N-ai dreptate, greșești... liniștește-te, nu m-ai înțeles...

GENA: Ba te-am înțeles! Ți-a fost milă de mine pentru că n-ai știut ce să-mi răspunzi...

DINU: Nu, Geno! Nu e adevărat. Dacă ți-am spus „eu“, e că așa mi-a dictat inima, și dacă am ezitat înainte de a rosti cuvântul care îmi stătea pe buze, am făcut-o numai pentru că mi-a fost teamă să nu fie spus prea devreme. (*Gena îl ascultă cu ochi mari, în care, treptat, nădejdea începe să licăre, ca o pupilă nouă.*) Și apoi, nu știam dacă și tu, dacă și rana ta e vindecată. N-aș fi vrut să începem o viață nouă cu suflete convalescente.... De aceea am ezitat... Crede-mă, Gena...

GENA (*ce repede zvântă ochii și înseninează fața fericirea!*): Adevărat? E adevărat ce-mi spui? Te-ai mai gândit vreodată la toate astea? Te-ai mai gândit vreodată până acum că aș fi într-o zi soția ta?

DINU: De câte ori n-am adormit până acum cu gândul ăsta!

GENA: Dinule! Te-ai gândit bine? Sunt așa cum sunt! Și-am avut un copil!

DINU: Ai avut?... Avem!... Va fi al meu ca și al tău...

GENA: Doamne... Dac-ai ști... dac-ai ști... dac-ai ști.

(Se aruncă în brațele lui. Îmbrățișare lungă. Intră doica, dinspre odaia copilului, din stânga.)

DINU *(un timp)*: Aș vrea să vorbesc cu mama ta... despre... cununic... N-aș vrea să întârziem mult... că ne-așteaptă porumbeii în Piața San-Marco... La Veneția...

GENA: Astă-seară ne logodim... Vorbesc eu pentru amândoi...

DINU: Atunci...

GENA: Pe deseară... Vii la masă la noi... *(Îi întinde mâna, Dinu i-o sărută.)*

DINU: La revedere... și sărutări micuțului... din partea mea... *(Gena îl petrece cu un surâs. Dinu iese, dreapta, plan II.)*

- SCENA 6

MIZA, GENA, SERVITOAREA

MIZA *(intrând din stânga, plan II. Cu maliția înmăscută)*: E? Pe când sunt domnișoară de onoare la nunta ta?... Trebuie să mă îngrijesc din vreme de toalete. *(Râde.)*

GENA: De ce râzi?

MIZA: Mă gândesc la mutra lui Dinu după nuntă. Cum e el om cumsecade, o să creadă că s-a însurat cu Maica Domnului...

SERVITOAREA *(din dreapta, plan II)*: Domnișoară... Un ofițer vrea să vorbească imediat cu dumneavoastră...

MIZA: Gigi! E cu putintă?... *(Emoționată.)*

GENA *(imitând gestul Mizei la anunțarea lui Dinu)*: Poștește-l... *(Servitoarea iese.)*

MIZA: Sunt emoționată? *(N-așteaptă răspunsul.)* N-aș vrea să fiu deloc... Aș vrea să par rece... indiferentă...

GENA: Scoate-ți inima din piept... Și ai să izbuțești... *(Iese.)*

SCENA 7

MIZA, GIGI

(Miza, vizibil neliniștită, se așază într-un fotoliu, într-o poziție cât se poate de degajată, compunându-și o atitudine cât mai modernă și mai indiferentă. Izbutește exact contrariul.)

GIGI *(se oprește la ușă, e în mare ținută)*: Miza!... Eu sunt!

MIZA *(face pe surprinsă)*: A! Dumneata?! Ce surpriză!

GIGI: Plăcută, nu? Mă primești?...

MIZA: Nu pot decât să-te dau afară din casă sau să te invit să ieși loc. Alege.

GIGI *(se așază)*: Mersi... *(Ea se joacă cu un colț de broderie, el sucește mereu gâtul, ca și cum i-ar fi intrat o muscă între guler și piele. Un timp.)* Am venit, ca să zic așa, într-o vizită oficială... Se vede, nu?... *(Se privește.)*

MIZA *(aruncând o privire prin care nu se poate abține să recunoască că Gigi „e bine”)*: A! Da!... Parcă ești la 10 Mai... îți mai lipsește calul...

GIGI *(mândru)*: Am venit cu el...

MIZA: Nu cumva l-ai lăsat să aștepte în antreu... Poștește-l încoace.

GIGI *(râde)*: E bună... L-am adus cu mine în oraș... *(Un timp. O privește șiret.)* Am fost mutat îndărăt în garnizoană; după cerceta mea...

MIZA: Și de ce ai cerut să te muți înapoi în garnizoană?

GIGI *(serios)*: Pentru a repara o greșeală care – de un an de zile – mi-apasă conștiința mea de om și onoarea mea de militar...

MIZA: Ce vrei să spui? Fii clar, te rog...

GIGI: Am venit să mă-nșor cu tine...

MIZA: Fără să mă-ntrebi dacă vreau?... *(Îl privește superioară.)* Ce crezi, că acum mai sunt fată... ca să mai fac numai ce vrei tu?... Adio, băiete...

GIGI: Tocmai vreau să-ți spun... să-ți explic...

MIZA: Să-mi explici, ce? Că atunci când mă știai așa cum mă știai ai fugit de răspundere, ca un laș? Asta o știu mai bine decât dumneata, domnule locotenent Stamatescu.

GIGI: Pardon... M-a făcut căpitan .. (Îi arată treșa de lu epolet.)

MIZA (tristă): Vaaai!... Când?

GIGI: Pe-ntâi aprilie...

MIZA: Va să zică nu mai ești nici măcar locotenent?

GIGI: Îți pare rău?...

MIZA: Mie?... Hm... Mi-e indiferent... Și general să fii, puțin îmi pasă... Tot nu mai poți să fii locotenent...

GIGI (serios, deodată): Miza... nu-ți bate joc de mine... Știu, ai dreptate... Am fost un laș... Dar ce crezi, că eu?... Babacii! Al bătrân m-a mutat din garnizoană, și a bătrână a zis că mă dezmoștenește dacă mă-nsor cu tine...

MIZA: Și-acuma?

GIGI: Sunt certat cu ei... (Serios și sincer.) Din cauza ta... Un an de zile n-am făcut decât să-mi pledez cauza... să-i rog... Dacă n-au vrut, m-am supărat... Era să mă-mpușc și-n piept, deasupra inimii, ca să le trag o spaimă... Și acum să-i vezi cum umblă după mine să se-mpace.

MIZA: Chiar dacă te-ai însura cu mine?

GIGI: Mai ales... Fiindcă acum ai franci, și ei nu-ți găseau alt cusur decât că erai săracă... Așa că...

MIZA: Ce?

GIGI: Nici la hântă nu-i chem...

MIZA: La care nuntă?

GIGI: La nunta noastră!

MIZA: Ești așa de sigur că te iau? Pe ce te bazezi?

GIGI: Pe dragostea mea... Pentru că, dacă ai dreptul să mă acuzi de procedee, n-ai dreptul să te legi de dragostea mea... Știi cât te-am iubit... și câte scrisori fără răspuns ți-am scris de când... am plecat... Și dacă n-ai vrut să-mi scrii nimic de tine, erai obligată să-mi scrii cel puțin de copil, de... copilul nostru... de copilul meu...

MIZA: Ce te interesa copilul... de vreme ce ai plecat înainte ca să se nască?

GIGI: Cum să nu mă intereseze?... Tu știi ce va să zică să fii cineva tată... să simți că e tată?...

MIZA: Nu! Știu în schimb ce va să zică să fie cineva mamă.

GIGI: Noroc că s-au găsit alții mai cu inimă decât tunc, care să-mi spuie ce face copilul.

MIZA (*atentă, neliniștită*): Care alții?

GIGI: Nenea Spirache.

MIZA: Ce? (*Holbează ochii.*)

GIGI (*senin*): Dacă am văzut că tu nu-mi răspunzi, nici cât ai stat la Paris, nici când te-ai întors... i-am scris lui... Îl știam om bun și înțelegător... I-am mărturisit tot... I-am spus că vei naște un copil care e al meu... că nu sunt un laș, cum spui tu, și că n-aștept decât clipa să pot veni că să te iau... să vă iau...

MIZA (*îngrozită*): Ai făcut tu asta?!

GIGI: Ehe! Și încă de când...

MIZA: Și tata ce ți-a răspuns?

GIGI: Mi-a răspuns că sunt un om cumsecade, că mititelul e sănătos, că tu mă aștepti... Ce om e nenea Spirache... Să-l pui la brătară ca un *porte-bonheur*!

MIZA: Va să zică tata a știut că eu am un copil?

GIGI: Păi cum ai fi vrut să nu știe?... Unde era să-l ascunzi?

MIZA: Taci... Taci... Taci... Tu nu știi nimic... (*Se așază... Nedumerit, Gigi se uită în ochii ei, care pentru prima oară se umplu de lacrimi.*)

GIGI: De ce plângi?

MIZA: De mila tatei... (*Pauză grea. Miza e cufundată în gândurile ei.*)

GIGI (*ezită mult până să pună întrebarea care de mult îi stă pe buze*): Cu cine seamănă copilul?

MIZA (*îl ia de mână*): Vino să-l vezi...

GIGI: Am adus niște chestii pentru el... (*Scoate din buzunar câteva jucării pentru copii mici.*) Și asta pentru tine... (*Desface dintr-o foiță un inel pe care i-l pune pe deget.*) Inelul nostru de nuntă... (*Dându-i ei jucăriile.*) Să i le dai tu... că pe mine nu mă cunoaște... Și poate că nu le primește. (*A fost s'ncer și emoționat.*)

MIZA: O să te recunoască, n-ai grijă... *(Au ajuns la ușa din stânga, plan II.)* P-aici... *(Gigi se oprește în prag. Scoate batista, lăcrimează... se privește în ochi.)* Să vezi ce deștept e!

GIGI *(între lacrimi)*: Dragul tatii!...

MIZA: Nu te-am văzut niciodată plângând până acuma...

GIGI: Fiindcă n-am plâns decât de trei ori în viața mea: întâi, când mi-a murit calul... al doilea, când am plecat de aici fără bună ziua... și al treilea, acuma... *(Intră, urmat de Miza.)*

SCENA 8

DACIA, CHIRIACHIȚA, PROCOPIU, SERVITOAREA

(Un moment scena e goală. Apoi servitoarea intră, introducând pe avocatul Procopiu.)

SERVITOAREA: Poftiți de luați loc... că mă duc să-i spui conștiinței...

PROCOPIU: Mulțumesc... *(Rămâne în picioare.)*

(Servitoarea iese, stânga, fund. După puțin apare Dacia, urmată de Chiriachița.)

DACIA: Bună ziua, domnule Procopiu... *(Îi dă mâna.)*

CHIRIACHIȚA *(dându-i mâna)*: Tocmai vă așteptam...

PROCOPIU: Mă mir. Termenul convenit expiră mâine. Am venit însă eu mai devreme, pentru că...

DACIA: Nu face nimic dacă ni se întâmplă ceea ce trebuie să ni se întâmple, e-o zi mai înainte...

CHIRIACHIȚA: Ori azi, ori mâine, tot un drac...

DACIA: Eh! Ce să facem? Așa a vrut Dumnezeu!...

CHIRIACHIȚA: Procopsitu de cîmînatu-tu a vrut, nu Dumnezeu, ei a făcut testamentul... D-aia era mai bine înainte, când nu știau oamenii carte... Nu mai scriau toată ziua, bună ziua testamentele...

PROCOPIU: Îmi dați voie să vă explic motivele venirii mele?...

CHIRIACHIȚA: Ce să ne mai fierbi cu explicatul... Deschide-l și isprăvește... Uite, chem fetele... s-auză și ele... *(Cheamă.)* Mizo!...

DACIA: Pe Gena las-o, mamă. Are timp destul să afle și pe urmă.

MIZA (*intrând prin stânga*): M-ai chemat? A! Domnul avocat Procopiu... Bine ați venit... Vă așteptam mâine...

PROCOPIU: Tocmai spuneam doamnelor că am venit cu o zi mai devreme.

MIZA (*amabilă, radioasă*): Nu trebuie să vă scuzați. Pentru noi... legea e lege... Ați fost prea gentil că ne-ați acordat și termenul ăsta de grație... (*Se așază sigură pe ea. E atentă, complezentă și interior fericită.*)

PROCOPIU: Vă amintiți că acum o lună de zile am fost pus personal în posesia unui testament... Buuun!...

CHIRIACHITA: Bun o fi pentru dumneata... dar pentru noi...

MIZA (*cu reproș*): Mamă-mare... Doamne Procopiu vrea să ne spuie ceva. Să-l ascultăm...

PROCOPIU: Vreau să spun că în timpul pe care vi l-am acordat pentru a vă putea aranja anumite chestiuni familiale, care nu mă privesc, am făcut și eu cercetările mele discrete... Or, datorită acestor cercetări am putut afla lucruri foarte interesante pentru dumneavoastră...

CHIRIACHITA: Ei taci!

PROCOPIU: Atât de interesante, încât azi am căpătat certitudinea că testamentul ce se găsește în păstrarea mea... este o mistificare... este un act fals... și prin consecință... nul..

(Miza înfărmăsește, cele două femei se înșeninează.)

DACIA: Și atunci?

PROCOPIU: Atunci, averea rămâne mai departe mostenitorului legal, adică...

DACIA: Nouă...

PROCOPIU: Mostenitorul legal este numai Spirache.

CHIRIACHITA: O fi el legal, cum zici, acolo la dumneata, la tribunal, dar aicea... legale suntem noi...

DACIA (*observând figura Mizei*): Dar ce-i, maică?... Nu te simți bine?

CHIRIACHIȚA: N-are nimic... I s-a făcut rău de bucurie... Că i se face omului rău și de bucurie... nu numai de supărare...

MIZA (*stăpânită*): N-am nimic... Nu vă ocupați de mine... Am avut azi atâtea emoții... Atâtea surprize...

PROCOPIU (*privind-o*): Cred că asta e una dintre cele mai agreabile... domnișoară!

MIZA: Într-adevăr...

PROCOPIU: Iată dar, doamnelor, de ce m-am grăbit să vii înainte de termen. Prea era bună vestea, ca să vă las să mai așteptați o zi.

DACIA: Îți mulțumesc, domnule Procopiu... Dac-ai ști cât bine ne-ai făcut!...

PROCOPIU: Nu mi-am făcut decât datoria. (*Se ridică.*) Și sunt mulțumit că lucrurile au ieșit așa. În meseria noastră ne creăm foarte des antipatii.

CHIRIACHIȚA: Drept să-ți spui, că până adineauri... Phiuuuu!... Îmi venea... (*Gest de sucit gâtul.*) Acuma însă, mi-ești foarte simpatic...

PROCOPIU: E reciproc.

CHIRIACHIȚA: Mersi!...

DACIA: Dar cine credeți c-a putut face falsul? (*Se gândește la Gena.*)

PROCOPIU: Cercetările mele sunt în curs. Testamentul a fost introdus în sertarele mele de o mână foarte puțin dibace.

DACIA: Eu cam bănuiesc cine a putut avea interes...

PROCOPIU: Și cu!... În nici un caz însă – vă asigur – nu e vorba de o femeie... La bună vedere... (*lese*)

SCENA 9

SERVITOAREA, DACIA, MIZA, CHIRIACHIȚA, DOICA

DACIA: Îmi vine să joc... îmi vine să joc... Am scăpat... E! Ce ziceți de norocul care a dat peste noi...

CHIRIACHIȚA: Zecăle meu de **cupă**, săracul! Dar de bani în casă, cu bucurie, pe drum de seară... (*Un timp.*) Să știți, fetelor, că noi căteștrele suntem născute în zodia porcului...

(*Intră doica.*)

DOICA: Coană-mare, s-a sculat copilul.

DACIA: Și ce postești?

DOICA: Ați spus că vreți să veniți să vedeți când îi dau să sugă.

DACIA: Eu? Ia slăbește-mă, te rog! Auzi obrăznicie! (*lese doica.*)

Nu, zău, s-a obrăznicit într-un hal...

CHIRIACHIȚA: Cine? Doica?

DACIA: Aș! Spurcăciunea aia de copil... Auzi? Să mă cheme să-l văz cum sugel!...

(*Intră servitoarea, stânga - fund.*)

SERVITOAREA: Coană-mare, vă roagă domnișoara Gena să-i dați cafeaua neagră s-o duc în odaia dumneaci.

CHIRIACHIȚA: Da' ce sunt eu, cunuc, să-i duc cafeaua la nas?

N-are decât să se ducă la cafenea, dacă are poftă de cafea...

Phea!... Asta l-a întrecut pe fii-so, cu suptul...

DACIA: Lasă, c-o să-i aranjez eu pe-amândoi...

MIZA (*dreapta*): N-ai să aranjezi pe nimeni...

DACIA: Ce zici?

MIZA: Până adineauri... când aveți nevoie de Gena și de copil... nu știți cum să vă gudurați mai bine pe lângă amândoi... Și-acuma... fiindcă averea nu mai e a lor... începeți iară... persecuțiile... Nu e frumos, mamă...

DACIA: Să nu-mi dai tu mie lecții... N-am nici un fel de obligație pentru Gena... Nu e copilul meu... e copilul lui tat-to... și cu atât mai puțin am obligații față de bastardul cu care mi-a venit în brațe...

MIZA: Bastardul cu care a venit în brațe e copilul meu... Auzi?... Copilul meu... Și Gena e o martiră... o sfântă... care era să-și zdrobească viața pentru fericirea mea... Nu ea a născut copilul la Paris... Auzi? Nu ea... Eu!... Eu!... Fa numai mi

l-a luat... să mi-l crească... ca să mă scape pe mine... ca să suferă cât a suferit... ca să îndure cât a îndurat... Iată adevărul... Și acum... poftim, mai dă-i afară din casă... pe amândoi...

(Cele două femei rămân consternate.)

DĂCIA: Doamne Dumnezeule! E cu putință?

MIZA: A fost! Da! Până acum. Dar de azi înainte nu va mai fi.
(C-o privire de mamă.) Mi-am luat copilul îndărăt... De azi înainte e-al meu, auzi? Al meu, al meu, numai al meu...
(Tandă.) E băiatul mamei lui... *(Strânge la piept un copil imaginar.)* Și mămica are să-l iubească de azi înainte mult, mult de tot... Atât de mult, încât el are s-o ierte că a putut să stea fără el atâta timp... *(pe același ton)* și are s-o ierte și pe mama-mare că l-a persecutat degeaba... și pe bunica...

CHIRIACHIȚA *(neted)*: Eu nu l-am persecutat. Pardon!... N-am putut să-l sufăr!... Mă rog... Asta e altceva... Acum însă lucrurile se schimbă... de vreme ce i-am aflat identitatea...

DĂCIA: Te aud, te văd, și parcă tot nu-mi vine să cred că-ai fost tu în stare să faci una ca asta...

CHIRIACHIȚA: E! Parcă numai ea a făcut... Nu ziceai tu adineauri că fetele să facă ce vrea și cu cine vrea?

DĂCIA: Da, dar vorbeam de fetele altora...

CHIRIACHIȚA: Da' de ce să fie ale altora mai breze decât a noastră?!... Ori ai început și tu ca bărbatu-tău, să tragi a pagubă?... *(Un timp.)* Așa e civilizația, soro, ce vrei să faci?

DĂCIA *(Mizei)*: Să te ascunzi tu de mine?!

MIZA: Ce era să fac?... Mi-era frică de tata... Știam că pe Gena o s-o ierte mai ușor decât pe mine, fiindcă ea era slăbiciunea lui... Dacă-ai ști cât am suferit... Ai vedea că mi-am ispășit greșeala... *(După un timp.)* Iartă-mă, mamă!... Dacă nu pentru mine... pentru nepotul dumitale... că acum e nepotul dumitale... primul dumitale nepot... Și el nu e vinovat cu nimic în toată afacerea asta...

DACIA (*după o clipă de gândire, învinsă*): Cu copilul n-am nimic...

(*Intră doica.*)

DOICA: Plânge, coană-mare, după dumneata... Nu vrea să su ră dacă nu te vede lângă el...

(*Dacia ezită puțin.*)

DACIA: Mânca-l-ar maica-mare să-l mănânce... de pui mic...

MIZA: Să nu te sperii dacă ai să găsești lângă leagăn un ofițer... E tatăl copilului și logodnicul meu...

DACIA: Doamne... Doamne... Astea sunt misterele Parisului, nu altceva... (*Iese repede după doică.*)

CHIRIACHIȚA: Mă văzui și străbunică... Vin' la maica-mare să te pupe.. (*o sărută*) și lasă, e-o să fie bine. (*Intră Gena.*) Bine e-ai venit, că tocmăi voiam să-ți aduc cafeluța...

GENA: Vai, mamă-mare, nu te deranja dumneata... N-a înțeles servitoarea ce-am vrut să zic...

CHIRIACHIȚA: Dacă am eu poftă să te servesc?... (*C-o privire într-adevăr tandră.*) Să știi... pentru ce-am aflat azi... am să-ți dau și ție în cărți... (*E cea mai mare dovadă de afecțiune pe care poate s-o dea. Iese.*)

SCENA 10

MIZA, GENA

MIZA (*transfigurată, se uită lung la Gena*): Gena, taina noastră s-a sfârșit... Am spus tot... (*Vine lângă ea.*) Pentru tot ce-ai făcut pentru mine nu pot să-ți mulțumesc decât într-un singur fel... (*Grav, îi ia mâna și i-o sărută.*)

GENA: Miza!... Vai...! Te rog... (*Își retrage mâna.*)

MIZA: Mâna ta trebuie să fie o aripă de înger, care s-a schimbat în om...

(*Intră Chiriachița, cu ceașcuța de cafea.*)

SCENA 11

GENA, MIZA, CHIRIACHIȚA, DACIA

CHIRIACHIȚA (*pune cafeaua pe masă, lângă Gena*): Ici bani... maică!... Ia uite cum mi s-a vărsat!...

(*Miza urcă.*)

DACIA (*vine dinspre odaia unde e copilul*): Care va să zică, de astea mi-ai fost? (*Cu un surâs.*) Nu vă e rușine să vă fie, să mă păcăliți voi pe mine?! Să-mi ascundeți adevărul atâta timp?... Ce bine o să-i pară lui Spirache când o auzi... că n-a fost copilul tău!...

MIZA: Tata știe!...

DACIA: Știe Spirache?

GENA: Știe tata? Nu se poate!

MIZA: E singurul care a știut de la început... afară de noi două..

CHIRIACHIȚA: De-aia făcea el pe flozoful?

DACIA: I-ați spus voi?

MIZA: Nu! I-a scris Gigi!... I-a mărturisit totul, și tata a înțeles că copilul Genei nu poate fi decât al meu.

DACIA: Auzi, mișelul?! Și mie să nu-mi spuie nimic?... Asta n-am să i-o iert niciodată... Să se ferească de mine?! Ce ipocrit!

MIZA: Nu s-a ascuns... A vrut numai să fie liniște în casă. Cât trebuie să fi suferit, săracul, ca să poată să tacă!...

CHIRIACHIȚA: Și tu, care-l bănuiai pe Dinu!...

MIZA: Dinu va fi totuși tatăl unui copil, al Genei, dar al unui copil care se va naște peste un an... peste doi... mai târziu...

DACIA: Ce vorbă e asta?

GENA: Dinu a fost adineauri aici... Ne-am logodit...

DACIA (*Chiriachiței*): E, vezi că tot am avut eu dreptate?

GENA: Mi-am permis să-l chem astă-scară la masă.

DACIA: Și cu l-am poftit pe Gigi. (*Ridică mâinile în sus.*) Doi gineri dintr-o dată... Ce zi, Doamne! Ce zi!... Și alegerile care trebuie să se termine... dintr-o clipă în alta... (*Pe gânduri.*) Nevastă de deputat... bogată și de două ori soacră... toate într-o zi... Și n-am un pic de bromural...

MIZA: Gîgi a rămas la copil?

DACIA: Nu. A-plecat pe din dos... Zicea că se duce să se-mpace cu părinții...

(Intră Traian, ea o furtună.)

SCENA 12

MIZA, GENA, TRAIAN, DACIA, CHIRIACHIȚA

TRAIAN (uluit, strigă): Mamăăăă! E nebun! Pe onoarea mea dacă n-a-nnebunit subit...

DACIA: Cine, frate?

TRAIAN: Cum, cine? Tata...

DACIA: Spirache? Dar ce-a făcut?

TRAIAN: Adineauri... a vorbit... a ținut un discurs...

CHIRIACHIȚA (îl oprește cu un gest): Am priceput... Mai bine îl făcea Dumnezeu mut...

TRAIAN: Ce mut? Ce mut? Mai bine nu-l năi făcea deloc.

DACIA: Dar ce-a spus, omule, pentru Dumnezeu!

TRAIAN: Să vezi! De azi-de-dimineață, de când a început votarea, îl roagă toți candidații... partizanii... Nercca... în sfârșit, toți... „Zi-i și dumneata numai două vorbe, nea Spirache, să văză alegătorii că nu ești mut!” Aș! Nici n-a vrut să audă... Că el nu e orator... că nu vrea să siluiască voința alegătorilor... prostii de-ale lui... Peste tot, la toate localurile de votare din județ și din oraș pe unde am cutreierat, vorbeau ceilalți pentru el și-l arătau cu mâna ca la moși: „Set animo selvatic amporté de forêt de Congo posesion fransé...”

CHIRIACHIȚA: Lasă, domnule, moșii și spune...

TRAIAN: Ai răbdare... să vezi... Adineauri, când ne duceam cu toți ai noștri spre club, ne-ntălnim cu un grup de alegători... peste o mic de alegători, din vreo cinci-șase comune

dimprejur... mă rog, ca la vreo două pogoane de oameni, care se duceau la vot. Și deodată, fără să bage de seamă nimeni, tata o șterge de lângă noi, și țâști! apare în balconul clubului. Își scoate pălăria, se șterge pe frunte cu dosul palmei...

DACIA: Și i-am dat azi batistă de olandă curată...

TRAIAN: Și-ncepe să ție un discurs... „Fraților! zice, viu în fața voastră pentru prima dată, ca să vă rog să m-ascultați...”

CHIRIACHIȚA: Până aci nu e așa de rău.

TRAIAN: Stai nițel!... „N-am să vă spui ... – zice – decât două cuvinte...”

DACIA: Slab... slab... fără convingere...

TRAIAN: „Și-aceste două vorbe sunt: vă rog să nu mă votați!”...

(Tablou.)

TRAIAN (*continuă volubil și indignat*): „Să nu mă votați – zice – fiindcă nu merit să intru în parlament, pentru că eu n-am făcut nimic pentru voi și nici n-am să pot să fac. De ce să vă mint și să vă înșel buna voastră credință?...” Și, mă rog, pe tonul ăsta, dă-i și dă-i, de credeam că-nnebunesc și eu... că el, ce să vă spui, cred c-a-nnebunit de-a binelea...

DACIA (*explozie, deși e leșinată aproape*): A-nnebunit cu siguranță... Altminteri nu-mi explic... Auzi colo? Candidat care să ceară alegătorilor să nu-l voteze! Asta nu s-a mai pomenit de când e lumea... S-a făcut de răs... S-a făcut de răs... S-a făcut de răs... Mi-a stricat toată ziua de azi... toată bucuria...

CHIRIACHIȚA: Asul meu de pică, săracul... Necaz la zi mare.

DACIA: Și ăia ce-au zis? Lumea? Alegătorii?...

TRAIAN: Nu știu, că n-am mai putut să stau până la urmă... Trebuie să-l fi luat la bătaie...

DACIA: Ah! Bine mi-ar părea să-l văd cu capul umflat de cucuie... Să se sature de discursuri...

CHIRIACHIȚA: Nu mai pupă el deputăție...

DACIA: Te cred. Care e prostu ăla să-ți dea votul cu sila..
(*Agitată.*) Ce să mă fac? După ce m-am zbatut atâta, după ce
am cheltuit atâtea parale... în loc să avem și noi o
mulțumire... am ajuns de râsul lumii. E nemaipomenit!...
Nemaipomenit... Dacă-ș avea o putere, l-aș omori!... L-aș
strânge de gât cu mâinile mele...

(*Intră Spirache, e asudat, totuși senin, cu o mare satisfacție
întipăriută pe figură.*)

SCENA 13

CEI DINTĂL SPIRACHE

DACIA (*văzându-l*): Ce-ai făcut, nemernicule? Ce-ai făcut? Ce
ne-ai făcut?

SPIRACHE (*îi privește pe toți, la rând. Toți sunt ostili. Nimi Gena
nu este*): Ce să fac? Ți-am făcut gustul și am ținut un
discurs... Și nu așa, fitecui. La peste o mic de alegători...
Ah! Ce să spui? E admirabil să te vezi ascultat de o mulțime
atât de impunătoare... să-ți dai seama că vorbele tale pătrund
dintr-o dată în atâtea urechi, în atâția croieri... și poate în
atâtea inimi...

CHIRIACHIȚA (*vorbește ea, fiindcă Dacia nu mai are glas*): Mă
mir că nu s-au tăvălit pe jos de răs.

SPIRACHE: De ce să se tăvălească? Pentru că le-am vorbit sincer...
cinstit... omenește?...

DACIA (*explodează*): Nu pentru asta. Pentru că ai fost ridicol...
pentru că ai făcut ceea ce nimeni, nici un candidat de pe
lume, n-a îndrăznit să facă până acum...

SPIRACHE: Adică să spuie adevărul? Să le ceară să nu fie votat?

DACIA: Atunci, pentru ce-am făcut tot ceea ce am făcut? Pentru ce
m-am chinuit și m-am luptat atâta?

SPIRACHE: Te-ai luptat tu?

DACIA: Ca o leoaică... Numai ca să te văd odată ieșit din rândul anonimilor... să te văd odată... cineva...

SPIRACHE: Dar ce, așa cum sunt, eu sunt nimeni?

CHIRIACHIȚA (*un gest a pagubă*): Ba ești, n-ai mai fi fost să fii!...

DACIA: Și iată rezultatul sforțărilor mele... ai stricat într-o clipă, cu o prostie, cu o nebunie... tot ceea ce noi ceilalți elădisem... de atâta timp... cu atâta trudă...

CHIRIACHIȚA: Și cu atâta cheltuială!

SPIRACHE (*holbând ochii*): Cheltuială ca să ajung eu deputat? Nu-nțeleg...

DACIA: Nu-nțelegi fiindcă nu mai ești în toate mințile... tu nu vezi? Cu un gest nesocotit ai distrus atâtea planuri, atâtea speranțe, atâtea visuri.

SPIRACHE (*încruntat oarecum*): Ale cui visuri, ale cui speranțe, ale cui planuri, mă rog? (*Gest al mâinilor, ca și cum ar întreba cu ele.*)

DACIA: Ale mele... ale lor... ale noastre... (*Gesturi succesive.*)

SPIRACHE: Da... dar am și eu planurile mele, visurile mele... speranțele mele! Îmi pare rău că nu se potrivesc cu' ale voastre... Am fi fost atât de fericiți...

DACIA: Știu eu visurile tale... Le cunosc... Știu că vrei să rămâi aici, în provincie... să creștem pui de găină... s-avem stupi de albine și cotețe de porumbei...

SPIRACHE: Și ce, n-ar fi bine? Ce poate fi mai frumos și mai bun în viață decât o familie unită... cu soacră, cu copii, cu gineri și cu nepoți... trăind într-un colț de lume numai cu bucuriile ei mici, așa cum sunt ele, fără să râvnească lucruri care n-ar face decât s-o zbuciume și s-o fărâmițeze... Eu așa judec... Familia și liniștea în casă sunt cele mai bune lucruri pe care le-a dat Dumnezeu pe pământ... Și numai pentru gândul ăsta... m-am luptat cu voi și sunt fericit că v-am biruit... (*Îi privește.*) Uite, vă văd pe toți la un loc, strânși în jurul meu... A trebuit să fac multe pentru ca să v-adun... Dar să știți că de azi înainte... nu vă mai las să vă risipiți... Vreau să mor cu voi toți în jurul căpătăiului și să dea Dumnezeu să

fiți câți mai mulți și din ce în ce mai mici! *(Cu gestul mângâie capete imaginare de nepoți în regresie aritmetică.)* Dacă v-am supărat pentru ca să-mi ajung socopul... să mă iertați!... Tu mai ales, Dacio!... și tu, Geno... Pe voi două v-am mâhnit mai mult... Pe tinc *(Genei)* pentru că te-am lăsat să suferi pentru o vină care nu era a ta... și pe tinc fiindcă ți-am dat emoții cu testamentul... *(Privește pe Dacia.)*

DACIA: Cum? Știi și de testament?...

SPIRACHE *(formidabil)*: Eu l-am falsificat... Eu... Eu... Nu că să-ți fac tic un rău... ci ca să-mi pot aduce copilul și nepotul în casă fără certuri, în liniște, cum îmi place mie... Știam că, odată aci, lucrurile se vor aranja singure... Pentru că sângele apă nu se face, oricât s-ar grămădi în inimi și le-ar face să se urască între ele... într-un moment oarecare... Și voi să mă iertați *(tuturor)* că n-am vrut să fiu deputat... nu e o meserie potrivită pentru un om ca mine...

CHIRIACHIȚA: Mă Spirică! Tu ai fi fost bun de apostol... mă!

SPIRACHE: Mă flatezi... mamă-soacră... și este pentru prima dată, de când ne cunoaștem...

(Intră Nercea.)

SCENA 14

ACEIAȘI. NERCEA

NERCEA *(intră în goană... E vesel, exuberant, alergând spre Spirache)*: Nene Spirachè, nene Spirache... Dă-mi voie să te pup... Ai fost piramidal... *(Îl pupă.)* Piramidal... Imediat după discurs te-am căutat să te felicit și nu te-am găsit... Dispăruseși! Am aflat că ești aici și am venit într-o fugă... Ai fost extraordinar... Iertați-mă, vă rog, că nu v-am dat nici bună ziua... dar sunt emoționat... *(Către toți.)* Mai rar am

văzut un atât de grandios debut politic... Atâta fineță... atâta tact... (*Spirache e pur și simplu tâmpit.*) Să spui drept, nu mă așteptam la atâta din partea unui debutant... Știam că ești un om de mare valoare, dar, mărturisesc, nu știam că ești în același timp și un geniu politic în stare latentă... Să trăiești, nene Spirache... (*Îl pupă iar.*) Să ne trăiești... Să vă trăiască...

DACIA (*care, ca și întreaga familie, n-a știut dacă Nercea vorbește serios, sau își bate joc de Spirache*): Crezi că discursul lui Spirache a fost, într-adevăr, la înălțimea așteptărilor?

NERCEA: Le-a depășit, stimată, doamnă... Discursul maestrului Spirache... a fost, pur și simplu „o lovitură”, o bombă căzută în tabăra dușmană tocmai la momentul oportun, pentru că, cu tot optimismul meu, trebuie să recunosc că succesul nostru în alegeri era aproape compromis... Rezultatele din județ erau dezastruoase... În schimb, orașul mergea și mai prost... așa că până adineauri... socoteam lupta pierdută, eșecul definitiv... și iată că salvarea noastră a venit tocmai de unde ne așteptam mai puțin...

CHIRIACHIȚA: De la Spirache...

NERCEA: Exact!... De la Spirache... Discursul pe care l-a rostit adineauri a avut darul să creeze un curent nemaipomenit... Alegătorii au pornit la vot în delir și, în acest moment, ultimele buletine cad în urne, în favoarea noastră... succesul este asigurat... Partidul nostru e victorios și nenea Spirache... e ales...

CHIRIACHIȚA: Zeece meu de cupă, săracul... bucurie la zi mare, de la crai de ghindă... (*Arată spre Spirache.*) El... Spirache al nostru, săracul!...

DACIA: Bine... dar eu nu pricep, domnule Rădulescu, cum un discurs prin care oratorul cere alegătorilor să nu-l voteze a putut avea un efect absolut contrariu...

NERCEA: Toțmai aici a fost marea artă a lui nenea Spirache, stimată doamnă... Cerând alegătorilor să nu-l voteze... spunându-le că nu merită să fie deputat... le-a căpătat

încrederea: „Iată un om sincer!“ și-au zis, și curentul s-a format imediat... În noutatea acestui discurs... stă marca inspirație a oratorului... Adevărații oameni politici au momente de-astea... de inspirație subită... Dacă Napoleon n-avea inspirație să puie de-a-ndaratele tunurile la asediul de la Toulon, istoria Franței ar fi rămas pe loc, și poate regele Ludovic al XVI-lea ar fi domnit și azi!!! (*Prinvidu-l pe Spirache în admirație.*) Cu asemenea talent, nene Spirache, mergi sigur pe banca ministerială... ascultă-mă pe mine, care sunt geambaș de miniștri!...

SPIRACHE: Îți mulțumesc, domnule Rădulescu... și pentru că azi petrec o zi mare în viața mea... îți fac o făgăduială solemnă... în ziua când oi ajunge și ministru, mă spânzur cu cureaua de la pantaloni de cuiul lămpii de la Prezidenția de Consiliu...

(*Răsete.*)

SCENA ULTIMĂ

SERVITOAREA, CEI DINAINTE, FOTOGRAFUL

SERVITOAREA: Coniță, a venit un fotograf...

(*Toți se uită nedumeriți.*)

NERCEA: Eu l-am chemat... ca să avem prima fotografie a lui nenea Spirache în calitate de deputat... Cheamă-l înăuntru, fetico...

(*Servitoarea iese.*)

DACIA: Cum te gândești la toate, domnule Rădulescu!...

NERCEA: În politică, marea artă, scumpă doamnă, este să te gândești la toate înainte, și la nimic după...

(*Intră fotograful.*)

FOTOGRAFUL: Sărut mâinile... Salut, și la mai, mare, coane Spirache...

NERCEA (*visător*): „Coane Spirache“! Cum creează de repede poporul numele de antologie ale bărbaților politici... Petre Carp a rămas „Conu Petrache“... Kogălniceanu – „Conu Mihalache“... Nenea Spirache... va rămâne „Conu Spirache“...

SPIRACHE: Eu nu mă fotografiez, drăguță...

FOTOGRAFUL (*instalându-și aparatul pe trepied*): Se poate? Coane Spirache? De ce să vă duceți la „Julietta“ la București și să nu ne încurajați pe noi... artiștii locali, care, de... am dat și noi un vot...

DACIA: Trebuie să te fotografiezi, Spirache...

CHIRIACHIȚA: Hai, hai, nu mai face nazuri...

SPIRACHE: Nu... nu... nu... Nu m-am fotografiat de când mi-au trebuit două poze pentru biletul de populație...

MIZA: Hai, tată, fotografiază-te...

GENA: Acum... ai intrat în horă, trebuie să joci!...

FOTOGRAFUL: Facem una de față... una *trois-quarts*, și una de profil.

SPIRACHE: Nu... nu... Lasă pe altă dată... Deocamdată nici nu s-a dat rezultatul la alegeri...

NERCEA: De-asta fii fără grijă... Ești ales!

DACIA: Știi ce? Hai să ne fotografiem cu toții...

SPIRACHE: Nu... nu... nuuuuu...

DACIA: Nu vrei să te fotografiezi cu „familia“? Tu, care ziceai adineauri... că familia așa... că familia pe dincolo...

MIZA: Hai, tată, fă-ne plăcerea asta...

SPIRACHE: Bine... dar numai cu voi... Cu dumnealui nu! (*Arată pe Nercea.*)

DACIA (*deschide ușa*): Decebal!... Decebal!... (*Către ceilalți.*) Să fim cu toții...

SPIRACHE: Păcat că nu sunt și ginerii... amândoi...

DACIA: Și asta o știi?

SPIRACHE: Parcă nu i-am trimes cu aici... pe fiecare pe rând.

(*Intră Decebal.*)

FOTOGRAFUL (îi aşază): Îmi dați voie... un moment... (*Privește încăperea.*) Aşaaaa!... Pofțiți dumneavoastră aici... (*O ia pe Chiriachița și o aşază pe un scaun în centru.*) Conu Spirache în dreapta... (*Îl aşază pe scaun.*) Conița... în stânga... (*Îi contemplă.*) Prima generație... Buuun... Acum a doua generație... Dacă-mi permiteți, duduie... (*O conduce pe Gena în spate, în picioare.*) Și dumneavoastră... alături! (*Același joc cu Miza.*) Mata... (*lui Traian*) între surioare... Buun. Acum, a treia generație...

DACIA: Să stea pe genunchii lui tat-so! (*E vorba de Decebal.*)

FOTOGRAFUL: Nu... nu... (*Contemplă.*) Ia stai mata coala în față... (*Îl aşază cu picioarele încrucișate în fața grupului, pe covor.*) Aşaaa!... Un moment! (*Trece cu joc de scenă când 'a grup, când la aparat... Vizează sub crepul negru, cu exclamații profesionale.*) Așa! Perfect! Capul puțin mai sus... o iiiideee mai la dreapta... (*Până când aranjează grupul, trece un timp. Când e gata de tot, trece la aparat și își ia poziția de operat.*) Aaaaacuma... ochii la mine... priviți aici... Duduie, mata, capul puțin mai sus... Gataaa!... acuma... una... două...

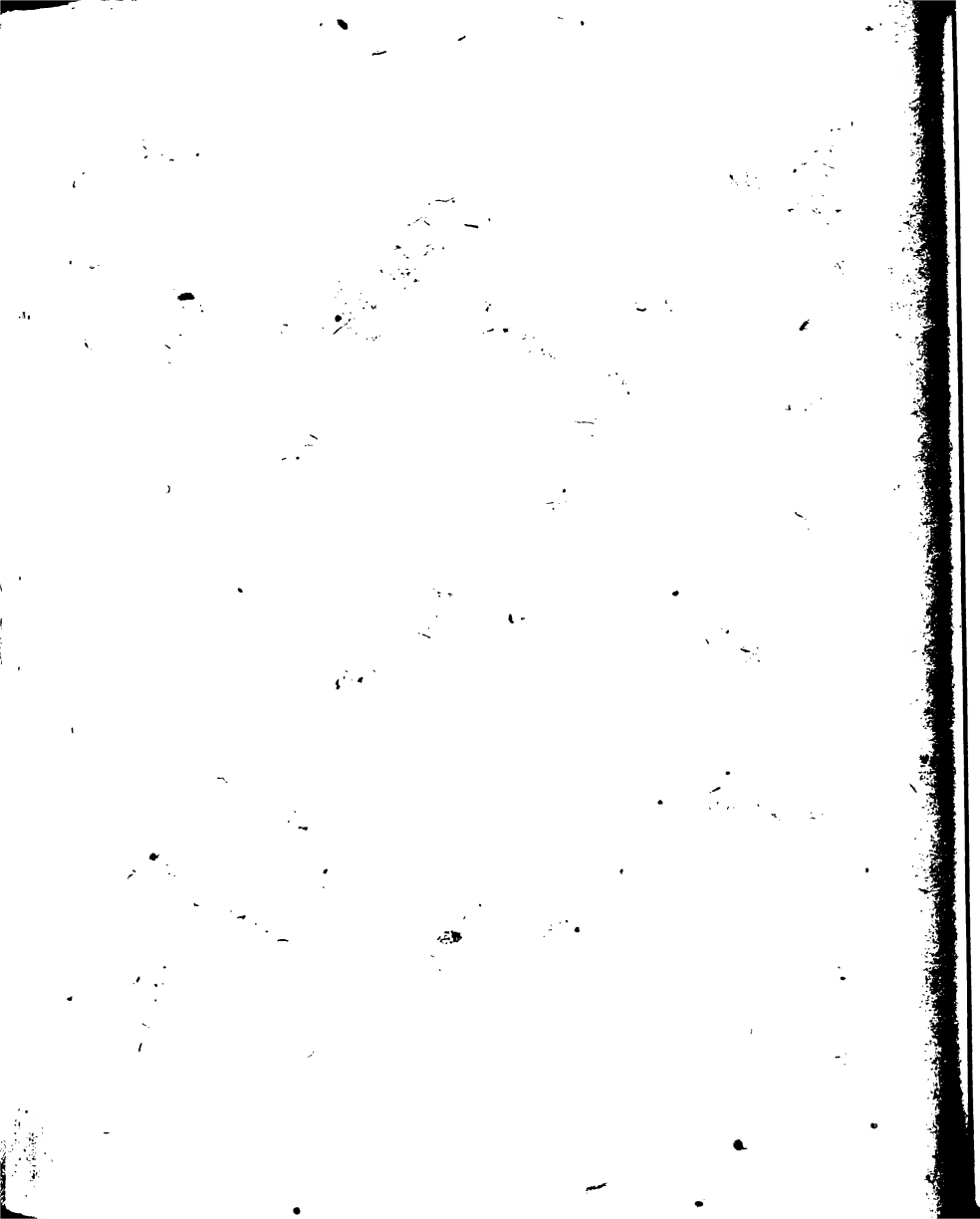
CHIRIACHIȚA: Zi „păsărică“, ȕ-altminteri clilesc...

(*Pe stradă începe să se audă flașneta cu Titanic vals.*)

SPIRACHE: Un moment, te rog... (*Pleacă de la locul lui și, sub privirile tuturor, care îl urmăresc, desprinde portretul lui Tache din cui și îl fixează în spatele grupului... apoi, în tăcerea generală, intră în odaia copilului, de unde vine mânănd căruțul... Îl aşază la grup.*) Acuma suntem cu toții... Dă-i drumul, drăguță! (*Se aşază.*)

NERCEA (*privind*): Iată o familie fericită... E prima dată în viața mea când regret că sunt celibatar...

FOTOGRAFUL (*reface pozițiile și trece la aparat*): Aşaaa... ochii la mine, vă rog... un moment... Un moment, vă rog... Un-a... do-ua... trei... Mersi... (*Închide capacul obiectivului și cortina cade.*)

VISUL UNEI NOPTI DE IARNĂ

COMEDIE ÎN 3 ACTE

1937

PERSOANELE

Alexandru Manea, romancier, patruzeci și patru de ani

Gogu Panait, filozof particular, șaizeci de ani

Milică Dumitrescu, vânzător la „*Cartea Românească*”, secția literatură, douăzeci și trei de ani

Manole, servitorul lui Manea, dușman de moarte al luminii care arde degeaba, cincizeci de ani

Bébé Cristian, „șoz”. Un monoclu, o cărare, un frac, treizeci de ani și-atât.

Maria Panait, zisă la domiciliu Doruleț, vânzătoare la magazinul de bijuterii „*Knappe et Comp.*”, optsprezece ani

Natalia Panait, mama ei, cincizeci și patru de ani

Fanța, sora mare. A avut „noroc” în viață. Treizeci și doi de ani.

Elvira, are treizeci și șase de ani, zice ea. Replica feminină a lui *Bébé Cristian*.

Un copil cu sorcova.

ACTUL I

TABLOUL I

Cabinetul de lucru al lui Manea. Mare, larg, luminos, luxos. Sobrietate căutată. Numai mobile necesare: o masă de lucru, un divan – cu o singură pernă pe el – două fotolii. Foarte puține tablouri. Câteva pedestale, cu bronzuri. Bibliotecă redusă. Numai două vase de flori: unul – pe masa de lucru – (cu trandafiri galbeni), altul – lângă divan (cu garoafe „negre”). Covoare grandioase în stilul mobilierului – care poate fi, deopotrivă, modern sau vechi. O lampă cu picior, lângă divan. Alta, mică, pe masa de lucru. Lumină indirectă. Radio. Calorifer. Totuși, un șemineu în care pâlpâie focul. O măsuță pentru mașina de scris. Ferestre mari, fără draperii – numai cu perdele. Nici un bibelou inutil, nici o notă de „dezordine estetică”. O perfectă ordine și curățenie. Intrare, fund. Uși: planul I, dreapta, spre dormitor; în stânga, planul II, o singură ușă, spre salon. La ridicarea cortinei, odaia e în întuneric. Nu luminează decât focul din cămin, al cărui joc de flăcări se plimbă pe mobile, inegal și pitoresc. De asemenea, foarte redus, cadranul aparatului de radio, care este în funcțiune. E tocmai o pauză de câteva clipe. Se aude semnalul postului de radiodifuziune din București: ta, tii, ta, ta, ta, ti, ta, ti, ta... Apoi vocea spicherului, care anunță: „Domnul profesor universitar Năstăsescu-Hrisov a vorbit despre datinele și obiceiurile de Anul Nou. Urmează colinde pentru noaptea Anului Nou, executate de corul de copii al școalelor primare din capitală.” Încă o clipă de tăcere. Apoi se aude corul de copii, la radio, cântând cu glasuri mici, dulci și evocatoare, o colindă:

Florile sunt dalbe.

O! Lerui, Lerui, Doamne... etc. ...etc. ...

Focul pâlpâie în cămin. După prima strofă, intră – din sufragerie –
MANOLE.

MANOLE (*aprinde lampa. Trimul comutator e lângă ușa sufrageriei. Fără să dea o importanță specială corului, trece – solemn – prin scenă, ducând, agățat de umeraș, fracul stăpânului său. Când ajunge la ușa dormitorului, bate și intră fără să aștepte răspunsul, având grijă să stingă lumina. Lângă ușa dormitorului este un alt comutator, și amândouă acționează plafoniera. Corul cântă mai departe. După puțin, Manole intră în dormitor. Aprinde lumina. Trece și iese, prin sufragerie, stingând lumina înainte de a ieși. După o clipă reintră, aprinde. Se duce la șemineu și pune o buturugă pe foc. Stinge și iese din nou, aprinde și la receptorul): Alo! Da!... Un moment... vă rog... (Se duce și oprește aparatul de radio.) Alo!... Da!... Un moment, vă rog... (Pune receptorul alături, se duce la ușa dormitorului și bate.) Conașule!... Conița!... (Iese în sufragerie.)*

ALEXANDRU (*intră. E în cămașă de frac și cravată albă. Pantaloni de frac. În picioare are pantofi de casă, și pe cap – o plasă de păr): Alo!... Da... Sunt aproape gata... Bine!... Sun și aștept jos. Mai ai maximum zece minute? Perfect! Atunci, viu peste o jumătate de ceas, ca să nu aștept un ceas în mașină. E unsprezece și un sfert... (Se uită la ceas.) Sunt sigur că nici nu ai început să te fardezi... Aa! Ai început de la cinci? Bun, bun. Atunci, avem șanse să ajungem la timp... Ce zici? Cine? Cristian? (De unde, până acum, avea aerul mulțumit, se-ntunecă numaidecât. Tonul de „badinaj” dispare brusc.) Mă rog, mă rog... Nu e nimic, nu face nimic. Nu mai merg eu, și-atâta tot. Nu, nu, nu, Elvira!... Orice explicație ți de prisos... Ți-am spus clar: dacă vine el la Madeleine, nu vin eu... Firește... sigur... nu puteai să-i pretinzi! De acord: în casa ei, invită – de Revelion – pe cine vrea. Nu, nu, e inutil... Te duci tu singură. Ei așa! Parcă e prima dată... N-ai decât să telefonezi cuiva să vie să te ia. Chiar lui Cristian. De ce nu? O să fie încântat. Și eu de asemenea. Și el la fel. Nu e nevoie să țipi, că aud perfect.*

Bine, de acord... Sunt gelos, dacă zici tu. Să nu vorbim de motive. În definitiv, nu e momentul să ne certăm. Nu pot să mă cert la telefon. Tu, sigur. Tu poți să te certi oricum... Și prin radio. Ceartă să fie. Nu mai insista, Elvira. Nu s-a putut altfel, nu mai merg, și gata. Păi asta spun și eu! Să te duci... să te amuzi... Eu nu mai ies. Nu mă duc nicăieri. Știi eu? O să primesc colindători... o să citească... o să mă culească... Nu găsești că „măgar“ e o expresie puțin cam exagerată?... E, da! Așa da! „Idiot“ mai merge. Aaa-aaa-aaa-a! Dacă te-ai decis să răgușești, închid telefonul, să știi! Vreau să fi în voce astă-seară... *Mais non! Écoute... C'est inutile de faire des fautes de français. Tu peux parfaitement crier en roumain!*¹ Da, da, da, da, da, da, da... Ești liberă să faci ce vrei... Absolut liberă... Dansează, flirtează:: da, da, da!... Cu cine vrei... da, da, da! Repet: cu cine vrei... da, da... A, nu, nu! nu, te rog... Nu admit să vorbești pe tonul ăsta. Nu! Nu, nu, nu, dragă, nu!... Sub nici un motiv, nu! Nu, nu și nu!... Pofim... (*Trânțește receptorul și iese în dormitor. Pe ultima replică a apărut Manole. Când ajunge lângă telefon, acesta sună.*)

MANOLE (*la receptorul*): Alo!... (*Alexandru reapare în ușă.*) M-a făcut dobitoac și a-nchis... Cred că a fost o eroare din greșeală!

ALEXANDRU: (*surâzând*): Probabil!... Ascultă, Manole!...

MANOLE: Pofțiți!

ALEXANDRU: Nu mai ies astă-seară.

MANOLE (*surprins*): Cum ați spus?

ALEXANDRU: Am spus că nu mai ies astă-seară în oraș.

MANOLE (*un timp*): Și rămâneți acasă?

ALEXANDRU: Dacă nu ies în oraș, tu ce crezi? (*E totuși mițet nervos.*)

MANOLE (*după un timp*): Hm!

Dar nu! Ascultă... Este inutil să faci greșeli de franceză. Poți foarte bine să zbiești în românește. (Fr.)

ALEXANDRU: Ce e?

MANOLE: Nimic, conașule... Mă gândeam că, de opt ani de când sunt la dumneavoastră, e prima dată când facem Revelionul amândoi...

ALEXANDRU: De opt ani? Cred că e prima dată în viața mea când fac singur. Dă-mi haina de casă... *(Se așază.)*

MANOLE: Dacă nu mai ieșiți, ar fi bine să schimbați și pantalonii, conașule. Păcat de dungă să se consume singuri prin casă.

ALEXANDRU: Mi-e lene să mă schimb! *(Își trece mâna pe obraz.)* Ce rău îmi pare că m-am bărbierit... Măine aș fi avut obrazul odihnit. E o mare satisfacție să poți sta – o zi pe a măcar – nebărbierit... Am ceva de mâncare?

MANOLE: Cum să nu?! Șuncă, friptură de curcan rece, brân..

ALEXANDRU: Destul, destul.

MANOLE: Doriți să mâncați acum, sau așteptați Revelionul?

ALEXANDRU: N-aștept nimic...

MANOLE: Da, conașule... *(Vrea să plece în sufragerie.)*

ALEXANDRU: Ascultă! Nu mai pune masa în sufragerie... Pune un tacâm aici, pe măsuta asta, la gura sobei...

MANOLE: De băut ce doriți? Vin, bere?...

ALEXANDRU: Un ceai fierbinte.

MANOLE: Am înțeles. *(Pleacă spre sufragerie, se oprește o clipă.)*

ALEXANDRU: Și dacă mai sună telefonul... *(Se îndreaptă spre dormitor.)*

MANOLE: Da, iau eu asupra mea.

ALEXANDRU: Spui că am ieșit și n-am lăsat nici o vorbă. E drumul la radio. *(Manole se îndreaptă spre aparat.)* Dacă vreo conferință, oprești... *(Manole pune aparatul funcțiune. E tot un colind. Alexandru, după ce a ascultat clipă, visător.)* Manole! Mai ninge afară?

MANOLE: Nu știu, conașule! Să mă uit.

ALEXANDRU *(ieșind în dormitor)*: Uită-te și să vii să-mi spui!

MANOLE: Da, conașule. *(Stinge lumina și iese.)*

(Corul copiilor continuă. Ușa dormitorului a rămas deschisă. După o clipă, Alexandru intră. Și-a pus pijamaua groasă de interior. Se așază într-un fotoliu la gura sobei și ascultă, cu capul pe spate. Aprinde o țigară, leneș. O pauză mare. Se aude, foarte discret, soneria de la intrare.)

MANOLE *(intră din stânga și aprinde. Trece în fund)*: Conașule! A venit cineva de la bijutier și vrea să vă dea ceva, dumneavoastră personal.

ALEXANDRU: A, da! Colierul... Să vină-ncoace.

MANOLE: Da. *(Iese. După puțin se reîntoarce, urmând pe Maria.)* Poftim dumneata aici... *(O introduce prin fund. Aprinde lumina și iese prin sufragerie.)*

MARIA *(se oprește lângă ușă)*: Bună seara! *(A înghețat toată de frig. E îmbrăcată modest, dar drăguț. Palton de stofă cu guleraș de blană ieftină, mănuși de lână, fular și beretă la fel.)*

ALEXANDRU: *(se ridică)*: Bună scara, domnișoară! Poftim... *(Gest să se apropie.)*

MARIA: Nu pot că sunt cu șoșonii.

ALEXANDRU: Nu face nimic. *(Nu mai insistă însă. Maria rămâne pe loc.)*

MARIA: Nu știam că o să mă poftiți în casă... aici. *(Se uită spre șoșoni. Alt ton, profesional.)* Sunt de la magazinul Knappe...

ALEXANDRU *(privind-o în treacăt)*: Atunci, mi se pare că ne cunoaștem.

MARIA: O! Pe dumneavoastră cine nu vă cunoaște?! Pe mine poate m-ați văzut, așa... prin magazin. Am adus colierul. *(Scoate mănușile, se caută minuțios și scoate din corsaj o cutiuță, pe care i-o întinde.)* Am ascuns-o bine, ca să n-o pierd... Două sute de mii de lei sunt bani! *(În timp ce Alexandru desface cutiuța din ambalaj.)* Domnul Knappe vă roagă să-l iertați că vi-l trimite așa de târziu, dar abia acum s-a închis magazinul și n-am putut să plec mai devreme.

ALEXANDRU (cu politețe uzuală): Vai, dar de ce te-ai deranjat dumneata? (Oprește aparatul de radio.)

MARIA: Fiindcă în altcineva n-avea încredere. Și-apoi, și eu stau tot în cartierul ăsta.

ALEXANDRU (ca să zică ceva): Da? Unde?

MARIA (încurcată): Așaaaa! În direcția asta! (Face un gest vag.)

ALEXANDRU (n-a fost atent): Destul de central.

MARIA (surzând): Foarte central. De unde se termină linia de tramvai, mai am zecé minute până acasă, pe jos.

ALEXANDRU: Și nu ți-e urât să te duci singură?

MARIA: Ba da... Seara, câteodată, când întârzii la magazin, mi-e foarte urât. Dar am sistemul meu.

ALEXANDRU: Da? (Nu e atent la ce spune ea.)

MARIA: Da! C-o stație înainte de a mă da jos din tramvai, fac ochi dulci unui bărbat mai în vârstă. Și-atunci el se ține după mine până acasă... și mă conduce fără să știe. Aștia în vârstă sunt cei mai copii.

ALEXANDRU (privind colierul): Foarte frumos!

MARIA: Nu e întotdeauna chiar așa de frumos. Uneori nu se mulțumesc numai să se țină după mine... Se simt obligați să-mi facă fel de fel de complimente. Ba, uneori, s-a întâmplat... să mă apuce de braț. (Bagă de seamă că Alexandru nu ascultă, și atunci privește și ea colierul.) Ah! E splendid! (Se uită admirativ la colier.)

ALEXANDRU: Da, desigur. Depinde însă și cine te apucă...

MARIA: Poftim?

ALEXANDRU: Zic, depinde însă și cine te apucă de braț...

MARIA (surâde jenată): A, nuuuu... Eu spuneam de colier că e splendid. (Îl scoate din cutiuță și i-l dă lui Alexandru.)

ALEXANDRU (îl ridică pe degete și-l contemplă): Într-adevăr!

MARIA (îl privește și ea): Dar și două sute de mii de lei...

ALEXANDRU (făcând un comentariu pentru el și adresându-i-se numai fiindcă, întâmplător, e acolo): Dumneata nu crezi, domnișoară, că banii au mai puțină distincție decât pietrele prețioase?

MARIA (*simplic și viu*): Ba da, fiindcă banul e mai mult al bărbaților, și pietrele prețioase – ale femeilor. (*Alexandru se uită la ea mirat și, oricât, interesat*). Ați spus chiar dumneavoastră în ultimul roman: (*citează*) „O femeie cu geanta plină de bancnote e dizgrațioasă, și un bărbat cu briliante pe degete e respingător”. (*Alexandru, din mirare în mirare. E agreabil surprins de citat. Se uită la ea, pentru ea. Maria îi întâlnește privirea și i-o suportă onorabil, fericită copilărește că a putut „cita” în fața maestrului ceva din opera lui.*)

ALEXANDRU: Dumneata ai citit ultimul meu roman?

MARIA: Ultimul? Le-am citit pe toate. (*Un timp.*) Dumneavoastră sunteți autorul meu favorit.

ALEXANDRU (*un zâmbet*): Așa?

MARIA: Asta nu înseamnă, însă, că sunteți un scriitor pentru vânzătoarele de magazin, deși foarte multe dintre noi citim mai mult decât clienții pe care îi servim.

ALEXANDRU: Știu, domnișoară. (*Un alt ton.*) Și dorința noastră, a scriitorilor, e să fim citați. De cine, e o chestiune ori prea secundară, ori prea complicată.

MARIA (*care așteaptă de mult să-i spună asta*): Am și un autograf de la dumneavoastră.

ALEXANDRU: Un autograf? De la mine?

MARIA: Da! De la Ziua cărții, când ați semnat pe ultimul dumneavoastră roman.

ALEXANDRU: A, da! Și ce ți-am scris?

MARIA (*iarăși citează*): „O amintire banală, pentru doi ochi neobișnuit de frumoși”.

ALEXANDRU (*cu un surâs*): Ai ochii chiar atât de frumoși?

MARIA: Aș! Ați scris dumneavoastră așa, ca să vă aflați în treabă. (*Își dă seama că a luat-o gura pe dinainte.*) Dar, oricât, mie tot mi-a făcut plăcere. La câte nu veți fi scris dumneavoastră că au ochii frumoși, fără ca să observați dacă au măcar ochi... Știu eu că scriitorii vin la Ziua cărții cu autografele „improvizate” de acasă.

ALEXANDRU (*amuzat*): Te asigur că eu nu mi le pregătesc niciodată.

MARIA: Se poate, dar nu cred!...

ALEXANDRU (*tot amuzat*): Mă rog!...

MARIA: De exemplu, de unde era să știți dumneavoastră că aveam ochi frumoși, când nici nu v-ați uitat la mine? Mi-ați cerut cartea pe care o cumpărasem și mi-ați scris, așa, repede, dintr-o dată, vorbind cu cineva care era alături... ta... ta-ta-ta-ta-ta... Gata! Se cunoștea că e învățat pe dinafară. (*Un timp.*) Fac prinsoare că și-acum, deși stați cu mine de vorbă de un sfert de ceas, tot nu știți ce fel de ochi am.

ALEXANDRU: Ba da! Albaștri... Și exact ca în autograf.

MARIA (*neîndrăznind să creadă*): Adică? Neobișnuit de frumoși?

ALEXANDRU: Da... adică neobișnuit de frumoși. (*O privește în ochi.*)

MARIA (*iși pierde „aplombul”. Nu știe ce să mai zică. Ca să-și dea o conținută, face un pas spre șemineu, apoi încă unul, și întinde mâinile spre flăcări*): Ce cald e aici la dumneavoastră!

ALEXANDRU (*care a urmărit-o, dându-și seama – exact – de încurcătura ei*): Dacă ți se pare atât de cald, de ce te apropii de sobă?

MARIA (*simplu*): Fiindcă mie, când mi-e cald rău, mă ia cu frig.

ALEXANDRU: Nu vrei să scoți haina câteva minute? Să nu răcești când ieși afară.

MARIA: O, nu... mulțumesc... Trebuie să plec. (*Iși regăsește, cu greu, tonul firesc și priza asupra ei. Pauză.*) Atunci... dacă n-aveți nimic de zis de colier, îmi semnați dumneavoastră bonul ăsta de primire... (*Iși caută în poșetă și i-l dă.*) Aici... unde scrie „Semnătura primitului”. (*Îi arată locul, cu degetul.*)

ALEXANDRU (*ia bonul, se duce la birou, aprinde lampa mică și își pune ochelarii. Se așază să iscălească. Maria îi urmărește fiecare mișcare, fără să poată ascunde fericirea că se găsește, pentru câteva clipe, în intimitatea lui*): Ia

spune-mi, domnișoară cu ochi frumoși, unde faci Revelionul în seara asta?

MARIA (*onest*): În pat.

ALEXANDRU (*iscăbind*): Cum se poate? O fată tânără și drăguță ca dumneata trebuie să petreacă... să fie invitată... să se amuze cu prietenii... Între cunoștințele dumitale trebuie să fii delicioasă.

MARIA (*atinsă*): Vă mulțumesc de compliment. Mai sunt însă și prin alte părți.

ALEXANDRU (*n-a băgat de seamă c-a ofensat-o. Se ridică de la birou și vine cu bonul spre ea*): Domnișoară cu ochi frumoși...

MARIA: Mă cheamă Maria... Tata a vrut să-mi puie numele Miozotis, dar a renunțat, că nu știa nașul să zică. Acasă îmi spune însă altfel.

ALEXANDRU: Cum?

MARIA: N-are importanță. Și la magazin mi se spune Mary.

ALEXANDRU: Nu poți să-mi spui cum îți zice acasă?

MARIA: Ba da... (*Supărată încă de adineauri.*) Dar ăla e nume particular, și la dumneavoastră mă găsesc în interes de serviciu.

ALEXANDRU (*cu o privire la bonul pe care ea îl ține încă în mână*): Bine, dar acum chestiunile de serviciu s-au terminat.

MARIA: În cazul ăsta, trebuie să plec.

ALEXANDRU (*vrând să înceapă ceva*): Domnișoară Mary..

MARIA: Nu-mi spuneți așa, că aici nu sunt la magazin.

ALEXANDRU: Dar cum să-ți spun?

MARIA: Domnișoară Panait, sau numai „domnișoară“, că e mai ușor de ținut minte.

ALEXANDRU: Ei bine, domnișoară Panait...

MARIA: Poftim...

ALEXANDRU: Aș vrea să-ți mulțumesc pentru că te-ai ostenit să-mi aduci dumneata personal colierul și mărturisesc că nu știu cum..

MARIA (*încremenind la gândul că Alexandru ar vrea să-i dea un bacșiș*): Din contră, eu trebuie să vă mulțumesc, că – datorită colierului – am avut ocazia să viu aici... să stau de vorbă cu dumneavoastră, plus că am câștigat și o mie de lei.

ALEXANDRU: Cum așa?

MARIA (*încurcată*): Fiindcă am câștigat prinsoarea.

ALEXANDRU: Prinsoarea?

MARIA: Da. Am făcut prinsoare cu fetele, cu colegile mele, pe o mie de lei, din leafa viitoare, că eu am să vă cunosc personal înainte de sfârșitul anului... Și azi suntem în 31 decembrie.

ALEXANDRU (*interesat*): Și când ați făcut prinsoarea asta?

MARIA: Când ați fost la magazin și ați comandat colierul.

ALEXANDRU: Prin urmare, faptul că mi l-ai adus dumneata nu e o simplă întâmplare?

MARIA: Da' de unde?! Eu m-am rugat de domnul Knappe să mă trimeată pe mine, și cum în mine avea încredere, m-a trimis.

ALEXANDRU (*cu un surâs*): Mai ales că stai și în cartierul ăsta...

MARIA (*repede*): Da' de unde?! Stau tocma' în partea cealaltă a orașului.

ALEXANDRU: Așadar, ai câștigat prinsoarea... Și dacă nu mă găseai acasă?

MARIA: Pierdeam o mie de lei.

ALEXANDRU: Și ți-ar fi părut rău?

MARIA: De bani, nu.

ALEXANDRU: Atunci de ce?

MARIA: Așa... (*caută o expresie salvatoare*) în general.

ALEXANDRU (*o privește lung, interesat. De data asta, sub privirea lui, Maria pleacă ochii*): Sunt foarte mulțumit, domnișoară Mary, că m-ai găsit acasă.

MARIA: Pentru că am câștigat o mie de lei?

ALEXANDRU: Nu.

MARIA: Atunci, de ce?

ALEXANDRU: Așa, în general. (*Pauză. Surâde. Surâde și ea.*)

MARIA (*nu știe ce să mai facă. Pune bonul bine, își pune mânușile, își răsuțește fularul*): Trebuie să plec...

ALEXANDRU: Ești grăbită?

MARIA: Nu, dar nu vreau să vă rețin... Văd că vă pregătiți să vă duceți în oraș... la Reveion... (*Gest spre cravata de frac*)

ALEXANDRU: Eu? Nici nu mă gândesc.

MARIA: Credeam. Fiindcă sunteți îmbrăcat în frac.

ALEXANDRU: Da, într-adevăr! Aveam intenția să ies. Datorită însă unui amănunt, am renunțat.

MARIA: Dar important trebuie să fi fost amănuntul acela! (*Se face gata de plecare.*)

ALEXANDRU: Crezi?

MARIA: De vreme ce rămâneți acasă, am impresia că vreți să vă răzbunați.

ALEXANDRU: Să mă răzbun? Pe cine?

MARIA: Pe amănunt.

ALEXANDRU: Nu, domnișoară. Dar eu, ca și dumneata, vreau să-mi petrec Revelionul în pat, sau mai bine zis coala, la gura sobei.

MARIA: E foarte poetic... noaptea Anului Nou... foc în sobă... afară ninge...

ALEXANDRU: Ninge?

MARIA: Oho!

ALEXANDRU (*aproape copilăros*): Ce bine-mi pare...

MARIA: Vă place mult când ninge?

ALEXANDRU: Enorm. Și mai ales într-o noapte ca asta. Ninsoarea îi mărește farmecul, o poetizează.

MARIA: Probabil că o să vă inspirați și o să scriți...

ALEXANDRU: Dacă aș fi în stare să scriu versuri, poate...

MARIA: N-ai scris versuri niciodată?

ALEXANDRU: Ascultă, domnișoară! Nu cumva ești vreun reporter, deghezată într-o fată de magazin, cu ajutorul domnului Knappe?

MARIA: Păi adineauri spuneai că mă cunoașteți... sau a fost și asta tot ca ochii din autograf: (*Face, copilărește, un gest de „bărbiereală”.*)

ALEXANDRU: Nu știu ce-a fost, domnișoară, nici cu autograful nici cu ce-am spus adineauri. Ceea ce știu însă exact este că

prezența dumatăle, aici, într-o noapte ca asta, la o oră atât de târzie... este un lucru extrem de... de... de pitoresc...

MARIA: Poate chiar un subiect.

ALEXANDRU: Poate și un subiect. În orice caz, un moment deosebit într-o existență uniformă. *(Manole intră împingând un cărucior, pe care a pregătit totul pentru pus masa. Se uită mirat, numai pentru el, când vede că fata se află încă acolo. Începe să descarce căruciorul pe măsuta de lângă șemineu. (Alexandru, pe care intrarea lui Manole l-a întrerupt și îl stânjenește, tace o clipă, apoi, privind masa, are o idee.) Domnișoară Mary, o să te rog să-mi faci o favoare...*

MARIA: Eu? Cu multă plăcere... numai să...

(Manole a terminat, între acestea, de pus pe masă un tacâm. Iese cu căruciorul.)

ALEXANDRU: Mi-ai spus că astă-seară ești singură.

MARIA: Da.

ALEXANDRU: Te rog să-mi faci plăcerea și să iei masa cu mine. *(Gest spre mâncare.)*

MARIA *(ultragiată nițel, cu toată bucuria care o inundă)*: Domnul Manea...

ALEXANDRU: Uite coea, la gura sobei... să începem anul care vine împreună și să bem o cupă de șampanie în cinstea lui.

MARIA: Domnul Manea... Nu știu ce să cred... nu știu ce să vă răspund.

ALEXANDRU: În seara asta, a tuturor bucuriilor, și dumneata, și eu suntem fiecare singuri...

MARIA: Și credeți c-o să fim mai mulți dacă suntem amândoi?

ALEXANDRU: Să încercăm.

MARIA: Vă mulțumesc foarte mult, dar, vedeți...

ALEXANDRU: Așteptăm să vie Anul Nou, și apoi te conduc până la poarta dumatăle. *(Cu un surâs.)* O să țin eu, în seara asta, locul domnului în vârstă, din tramvai. Haide, scoate-ți mânușile și fularul, și bereta, și șoșoni.

MARIA: A! Nu! *(Are un moment de panică.)* Șoșonii nu!

ALEXANDRU: Bine! Șoșonii nu! Și așază-te colea, în fotoliu... Ca și cum m-ai cunoaște de mult... ca și cum aș fi un prieten al dumitale mai mare... o rudă... un frate... un tată chiar.

MARIA (*privindu-l oarecum domesticită*): Tată? N-aveți fason de tată...

ALEXANDRU: Hai, domnișoară Mary...

MARIA (*privindu-și șoșonii*): Nu, nu se poate. E imposibil. În orice caz, vă mulțumesc foarte mult pentru că... nu m-aș fi așteptat în viața mea să am... să fiu... deși vă spun drept... am avut o presimțire că în noaptea asta o să mi se întâmple ceva mare, ceva de necrezut... O bucurie. Și mi-e cald!... (*Își deschide puțin gulerul.*)

ALEXANDRU (*cu un surâs*): Atunci, treci lângă sobă să te răcorești... Așadar, nu vrei?

MARIA: Nu pot...

ALEXANDRU: Îmi pare foarte rău.

MARIA: Și mie, vă rog să credeți... Dar e imposibil...

ALEXANDRU: Ce păcat! (*Intră Manole cu căruciorul, cu restul de serviciu.*) Strânge, Manole...

MANOLE (*contrariat*): Nu mai luați masa acasă?

ALEXANDRU: Nu.

MANOLE: Să vă pregătesc iarăși fracul?

ALEXANDRU: Nu...

MANOLE: Am înțeles. (*Strânge tot pe cărucior și iese nedumerit.*)

MARIA (*după o pauză care s-a făcut la ieșirea lui Manole*): De ce nu mai mâncați?

ALEXANDRU: Fiindcă mă bucuram la gândul c-o să mănânc cu dumneata... și acum a o să-mi fie foarte urât singur... (*A spus jumătate serios, jumătate glumă.*) N-aș vrea însă... domnișoară, să ai un moment impresia că invitația mea a însemnat altceva decât...

MARIA: Un capriciu de scriitor, știu...

ALEXANDRU: Poate. Întâmplarea care te-a adus aici... faptul că pentru prima dată în viața mea mă găsesc singur, într-o noapte ca asta... tinerețea... farmecul dumitale... senzația asta de pace, aș zice luminoasă, pe care mi-o dă prezența

dumitale, toate astea... Te rog să mă ierți că am insistat...
M-am gândit numai la mulțumirea mea...

MARIA: O!...

ALEXANDRU: Nu m-am întrebat dacă și dumitale îți va face tot atâta plăcere să-ți petreci noaptea de Revelion cu mine.

MARIA (*se uită drept și cu curaj în ochii lui. Privirea ei, surâsul ei, crisparea pură a întregii ei ființe constituie o mărturisire. Manole intră în sufragerie. Maria, cu un efort care-i depășește timiditatea*): Pssst! Garçon! Pune două tacâmuri la masă... (*Rămâne interzisă de curajul ei. Manole o privește contrariat.*)

ALEXANDRU (*surâde atât cât să n-o jignească. El a înțeles tot ce se petrece în ea și că formula chelnărească, adresată lui Manole, este de o savuroasă puritate*): N-auzi ce spune domnișoara? Pune două tacâmuri la masă...

MANOLE: Am înțeles, conașule... (*Iese ofensat.*)

MARIA (*a rămas dreaptă sub privirea recunoscătoare a lui Alexandru*): Să mă iertați c-am dat eu ordin servitorului dumneavoastră... dar nu era așa cum spuneți... și... și m-am encrvat...

ALEXANDRU: Îți mulțumesc, domnișoară...

MARIA (*scofându-și bereta*): Doruleț. Așa mi se zice în particular. Doruleț m-am botezat eu singură, când am fost bolnavă de scarlatină și mă plictiseam închisă în casă... (*Tot ceea ce face, tot ceea ce spune trebuie să rămâie – deși degajat – absolut copilăresc. Nu trebuie să pară nici o clipă decât ceea ce este în adevăr, adică o fată cuminte, care, vrând să-și învingă timiditatea, sare câteodată peste cal.*)

ALEXANDRU: Doruleț... E draguț... (*Vine să-i ție haina.*) Îmi dai voie să-ți ajut? (*O ajută.*)

MARIA: Mulțumesc... (*Rămâne cu ochii la șoșoni.*) A! Am uitat!

ALEXANDRU: Ce s-a întâmplat? (*E cu lucrurile ei pe braț, gata să le pună pe un scaun.*)

MARIA: Șoșonii!

ALEXANDRU: Iarăși șoșonii... Ce e cu șoșonii ăștia?

MARIA: Nu pot să-i scot, e imposibil...

ALEXANDRU: Sunt strămuți?

MARIA (*mintind*): Da. Și dacă mi-i scot, nu mai pot să mi-i pun la loc.

ALEXANDRU: Nu face nimic. Poți să stai cu ei... Presupunem că ești încălțată în cizmulite rusești...

(Între Manole cu câruciul. E mai încărcat. Ca de două persoane. Începe să pună masa.)

MARIA (*lui Manole*): Îmi dai voie să-ți ajut și eu?

MANOLE (*de-aici încolo Manole se va uita, ori de câte ori îi va veni bine, la șoșonii Mariei, cu o mustră nedumerită*): Mulțumesc... nu e nevoie, domnișoară. (*Privindu-i șoșonii*). Doriți să vă scot șoșonii?

MARIA: Nu, mulțumesc... Nu mi-i scot niciodată în casă.

(Sună telefonul.)

MANOLE (*demn*): Lăsați să mă facă pe mine, conașule... (*la receptorul.*)

ALEXANDRU: Dă-mi-l mie. (*Manole îi trece receptorul.*) Și vezi de masă. (*Manole trece la masă, pune tacâmurile și, când e gata, iese.*) Alo! (*Din privirea și atitudinea lui se vede că e hotărât s-o repeadă pe Elvira.*) Alo!... Da... da... casa Manca... Chiar eu sunt la telefon. Bună seara, domnule Knappe. • Colierul...? E foarte frumos... Mulțumesc, asemenea. La mulți ani... Cine? Domnișoara care l-a adus?

MARIA: Spuneți c-am plecat imediat.

ALEXANDRU: A plecat imediat... Mă rog... Bună seara. (*Închide telefonul. Maria e foarte stingherită.*) Parcă spuneai că domnul Knappe are încredere în dumneata. Văd că se interesează – și încă insistent – dacă am primit colierul.

MARIA (*o flacăară*): Asta a fost, așa, ca să intre în vorbă.

ALEXANDRU: Aa! Îl interesa mai mult dacă ai plecat de aici... Iartă-mă. Am fost indiscret fără să vreau...

MARIA (*din ce în ce mai stingherită*): Nu face nimic... însă nu e ce credeți...

ALEXANDRU: Dar nu cred nimic... (*Fără voia lui, incidentul l-a contrariat puțin.*)

MARIA (*ezită puțin*): Am furat colierul...

ALEXANDRU (*ars*): Poftim?

MARIA: L-am rugat să mi-l dea mie să vi-l aduc... și n-a vrut... I s-a părut, probabil, suspect că insist prea mult... și atunci...

ALEXANDRU (*atenți*): Da...

MARIA: Și atunci l-am furat... (*O spune cu delicioasă naivitate.*)
I-am lăsat un bilet că l-am furat ca să-l aduc aici... și, probabil, a telefonat ca să se convingă...

ALEXANDRU: Dacă l-ai adus...

MARIA: Și de-asta...

ALEXANDRU: Cum „și“ de asta?

MARIA (*nu știe dacă trebuie să spună „tot“*): Știți, pe mine mă tachinează fetele la magazin cu dumneavoastră.

ALEXANDRU: Cu mine? De când?

MARIA: De atunci, de la Ziua cărții. Le-am spus că v-am văzut, că mi-ați dat un autograf, și...

ALEXANDRU: Și?...

MARIA: Și-a aflat și domnul Knappe. Și m-a tachinat și el. Mai mult decât fetele... Și-astă-seară, când a văzut că-l rog atât de mult să mă trimită pe mine cu colierul dumneavoastră, a fost... a fost chiar obraznic.

ALEXANDRU (*din nedumerire în nedumerire*): Ce ți-a spus?

MARIA: E! Chestii! I-am răspuns însă și eu cu o obraznicie, și atunci n-a mai vrut să mă trimeată pe mine cu colierul... A spus că el e de meșerie bijutier, nu...

ALEXANDRU: Aha...

MARIA: Și de-ai s-a interesat dacă am plecat imediat...

ALEXANDRU (*cu o intonație prietenească*): Vai, vai, vai!... (*O mângâie ușor pe păr.*) Câte neplăceri pentru curiozitatea de a cunoaște un scriitor și pentru ambiția de a câștiga o prinsoare...

MARIA: N-am făcut nici o prinsoare cu nimeni...

ALEXANDRU: Bine, dar chiar dumneata mi-ai spus adineauri...

MARIA: M-am „bărbierit“...

ALEXANDRU: Cum?

MARIA: Am mințit...

ALEXANDRU: De ce?

MARIA: Așa!...

(Intră Manole cu platourile de șuncă, curcan etc. Le pune pe masă.)

MANOLE: Conașule, mai lucrați la birou?*

ALEXANDRU: Nu, de ce?

MANOLE: Să nu ardă lumina degeaba... *(Stinge lampa mică, iese.)*

ALEXANDRU *(degajează)*: E maniac... Nu poate să sufere să ardă lumina fără rost...

MARIA *(examinează încăperea)*.

ALEXANDRU: La ce te uiți?

MARIA: La interiorul dumneavoastră. *(Continuă jocul.)*

(Reintră Manole. Aduce cești pentru ceai.)

ALEXANDRU: Nu mai trebuie ceai, aduci o sticlă de șampanie...

MANOLE: Am înțeles. *(Iese cu ceștile.)*

MARIA: Aicea lucrați? *(Se oprește la masa de lucru.)*

ALEXANDRU: De obicei, da.

MARIA *(privind masa, în continuarea unui inventar pe care îl face în gând)*: ...și flori!

ALEXANDRU: Singura mea superstiție, ca să zic așa. Nu pot să lucrez fără câțiva trandafiri pe masă...

MARIA: Și mie îmi plac florile. Am acasă, în odaia mea, două ghivece cu mușcate și unul cu garoafe albe... Alaltăieri mi-a înflorit un boboc... *(Arătând un portret al Elvirei.)* Asta cine e? Cine e aici?

ALEXANDRU: Unde? *(Se apropie și se uită, deși a văzut bine.)*

(Manole intră cu șampania în frapieră plină de zăpadă.)

MARIA: Aici!

(Manole întoarce capul mirat și iese.)

ALEXANDRU *(care a văzut privirea lui Manole, oarecum de reproș)*: O cunoștință. O prietenă.

MARIA: Prietena dumitale? Ce frumoasă e!...

ALEXANDRU: Da. E o fotografie reușită.

(O clipă de tăcere. Maria degajează stânga, același joc. Alexandru aprinde o țigară. Manole, solemn, termină de pus masa.)

MARIA *(se apropie de Alexandru)*: N-aveți o fotografie de când erați mic?

ALEXANDRU: Nu. Dar de ce?

(Manole trece la vasul cu flori roșii de pe masa de lângă birou, îl pune pe masa de mâncare, aruncă o privire de control general și iese.)

MARIA: Eu cunosc caracterul omului după nutra pe care o are în fotografiile din copilărie...

ALEXANDRU: Și te interesează „caracterul” meu...

MARIA: Înhîi!

ALEXANDRU *(după un timp)*: Îmi pare foarte bine c-ai rămas cu mine, domnișoară Panait.

MARIA *(e oprită în fața unui tablou)*: Puteți să-mi ziceți Doruleț...

ALEXANDRU: Ei bravo!

MANOLE *(intră. Și-a pus haina albă și mănușile. Anunță grav)*: Conașule, poștiți la masă...

ALEXANDRU *(privind ceasul)*: Adevărat... e douăsprezece fără cinci... poftim...

MARIA: Mulțumesc...

ALEXANDRU: Unde stai? *(Gest spre scaune.)*

MARIA *(zăpăcită, neatență)*: Calca Plevnei 251... *(Observă gestul lui.)* A, credeam că... *(Râde.)* Unde-o fi... Dumneavoastră?

ALEXANDRU: Lângă dumneata...

MARIA *(se așază)*: Așa!

ALEXANDRU *(se așază și el)*: Așaaa!... *(Pauză.)* Va să zică stai în Plevnei?

MARIA: Da...

ALEXANDRU: Păi, adineauri spuneai că stai în cartierul ăsta, și aici suntem în bulevardul Ferdinand...

MARIA: Am mințit...

ALEXANDRU: Iarăși?

MARIA: Păi sigur...

MANOLE: Să dăm drumul la radio, conașule?

ALEXANDRU (Mariei): Vrei?

MARIA: Da! Sigur...

(Manole se duce și dă drumul aparatului. Se aude același semnal de pauză de la începutul tabloului. Vocea spicherului: „Când va bate gongul, va fi ora douăsprezece”. Semnalul de pauză continuă.)

MARIA (surâde și așteaptă): La mine e fără un minut.

ALEXANDRU (același joc): La mine, fără două (Își potrivește ceasurile.)

MARIA: Sunteți în urmă.

ALEXANDRU: Poate mergi dumneata înainte.

MARIA: În orice caz, suntem la distanță mică unul de altul...

(Manole se uită crispat la radio. Vocea spicherului: „Atențiune”... Se stinge lumina peste tot, chiar și în cadranul de la radio. Întuneric complet, tăcere deplină, în timp ce gongul începe să bată cele douăsprezece lovituri ale finclui de an și de tablou.)

MANOLE: Bine că dă Dumnezeu de se mai stinge lumina și singură câteodată!

TABLOUL II

Același decor. Două ore mai târziu. E aprinsă numai lampa cu picior, de lângă divan. Maria și Alexandru sunt tot la masă. Se cunoaște că între ei, datorită discuției de până acum, ori poate șampaniei, s-a stabilit o oarecare intimitate. Rezervată totuși.

MARIA (a băut și nu e obișnuită. Se bagă de seamă. Trage cu disperare dintr-o țigară care nu arde și pe care nu știe s-o ție bine în mână, deși vrea să-și dea aere de fumătoare mare): Iară mi s-a stins...

ALEXANDRU (*scoate bricheta*): Aprinde alta.

MARIA: Dar de ce s-aprind alta?

ALEXANDRU: Fiindcă o țigară pe care o aprinzi de mai multe ori nu mai e bună.

MARIA: Dar n-am aprins-o decât de două ori...

ALEXANDRU (*oferind bricheta aprinsă*): Și cu asta... patru.

MARIA: Mulțumesc. (*Trage din țigara aprinsă.*)

ALEXANDRU: Mai vrei un pahar de șampanie?

MARIA (*face pe grozava*): Cum să nu... Eu beau de sting... „Țiu“ cât vreau și nu mă cunosc niciodată... (*Degajată.*) Câte sticle am băut până acum? Trei, patru?

ALEXANDRU: Una singură...

MARIA: Una? Imposibil!...

ALEXANDRU: Serios! Una!

MARIA (*fanfaroană*): Atunci, am băut-o singură... Eu știu ce pot să beau.

ALEXANDRU: Uite, acum începem pe a doua...

MARIA: Mai ai, că poate ne mai trebuie?

ALEXANDRU: Mai am. (*Îi toarnă.*) Asta o să fie mai bună, că e mai rece. Stă de-un ceas în frapieră.

MARIA: Mie nu-mi place rece, îmi place dulce. (*Lui Alexandru, care i-a umplut paharul.*) Mulțumesc.

ALEXANDRU (*închină*): Noroc!

MARIA: Nu se zice „noroc“. Astă-seară se zice „la mulți ani!“.

ALEXANDRU: Adevărat! (*Închină din nou.*) La mulți ani!

MARIA (*banal și copilărește, sub aerul de gravitate pe care și-l impune, urează cum știe ea*): Anul Nou cu fericire și noroc! (*Ridică paharul.*) Spor și berechet! (*Bea până la fund.*) Pf-pf-pf-pf! (*Un fior.*) Da' rece e! (*A uitat ce spunea adineauri.*) Să spun drept? Mie, din toate băuturile de pe lume, îmi place – cel mai mult și mai mult – cafeaua cu lapte... Să știi că dacă mă cherchelesc, fac urât de tot.

ALEXANDRU: Da? Cum adică?

MARIA: Adorm imediat. (*Cască discret.*)

ALEXANDRU: Atunci, nu-ți mai dau să bei...

MARIA: Ba da. Vreau să beau. Fiindcă astă-seară mă simt bine... mă simt așa de bine... sunt fericită... Nu știu de ce, dar sunt fericită de tot. (*Un timp. Se lasă pe speteaza fotoliului și închide ochii o clipă.*) Foarte fericită! (*Alt timp.*) Pe dumneata nu te întristează noaptea Anului Nou?

ALEXANDRU. Din contră. În noaptea asta trebuie să ne închipuim că, odată cu anul care începe, o să se schimbe ceva în viața noastră... Să se schimbe în mai bine...

MARIA: Pe mine m-a întristat întotdeauna până acuma... Mă făcea să mă simt singură, mică... Îmi venea să plec pe străzi și să colind la fiecare fereastră luminată. Mi-era dor de mine când eram mică... de traista pe care mi-o făcea mama, din față de saltea ruptă... de ghetuțele cu nasturi din colțul sobei, pe care Moș Crăciun mi le umplea cu de toate... cu bomboane, cu rochițe, cu păpuși. În vis, bineînțeles! (*Rămâne pe gânduri.*) Și toată noaptea mi se părea că trec sânnii cu clopoței prin cer. (*Alt timp.*) Astă-seară e prima dată când nu sunt tristă... (*Ca pentru ea.*) Am început Anul Nou atât de frumos, atât de neașteptat! (*O pauză.*) Pe onoarea mea dacă îmi vine să cred că sunt aici...

ALEXANDRU: De ce?

MARIA: Păi ce, e de crezut?... În casa dumneavoastră... cu dumneata... Stăm de vorbă... (*Surâde.*) Eu cu dumneata. Nici în visurile mele cele mai secrete nu mă gândeam c-o să pot trăi vreodată clipa asta...

ALEXANDRU (*un surâs*): Va să zică te-ai mai gândit la mine și altă dată?

MARIA (*sincer*): Oho! Să fiți dumneata sănătos de câte ori. Știți când v-am văzut prima oară cu pe dumneavoastră „în carne și oase“?

ALEXANDRU: La Ziuă cărții!

MARIA: Nu, la Festivalul scriitorilor. La Ateneu... Ați ținut o conferință despre romanul românesc.

ALEXANDRU: Și cum ți s-a părut?

MARIA: Erați mai bine ca în fotografii.

ALEXANDRU: A, nu, nu, nu eu! Întrebam de conferință.

MARIA: Să vă spun drept, n-am auzit-o, că ascultam prea atent.

ALEXANDRU: Cum vine asta?

MARIA: Ascultam cum vorbiți și n-am înțeles ce-ați spus.

ALEXANDRU: Aha!

MARIA (*șampania crește în efect*): E, chestii!

ALEXANDRU: Mă rog. (*Prins din ce în ce mai mult, deși în el stăruie un gând parcă potrivit.*) Și zi... mă cunoșteai din fotografii. (*N-o întreabă din cabotinism și nici din curiozitate, ci dintr-un sentiment care le depășește pe amândouă.*)

MARIA: Am un maldăr acasă. Taiate din reviste, din jurnale..

ALEXANDRU: Câtă cinst...

MARIA: A! Trebuie să fiți obișnuit. Câte mii de admiratoare n-or fi tăiat, ca și mine, fotografia dumitale din reviste și din jurnale?!

ALEXANDRU: Asta se întâmplă cu artiștii din film. Un scriitor nu se bucură de atâta trecere în ochii publicului.

MARIA: Nu mai faceți pe modestul, că știu eu!... Câte milioane de scrisori primiți pe zi?...

ALEXANDRU: Eu? Foarte rar, câte una...

MARIA: Fiindcă pe celelalte le aruncați, probabil, la coș, necitite?

ALEXANDRU: Le citesc pe toate. Și le păstrez pe toate.

MARIA: Da? (*Se emoționează și, ca să-și dea o conținută, vrea să tragă din țigară.*) Iară s-a stins. (*Alexandru îi dă foc.*)
Mulțumesc. (*Caută ceva cu privirea.*)

ALEXANDRU (*observând-o*): Vrei ceva?

MARIA (*încurcată*): Da... da... (*A găsit.*) Mai vreau un nic de șampanie... (*Cască ușor.*)

ALEXANDRU: Q s-adormi...

MARIA: Nu e nimic. Știu c-o să viscz frumos. (*Alexandru toarnă în pahar. Maria închină.*)

ALEXANDRU (*același joc*): La mulți ani!

MARIA (*sinceră în urare*): Când ne-o fi mai rău, să ne fie ca acum! (*Bea.*) Ultimul! (*Un frison.*) Probabil că s-a mai răcit

și gheța, că șampania e ceva!!! E și mai rece acum. Parcă am băut frig cu spumă. Vai, ce ametită sunt... (*Cască lung, apoi, brusc.*) De ce nu mi-ai răspuns niciodată la scrisori?

ALEXANDRU: Poftim?

MARIA: Iasă, c-ai auzit dumneata ce-am zis. Măcar un rând, că nu mureai.

ALEXANDRU: Mi-ai scris dumneata mie?

MARIA: Treizeci și patru de scrisori...

ALEXANDRU: Aaa!... (*Știe de ce e vorba.*)

MARIA: Niște plicuri maari... mari, și cu un scris așa, mic, miie.

ALEXANDRU (*realmente și agreabil surprins*): Dumneata ești Doruleț?!

MARIA: Da, eu sunt. Doruleț cu părul creț. Țsta e pseudonimul meu.

ALEXANDRU: Domnișoară Doruleț... dumneata ești o cutie cu surprize...

MARIA (*luând o prăjitură*): Și dumneata - un bufet cu bunătăți.

ALEXANDRU: Așadar, dumneata ești Doruleț.

MARIA: În persoană.

ALEXANDRU: Nu mă așteptam ca o fată atât de tânără... atât de... de...

MARIA: De... de mai cum?

ALEXANDRU: Atât de drăguță ca dumneata... să scrie niște scrisori așa de frumoase.

MARIA: Și le-am scris de-a dreptul, fără „concept”.

ALEXANDRU: De obicei, numai femeile urâte scriu scrisori frumoase.

MARIA: Aa! De-aia nu mi-ai răspuns? Ai crezut că sunt urâtă?

ALEXANDRU: Nu răspund niciodată la scrisori de-astea... Dar dacă aș fi bănuț, dacă aș fi știut că sunt de la dumneata, ți-aș fi răspuns.

MARIA: Da? (*Se deschide toată într-o privire.*)

ALEXANDRU (*liniștit, convins*): Da...

MARIA (*curiozitatea e mai tare ca bucuria, sau poate e numai o consecință a ei*): Și ce mi-ai fi scris?

ALEXANDRU (*oarecîm încurcat*): Știu și eu?! Că îmi pare bine pentru că îmi citești cărțile... că sunt mulțumit fiindcă te gîndești atît la mine... Că ai talent literar... Sau, poate, ți-ai fi scris că nu cred nimic din tot ce-mi spui în scrisorile dumitale.

MARIA: Atunci, mai bine că nu mi-ai răspuns. (*Se uită la ceasul-brățară de la mână.*) Vai! Trei aproape! (*Cu un surâs deja somnoros.*) Ce repede trece timpul cu dumneata... Când te gîndești că sunt aici de anul trecut... (*Trage inutil din țigara stinsă.*)

ALEXANDRU (*dându-i foc*): Vrei să aprinzi?

MARIA: Mulțumesc. (*Aprinde.*) Da' proaste țigări!

ALEXANDRU: Nu sunt ele de vină dacă se sting.

MARIA: Dar cine?

ALEXANDRU: Dumneata!

MARIA: Eu? (*E foarte mirată.*)

ALEXANDRU: Da. Fiindcă nu știi să fumezi.

MARIA (*iurăși funfaroană*): Poate! Fiindcă, de obicei, fumez cu luleaua.

ALEXANDRU: Atunci, se explică.

MARIA: Ce se explică?...

ALEXANDRU: De ce, în loc să tragi, sufli și stingi țigara.

MARIA: Cum suflu? (*Experimentează.*) Aha!... (*A tras un fîm bun, se îneacă ușor, tusește.*) Am tras în piept. De-aia suflam, fiindcă nu vreau să trag în piept.

ALEXANDRU: Ai face mai bine să nu fumezi deloc.

MARIA: Eu fără tutun sunt desființată!... Și pe urmă, astă-seară am să trag și în piept... am să fac de toate... să vorbesc tot timpul, să beau. Îmi vine să și cînt, dar n-am voce... Vrei să vezi? (*Fredonează totuși ceva.*)

ALEXANDRU: Ba ai voce foarte draguță...

MARIA: Eh! Un firicel acolo! Să n-aud decât cu cînd cînt. Atît! Mai vreau un pic de șampanie.

ALEXANDRU (*o servește și își pune și lui*).

MARIA: Mersi. (*Sqarbe.*) Ah! Dacă ai ști ce fericită sunt!

ALEXANDRU: Adevărat?

MARIA (cu buzele în pahar): Îmhââ! (Aprobă din cap.)

ALEXANDRU: Pot să te întreb de ce?

MARIA: Dumneata nu ești fericit când ți se-implinește ceva?

ALEXANDRU: Și ce ți s-a-implinit astă-seară?

MARIA: Nu spun, că mă pui într-un roman...

ALEXANDRU: Mă faci curios, Doruleț...

MARIA: Cum mi-ai zis? (I-a făcut foarte multă plăcere.)

ALEXANDRU: Doruleț... (Un surâs.) Cu pseudonimul... Te superi?

MARIA (plină de bucurie): Nu! Între scriitori, merge!

ALEXANDRU: Și tot nu-mi spui?

MARIA: Ba da. (Repede, recitativ, fără pic de expresie.) Uite, visul meu, de un an de zile, de când... (Se oprește.) Nu, nu pot să spun.

ALEXANDRU: De când ce?

MARIA: De când... am citit prima carte de-a dumitale... a fost să vă cunosc personal; să vă vorbesc o singură dată, și uite-mă... Sunt aici... V-am cunoscut... vorbim... Adică vorbesc cu tot timpul, că dumneata nu spui nimic. Parc-ai fi de la filmul mut.

ALEXANDRU: Prefer să te-ascult.

MARIA: Deși n-am făcut chef niciodată, pot să-ți spun – precis – că eu vorbesc mult numai când sunt chefuită.

ALEXANDRU: Păi te laudai că faci tot timpul niște beții!

MARIA (prinsă, vrea să o dreagă): A! Da! Beții, da, dar nu chefuri... E o diferență. Cum ai zice, de exemplu, ghetе și pantofi. Nu e totuna, deși e tot aia...

ALEXANDRU: Ia spune-mi, Doruleț, de ce spui numai minciuni?

MARIA: Eu? N-am mințit în viața mea.

ALEXANDRU: Asta e cea mai mare minciună din toate pe care mi le-ai spus până acum.

MARIA: Dumneata confuzi minciuna cu altceva.

ALEXANDRU: Cu ce?

MARIA (pe același ton important de la aceeași replică): E, chestii!

ALEXANDRU: Ia să luăm noi „chestiile“ astea pe rând... Mi-ai spus că te-a trimis domnul Knappe cu colierul, și nu era adevărat?

MARIA: De unde poți să știi? Asta ți-am spus-o tot eu.

ALEXANDRU: Mi-ai spus că ai făcut prinsoare cu colegul dimitale, pe o mic de lei, și-a fost simplă invenție...

MARIA: Da, invenție, dar n-a fost minciună...

ALEXANDRU: Te-ai lăudat că ești fumătoare pasionată. Mi-ai vorbit de pipe, de lulele, de narghilele, și cu sunt sigur că astă-scară ai fumat cea dintâi țigară în viața dimitale.

MARIA: Nu e adevărat. A doua... Cea dintâi am fumat-o înainte de a veni aici, ca să am curaj...

ALEXANDRU: Mi-ai spus c-ai făcut mii de chefuri, c-ai băgat su masă mii de băutori serioși și, de la primul pahar de șampanie, ți s-au închis ochii de somn...

MARIA: Așa beau eu. Cu ochii închiși!... Ca somnambulii...

ALEXANDRU: În două ceasuri de când stăm de vorbă amândoi, lă gura sobei, nu știu dacă ai spus un cuvânt adevărat... A vrut să mă convingi că ești o fată emancipată, poate chiar mai mult decât atât, că pentru dumneata viața și oamenii n mai au nici un secret... că la dumneata, de exemplu, faptul că bei o sticlă de șampanie, noaptea, cu un bărbat pe care cunoști de-un ceas, e un lucru obișnuit...

MARIA (*ușor răzbită de șampanie, sau poate de mulțumire, ridică ochii mari spre el*): Și nu se cunoaște?

ALEXANDRU: De ce spui atâtea minciuni, Doruleț?

MARIA: Ca să pot spune mai ușor adevărul... așa, printre minciuni.

ALEXANDRU: Și, în același timp, să nu mai creadă nimeni în ele. Uite, eu nu mai cred că e adevărată nici povestea cu autograful.

MARIA (*atentă, agățată de buzele lui, n-a observat că țigara sa consumat, uitată în mână, și a ajuns la deget*): Au! (*Tresară speriată și aruncă țigara.*)

ALEXANDRU: Ce este?

MARIA (*iși suge degetul*): Țigara... m-a ars... Vezi? Am fumat cum m-ai învățat dumneata... Trag în piept și mă ard!

deget. *(Îi întinde degetul.)* Uite ce rău m-am ars. *(Alexandru îi ia degetul și i-l examinează).* Nu dau cu lac niciodată pe unghii... Nu e serios! *(Își retrage, jenată, mâna.)*

ALEXANDRU: Să-ți aduc ceva gras să te ungi?

MARIA: Nu, lăsați, că-mi trece... Îl moi puțin în șampanie, și gata... *(Ceea ce și face, având grijă să sugă mereu degetul și să-l moaie mereu în cupă.)* Ce bună e când o bei cu degetul!... *(O privire la ceas.)* Ah! Și trebuie să plec... Cred că e mai târziu decât adineauri... Ce-o fi zicând mama, sărăcuța? La ea mă gândesc mai mult, că tata se sinchisește mai puțin.

ALEXANDRU: Ce e tatăl dumitale?

MARIA: Filozof...

ALEXANDRU:?

MARIA: A fost funcționar și, de când l-a scos la pensie, s-a făcut filozof. *(Un timp.)* Cam filozof a fost el întotdeauna... dar acum are timp mai mult de pierdut, și profită.

ALEXANDRU: Cine te iubește mai mult?

MARIA: Mama... Mama pe mine și tata pe sora mea. Pe Fanța.

ALEXANDRU: Și dumneata pe cine iubești mai mult?

MARIA: Eu? *(Se uită la el.)* Din lume sau din familia mea?

ALEXANDRU: Din lume.

MARIA: Din lume, mă privește personal, și din familia mea pe toți la fel... Și pe mama mai mult... *(Un timp.)* Trebuie să fie și Milică la noi... dacă n-o fi plecat după mine, să mă caute...

ALEXANDRU: Cine e Milică?

MARIA *(repede)*: Fratele meu. *(Un timp.)* O mai fi ningând afară?

ALEXANDRU *(se ridică și se duce spre fereastră)*: Să vedem. *(Își lipește fruntea de geam și privește afară, cu mâinile streșini laterale.)* Da, ninge, dar nu se vede bine, din cauza luminii

MARIA: S-o sting?

ALEXANDRU: Dacă vrei...

MARIA *(întinde mâna spre lampa cu picior, care se găsește între fotoliu și divan. Alexandru o stinge înaintea ei. Încăperea rămâne în întuneric. Se vede cum ninge afară)*: Vai, ce frumos e!

ALEXANDRU: Minunat!...

MARIA: Și e așa de bine să stai la gura sobei, într-un fotoliu în care încapi toată! *(Se cuibărește cu picioarele în fotoliu.)* Pot să mă sui cu șosonii? Sunt curați!...

ALEXANDRU: Te rog. Ca la dumneata acasă.

MARIA: Pardon. La mine acasă nu stau cu șosonii, că nu e grajd. Stau în papuci... în papucii mei... *(S-a cuibărit.)* Ah! Ce bine e! *(Se uită spre fereastră un timp.)* Să stai așa și să te uiți cum ninge afară. *(Un timp privește ninsoarea.)* Mi se pare că trăiesc un basm... *(Își reazemă capul de speteaza fotoliului. Alexandru se așază la locul lui. De aici până la sfârșitul scenei, somnul o va cuprinde treptat-treptat și vocea îi va scădea, ca un câtec care se depărtează. Începe să fie între vis și viață. Se aud clopoțeii unei sănii care trece.)* Auzi? O sanie. Trebuie să fie Moș Crăciun în ea! *(Surâde la gândul ăsta, amuzată, copilărește.)* Se duce să se plimbe la Șosea? *(Un timp.)* Și mâine tot orașul o să fie alb, și peste tot o să miroasă a mandarine... *(Un timp.)* Măine... Măine totul o să mi se pară un vis... un vis dintr-o noapte de iarnă... *(Se cutremură ușor.)* Să nu crezi că dorm... Mai stau puțin, și pe urmă plec... *(Alt timp.)* Mai stau așa puțin, să mă uit bine la toate... *(Se uită la fiecare lucru pe care îl citează.)* La odaia asta, mare ca la teatru... La masa de lucru cu trandafiri galbeni în vas, că – altminteri nu pot să scriu... La focul ăsta, care s-a stins încet în sobă... la dumneata, care fumezi și tragi în piept... *(Repede duce la gură degetul ars.)* Au! Cum mă doare! *(Și-l sărută.)* La zăpada de-afară... la fotoliul ăsta... *(Rămâne un timp dusă pe gânduri.)* E foarte frumoasă iubita dumitale, să știi!...

ALEXANDRU: Cine?

MARIA: Fotografia de pe birou. Nu mi-e necaz c-o ții acolo, **dară** mi-e necaz că te uiți la ea când lucrezi... Trebuie s-o iubești foarte mult.

ALEXANDRU: Poftim?

MARIA (*aude numai ce spune ea*): Poți să spui ce vrei, că eu știu tot, și pe mine mă lasă absolut indiferentă... Zău dacă nu mă lasă indiferentă... Eu îmi iau acuma rămas bun de la tot, și pe urmă plec... (*Un timp.*) Mă duc. O să am atâtea de scris, în noaptea asta, în jurnalul meu... Îmi scriu jurnalul, știi? (*Un timp.*) Și fac și versuri... Diferite poezii. Am și publicat...

ALEXANDRU (*încet, ca să nu-i tulbure gândurile*): Da?

MARIA (*din ce în ce mai prinsă de somn*): Îmhîî! La „Primii pași“, în *Adevărul literar*. (*O pauză mare. Apoi începe să declame, încet, fără patos, rar, legănat.*)

...Să simt pe fruntea mea curată,
Când somnul vine să m-ajungă,
O mână dragă, adorată
Și mângâierea ei prelungă...

Asta e dintr-o poezie de-a mea... dedicată cuiva... știu eu cui... (*Închide ochii bine.*) E frumos, nu?

ALEXANDRU: Foarte frumos.

MARIA: „O mână dragă, adorată și mângâierea ei prelungă.“ Partea asta îmi place mie cel mai mult. Parcă e de Eminescu. Să nu crezi c-am adormit. Nu-ți fie frică... mai stau numai un pic, și plec. (*O pauză mare.*) Mă duc acasă... Plevnei 251... E așa de bine aici în fotoliu! Aș putea să și dorm... Dar și patul meu de-acasă e bun. Și am un pușor de pernă, moale... Lăcrimel îl cheamă... Toate lucrurile mele de acasă au câte un nume... Pe ăsta îl cheamă Lăcrimel, fiindcă îl am special pentru plâns. Ca să nu mă vadă Miau. Știi cine e Miau? E pisica mea. Adică, de fapt, e cotoi, dar tot pisică e... (*Surâde.*) Hm! Ce curios! Toți cotoii sunt pisici, dar nu toate pisicile sunt cotoi. Mi se pare că mi-e cam somn... (*Se face mică în fotoliu și se lasă somnului, care o învinge.*)

(*Alexandru o lasă puțin, până i se pare că a ațipit, apoi se duce și se așază pe brațul fotoliului ei. Îi ridică ușor capul și i-l sprijină pe umărul lui. Apoi o mângâie ușor pe frunte.*)

Maria n-a deschis ochii, dar a simțit tot și s-a lăsat așa, somnului, destinului, sau – pur și simplu – lui Alexandru. El are o privire nouă în ochi. E parcă întinerit, strălucitor, surâde, peste somnul ei, peste gândurile lui, peste clipe, peste tot. Se aude undeva un cor. Când s-a convins că doarme, aprinde lampa și sună. Manole intră.)

ALEXANDRU: Ssssssst! Nu face zgomot... Doarme! *(Vorbește șoptit, dar nu exagerat.)* Adu un pled și puișorul meu de pernă.

(Manole iese. Alexandru ingenunche pe covor și-i scoate șosonii. Manole a avut grijă să aprindă și să stingă lumina când a intrat din dormitor. Aduce pledul și pernuța. Alexandru privește cu un surâs picioarele Mariei, care au apărut din șosoni încălțate cu pânțofi de magazin, gen papuci.)

MANOLE *(observă)*: D-aia nu vrea să scoată șosonii! N-are nici ghete în picioare.

ALEXANDRU: Adu papucii pe care îi are conia Elvira aici. *(Manole face un pas să plece.)* Adică nu! Adu papucii mei. *(Manole, același joc.)* Ia stai... stai... patul e făcut?

MANOLE: Nu, conașule. Să-l fac pentru două persoane?

ALEXANDRU *(aspru)*: Nu! Ajută-mi s-o duc în dormitor *(cu intenție)* pe domnișoara. *(Manole face un gest s-ajute.)* Stai! Lasă.... *(O ia în brațe, ca pe un fulg, pe Maria.)* Dar știu că doarme...

MANOLE *(mergând după el, cu pledul și perna)*: Nu-i priește șampania!...

(Ies, amândoi, în dormitor și lasă ușa deschisă. Se aud vorbind de acolo.)

ALEXANDRU: Stinge lampa.

MANOLE *(bucuros și grăbit)*: Imediat...

ALEXANDRU: Și aprinde lampa mică...

MANOLE *(trist)*: Da. *(Jocul de lumini s-a observat.)*

ALEXANDRU *(intră din dormitor, urmat de Manole, care așteaptă ordine)*: Poți să te duci să te culci, Manole... *(Manole se*

pregătește să strângă masa.) Lasă, lasă! Strângi mâine dimineață. (Se uită pe masă.) Unde e cartea aia groasă, pe care am adus-o eu astăzi la prânz din bibliotecă?

MANOLE: Am dus-o la loc, conașule. Să mă duc s-o aduc?

ALEXANDRU: Nu, mă duc eu... *(Iese, spre bibliotecă.)*

MANOLE *(așeaptă până se asigură că Alexandru s-a depărtat, se apropie de măsută, își toarnă — repede — un pahar de șampanie. Închină, în oglinda din perete):* Să trăiești, coane Manole, și cele dorite... La mulți ani! *(Bea dușcă, apoi iese, ștergându-se cu mâna la gură... „delicat“*

(Alexandru revine din bibliotecă cu o carte groasă. Se duce la dormitor, împinge puțin ușa, care nu e închisă complet, privește cu un surâs somnul Mariei, apoi se duce la birou, se așază, desface cartea și vrea să citească. Dar ochii i se duc dincolo de carte. Intră Elvira în rochie de seară, cu blana desfăcută și cu un fișiu pe cap. Foarte elegantă. Îi sticlesc puțin ochii. E agitată și volubilă. Se cunoaște că vine de la Revelion. Alexandru, o clipă surprins, își recapătă calmul. Se ridică și o întâmpină.)

ELVIRA: *Bonsoir, Alexandru... (Vine și se bagă cu fruntea sub buzele lui, ca s-o sărute.)* Ce zici de surpriza asta?

ALEXANDRU: Mă pregătesc s-o savurez pe de-a-ntregul....

ELVIRA: Mai întâi de toate, ai putea să-mi spui „la mulți ani!“...

ALEXANDRU: La mulți ani, Elvira!

ELVIRA: Nu mă săruți? Ești supărat pe mine?

ALEXANDRU: Eu? N-aș avea nici un motiv.

ELVIRA: Nu mai ești gelos? *(Surâde.)*

ALEXANDRU: Nu mai sunt...

ELVIRA: Atunci, îmbracă-te repede și hai...

ALEXANDRU: Unde?

ELVIRA: La „Melody“. Ne așteaptă toată banda acolo.

ALEXANDRU: Nu, Elvira... Nu merg.

ELVIRA: Cum? După ce m-am deranjat eu, personal, să viu să te iau?

ALEXANDRU: Ești foarte drăguță, dar mi-e imposibil să merg.

ELVIRA: De ce?

ALEXANDRU (*liniștit*): Nu sunt singur...

ELVIRA (*nedumerită*): Cum nu ești singur?...

ALEXANDRU: Am un musafir.

ELVIRA (*același joc*): Unde e?

ALEXANDRU (*un gest spre dormitor cu capul*): Doarme.

ELVIRA: Cine e?... (*Se uită la el... observă deodată masa, apoi lucrurile Mariei. Se duce, se convinge că sunt ale unei femei, ia bereta Mariei în mână și i-o arată.*) Alex! Ce e asta?

ALEXANDRU (*calm*): Tu nu vezi? O beretă...

ELVIRA (*palidă, stăpânindu-se însă*): Cine e femeia asta?

ALEXANDRU: O fată!

ELVIRA: O fată? Și unde e?

ALEXANDRU: În dormitor.

ELVIRA (*un gest spre dormitor*).

ALEXANDRU: Nu! Te rog... O deștepți din somn.

ELVIRA (*deși a renunțat să se mai ducă la dormitor*): Și?

ALEXANDRU: De-abia a adormit...

ELVIRA (*o izbucnire de indignare*): Mă mir ce mă reține să nu te iau la palme.

ALEXANDRU: Probabil, mânușile.

ELVIRA: Nu meriți să mă port cu tine cu mânuși.

ALEXANDRU: Atunci, scoate-ți-le.

ELVIRA (*un pas spre el*): Ce cauți aici femeia asta?

ALEXANDRU: A venit să-mi aducă ceva de la bijutier...

ELVIRA (*pe presimțirea c-ar putea-o interesa direct*): Ce?

ALEXANDRU: O factură...

ELVIRA: O factură? Pentru ce?

ALEXANDRU: Ca s-o achit...

ELVIRA: Prin urmare, o vânzătoare de magazin?

ALEXANDRU: Da. Și mi s-a părut amuzant s-o invit să facă Revelionul cu mine... Asta e tot.

ELVIRA (*privind în detaliu*): Văd!... Ați supat... ați băut șampanie...

ALEXANDRU: Ca de Revelion...

ELVIRA (*privindu-l în albul ochilor*): Alex, nu ți-e rușine?

ĂLEXANDRU: Nu văd de ce...

ELVIRA: Aici? În casa noastră?

ALEXANDRU (*rectificând ușor*): În casa mea.

ELVIRA (*ridicând tonul*): Dar casa este și a mea. Casa amantului meu e și casa mea, înțelegi? Și dacă într-o seară viu pe neașteptate, nu-nseamnă că trebuie să găsesc aci prima femeie de stradă pe care ai întâlnit-o.

ALEXANDRU: Respectă-mi, te rog, invitații.

ELVIRA (*nervi*): Tu dacă ai găsi în patul meu un băiat de prăvăliș l-ai respecta?... Tu trebuie să mă respecti pe mine... Să te gândești că am o cheie a mea și că pot intra aicioricând...

ALEXANDRU: Dar nu mă deranjează deloc c-ai venit...

ELVIRA (*face câțiva pași, apoi se-ntoarce spre el*): Va să zică ai vrut să te răzbuni, pentru astă-seară. Frumos! Originală răzbunare! Și demnă de un om ca tine.

ALEXANDRU: A fost o simplă întâmplare...

ELVIRA: Fără detalii, te rog...

ALEXANDRU: Nu sunt detalii. În noaptea asta s-au întâmplat lucruri serioase.

ELVIRA: Îmi închipui. (*Gest spre dormitor.*)

ALEXANDRU: Da, dar tu nu poți să judeci decât după aparențe. Restul mă simt obligat să ți-l semnalez eu.

ELVIRA: Nu te mai osteni. Sunt deplin lămurită. Dealtminteri, nici n-o să te mai rețin... Nu vreau să tulbur prea mult „idila”... (*Se duce la telefon.*) Îmi dai voie?...

ALEXANDRU (*pune telefonul în priză*): Te rog...

ELVIRA (*caută un număr, îl formează. Alexandru aprinde o țigară*): Alo! Melody? Aici doamna Marian. Bună seara, Jean! Fii, te rog, bun și comunică domnului Bébé Cristian că-l rog să vie imediat c-o mașină, să mă ia de la domnul Manea... Mulțumesc... (*Închide.*)

ALEXANDRU: Puteam să te conduc eu...

ELVIRA: Cum o să-ți lași invitații să doarmă singuri? (*Scoate țigară. Alexandru se duce să-i dea foc.*) Mersi (*Aprinde de la bricheta ei.*) Te rog să mă suporti numai câteva minute, până vine Cristian! (*Fumează.*) Te-aș fi scutit și de asta, dar nu pot intra singură la ora asta într-un bar.

ALEXANDRU: Dacă vrei un pahar de șampanie...

ELVIRA: Mulțumesc. Nu consum resturi niciodată. (*Pauză, privind-l cu un surâs malițios.*) Ce caraghios ești în situația asta!

ALEXANDRU: În ce situație?

ELVIRA: Așa... Între mine și invitata ta...

ALEXANDRU (*după un timp*): Știi că îmi pare bine că s-a întâmplat așa?...

ELVIRA (*atentă*): Ce vrei să spui?

ALEXANDRU: Situația în care ne găsim îmi ușurează... unele lucruri pe care vream să ți le spun mai demult...

ELVIRA: Hm! (*Un fum.*) Devine interesant!... Aștept!...

ALEXANDRU (*un timp*): Elvira, vreau să ne despărțim.

ELVIRA (*surâde*): Asta mi-o spui mereu de trei ani, de când suntem împreună.

ALEXANDRU: Fiindcă am gândit-o în fiecare zi...

ELVIRA: Probabil că iar ai o criză de gelozie!

ALEXANDRU: Nu, am o criză de personalitate!

ELVIRA: *Tienes*¹ ... (*Plată.*) Și cum îți vine când te-apucă?

ALEXANDRU: Sunt unele lucruri pe care tu n-ai să le pricepi niciodată.

ELVIRA: Așa cum le pricepeți voi, bărbații, nu?

ALEXANDRU: Inteligența și sensibilitatea ta sunt numai pentru anumite cerințe.

ELVIRA: Dacă vrei să-mi spui o necuviință, spune-mi-o cel puțin elegant. Știi că, de mai multă vreme, am început să am impresia că te plictisesc.

ALEXANDRU (*ca pentru el*): Da... poate că asta e cuvântul exact. M-am plictisit. Și nu numai de tine. De voi toți.

¹ Ca să vezi! (Fr.)

ELVIRA: Care „noi“?

ALEXANDRU: Voi ăștia în mijlocul cărora trăiesc. Voi, „relațiile“ de fiecare zi... Și în special voi, femeile din lumea mea. Tu și altele ca tine. Toate. Voi astea, undulațiile permanente ale vieții.

ELVIRA: Te rog să nu te legi de prietenele mele.

ALEXANDRU: Metraj și parfum!

ELVIRA: Nu putem să umblăm tot timpul goale.

ALEXANDRU: Începeți ziua la coafor...

ELVIRA: Cine ne decoafează?

ALEXANDRU: Și-o terminați la dancing.

ELVIRA: Ca să aveți voi cu cine dansa.

ALEXANDRU: Între timp, filme și amanți.

ELVIRA: Amanți ca amanți. Tot se mai găsesc. Dar filme bune nu mai vin deloc.

ALEXANDRU: Și încolo, nimic, nimic, nimic.

ELVIRA (*imitându-l ironic*): Nimic... nimic... nimic...

ALEXANDRU: Căldura unei prezențe, a unei tovarășii de care un om are atâta nevoie în viață, sau în căminul lui, o aduceți numai în pat.

ELVIRA: În casă e calorifer.

ALEXANDRU: Trăiți numai pentru ceilalți, permanent pregătiți pentru următorul.

ELVIRA: Eram sigură că până la urmă o să ajungi la Cristian.

ALEXANDRU: Uite, vezi, fata asta care doarme dincolo...

ELVIRA (*schimbând tonul*): Te rog, știi! Comparații între mine și... invitatele dumitale de pe stradă nu permit. Prefer să-mi spui sincer: „Dragă, a venit fata asta aici... eram singur... eram gelos... eram turbat... Am vrut să mă răzbun, sau să mă amuz – mie mi-e egal – i-am dat o sticlă de șampanie și-o mie de lei, și gata!“ Dar să îndrăznești să... Nici nu mă recunosc ce calmă sunt... (*Fierbe.*)

ALEXANDRU: Poate ești numai indiferentă.

ELVIRA: Nici o femeie nu rămâne indiferentă când e înșelată.

ALEXANDRU: O femeie care iubește.

ELVIRA: Orice femeie.

ALEXANDRU: Și-apoi, nu e cazul. Nu te-am înșelat.

ELVIRA: Am venit prea devreme?

ALEXANDRU: Puteai să vii oricând. *(Sună telefonul.)* Îmi dai voie...
(Se duce spre telefon.)

ELVIRA: Mă rog...

ALEXANDRU: Alo!... Da! Un moment. *(Trece receptorul Elvirei.)*
E pentru tine.

ELVIRA: Alo!... Da... Nu e acolo?... Da... bine... Atunci, cum se-ntoarce, spune-i, te rog, că-l aștept... *(Își aduce aminte de ceva.)* Alo! Alo! *(Constată că a-nchis.)* În definitiv, puteam să-i spun să vie oricine din bandă să mă ia...

ALEXANDRU: Dacă poți să te lipsești de plăcerea de a fi condusă de Cristian la „Melody“, îți stau la dispoziție.

ELVIRA: Bine... să mergem, atunci... *(Vede cutiuța cu colierul de perle, care a rămas pe birou.)* Ce e asta? *(Îl ridică.)*

ALEXANDRU: Nimic. Un colier...

ELVIRA: Aaa! Colierul pe care mi l-ai făgăduit de ziua mea... mi-l dai acuma, de Anul Nou? Vai, ce frumos e!... *(Și-l pune la gât.)* Vrei să mi-l închei? *(Alexandru trece în spatele ei și încheie colierul.)* Sper că sunt veritabile. *(Pipăie perlele.)* Mersi. *(Pe tonul ei obișnuit.)* Să vezi cum o să moară Madeleine când m-o vedea cu el. Ești gata?

ALEXANDRU: O clipă numai, să-mi iau blana...

ELVIRA: Peste haina de casă?

ALEXANDRU: Dacă te conduc numai până la intrare...

ELVIRA: Sper că mă conduci până la masă... Până la ușă puteam să mă duc și singură.

ALEXANDRU: Ai dreptate... *(Iese, în dormitor. Elvira se duce la scaunul cu lucrurile Mariei și le inventariază cu dezgust și totuși cu gelozie. Alexandru revine din dormitor și iese, fînd. Elvira nu poate rezista curiozității. Se duce la ușă dormitorului, o deschide și se uită. Alexandru apare, fînd, cu blana pe el.)* Sunt gata. *(Observă pe Elvira.)*

ELVIRA *(trecând spre ușă)*: Infectă e, ce să-ți spun!...

ALEXANDRU (*făcându-i loc să iasă*): E adorabilă!...

ELVIRA (*trăgându-și în sus trena rochiei*): Vezi să nu mă calci pe coadă... Tese. Alexandru o urmează.)

(O clipă scena rămâne goală.)

MANOLE (*care, e cert, a ascultat la ușă, intră. Se duce la ușa dormitorului, să se asigure că Maria doarme*): Tun! (*Stinge lămpile mari, rămânând aprinsă numai cea de pe birou. Se duce la masă, se servește c-o țigară, o aprinde și se așază în fotoliu. Își toarnă un pahar de șampanie. Închină.*) Să trăiești, nene Manole! (*Se uită într-o oglinjoară de buzunar.*) Și sărbători fericite! (*Bea și aude soneria de la intrare. Stinge țigara, se șterge „delicat” la gură cu mâneca și iese. Se aude din vestiar.*) Acu' a plecat, coane Cristian, cuconița Elvira... (*Intră, urmat de Cristian, care e făcut binișor. Cu jobemul pe ceașă, cu fularul pus „aiurea” și c-o țigară, căreia – zadarnic – se căznește să-i dea foc, de la o brichetă care nu se aprinde. Manole îl servește.*) N'ici de cinci minute n-au plecat...

CRISTIAN: Va să zică s-au împăcat?...

MANOLE: Nu știu ce-o ieși din mărgelile pe care i le-a dat, acum, la urmă... Dar de unde o fi aflat conia Elvira că e „persoana” la noi?

CRISTIAN: Care persoană?

MANOLE (*face cu ochiul spre dormitor*): Cu care l-a prins pe conașul.

CRISTIAN: Ce? L-a prins Elvira pe Alex...? (*Se amuză.*)

MANOLE: N-ați știut? Păi de-aia v-a telefonat să veniți s-o luați... Ca să-i facă răcă lui conașul... că-l știe gelos pe dumneavoastră. Adică... Înțelegeți cum vine. Chit ori balenă. Și persoană a rămas aici.

CRISTIAN: Da? (*Se uită spre dormitor.*)

MANOLE: I-a dat conașul să bea șampanie și nu e-nvățată. Neam prost. E de-alea de sprit...

CRISTIAN: Dar cine e asta? Eu o știu?...

MANOLE: Nu... Nu e din alea de le știți dumneavoastră! Asta e categorie inferioară... E vânzătoare la bijutier... La Knappe... Și se vede că, în ziua când s-a dus conașul acolo de-a comandat mărgelile, i-a spus să i le-aducă ea, personal. Mă-nțelegeți dumneavoastră...

CRISTIAN: Cel puțin e drăguță?

MANOLE: Și tineriecă de tot... Se vede e-a-nceput viața de curând, că nici să fumeze nu știe... Dar ca toalete stă foarte slab... Nici pantofi n-are în picioare. Are niște sărăcii de cipici...

CRISTIAN: Trebuie să fie frumoșică de tot atunci...

MANOLE: Da... dar e un gen așa... necopt... care mic nu-mi place.

CRISTIAN: Și ce face acum?

MANOLE: Doarme... buștean... Vreți s-o vedeți?

CRISTIAN: Nu... lasă... să nu se jeneze...

MANOLE: Ce să se jeneze, că habar n-are... Poți să tai lemne pe ea...

CRISTIAN *(în mîntea căruia incolțește un gând)*: Mai e șampanie acolo?

MANOLE: Este... *(îi toarnă în pahar. Cristian bea.)* Să trăiți, coane Cristian, și cele dorite!

CRISTIAN: Mersi!... Tu poți să te duci, Manole...

MANOLE: Păi...

CRISTIAN: Eu îl aștept pe stăpănu-tău, până se-ntoarce.

MANOLE: Cum doriți dumneavoastră... Să vă fac o cafea, ceva?

CRISTIAN: Ce cafea, mă? Cine bea cafea de Revelion? De Revelion se bea șampanie.

MANOLE: E bună, că e rece al dracului...

CRISTIAN *(surâde)*: De unde știi?

MANOLE: Păi... am pus mîna pe sticlă... când v-am servit... Dacă vă plictisiți singur, pot să vă țin eu de conversație...

CRISTIAN: Nu... nu... Du-te și te culcă...

MANOLE: Noapte bună și să trăiți...

CRISTIAN: Noapte bună, Manole... *(Manole iese. Cristian aprinde o țigară, așteaptă puțin, apoi se convinge că Manole s-a dus să se culce. Încuie ușa dinspre Manole și din fund. În trecere, observă lucrurile Mariei. Se uită la ele, pe rând.)*

Hm! (Surâde. Desface geanta și scotocește, scotând în pumn lucrurile, uzate. Pudrieră, pieptene, ruj, batistă etc. Găsește o carte de vizită, citește.) Maria Panait... funcționară particulară... Plevnei 251... La arhivă. (Bagă cartea de vizită în buzunar. Pune totul în geantă, la loc. Reflectează o clipă.) Două mii de lei, că o dată e Anul Nou... (Bagă, vizibil, două mii de lei în geantă. Se oprește la masă și mai bea un pahar. Se vede că-l ajunge băutura... Stinge lumina. Întineric complet. Se vede cum ninge pe fereastră. Traversează scena, încet. Nu se vede decât ochiul țigării aprinse, care se-ndreaptă spre dormitor. Când ajunge la ușa dormitorului se oprește o clipă, ezită, apoi împinge ușa puțin. Aruncă țigara, care cade - ea o stea - pe covor. Îi strivește lăcărul cu piciorul și începe să împingă ușa dormitorului, care se deschide treptat și paralel cu cortina care cade. În sufragerie, o pendulă bate trei.)

TABLOUL III

Acasă la Maria. Interior îngrijit și sărac, la periferie. E un fel de sufragerie - care servește și de odaie de primire, și de odaie de stat toată ziua. În centru - o masă cu scaune. Un bufet cu geamuri, sobă de tuci cu burlan. Lucruri uzate și necesare. Intrarea în fund, printr-un geamlăc mic, care dă în curte. O pendulă care trebuie să arate, vizibil, ora. Foc la sobă, candela aprinsă, sub icoană. Ușa din dreapta dă spre dormitorul soților Panait. În sufragerie, într-un colț, pierdut printre polițe și etajere cu cărți, divănașul Mariei. La ridicarea cortinei, Natalia stă la masă. E plânsă, îngrijorată, are în față o ceașcă de cafea cu fundul în sus, pentru ghicit. De asemenea, un ciur cu bobi deasupra. Panait stă pe un scaun, la gura sobei, și răsucesce tabietliu o țigară din tabacherea de tablă. E preocupat. Pendula bate trei lovituri, imediat ce s-a ridicat cortina.

PANAIT: (întoarce capul spre pendulă și nu zice nimic. Se uită la ceasul lui, îl compară cu pendula): Trei și zece... (Convins.)

Să știi că ori ceasul meu, ori pendula merge înainte. *(Își pune ceasul-la loc.)*

NATALIA: Mă mir, că pendula am potrivit-o azi-dimineață după ceasul tău.

PANAIT *(aprinde țigara la gura sobei)*: E, atunci se vede treaba că luat-o timpul înainte.

NATALIA *(dă în cărți, oftând cu fiecare pe care o pune, pe masă, în talon. O pauză)*: Nu ne dă rău, Gheorghe. Zău dacă ne dă rău! Nici nouă, nici ei... Nu ne dă rău!...

PANAIT: E, atunci, e bine... *(Ușor ironic.)*

NATALIA *(deasupra cărților)*: Uite... bucurie la zi mare, cu vorbe bune și dar de bani, în casă... *(Un timp, contemplă, doctă, cărțile.)* Ne dă bine, Gheorghe...

PANAIT: Bine să dea Dumnezeu...

NATALIA: Pe mine nu m-au mințit niciodată cărțile.

PANAIT: O fi fost altă pereche...

NATALIA: De, știu și eu?! Să mă uit și în cafea. *(În oarce ceașca și se uită cu atenție.)*

PANAIT: Bobii ce zice? *(Gest spre ciur.)* I-ai consultat?

NATALIA: Tot așa și ci. *(Privind ceașca.)* Nu ne dă rău, Gheorghe...

PANAIT: Mă rog... S-așteptăm să fie bine...

NATALIA: S-așteptăm. Altceva ce putem face?! *(Oftează. Panaît se ridică, se duce la bufet, deschide partea de sus, scoate un clondir și își toarnă o ceașcă de țică.)* Nu mai bea, Gogule, atât. O să-ți fie rău la cord, mai târziu.

PANAIT *(bea o dușcă)*: Fiindcă nu mi-am băut porția devreme. *(Revenind pe scaun.)* M-am rezervat! *(Apăsă.)* Pentru Reveion. *(Se așază și imită pe Natalia.)* „Măcar astă-scară, că e noaptea Anului Nou, vino și tu treaz acasă, Gheorghe, să bei un pahar cu mine și cu copiii și să facem Reveionul în familie...” *(Un timp.)* Familie, copii, că!...

NATALIA: De... A mare nu vrea să știe de ea...

PANAIT: Și-a mică, nu știm noi de ea...

NATALIA *(fiindcă a venit din nou vorba de Mari i)*: Numai de nu i s-ar fi întâmplat nimica rău, Doamne ferește...

PANAIT: Ce te mai rogi lui Dumnezeu, dacă ți-a dat bine în cafea?

NATALIA: Să nu vine ea acasă până la ceasul ăsta! (*Un timp.*) În orice caz, să știi, Gogule, să nu zici nimic când o veni. E prima dată când i se întâmplă și ei să-ntârzie.

PANAIT: Dar eu nu zic niciodată nimic. Și când s-a întâmplat să nu vie Fanța prima dată acasă, tot nimic n-am zis.

NATALIA: Bine, ea era alt soi de copil. Puteai să-i zici...

PANAIT: O fi fost alt soi, dar a ajuns bine... E cucoană, cu bani, cu slugi, cu automobil, cu de toate...

NATALIA: Dar fără cununie.

PANAIT: Păi, tu dac-ai fost cu mine cu cununie cu ce te-ai ales?

NATALIA: Decât zece inele pe degete, mai bine o singură verighetă.

PANAIT: Nu se știe ce e mai bine. Părerile ie împărțite. Și pe urmă, căsătoria... Eu, ce mai încoace și-ncolo, sunt contra

NATALIA: După treizeci de ani de căsnicie, Gogule?

PANAIT: Păi d-aia sunt contra.

NATALIA: Bravo! Că mi-o spui taman acu', la zi mare...

PANAIT: Ți-o spun acumă că veni vorba... Dar eu nu sunt contra căsătoriei noastre; eu sunt contra căsătoriei altora...

NATALIA: Cum vine asta?

PANAIT: N-ai văzut doctori care îți spun, cu țigara în gură, să te lași de tutun? Fanța a fost copil practic, socotit... A știut să umble cu picioarele pe pământ, d-aia nu mai umblă acumă pe jos. Nu făcea poezii pe toate peticile de hârtie, nu umbla cu capul în nori și nu citea, toată ziua, cărți, romane... furate de Milică de la librărie. C-o să-l prindă și pe ăsta odată, n-ai nici o grijă...

NATALIA: Milică nu fură, Gheorghe. Aduce. Are și el dreptul la o carte, două, gratis, din când în când, că destul vinde toată ziua din ele. (*Un timp.*) Tu nu poți să-l suferi fiindcă o iubește pe Maria.

PANAIT: Neam de neamul meu nu ne-am iubit între neamuri.

NATALIA: Păi ce rudă mai vine Maria cu Milică, dacă tu ai fost văr al doilea cu tat-so?

PANAIT: Nu știu. Dar eu n-am fete de iubit.

NATALIA: Da, dar ai fată de măritat... Milică vrea s-o ia de nevastă.

PANAIT: De luat e lesne, dar de ținut e greu. Cu ce-o s-o ție?

Femeia se hrănește cu poezii numai când e fată. Când se mărită, trebuie să-i dai proză...

NATALIA: Milică are leafa bună. E vorba să i-o mai mărească.

PANAIT: Când se mărește leafa bărbatului, se mărește și nevoile femeii. Leafa se mărește cu un leu, pretențiile nevestii cu patru. Așa că leafa când se mărește devine mai mică. *(Se duce la bufet și repetă operația cu țuica.)*

NATALIA: Zău, Gheorghe, nu mai bea... Mai bine culcă-te...

PANAIT: Treaz? Păi cum vrei să adorm treaz?

NATALIA *(oftează)*: Ah! Ce om cumsecade ai fi fost tu dacă n-aveai vițiul ăsta!

PANAIT: Fiecare vițiu trebuie să aibă, și el, câte un om cum ecade al lui. *(A băut, se întoarce la scaun.)*

NATALIA: Păi tu la toate le găsești coadă...

(Pauză)

PANAIT: Mai bine culcă-te tu, că ești mai debilă.

NATALIA: Parcă pot să nchid ochii până nu vine fata... *(Un timp.)*

Cine știe unde s-o fi dus, pe undeva, cu băieți, cu fete și n-o fi avut prin cine să ne trimită vorbă.

PANAIT: Ei, lasă, că dacă mai facem o fată ne punem telefon.

NATALIA *(îi aruncă o privire ofensată)*: Fericită fire ți-a dat Dumnezeu! Îți mai arde de glumă...

PANAIT: Gluma e singurul lucru serios din viață... Gluma și sărăcia.

NATALIA: Sărăcia... adevărat!

PANAIT: Țta zic și eu vițiu! Când îl ai, nu te mai scapi de el o viață întreagă.

NATALIA *(se ridică)*: N-ai văzut tu unde mi-am pus ochelarii?

PANAIT: Mă mir de ce ăi mai fi purtând tu ochelari! Ca să-i cauți, cu ochii liberi, toată ziua.

NATALIA *(căutând)*: Adineauri am umblat cu ei în mână!...

PANAIT: Cu ochelarii se umblă pe nas, nu în mână...

NATALIA: Und' te-oi fi găsit, Doamne, așa de filozof?

PANAIT: La botez la nen-to Mihalache, nu ții minte?

NATALIA (*tejurge, căutând, în dreapta ferestrei, unde se găsesec
ghivecele cu mușcate și garoașe*): Hiii! (*Speriată.*)

PANAIT: Ce e? Ai călcat pe ei?

NATALIA: Vaaaai! Ia te uită!

PANAIT: Ce e, frate?

NATALIA: Știi... azi-dimineață înflorise garoașa...

PANAIT: Ei și!...

NATALIA: Ia te uită... s-a rupt... (*Ridică de alături de ghiveci o
garoașă albă.*) Ce rău o să-i pară Mariei... Atât a îngrijit-o...
și-a așteptat să înflorească. Și ce albă e... ca de zăpadă
proaspătă.

PANAIT: Știu cu cine a făcut treaba asta... Azi, după-prânz, când ai
scos ghivecele în geamlâc, ai lăsat ușa deschisă și-am găsit
porcul lui Georgescu cu râțul în ele.

NATALIA: Lua-l-ar hingherii să-l ia... că prea e stricător...

PANAIT: Hingherii ia câini, nu porci...

NATALIA: E, acum controlează-mă la toate alea... că de gramatica
ta îmi arde... (*Ia un pahar și toarnă apă, să pună floarea
în el.*)

MILICĂ (*pe ultimele replici, a intrat în geamlâc. E nins, își scoate
galoșii, se scutură. Natalia și Panait ăresar lă auzul
pașilor.*)

NATALIA: Am crezut că e fata...

PANAIT: Mușcă-ți limba, că vine supărată și ne ceartă e-am
așteptat-o.

MILICĂ (*intră în scenă*): Săru' mâna. Am fost peste tot, tanti
Natalio. Am căutat-o peste tot. Nu e nicăieri, nici la... (*Vede
mutra supărată a Nataliei și aerul plictisit al lui Panait.*)
Dar ce este? Ce s-a întâmplat?

NATALIA: Ne-a mâncat porcul floarea, Milică... (*Pune paharul cu
garoașă în el pe mescioara de lângă divanul Mariei.*)

ACTUL II

TABLOUL IV

Același decor din tabloul II, actul I. E șapte și jumătate dimineța. Nu s-a schimbat nimic. Numai focul din cămin e reaprins vioi. Alexandru, tot în frac, stă pe un fotoliu și fumează. E nițel obosit, după noaptea pierdută.

MANOLE (*intră c-o cafea neagră. O pune pe mäsută. Alexandru îi mulțumește cu un gest. Sună telefonul. Alexandru îi face semn să răspundă. Manole răspunde printr-un gest complice și ia telefonul*): Nu, conită. N-a venit până acuma acasă... Pofțiți?... Daa... persoana a plecat de mult... (*Se uită spre dormitor.*) Vai de mine! Cum o să vă mint? Eu, personal, i-am adus taxiul, cu mâna mea... (*Supus.*) Sărut mâna... (*Inchide.*)

ALEXANDRU: Cât e ceasul?

MANOLE (*se apropie, se uită la ceasul de la vestă*): Opt fără zecce. Alexandru soarbe din cafea. Manole are chef de vorbă.) Asta e a cincea cafea pe care ați băut-o până acuma... (*Alexandru tace, e preocupat.*)

ALEXANDRU: Da, sunt inervat.

MANOLE: Unde n-ați dormit toată noaptea...

ALEXANDRU: Probabil.

MANOLE: Că-o să-mi facă conita Elvira când o mai veni pe aici!

ALEXANDRU: Conita Elvira poate că n-o să mai vie pe aici...

MANOLE: Deloc (*Satisfăcut.*)

ALEXANDRU (*cu un surâs de bucurie*): Te bucuri?

MANOLE: Vai, conașule, cum o să-mi permit? (*C'a scuza.*) Și în orice caz, eu mă bucur la bucătărie.

ALEXANDRU: Am observat că ție nu ți-a plăcut nici una din conitele mele.

MANOLE: Fiindcă – să mă iertați că sunt cam sincer – mie mi-ar plăcea o conită care să fie mai altfel...

ALEXANDRU: Cum adică:

MANOLE: Care să fie adică, așaaa... stăpână! Și singură... să n-am nevoie s-o mint la telefon. Vedeți, eu, unde n-am familie, sunt foarte familist de compunerea mea...

ALEXANDRU: De ce nu te-ai însurat, dacă e așa?

MANOLE: Fiindcă am făcut și eu, tot ca dumneavoastră. Azi una... mâine alta... Un an 'cu Tanda, altul cu Manda.. Mi-a trecut timpul printre servitoare. Că eu am fost modest și-am lucrat numai în breasla mea... Și, cu atâtea fete-n casă, am rămas pe drumuri și, din atâtea bucătărese, o s-jung să n-am ce mânca, la bătrânețe. De copii nici nu mai vorbesc!... Am muncit, toată viața, pentru alții.

ALEXANDRU (*pe gânduri*): Când mă gândesc că și eu aș fi putut să am copii mari!...

MANOLE: Ec! Dumneavoastră mai aveți timp, dar mie mi-a trecut vremea... Și, p-ormă, dumneavoastră tot ați făcut ceva pe lume. Cărți.

ALEXANDRU (*cu un surâs*): Patruzeci de romane...

MANOLE: De câți ani sunteți, exact, conașule, dacă nu vă supărați?

ALEXANDRU: De patruzeci și patru, Manole...

MANOLE: Phiuuuuu!... Va să zică ați început să scriți de la patru ani. Anul și cartea... (*Sună telefonul.*) Alo! Nu, conită... Tot n-a venit, vă spun pe onoarea mea... Săru' mâinile!... (*Închide.*) N-are somn nici conita Elvira, deloc... (*Alexandru tace, cu un surâs. Manole, un timp, interesat și neîncrezător.*) Și sirios, conașule, că nu mai vine pe la noi?

ALEXANDRU: Nu...

MANOLE: Aha... Numai așa... dă telefoanc!... (*Cu ochii spre dormitor.*) Din cauza... (*Face semn spre dormitor.*

Alexandru tace.) Tocmai mă miram. Se-mplesc trei ani... și dumneavoastră la un an schimbați de obicei... (Alexandru și-a terminat de sorbit cafeaua). Pot s-o iau? (Gest spre ceașcă.)

ALEXANDRU: Da!...

MANOLE (*strânge*): Mai doriți ceva?

ALEXANDRU: Da... Fă-mi o cafea.

MANOLE: Încă una?

ALEXANDRU: Da. Dar să mi-o faci dublă... (*Manole, nemulțumit, iese. Maria crapă ușa dormitorului, încet, vâra capul, apoi intră cu papucii lui Alexandru în picioare și încă somnoroasă. În ochii ei și în atitudinea ei întreagă se vede o fericire completă, pe care numai un vis împlinit o poate da. Alexandru se bucură sincer.*) Ai făcut ochi, Dorule?

MARIA: Da... dar mici...

ALEXANDRU: Bună dimineța...

MARIA: Bună dimineța...

ALEXANDRU: Ai dormit bine?

MARIA (*înamorată*): Nu știu dacă am dormit, sau numai am visat... dar știu că a fost cea mai frumoasă noapte din viața mea...

ALEXANDRU: Serios?

MARIA (*cu curaj*): Asta n-a fost o noapte, a fost o mie și una de nopți.

ALEXANDRU (*îfirește, departe de sensul cuvintelor ei*): Sunt încântat. Și-mi pare bine că nu te-am sculat. Dormeai atât de cuminte, atât de frumos, că n-am îndrăznit.

MARIA: Eram atât de fericită!

ALEXANDRU: Dar e vorba acum, ce spunem acasă?

MARIA: Acasă? Ah! Da, că mai am și casă!! Ce să spunem? O minciună!

ALEXANDRU: Bine, asta e sigur. Dar care?

MARIA: O spunem pe aia cu „am dormit la o prietenă”.

ALEXANDRU: Ai o prietenă pe care poți să contezi?

MARIA: N-am.

ALEXANDRU: Atunci? (*E amuzat.*)

MARIA (*ridică din umeri*): Spunem că am dormit la poliție...

ALEXANDRU: La poliție?

MARIA: Da! Că m-a găsit, noaptea, vardistul, pe stradă, și m-a luat.

ALEXANDRU: Cine te crede?!

MARIA: Atunci, ce să spun? O să spun că am fost la sora mamei și am dormit noaptea acolo.

ALEXANDRU: Unde stă sora mamei tale?

MARIA: La Oltenița. Spun că am plecat cu un tren și m-am întors cu altul. Oltenița e la doi pași...

ALEXANDRU: Da, pe hartă... Și pe urmă, cum o să te creadă?...

MARIA: Pe mine mă crede totdeauna, fiindcă n-am mințit niciodată acasă. Eu mint numai în oraș... Nu e bună minciuna cu Oltenița? (*Pleacă plimbându-se.*)

ALEXANDRU: Nu! E prea gogonată.

MARIA: Atunci, să găsim altă mai turtită... (*Se gândește profund.*)

ALEXANDRU: Dar dacă ai spune adevărul?

MARIA (*pe care o umple bucuria*): Adevărul?

ALEXANDRU: Da! Că ai dormit aici, la mine...

MARIA: Ar zice că mint. Ar fi singurul lucru pe care nu l-ar crede...

ALEXANDRU: Și dacă aș veni cu să-l confirm?

MARIA (*o explozie de bucurie*): Dumneata? (*Alexandru se uită la ea, surprins, mirat.*) Ai fi în stare să faci dumneata asta?

ALEXANDRU: Ca să te scap de o neplăcere...

MARIA: Ca să mă scapi de o neplăcere?...

ALEXANDRU: Sigur. Mai ales că neplăcerea asta e și din cauza mea.

MARIA: Nu din cauza dumitale. Nu e adevărat. Din cauza mea. Eu am vrut să rămân.

ALEXANDRU: Și dacă n-aș fi insistat eu?

MARIA: Chiar și când n-ai mai fi insistat. (*Sună telefonul.*) Că n-ai insistat dumneata să adorm. A insistat șampania. (*Alexandru ezită. Maria e convinsă că ezită din cauza ei.*) Poți să-i răspunzi, că eu nu sunt o fire geloasă.

MANOLE (*intra, se auce direct la aparat*): Alo, n-a venit, conită, n-a venit. Să-mi sară ochii dacă vă mint. (*Smerit.*) Sărut mâinile... (*Închide.*)

MARIA: O să-ți sară, că ai mințit.

MANOLE: Nu e nimic. Îmi pune conașul alții de sticlă. Tot nu mai văd bine cu ăștia. (*Iese.*)

MARIA: De ce-i spui mereu că nu ești acasă?

ALEXANDRU: Dar de unde știi că spun „mereu“ că nu sunt acasă?

MARIA: Fiindcă am auzit „mereu“.

ALEXANDRU: Nu dormeai?

MARIA: Nu! Ah! Cât o să am de scris în jurnalul meu astăzi... (*Copilăroasă.*) Dar de ce ești tot în frac?...

ALEXANDRU: Fiindcă mi-am lăsat haina de casă. azi-noapte, în odaia în care dormeai.

MARIA (*convinsă*): A!... da... Dar de ce n-ai venit să ți-o îri?

ALEXANDRU: N-am vrut să te deștept din somn.

MARIA: Și-ai stat așa, toată noaptea, în frac, ca chelnerii?

ALEXANDRU (*ezitând dacă să-i spuie adevărul*): Da... am dormit pe fotoliul ăla.

MARIA: Apropo! Când am adormit cu azi-noapte?

ALEXANDRU: Pe la două...

MARIA: Și unde eram când am adormit?... Nu eram aici?

ALEXANDRU: Da... ai adormit spunând poczii.

MARIA: Pe care ți-am spus-o?

ALEXANDRU: Una foarte frumoasă... care parcă era de Eminescu...

MARIA (*convinsă*): A, da! O știu. (*Citează.*) „Să simt pe fruntea mea curată etc.“ (*A spus strofa fără nici o intonație și repede ca pe o lecție.*) Și pe urmă, cum am ajuns dincolo?

ALEXANDRU: Ai zburat, pe sus, până acolo...

MARIA: Să-ți spun drept, nu m-am mai îmbătat așa de rău din 1928...

ALEXANDRU: De când?

MARIA: Din 1928...

ALEXANDRU: Păi câți ani aveai în 1928?

MARIA: Doi ani!

ALEXANDRU: Și ce-ai băut de te-ai îmbătat?

MARIA: Nimic. Eram răcită și mi-a pus mama, scara, țuică în cap...
M-am făcut praf... și toată noaptea m-am visat mireasă...
Hm! (*Râde amuzată.*) Și, ~~vezi?~~... Mi s-a împlinit
visul de-atunci... Și astă-seară am băut și m-am visat
mireasă...

ALEXANDRU: Știi ce se zice, că nu e bine când te visezi mireasă.

MARIA (*toată o lumină*): Da' de unde?!... E perfect... Spune-mi!
Am vorbit ceva în somn?

ALEXANDRU: Nu știu... nu te-am auzit...

MARIA: Eu, să spun drept, nu-mi aduc aminte de nimic... (*Jenată.*)
Nu, chiar de nimic de tot. E așa de bine s-adormi visând și
să te deștepți în vis și pe urmă iarăși să adormi... și să
visezi... și să se amestece, pe urmă, somnul cu viața și visul
cu realitatea... și să se-ncurce tot... într-o pânză subțire... Și
să se-nfășoare într-o ceață ușoară...

ALEXANDRU: Eu cred, Doruleț, că nici acum nu te-ai deșteptat
bine din somn.

MARIA: Hai, pe cât... Pe o sută de lei... banii jos... întreabă-mă
orice, și dacă nu-ți răspund... ai câștigat...

ALEXANDRU: Da? E! Răspunde-mi atunci, ce spui acasă?

MARIA (*deodată atentă*): Adevărat! Ce spun acasă? (*Se întristează
și are un fior.*) Vai! Când mă gândesc să mă duc acasă îmi
vine să mă cule la loc.

ALEXANDRU: N-ai fi de părere să merg cu dumneata?

MARIA: Și ce să spui?

ALEXANDRU: Ce s-a întâmplat!

MARIA (*repede alarmată*): Nu... nu... nu... nu se poate. După ce
n-am dormit azi-noapte acasă, să mai spun și că am dormit
la un bărbat, ar însemna...

ALEXANDRU: Ce-ar însemna?

MARIA: Ai mâncat vreodată gămlii de chibrituri topite în spirt?

ALEXANDRU: Nu!

MARIA: E! Asta înseamnă. La noi în familie se mănâncă foarte
des, mai ales în împrejurări de astea. N-am pățit cu sora

mea? Prima noapte când a lipsit de-acasă a mâncat două
cutii de gămlii de chibrituri...

ALEXANDRU: Sora dumitale?

MARIA: Nuuu... Mama! Ea mănâncă pentru toată familia. Că la
noi, când e vreo nenorocire în casă, n-ai cu ce să-ți mai
aprinzi o țigară.

ALEXANDRU: Bine, dar o să-i explic mamei dumitale cum s-au
petrecut lucrurile.

MARIA: Degeaba... Ea n-o să-nțeleagă ca mine și ca dumneata... Ea
nu e literată, ca noi...

ALEXANDRU: Atunci, ce e de făcut?

MARIA: Lasă, că o să găsească singură ceva... Îmi vine mie, în
tramvai. Mie cele mai grozave idei îmi vin în tramvai. Cred
că din cauza electricității. (*Se uită la ceas.*) Phuuu! Opt și
jumătate! (*E îngrozită.*) Doamne, ce-o fi pe ai de-acasă?...
Or fi crezând că am murit...

ALEXANDRU: Nu e nimic. Când or să te vadă în bună stare, or să se
liniștească.

MARIA: Numai să li avu, grijă tata să ascundă chibriturile... (*Un
timp.*) Va să zică, sunt la dumneata de zece ceasuri. Și tot nu
mă îndur să plec.

ALEXANDRU (*tandru*): Am impresia că ești aici... de-o veșnicie...

MARIA: Cu alte cuvinte, m-am cam eternizat...

ALEXANDRU: Aș vrea să nu mai pleci...

MARIA: Zău?

ALEXANDRU: O să mi se pară atât de pustie casa...

MARIA: Nu e nimica... Dacă vrei... mai viu și altă dată... Mai
târziu... Ce faci după-masă, pe la cinci?

ALEXANDRU: Te aștept la un ceai...

MARIA: Cu rom?

ALEXANDRU: Cu rom mult... Colca, la gura sobei...

MARIA: Ah! Ce bun e!... Pâine cu unt ai?...
—

ALEXANDRU: Da...

MARIA: Dacă n-ai, nu-i nimic... aduc eu de-acasă... Șterpelesc din
dulap... Noi avem destul, că am luat de sărbători o litră.

ALEXANDRU: Doruleț... nu vreau să plec...

MARIA: Uite! Facem o convenție... Mai stau până la nouă,
și pe urmă plec... Mă duc acasă să mă bată, și la cinci viu...
(*Un timp.*) Dar să știi că găsesc că ziua ești foarte rece
cu mine ..

ALEXANDRU: Cum?

MARIA: Poate că nu mă mai plăci la lumină...

ALEXANDRU: Ești delicioasă...

MARIA: Și mă plăci?

ALEXANDRU: Mult de tot...

MARIA: Să se facă așa cine minte? (*Îndouie degetul.*)

ALEXANDRU: Să se facă!

MARIA: Fă-te, atunci... Un bărbat care place o femeie mult de tot
nu stă așa de demn.

ALEXANDRU (*nu se dumirește deloc*): Bineeee...

MARIA: Parcă ai sta de vorbă cu Academia Română, nu cu mine..

ALEXANDRU: Nu te mai recunosc...

MARIA: Dacă m-am schimbat ... în somn...

ALEXANDRU: În ce fel?

MARIA: Sunt atât de fericită... acum... și eram atât de tristă când
eram aici...

ALEXANDRU: Și cine a fost zâna care a operat schimbarea asta?

MARIA (*privindu-l în ochi, cu dragoste, cu supunere, cu
recunoștință, cu candoare*): Dumneata. (*Observă clipa lui
de ezitare.*) Și acum îți pare rău...

ALEXANDRU: Mic? Din contră... sunt fericit...

MARIA: Nu-mi mai spune așa... că stric convenția și nu mai plec
nici la nouă. (*Repede.*) Înceapă-mă c-un ac...

ALEXANDRU: De ce?

MARIA: Ca să mă conving... că m-am deșteptat din somn... că tot
ceea ce s-a întâmplat cu mine, de aseară și până acum... nu e
vis... Ah! Aș vrea să-ți spun ceva și n-am curaj...

ALEXANDRU: Cum se poate... o fată atât de curajoasă...

MARIA: Nu... nu... nu... nu pot... Lasă, că-ți seriu și îți aduc
scrisoarea după-masă... E un secret pe care îl știu numai

cu... și pe care, acum, după noaptea de azi-noapte, nu mai pot să-l țiiu... *(Cu un efort, vrând să evite adevărul și totuși să-l spună.)* Mi-ești foarte simpatic.

ALEXANDRU *(încântat de copilăria și farmecul ei)*: Ei bine... sunt atât de surprins de indiscreția asta, încât mă simt dator să-ți fac și eu una, imediat...

MARIA *(numai ochi)*: Da...

ALEXANDRU: Știam...

MARIA: Vezi? *(Se ridică.)* Acum te ții măreț! De aia e bine să-și ție femeile secretele pentru ele... Dar dacă ți-aș fi spus că te iubesc?

ALEXANDRU: Doruleț...

MARIA: Bine c-am tăcut la timp.

ALEXANDRU: Adevărat... că mă iubești?

MARIA *(surprinsă)*: Nu știi?

ALEXANDRU: Da... poate... dar nu-mi vine să cred...

MARIA: Cum nu-ți vine să crezi? *(Se strânge în ea.)*

ALEXANDRU: E greu de crezut în dragostea unei fete de șaptesprezece ani.

MARIA: Ce dovadă mai mare vrei? Faptul că am venit așa cum am venit... că am rămas toată noaptea aici, la dumneata...

ALEXANDRU *(discută chestiunea din punct de vedere general)*: Desigur, Doruleț, astea toate pot constitui o dovadă de simpatic... de încredere... de dragoste însă nu... De aici și până la dragoste... *(Un gest larg.)*

MARIA *(înghețată)*: De dragoste nu?

ALEXANDRU *(brutal, fără să bânuiască)*: Sigur că nu! Ce amestec poate avea dragostea în faptul că într-o noapte... o femeie...

MARIA *(abia îngânând)*: O... o fată...

ALEXANDRU *(pe tonul lui de discuție)*: O femeie, o fată e același lucru în speță... *(Reia.)* Doarme în casa unui bărbat... *(Observă figura ei, albă ca varul.)* Dar ce-ai, Doruleț? Ce-ai rămas așa?

MARIA: Nimic... ascultam ce spui...

ALEXANDRU: Dăr nu spun numai eu... nu e o părere a mea... e un lucru prea elementar ca să mai poată fi pus în discuție. Sunt o mie și unul de motive – în afară de dragoste – care pot decide o femeie... sau o fată să rămâie o noapte în casa unui bărbat... să petreacă la el... sau chiar cu el...

MARIA: Ce motive?

ALEXANDRU: Phu! (*Gest larg.*) Știi și eu?! Întâmplarea... curiozitatea... capriciul... plictiseala... ambiția... vițjul... mai știi cu... răzbunarea... gelozia... (*A găsit ceva mai bun, de aceea accentuează.*) Interesul. Mai ales interesul...

MARIA: Crezi dumneata? (*Pierdută.*)

ALEXANDRU: Cu toată convingerea,

MARIA (*care a primit fiecare vorbă a lui ca un pumn în inimă*): Da... se poate... (*Încearcă să suradă, deși abia mai poate lupta cu lacrimile.*)

ALEXANDRU (*ocupat de ceea ce spunea, n-a observat până acum că Maria abia se mai ține pe picioare*): Ce e? Ești palidă de tot!... Nu te simți bine? (*E sincer îngrijorat. O sprijină de el. Îi ia mâinile.*) Uite ce mâini reci ai... (*O așază pe fotoliu.*) Vezi ce pățește cine bea „cu ochii închiși, ca somnambuli”?... Să-ți dau un coniac? Stai cuminte acolo... (*Se duce în sufragerie. Maria se ridică, se duce la scaunul unde sunt lucrurile, și când vrea să-și ia batista din geantă, să-și șteargă lacrimile, găsește cele două mii de lei puse de Cristian. Scoate banii și încremenește cu ei în mână. Nici măcar nu poate să urle. Pune banii la loc. Se așază pe marginea scaunului, unde sunt lucrurile ei, ca să nu cadă. Alexandru intră cu un coniac pe o tăviță.*) Gata... (*I-l dă.*)

MARIA (*il respinge*): Mulțumesc, nu mai e nevoie, mi-a trecut... (*Se ridică și începe să se îmbrace.*)

ALEXANDRU: Ce e cu tine?... Mă neliniștești.

MARIA: Nimic... așa pățește cine bea. (*Surâde.*) Trebuie să plec

ALEXANDRU: Cum o să pleci așa?...

MARIA: Afară, la aer, o să-mi treacă. (*Caută să pară veselă.*)

ALEXANDRU: Nu te las să pleci decât cu o singură condiție... Te conduc cu...

MARIA: Nu, te rog... Lasă-mă să plec singură, așa cum am venit.

ALEXANDRU: Bine, dar e absurd... când nu te simți bine...

MARIA: E o idee a mea...

ALEXANDRU: N-ai dreptul să ai idei... Aici nu ești în tramvai...

MARIA (*încearcă să surâdă*): Atunci... e un gust al meu... (*Se apleacă ca să-și pună șosonii. Până adineauri comice, în papucii lui Alexandru, picioarele ei sunt acum moi și triste, ca ale unei păpuși căreia i s-au rupt articulațiile.*)

ALEXANDRU: A! Nu. Eu ți i-am scos... eu ți-i pun... (*Se apleacă. Maria îl lasă să-i pună șosonii, ca să poată plânge deasupra lui. Lacrimi de gheață,, amărâte, umile. Alexandru, luându-i un picior în mână.*) Neversosimil de mic... și înghețat... (*Îl ia și pe celălalt.*) Uite, și ăsta la fel... (*Î-a pus șosonii, se ridică.*) Doruleț! De ce plângi?

MARIA: Fiindcă e Anul Nou.

ALEXANDRU: Ei și?

MARIA: Așa plâng eu întotdeauna de Anul Nou...

ALEXANDRU: Bine, dar... astăzi... ești fericită...

MARIA: Ei și? De fericire crezi că nu plânge nimeni? (*Râde sub lacrimi.*)

ALEXANDRU (*neîncrezător*): Mă bucur că pleci de aici fericită, Doruleț... (*Îi ține haina.*)

MARIA (*își pune o mânășă*): Poți să fii convins de asta... Plec de aici fericită... chiar dacă aș ști că nu mă mai întorc niciodată.

ALEXANDRU: Să trimit să-ți aducă o mașină...

MARIA: Nu... vreau să fac câțiva pași prin zăpadă, până la stația de tramvai...

ALEXANDRU: Cine știe, poate îți mai vine vreo idee...

MARIA (*încercând să glumească*): Nu... ultima mea idee din tramvai a fost să viu aici... La revedere...

ALEXANDRU (*o reține*): Am să-ți cer o favoare...

MARIA: Care?

ALEXANDRU: Să te sărut. Așa, pe lumină... cu ochii deschiși... în plină zi...

MARIA: Poftim!... (*Îi întinde nutrița.*)

ALEXANDRU: Mi-ești foarte dragă, Doruleț!... *(O sărută pe frunte. Maria, sub sărutarea lui, scoate hârtiile de bancă pe care le băgase, ghemotoc, în buzunar și le lasă să cadă jos. Strigă după Maria, care s-a smuls și a fugit.)* La cinci... Doruleț... să nu uiți... *(Privește o clipă după ea, îi face cu mâna, apoi închide ușa și revine în scenă. Sună. E mulțumit, fericit, transfigurat. Intră Manole.)* Manole! Dă-mi o cafea... și să nu mă deranjeze nimeni... *(C-o privire spre telefon.)* Știi cine e „nimeni“?

MANOLE: Da, conașule... Nu vă culcați nițel?

ALEXANDRU: Ba da!

MANOLE: Păi atunci de ce mai beți cafea? *(Vede banii pe jos.)* Ați pierdut două mii de lei...

ALEXANDRU: Eu? N-am avut bani la mine...

MANOLE: Nici eu...

ALEXANDRU: Curios, poate i-o fi pierdut don nișoara.

MANOLE: Ori conașul Cristian.

ALEXANDRU: Cum?

MANOLE: Conașul Cristian...

ALEXANDRU: Când era să-i piardă conașul Cristian?

MANOLE: Azi-noapte, când a fost aici...

ALEXANDRU: Ce?

MANOLE: Poate o fi vrut să mi-i lase mie, baeșiș... pe jos... Ori i-o fi căzut din buzunar, că era cam cu chef...

ALEXANDRU: A fost domnul Cristian azi-noapte aici?

MANOLE: Păi nu v-ați întâlnit cu dumnealui?

ALEXANDRU: Unde, domnule?

MANOLE: Aici... A venit s-o ia pe conita Elvira... Și dumneavoastră tocmai plecaserăți, cu dumneacî. Și-a zis că vă așteaptă până vă-ntoarceți... că i-am spus că veniți imediat...

ALEXANDRU *(agitat de o presimțire)*: Și când a plecat?

MANOLE: Nu știu, conașule... că eu m-am dus să mă culc...

ALEXANDRU: Ascultă, Manole... Domnul Cristian a știut că e domnișoara aici?

MANOLE *(văzând figura congestionată a lui Alexandru, dă îndărăt)*: Păi... de... știu eu... i-o fi văzut lucrurile pe scaun...

ALEXANDRU: Tu nu i-ai spus nimic...

MANOLE: Eu?... Păi ce zor aveam eu să-i spui?... *(Nu are curaj să se uite în ochii lui Alexandru.)*

ALEXANDRU: Manole, uită-te bine în ochii mei...

MANOLE: Da, conașule...

ALEXANDRU: Domnul Cristian, va să zică, a știut că e cineva în dormitor?

MANOLE: Păi... eu cred c-a-nțeles dumnealui... că nu e așa de prost.

ALEXANDRU: Și pe tine nu te-a-ntrebat nimic?

MANOLE: Ba... a vrut să mă tragă dumnealui de limbă...

ALEXANDRU: Și ce i-ai spus?

MANOLE *(pleacă ochii)*: I-am spus părerea mea...

ALEXANDRU: Care?

MANOLE: Că mă mir ce v-a găsit să primiți în casă toate sărăciile.

ALEXANDRU *(a înțeles tot; gata să izbucnească)*: Ieși...

MANOLE: Conașule, vă rog, eu...

ALEXANDRU: Ieși... să nu te mai văd în ochi... să pleci din casa mea... *(Se repede la el.)* Nici nu știi ce-ai făcut, ticălosule!...

MANOLE: Conașule... eu...

ALEXANDRU *(furios)*: Spune tot... că te strâng de gât... ce s-a întâmplat în lipsa mea aici?

MANOLE: Nu știu, conașule...

ALEXANDRU: Spune, n-auzi?

MANOLE: După ce am plecat să mă culc și dumnealui a rămas aici să v-aștepte... *(Alexandru îi dă puțin drumul de gât, ca să poată vorbi)* mi s-a părut că văd lumina aprinsă în salon... și-am venit aici... și... *(Se oprește.)*

ALEXANDRU: Și?

MANOLE: Nu mai era decât blana și jobenul... că domnul Cristian era înăuntru... *(Gest spre dormitor.)*

ALEXANDRU: Și de ce nu mi-ai spus până acuma?...

MANOLE: Credeam că e cu știrea dumneavoastră... cum s-a mai întâmplat și altă dată...

ALEXANDRU *(il strânge iarăși de gât)*: De ce i-ai spus că e domnișoara aici?... De ce l-ai lăsat singur? *(Cu fiecare frază*

il zguduie.) Pentru un pol... pentru o sută?... Pentru două mii de lei... Tâlharule!...

MANOLE (*sufocat*): Conașule... iertați-mă... nu mi-a dat nimic...

ALEXANDRU: Știi ce-ai făcut, nemernicule?... (*Îl zguduie.*) Știi ce-ai făcut? (*Îl dă afară dintr-o smucitură.*) Biata fată! Biata fată! (*Face un număr de telefon.*) Alo! Alo!... Casa Cristian?... Ascultă, Dumitre... Da, eu sunt... Stăpănu-tău e acasă? N-a venit? Bine... (*Închide, face alt număr.*) Alo! Alo! Elvira... te deranjez? De-abia te-ai întors acasă?... De unde îți telefonez? De la mine de-acasă... poți să mă primești pentru câteva minute la ține? Bun! Bine... Viu imediat... și dacă e Cristian acolo, reține-l, te rog... La revedere... (*Închide și trece în dormitor. Imediat, telefonul sună de câteva ori. Manole apare, odată cu Alexandru.*)

MANOLE (*la telefon*): Conița Elvira?... Nu, coniță... Conașul nu s-a întors până acuma acasă... Să mă bată Dumnezeu dacă vă mint... (*Încrementește și astupă receptorul cu mâna; lui Alexandru.*) M-a-njurat de mamă... (*La telefon.*) Sărut mâinile. (*Închide.*)

TABLOUL V

La Elvira acasă, a doua zi, pe la unsprezece dimineată. Interior modern, elegant, de femeie obișnuită să risipească bani și să primească multe cadouri. De-aceea, poate, lipsește o linie în gustul cu care e aranjată încăperea. Un divan mare, fotolii, telefon, calorifer. Uși după utilitate. O fereastră mare, deasupra Bucureștiului (apartamentul e la etaj, într-un blochaus). Pe fereastră – peisaj de iarnă citadină și proaspătă. Vizibil, pe o mobilă, portretul lui Alexandru. Foarte multe fotografii de ale Elvirei, în toate pozițiile. În fund, un hol mic, din care se intră în apartament. Aci, în hol, se află și ușa de intrare. Într-un vas – flori de local, cu care Elvira s-a întors azi-noapte. La ridicarea cortinei, Elvira stă pe un fotoliu și fumează. Alexandru se plimbă. Fumează și el, de asemenea. Se cunoaște, din atitudinea lor, că discută demult. Ținuta și figura Elvirei se resimt din cauza nopții pierdute. E nițel decoafată, mototolită, străvezie. Și pare bătrână sub fardul pus des și în pripă.

ALEXANDRU: Dar tu nu-nțelegi că era vorba de-o fată...

ELVIRA: *Il ne faut jurer de rien!*...

ALEXANDRU: O fată, Elvira!... Un copil... pe care l-am oprit în casa mea... ca să-i stric viața... ca să-i rup inima... *(Răspunde propriilor lui gânduri.)* E inadmisibil să ucizi cu un gest tot ce e mai curat și mai sfânt într-un om! Copilăria... Același lucru dacă ai strivi un fluture cu un bolovan... Ticălosul!...

ELVIRA *(cu un surâs)*: Și acum îl cauți pe Cristian, pentru ce?

ALEXANDRU: Nici nu mă mai gândesc la Cristian, de-un ceas, de când sunt aici, de vorbă cu tine...

ELVIRA: Adică de când vorbești singur...

ALEXANDRU: Mi s-au lămurit gândurile... văd limpede... înțeleg clar totul...

ELVIRA: Tot e bine că înțelegi tu ce spui...

ALEXANDRU *(urmărind un gând)*: Da... Da... eu sunt vinovatul... eu singur...

ELVIRA: Parcă spunea că e Cristian...

ALEXANDRU: Da' de unde... El n-are nici un amestec și nici o răspundere... Fiindcă fata asta... înțelegi tu... mie mi s-a dat... nu lui Cristian...

ELVIRA: Când? După ce-a plecat el?

ALEXANDRU: Nu... chiar în clipa când a fost a lui. Fiindcă nu importă în brațele cui a fost, ci cui i s-a dat, în ale cui brațe.

ELVIRA: Ești nebun...

ALEXANDRU: Nu! Sunt un om care judecă limpede, cinstit, dezbrăcat de egoism și de orgoliul lui de mascul... Fiindcă tu nu-ți dai seama... că în viața unei fete care iubește e o clipă hotărâtoare, unică... Clipa când înțelege să facă ultima dovadă de dragoste omului ales... să dea iubirii suprema ofrandă...

ELVIRA: Ei, și ce e cu asta?

ALEXANDRU: E o clipă în care judecata închide ochii.

ELVIRA: Și femeia ia țel.

¹ Nu poți băga mâna în foc... (Fr.)

ALEXANDRU: E o clipă de extaz... de uitare totală, în cuprinsul căreia nu licăre decât un singur gând: dragostea, și în care nu trăiește decât o imagine: el! Omul iubit... Și în clipa aceea, realitatea încetează de a mai exista, formele își șterg conturul, totul e neprecis... E o ceață dumnezeiască, în care totul se estompează, se pierde, dispare...

ELVIRA: Cum ai dispărut și tu de nu te-ai mai văzut...

ALEXANDRU: Nu! Cum a dispărut Cristian... Adică realitatea strictă... De-aceea, în brațele lui, Maria a fost a mea, înțelegi? Fiindcă eu am fost acolo și mai prezent decât realitatea, proiectat din însăși ființa ei, care mi se da întreagă...

ELVIRA (*privindu-l cu compătimire*): Tu scrii, sau vorbești acum?

ALEXANDRU: Îți explic și îmi explic și mie în același timp. (*Un timp.*) Acum, când îmi dau seama de tot... când știu monstruoziitatea care s-a petrecut azi-noapte în casa mea...

ELVIRA: În contul tău, adică...

ALEXANDRU: Înțeleg plânsul ei de azi-dimineață, sfâșierea inimioarei aceleia, în care fiecare vorbă a mea lovea ca un pumn...

ELVIRA: Poate era mai bine s-o dai afară în palme, de la-nceput...

ALEXANDRU (*privind-o*): Nu... nu... Fata asta nu poate rămâne așa... acum, când știu... când înțeleg... când ju lec...

ELVIRA: Te pomenești că vrei s-o iei de nevastă...

ALEXANDRU: Vreau numai să-i redau încrederea în viață, să-i readuc în ochi lumina care trebuie să vadă oamenii buni și viața frumoasă. Are optsprezece ani!...

ELVIRA: Minte!... trebuie să aibă mai mult... Și, în orice caz, optsprezece ani ai ei și cu patruzeci și cinci ai tăi, ai putea să-i fii tată...

ALEXANDRU: E un lucru care nu mi-a scăpat nici o clipă din vedere.

ELVIRA (*un timp reflexiv*): Și tu adică... susții că fata aia crede că tu ai fost în locul lui Cristian...

ALEXANDRU: Nici nu poate să creadă altfel

ELVIRA: Bine-a zis cine-a zis că toți scriitorii sunt nebuni...

ALEXANDRU: Prostia asta n-a spus-o nimeni și o citează toți...

ELVIRA: Care toți?

ALEXANDRU: Toți cei care n-aduc în discuție altă contribuție decât gura...

ELVIRA: Cred că nu faci aluzie la mine.

ALEXANDRU: Nu. Fiindcă nădăjduiesc că tu ai înțeles perfect ce am vrut să zic...

ELVIRA: Sigur că am înțeles. Ești gelos pe Cristian, din cauza mea... Și toată povestea asta ai făcut-o ca să te poți certa cu el fără să-i spui motivul adevărat... Fiindcă ești vanitos și gelos...

ALEXANDRU: Sunt gelos pe logica ta...

ELVIRA: Logica mea e foarte logică, să știi... Tot ce-ai făcut de aseară și până acum... tot ce mi-ai spus în timpul acesta nu e decât o criză de gelozie...

ALEXANDRU: E, tocmai d-aia... cred că e mai bine să lichidăm definitiv.

ELVIRA: Ce?

ALEXANDRU: Legătura noastră... să ne despărțim..

ELVIRA: Așa, fără nici un fel de scandal?

ALEXANDRU: Așa cum se despart doi oameni care n-ar mai avea să-și spună de-aici înainte decât – cel mult – grosolăniile...

ELVIRA: Și tu îți închipui că scapi de mine așa... ca la teatru când trebuie să înceapă scena cealaltă? Mă pisezi două ceasuri cu teorii, acum după chef mă insulti... îmi faci o scenă de gelozie, și gata. Ai terminat cu mine.

ALEXANDRU: Nu! Cu tine n-am terminat. S-a sfârșit pur și simplu.

ELVIRA: Lasă-mă, domnule, cu nuanțele când mă cert... Bine! Ne despărțim. N-am nici o pretenție... nu-ți fac nici un reproș. Sunt prea mândră pentru asta... Absolut nici un reproș. Mi-ai mâncat anii cei mai frumoși din viață. Trei ani împliniți...

ALEXANDRU: De când te cunosc n-ai împlinit nici unul.

ELVIRA: M-ai compromis, fiindcă a crezut „lumea” că sunt amorezată de tine... și o femeie ca mine n-are dreptul să fie amorezată... Ai îndepărtat, cu gelozia ta, toate posibilitățile celelalte... (*furioasă*) m-ai făcut ondulație permanentă..

M-ai chinuit... M-ai obligat să-ți citească toate cărțile... Ți dai seama ce înseamnă patruzeci de volume, pentru o singură femeie, în trei ani? (*Alexandru surâde.*) M-ai înșelat cu cine ai vrut... când ai vrut... dar nu ți-am spus nimic, fiindcă erau prietenele mele... Dar acum?... Acum?... Asta n-am să ți-o iert... Măine, tot Bucureștiul o să afle că mi-ai preferat o vânzătoare de magazin... Sunt umilită... discreditată...

ALEXANDRU: Elvira, te asigur că...

ELVIRA: A! Bun! Să văd cu ce m-asiguri.

ALEXANDRU: Te asigur... că mâine Bucureștiul nu va ști nimic, dacă nu vei avea tu grijă să-l înștiințezi...

ELVIRA: Dar ce sunt eu, telefon?

ALEXANDRU: Nu... dar ai...

ELVIRA: Ei bine, dacă e așa... să dăm cărțile pe față... Află că suntem chit.

ALEXANDRU: Nu înțeleg.

ELVIRA: Te-am înșelat și eu o dată, cu unul dintr-un magazin... și tot de bijuterii...

ALEXANDRU: Un vânzător?...

ELVIRA: Nu... Un francez de la legăție... Cumpăra un inel și mi-a plăcut enorm...

ALEXANDRU: Inelul?

ELVIRA: Nu... tipul... l-am spus să-mi telefoneze, și gata. M-am dus...

ALEXANDRU: La *rendez-vous*?...

ELVIRA: Nu! La el acasă. Tot nu fusesem în Franța până atunci

ALEXANDRU: Cu puțină răbdare, o să vizitezi toată Europa...

ELVIRA: Nu vreau să-mi bat capul să-ți răspund.

ALEXANDRU: Farmecul tău e să răspunzi fără bătaie de cap

ELVIRA: Farmecele mele nu te mai interesează.

ALEXANDRU: Am trecut mâna...

ELVIRA: Ai pierdut mâna...

ALEXANDRU: Cum vrei tu... Și-așa, și altminteri, partida e terminată. (*Se duce spre biroul ei.*)

ELVIRA: Fiindcă vreau eu s-o termin.

ALEXANDRU: Atunci, să-i punem punct. *(Scoate un carnet de cecuri și scrie.)*

ELVIRA *(cu maliție)*: Ce curios! N-aș fi crezut niciodată că n-o să fiu emoționată deloc în clipa când o să ne despărțim.

ALEXANDRU: Nici n-ai avea de ce. Oamenii de afaceri nu se emoționează când se despart. Și legătura noastră n-a fost decât o afacere mondenă.

ELVIRA *(ironică)*: Oricât... Ar fi totuși obligatoriu să fim „profund mișcați”... Suntem doi amanți care se despart.

ALEXANDRU: Te-nșeli. Doi asociați care lichidează...

ELVIRA: Tu, și amant! Phu!... Dacă n-ai fi avut reputația ta de scriitor.

ALEXANDRU: Tu când ești rea, pareă ai fi îmbrăcată prost.

ELVIRA: Ce-ai scris acolo?

ALEXANDRU: Un cec. *(Nu i-l dă.)*

ELVIRA: Poate crezi că n-am să-l primesc.

ALEXANDRU: Ai face o mare greșală. E în regulă. *(I-l dă.)*

ELVIRA *(se uită discret)*: Observă că nici nu mă uit ce-ai scris.

ALEXANDRU: Poți însă să te uiți cât.

ELVIRA *(după ce a văzut)*: Nu sunt curioasă. Cinci sute de mii de lei?

ALEXANDRU: Îți făgăduisem, după sărbători, un voiaj în străinătate...

ELVIRA: Cred că n-o să-l fac singură.

ALEXANDRU: Îți doresc o companie agreabilă.

ELVIRA *(se duce și închide cecul într-un sertar)*: Știi că mai ai să-mi dai cinci mii două sute de lei, de ieri de la prânz... Mi-am luat geanta aia pe care îți spuseseam să mi-o iei...

ALEXANDRU *(îndreptându-se spre ușă)*: O să ți-i trimit prin poștă.

ELVIRA: Ai putea măcar acum, la despărțire, să fii mai puțin măgar... Dar ce sunt eu, studentă, să-mi trimiți banii prin poștă?

ALEXANDRU: Am glumit... O să ți-i trimit prin servitor. Acum n-am la mine. La revedere, Elviro.

ELVIRA (*fără să-i dea mâna*): Adio... (*Alexandru trece în holul cel mic.*) Tu n-ai să înțelegi niciodată sufletul unei femei.

ALEXANDRU (*cu blana pe el, aproape de ușă*): Las această sarcină măgarului următor ..

(*Sună telefonul.*)

ELVIRA: Trebuie să fie Cristian. Mă ierți... (*Alexandru așteaptă. Elvira, repede, la telefon.*) Alo... Nu, domnule!... E greșală. (*Inchide.*)

ALEXANDRU (*văzând gestul Elvirei să-l conducă*): Nu te deranja, te rog, să mă conduci...

ELVIRA (*demnă*): Nu te conduc... te concediez... Ca să știi...

ALEXANDRU: Am luat act... Ca să afli... (*Iese.*)

ELVIRA (*după o pauză, atât cât îi trebuie ca să se asigure că Alexandru s-a depărtat, face un număr de telefon*): Alo! Alo!... Cristian? *Bonjour*... Eu sunt... Da! A plecat acum. Aș!... Nici prin gând nu i-a dat că eu ți-am telefonat să nu vii. (*Cu un surâs.*) Dac-ai ști de ce vrea să te întâlnească... Ghici... Pentru chestia de azi-noapte... de la el de-acasă... cu ființa aia care era la el... A aflat că tu... (*Un timp.*) Ce? (*Începe să râdă.*) Serios? (*Crește jocul.*) E, asta e culmea!... Culmea... (*Râde tare.*) Asta a fost tot? O sărutare? (*Culminează.*) Cum să nu râd, că e tordant, *ma parole d'honneur*. Da... dragă... el a crezut că... da... că tu și cu... sigur... Să-l fi auzit ce prostii spunea... Fată... crimă... fluturi morți... Bolovani în cap... (*Râde.*) Vrea s-o ia de nevastă... pe onoarea mea!... Să-i facă trusou... să-i ia profesoară de franceză... Vai, dragă, tâmpiți sânteți voi, bărbații... *quand vous vous y mettez* ... Sigur că da... a vrut să-l șantajeze ca să-i stoarcă banii. Și el, generosul, de colo... Ce să ne despărțim? L-am dat afară imediat! Nu mai puteam eu să-l suport demult, dar acum... după chestia asta... Îți închipui

¹ ...când vă cășunează vouă... (Fr.)

...*Oui, c'est vrai!*¹ Trei ani... Nici un *trechcoat* nu se poartă atâta vreme... Vaai! Dac-ai ști ce scenă mi-a făcut! Penibilă... S-a rugat... să-l iert, a plâns... și-a smuls părul din cap... mi-a căzut în genunchi... și la urmă mi-a spus că se împușcă... A scos revolverul... De-abia am putut să-l conving să nu se împuște... I-am spus că se face de râs și nu mai poate scoate capul, pe urmă, în lume... Ah! Cristian!... Dac-ai ști ce bine e să te simți liberă... liberă... liberă... să știi că poți să te încurci imediat cu cine vrei... Alo! Ce faci tu astăzi la dejun... Ești liber și tu? Ce coincidență, tu! Atunci, vino la mine... *Entendu, chéri?*² ... pa... te aștept... (*Închide. Se ridică, ia fotografia lui Alexandru de la locul de onoare... apoi ia fotografia lui Cristian, de pe etajeră, și o pune la locul de onoare. Deschide ușa și vorbește cu servitoarea, veselă.*) Anna... Anna... Să faci pui cu ciuperci, că vine domnul Cristian la dejun... și e mâncarea lui favorită!... Și dă-mi drumul la baie... (*Se întinde, că altminteri se întinde scena și nu mai cade la timp cortina.*)

¹ Da, e adevărat! (Fr.)

² Ne-am înțeles, dragă (Fr.)

ACTUL III

TABLUL VI

Aeasă la Maria, în aceeași dimineață, pe la zece. La ridicarea cortinei, Panait e cu sticla la gură, pe locul lui favorit; la gura sobei. Natalia, la masă, dă o pasiență. Milică, cu pălăria pe genunchi, stă – pe un scaun – între ei. Se cunoaște că a venit de curând. Toți trei au priviri de oameni care au vegheat. Un cor de copii cântă în curte cu glasuri înghețate, nearmonice și pitorești.

CORUL:

„Lămâiță portocală,
Noi suntem copii de școală,
Ne dați, ne dați ori nu ne dați. .

(Panait pune sticla pe colțul bufetului. Corul tace. După o pauză, reîncepe.)

„Anul ferice, cu bucurie,
Să vă dea Domnul tot ce doriți“ (etc., etc.).

PANAIT *(răsucește o țigară și o aprinde de la gura sobei, apoi vine spre masă):* Uite, Natalio... Dă-le copiilor un leu din partea mea... Văd că te faci că nu-i auzi... și ți-am dat o sută de lei să ai pentru colindători.

NATALIA: Lasă, că dau din capital... *(Se ridică, își pune o broboadă, scoate un leu din buzunarul jerseului și iese în geamlâc. După o clipă revine, în timp ce corul cântă depărtându-se.)*

CORUL:

„Mulți ani trăiască,
Mulți ani trăiască,
La mulți ani...”

NATALIA (*reluându-și locul*): La magazin ai fost, Milică?

MILICĂ: Am fost... și-am vorbit cu paznicul...

NATALIA: Și?

MILICĂ: Mi-a spus că de la prăvălie a plecat aseară pe la zece...

NATALIA: Singură?

MILICĂ: Singură... A vorbit chiar cu el, că i-a dat un pol baciș
pentru sărbători.

NATALIA: Eu cred că tot la Fanța s-o fi dus și-o fi luat-o cu ea
undeva

MILICĂ: Am mai telefonat și la ea, adineauri, și tot nu s-a întors
acasă.

NATALIA: Ei, atunci tot amândouă trebuie să fie, undeva, în târg...

Dacă la poliție nu se știe nimic, dacă la spital nu e...

PANAIT: Dacă la morgă nu e...

NATALIA: Doamne ferește!

PANAIT: Poate o fi plecat în străinătate... (*Pune țigara în
țigaretă.*)

NATALIA (*îi aruncă o privire de reproș*): Unde ar putea să fie?

MILICĂ: Nu știu. În orice caz... eu mă duc s-o mai caut... Mă duc
peste tot... În tot Bucureștiul. Trebuie s-o găsească...

PANAIT: Vine ea și singură... când i s-o face dor de noi...

MILICĂ: Ce vorbă e asta, nene Gogule?

PANAIT: De om cu scaun la cap, drăguță...

MILICĂ (*în picioare*): Cum adică, dumneata crezi că...

PANAIT: Nu cred nimic, băiete. Știu însă că fiecare om are pe
lumea asta un singur lucru cu adevărat al lui: viața. Să facă,
prin urmare, fiecare ce vrea cu ea... Cu o singură condiție:
să-i fie bine. Și ca să-i fie bine, omul trebuie, mai întâi de
toate, să scape de sărăcie... Cum-necum... nu mă privește...

NATALIA: Vorbești prostii, Gheorghe... se cunoaște că vorbești din
sticlă.

PANAIT: *(punând afectuos mâna pe sticlă)*: Asta e școala mea...
(Lui Milică.) Lumea se împarte în două: săraci și bogați.
Alte clase sociale nu mai există. Prost, deștept, muncitor;
trântor, hoț ori cinstit... mofturi... Cu bani cumperi de
toate... și minte, și cinste, și tot ce vrei...

MILICĂ: Nu e chiar așa, nene Gogule...

PANAIT: Lasă, nu mă învăța tu pe mine cum e!... Cine spune că e
fericit că l-a făcut maică-sa deștept și mănâncă la trei zile o
dată, nu știe ce vorbește... Cum nu știe ce vorbește nici cel
care se chinuie pe pământ așteptând să trăiască bine pe
lumea ailaltă... *(Se uită spre Natalia, își ia sticla și mai
trage un gât.)* Eu n-am citit cărți, ca dumneata, domnule
Miliță, dar m-am uitat la viață. A mea și a altora, că se
aseamănă toate între ele. De unde vii? Nu știe nimeni să
spuie, că venim pe lume muți, și când începem să vorbim nu
ne mai aducem aminte... Unde ne ducem? Iar nu știm, că nu
s-a întors nimeni să ne spuie... Așa că... oricum ai suci-o, tot
la vorba mea vii. Nu știm de unde, nu știm de ce, nu știm
încotro... Știm numai că am început într-o zi și că o să
sfârșim în alta... Și între astea avem oleacă de timp... Ca ăia
de la circ de umblă pe sârmă între doi stâlpi... noi umblăm
pe sârmă între două neștiuturi... Totul e să-ți ții echilibrul.
Și bogatul are bani să-și cumpere umbrelă, să-și ia papuci
care să alunece, și praf de crotă să dea pe ei, și muzică, să-i
cânte când umblă, și plasă, dedesubt, să-l prindă dac-o
cădea... Și se plimbă pe sârmă ca pe Calea Victoriei... fără
risc. Dar săracul, care n-are cu ce să-și ia de nici unele, își
taie talpa goală pe sârmă și bălăbăne din mâini încoa'
și-ncolo – până-și pierde echilibrul și cade fără să aibă
cine-l prinde. *(Bea.)*•

MILICĂ *(erudit)*: Asta e o concepție materialistă a vieții, nene
Gogule...

PANAIT: Poți să-i zici tu cum vrei... că tot nu se schimbă...

MILICĂ: Oricât, mai e și sufletul...

PANAIT: Sufletul? Vai de sufletul lui!

MILICĂ: O ființă își poate găsi fericirea și în altceva decât în bogăție...

PANAIT: Lasă, că știu eu unde bați... cu concepția asta... Unde să-și găsească fericirea? Într-o odaie cu chirie, cu un fel de mâncare la masă, cu copilul bolnav de pojar în copaie, cu proprietarul la ușă, cu Fiscul la fereastră, cu U.C.B.-ul pe sală și cu Percepția pe acoperiș? Mofturi, draguță! Cărți de alea de furi tu de la librărie... (Bea.)

MILICĂ: Pardon, nene Gogule, eu nu fur. Le cumpăr în contul meu. (Fălos.) Cumpăr hrana sufletească, în cont. Și apoi, nu în toate gospodăriile e obligatoriu să bată Fiscul la ușă și să fie copiii bolnavi de pojar.

PANAIT: Dacă nu e pojar, e scarlatină, și tot aia e... (Sentențios.) Copilul care nu suferă de boale molipsitoare nu e sănătos.

MILICĂ: Slavă Domnului! O lume întreagă trăiește și fără bogăție...

PANAIT: Una e să trăiești ca să te afli în treabă, și alta e să trăiești cum trebuie. Eu am trăit prost, și de-aia copiii mei vreau să trăiască bine...

NATALIA: Lasă-l, Milică. Pe el nu poți să-l scoți din ale lui. Du-te mai bine și caută și tu, mai interesează-te...

MILICĂ: Am să telefonez la domnul Knappe acasă... Am să mă duc și la colegele ei.

NATALIA: Du-te, maică, peste tot... Trebuie să dăm de ea... că, uite, mi-a ieșit și pasiența... Și-am dat-o pe-a mai grea! Oftica!

MILICĂ: Atunci, sărut mâna. Mă duc și viu numaidecât. (Se întoarce din drum.) Tanti Natalițo... (Se codește.) Dă-mi, te rog, dumneata, un pol împrumut, că am plecat în grabă de acasă și nu mi-am luat portofelul la mine.. N-am de telefon...

NATALIA: Na, maică... (Îi dă din buzunăr un pol.)

PANAIT (în timp ce-i dă): Bagă sufletul în aparat, mă, și vorbește. O să vezi că nici o fisă de telefon nu face...

MILICĂ: Sărut mâna. (Iese; se vede cum se încrucișează cu Fanța, care vine. O salută vizibil pentru public, vorbește, gesticulând, o clipă, cu ea, apoi salută și iar pleacă.)

FANȚA (*intră în geamlâc și iar se oprește. Apoi apasă nițel ușa și vâra capul*): Tată, vino, te rog și ajută-mi nițel să-mi scot șoșonii.

NATALIA (*ducându-se spre ea*): Cum o să vie tat-to, om bătrân, și să-ți ajute ție să-ți scoți șoșonii?!

PANAIT (*încet, Nataliei*): Lasă, frate, nu-ncepe...

FANȚA (*și i-a scos; intră complet în scenă. E elegantă, frumoasă și parfumată*): Ei, și ce mă iei în primire de la ușă? Îți verși focul pe mine fiindcă nu ți-a venit odrasla acasă?

NATALIA: De unde știi că n-a venit? A fost la tine?

FANȚA: La mine, de unde? Mi-a spus Milică... M-am întâlnit cu el în curte. (*Lui Panait.*) Tot așa vine ăsta pe aici toată ziua, bună ziua?...

NATALIA: El vine mai des ca alții să ne vadă...

FANȚA: A! Vine să vă vadă!... Vine după Maria... (*Alt ton.*) Uite! V-am adus nițele icre negre, că mi-a rămas de alaltăieri... Niște țigări, străine, pentru dumneata... (*Lui Panait.*) Mi-a trimis cineva o cutie, și eu nu fumez de astea. Niște ciorapi pentru dumneata... (*Nataliei*) c-am primit cadou o duzină, și ăștia sunt cu ochiurile sărite (*pune pachetele pe masă*), și lui Mary i-am adus o rochie de vară...

PANAIT: Bine-ai făcut, că tot e cald afară de crapă pietrele... (*Începe să desfacă.*)

NATALIA: Nu trebuia să te ostenești... La noi ești binevenită și cu mâna goală.

MARIA (*a apărut, neobservată, în geamlâc, caută să fie veselă, ar nu izbutește. E lividă, înghețată, abia se ține pe picioare. Toți o privesc când intră. Caută să fie degajată*): Sărit mâna.

NATALIA (*bucuroasă totuși, puțin rezervată sub bucurie*): Bună dimineața, mamă...

PANAIT: Bună dimineața...

(*Pauză grea, ostentativă.*)

MARIA (*neștiind ce să facă, ce să spună, cum să-nceapă, a rămas în ușă*): La mulți ani... (*Face un pas fără țintă precisă.*)

NATALIA: Să dea Dumnezeu...

(Panait tace. Fanța, același joc. Își dă importanță de membru marcant al familiei.)

MARIA *(după o pauză, din ce în ce mai îndurecată)*: Am întârziat nițel...

PANAIT: Da, nițel.

MARIA: Vă rog să mă iertați, dar...

FANȚA *(tutelară)*: Unde ai fost până acuma, domnișoară?

MARIA *(cu să câștige timp și, redresată, oricât, în fața tonului de soră mai mare)*: Când m-o întreba mama, o să-i răspund.

PANAIT: Păi uite că te-ntreabă mă-ta... *(Se uită la Natalia.)*

(Natalia tace.)

FANȚA: Poftim! Te-ntreabă mama... *(Se uită la mamă-sa.)*

NATALIA: Am fost foarte îngrijorați... da' bine e-ai venit și nu ți s-a întâmplat nimic...

MARIA *(repede)*: Nu, nu mi s-a întâmplat nimic... ce era să mi se întâmple? Dar... ascără... de Reveion... am avut mai mult de lucru la magazin și...

FANȚA: Și ai stat acolo până acuma...?

MARIA *(n-a găsit încă minciuna)*: Nu, n-am stat până acuma. Am spus eu e-am stat până acuma?

PANAIT: Atunci, de unde vii?

MARIA: Să vezi, tată...

PANAIT: Te-am întrebat de unde vii acuma.

MARIA: De unde vii acuma? *(E foarte încurcată.)* Acum viu de la Șosea...

PANAIT: De la Șosea?

MARIA: Da! Am umblat un ceas întreg prin zăpadă.

PANAIT: Și până acum un ceas, când te-ai dus la Șosea, unde ai stat?

MARIA *(repede)*: La Angela..

FANȚA: Care Angela?

PANAIT: Cine e aia Angela?

MARIA (*mintе cu greu între ei, fiindcă îi e rușine*): E o colegă de-a mea de la magazin... Trebuie s-o știți și dumneavoastră. Fata aia blondă care nu vine niciodată pe aici.

PANAIT: Și ce ai căutat tu acolo?

MARIA: N-am căutat nimica... dar ascară, pe la unsprezece, după ce-am terminat la magazin, m-a invitat să merg o jumătate de ceas la ea... că merg toate fetele... și m-am dus și eu...

PANAIT: De la prăvălie ai plecat cu ea?

MARIA: Am plecat cu toatele...

PANAIT: Aha! (*Privind spre Natalia.*) Și pe urmă ce-ai făcut?

MARIA: Ne-am dus la ea, și acolo ne-a tratat cu... (*iși amintește-
mentul de la Alexandru*) șuncă și de-ăla de tremură... cu
curcan rece... cu... Ne-a dat și șampanie... Asta a fost, că
ne-a dat și șampanie...

FANȚA: Dar de unde avea o biată vânzătoare de magazin șampanie
ca să vă dea la toate?

MARIA: De la fratele ei, care are băcănie... I-a trimis două sticle de
Anul Nou... Și le-am băut... Eu am băut mai mult ca toate...
fiindcă era dulce și rece...

PANAIT: Și?

MARIA: Și mi s-a făcut somn...

FANȚA: Aha! Și ai dormit până acum?

MARIA: Da! Întâi m-am lungit nițel... numai cinci minute, că eram
turtă de tot... (*Face gest că era amețită.*) Și m-a prins
somnul. Și Angela, ca o proastă, nu m-a sculat... Zice că
i-a fost milă... și când m-a trezit, era dimineață... Asta
a fost... tată.

FANȚA: Curios! După atâta somn, să ai mutra asta nedormită. Te-ai
uitat în oglindă să vezi în ce hal arăți?

MARIA (*instinctiv se uită în oglindă*): Ba, pardon, arăt foarte
bine.

NATALIA: E știut că niciodată nu poți să te odihnești bine în pat
străin.

FANȚA: În pat străin cum o să te odihnești?...

MARIA (*a-nțeles. Sare*): Fanța! Ce vrei să zici?

PANAIT: Vrea să zică că minți! Aseară ai plecat singură de la prăvălie... I-a spus paznicul lui Milică...

MARIA: Paznicul?...

PANAIT: I-ai dat și douăzeci de lei când ai plecat... *(Un timp.)*
Despre partea mea, fată dragă, fă ce vrei... O să dormi toată viața cum ți-i așterne.

FANȚA: Cum ți-ai așternut adică azi-noapte, „la Angela“!

MARIA: Dar nu e ce-ți închipui tu!... *(Țipă aproape la Fanța.)*
Nu e adevărat ce credeți și nu spuneți... nu e adevărat, mamă... crede-mă, tată... Am fost la Angela... am dormit la Angela...

MILICA *(care a intrat pe replică, neobservat)*: Minți!... *(Toți se întorc spre el.)* Minți... minți... N-ai dormit la Angela... Acum am vorbit, la telefon, cu frate-său băcanul... Angela a fost azi-noapte la el.. Au făcut Revelionul acolo, cu toții... Angela e și acum acolo, dacă vrei să știi. Am vorbit și cu ea. *(Stupoare. Maria rămâne încremenită, cu ochii ficși.)* Ai plecat aseară de la magazin înaintea tuturor. Ea mi-a spus cu gura ei... ea mi-a spus.

(Natalia a înlemnit, cu ochii la Maria. Panait o privește, clătînând din cap. Fanța surâde superior. Milică a rămas, furios, la ușă. Maria, în mijlocul lor, a rămas dreaptă, fixă, pierdută.)

NATALIA *(agățată de ultima nădejde)*: Adevărat, maică, ce spune Milică?

(Maria confirmă din cap.)

PANAIT: Ai mințit?

(Maria, același joc.)

FANȚA *(curioasă mai mult pentru ea)*: Și unde ai fost?

(Maria nu răspunde.)

PANAIT: Unde ai fost, domnișoară?

NATALIA: Unde ai fost, mamă?

MILICĂ: Unde ai fost, Mary?

FANȚA: Unde ai fost, nenorocito?

(Maria, incolțită din toate părțile, pleacă capul și tace. Natalia se uită lung la Maria, înțelege. Biruită, se lasă pe un scaun, e un moment de liniște teribilă, în care o mărturisire nu și-ar mai avea nici un rost.)

PANAIT (lui Milică): Dumneata mai fă bunătate și mai du-te și pe-acasă. Rude-rude, dar nu faci parte din familie.

MILICĂ: Nici nu mai vreau să fac parte dintr-o astfel de familie. *(Jignit, aruncă o ultimă privire de disperat Mariei și iese.)*

NATALIA (în tăcerea generală se ridică și, ca să evite situația, caută o ieșire): Gogule... dă-mi cutia de chibrituri.

MARIA (cu un țipăt): Mamă...

PANAIT (placid): Ce să faci cu ele?

NATALIA: Să fac focul la bucătărie.

PANAIT: Bine... du-te; că-ți aduc eu.

(Natalia face un pas spre ușă.)

MARIA (face un pas spre ea): Mamă...

NATALIA (simplu, amărâtă, onest): Mamă? Mai bine nu ți-aș mai fi fost. *(Iese.)*

PANAIT (se asigură că Natalia a ieșit. Apoi ia un scăunel și se urcă pe el ca să ajungă până deasupra bufetului, de unde ia o cutie de chibrituri dintr-un pachet mare, coborând): Ne-o făcuși de Anul Nou. Foarte-ți mulțumesc de atenție. *(Iese.)*

MARIA (un pas spre el): Tată...

FANȚA (așteaptă să plece Panait, apoi se uită fix la soră-sa): Ofițer? *(Maria nu se dămiște bine de la început.)* Nu mai e nevoie să-mi spui unde ai fost azi-noapte... Ai dormit la un bărbat... *(Maria confirmă din cap.)* Te-am întrebat dacă-i ofițer. *(Maria neagă din cap.)* Avocat? *(Maria, același joc.)* Inginer? *(Maria, același joc.)* Doctor? *(Maria, același joc.)* Moșier? *(Maria, același joc.)* Bancher? *(Maria, același joc.)* Funcționar? *(Maria, același joc.)* Petrolist? *(Maria, același joc.)* Rentier? *(Maria, același joc.)* Fanța a-nșirat tot ce cunoștea ea ca profesie. Evreu?

MARIA: Nu...

FANȚA: Atunci, ce dracu e? N-are nici o meserie? (*Maria tace.*) Nu vrei să spui?

MARIA: Ba da.

FANȚA: Ce e?

MARIA (*cedează greu*): E un bărbat.

FANȚA: Da? Ce tot spui, frate? Uite, numai la asta nu mă așteptam.

MARIA: E un bărbat foarte bine...

FANȚA: Altă meserie n-are?

MARIA: Ba da. Scrie...

FANȚA (*alarmată la gândul c-ar putea fi vorba de un dactilograf*): Scrie? Ce scrie?

MARIA: Cărți, romane, piese de teatru...

FANȚA: Am înțeles. Poet! (*Nemulțumită.*) Aha! Un poet îți mai lipsea... Aștia n-au după ce bea apă.

MARIA: E bogat... Are și fecior...

FANȚA: Trebuie să aibă avere de la părinți, atunci...

MARIA: E un om în vârstă, Fanța!

FANȚA: Cum în vârstă? Poet în vârstă nu există... Poetii n-au timp să îmbătrânească. Ori mor tineri, ori se lasă de meserie.

MARIA: E un om în toată firea...

FANȚA: E, „dacă“ băiatul e-n vârstă, se schimbă situația...

MARIA: Nu se mai poate schimba nimic...

FANȚA: Va să zică... gata? (*Pe gândul ei.*)

MARIA: Gata! (*Pe gândul ei.*)

FANȚA (*după un timp*): Șiiii... îl iubești?

MARIA (*gravă*): Ce amestec poate avea dragostea în faptul că într-o noapte o femeie sau o fată – că e totuna în speță – doarme în casa unui bărbat?

FANȚA: Ce spui? Ce, ai înnebunit?

MARIA: Parcă spun numai eu? E un lucru prea elementar ca să poată fi pus în discuție...

FANȚA: Atunci, ce-ai căutat la el?

MARIA: Sunt un milion de motive care pot decide o femeie sau o fată să petreacă o noapte cu un bărbat și să doarmă la el.

FANȚA: Ei aș! Nu există decât un singur motiv.

MARIA: Ba, pardon. Să ți le spun eu. (*Repede, ca la școală.*)
Curiozitatea, capriciul, vițiul, ambiția, gelozia, plictiseala și
interesul...

FANȚA: Și pe tine care din ele te-a determinat să faci ce-ai făcut?

MARIA: Pe mine? Nici unul din toate astea. Mi-a venit așa, o idee,
în tramvaiul paisprezece, când mă duceam la magazin.

FANȚA: Și ce-ai de gând să faci acum? Te muți la el?

MARIA: Ce?

FANȚA: Te pomenești că e și însurat.

MARIA: Nu e însurat, dar e ca și însurat.

FANȚA: Cu cine?

MARIA: Cu una de pe birou.

FANȚA: Atunci? Îți ia un apartament în oraș?

MARIA: Mie?

FANȚA: Cred că-ți dai seama că în condițiile astea nu mai poți
sta acasă.

MARIA: De ce?

FANȚA: Dacă te-ai compromis tu, nă trebuie să te compromiți pe
toți.

MARIA: Dar tot ce a fost între noi a fost și s-a sfârșit azi-noapte.

FANȚA: Ce, ești nebună?

MARIA: Nu, dar asta n-ai s-o înțelegi nici tu, nici el ..

FANȚA: Ce?

MARIA: C-a fost un vis, și visele nu durează decât o noapte...
„Visul unei nopți de iarnă“... (*Fanța se uită la ea,
nedumerită. Maria, pe gânduri.*) Tu știi ce e aia o clipă de
fericire, Fanța? De fericire întreagă, desăvârșită? E puțin,
dar e enorm.

FANȚA: Lasă, că cunosc eu fericirea asta... În orice caz, omul ăsta
are obligațiuni pentru tine... care *derivă* din...

MARIA: N-are nici o obligațiune... Eu m-am dus, singură, la el...
Eu am vrut tot... Fiindcă îl iubeam... Fiindcă îl iubesc și
acum, cu toate că nu m-a înțeles... cu toate că m-a umilit...
cu toate că n-am să-l mai văd niciodată.

FANȚA: Ce? A, nu, fetițo! Dacă tu ești proastă, mai suntem și noi pe aici, că ești minoră... Un hodorog care abuzează de naivitatea unei fete trebuie să se ocupe de ea... Scrie și-n Codul Penal...

MARIA: Dar n-a abuzat de nimic... Din contră! Eu am abuzat de naivitatea lui!

FANȚA (*holbează ochii*): Ascultă, Mary! Tu-ți dai seama ce vorbești?

MARIA: Sigur că-mi dau... Eu m-am legat de el întâi și-ntâi... când i-am spus versurile și-am adormit în fotoliu... (*Alt ton.*) Eh! Ce bine era!... Orice femeie adormea în locul meu. (*O pauză și o clipă de mare tristețe.*) Fanța! Dacă ai ști cât sunt de nenorocită...

FANȚA: Așa e întotdeauna a doua zi... Îți pare rău de ce-ai făcut?

MARIA: Nu-mi pare rău din cauza mea... îmi pare rău din cauza lor. (*Gest spre părinți.*)

FANȚA: La ei trebuia să te gândești înainte... Ne-ai făcut de răs tot neamul...

MARIA: Și ce să mă fac acum? Unde să mă duc?

FANȚA: Treaba ta. Du-te la Angela, de unde ai venit.

MARIA (*se așază la masă, nenorocită, și începe să plângă încet. Cu capul în mâini*): Doamne! Doamne! Doamne!

FANȚA: Târziu, fetițo! De ce nu te-ai gândit mai înainte? (*Începe să se pregătească de plecare.*)

NATALIA (*crapă ușa*): Ștefanio!... Te cheamă tat-to nițel...

MARIA (*ridică capul*): Mamă!

NATALIA (*din ușă*): Nu-mi zice așa. Eu nu mai am copii! (*Închide ușa cu o oarecare violență.*)

FANȚA: Mersi... (*Mariei, ieșind.*) Consiliu de familie îmi trebuie mie acum?...

(*Maria, singură, se ridică după o clipă, își șterge ochii, care rămân totuși înlăcrimați, și privește în gol, gândindu-se la ceva grav.*)

MILICĂ (*intră, are ceva schimbat în toată atitudinea lui și mai ales în privire, în comic. A băut*): Eu... N-am să-ți spun decât două cuvinte... (*Maria îl privește și tace.*) Poftim. (*Se apropie cu gura de ea.*)

MARIA: Miroși a țuică...

MILICĂ: A patru țuici, te-nșeli...

MARIA: De ce-ai băut?...

MILICĂ: Pentru că știu...

MARIA: Ce?

MILICĂ (*definitiv*): Tot. (*Maria tresare.*) Știu unde ai fost azi-noapte... (*Maria se uită la el.*) Ai fost la Alexandru Manca...

MARIA (*arsă*): De unde știi?

MILICĂ: Mi-a spus Angela, la telefon, de-adineauri, dar n-am vrut să te dau de gol față de nenea Gogu... Te-ai dus să-i duci un colier... ai ținut tu să te duci... Te-ai certat și cu Knappe...

MARIA: Taci...

MILICĂ: De ce să tac? Acum îmi explic eu de ce îmi cereai cărțile lui Manca, de îndată ce apăreau... De ce îi tăiai fotografiile din reviste... Acum înțeleg eu că autograful de la Ziua cărții nu era dat așa, de ocazie. Erați înțeleși. Vă cunoșteati demult... Vă băteați joc de mine în contumacie...

MARIA (*se uită la el, cu o umbră de surâs*): Milică!...

MILICĂ: De ăștia mi-ai fost, kir Maneo? Bine!... Și eu, care l-am lansat, că dacă nu-i scoteam eu cărțile în frunte crezi că vindea ȳreuna?... N-are pic de talent!... Negustor de maculatură în câte zece ediții. Lasă, că mai vine dumnealui pe la noi pe la librărie... Mai dau eu ochi cu el o dată în viața mea!... Cum îl văd, îi trag două perechi de palme de se răsucesște în loc...

PANAIT (*tușește de dincolo... Intră... Cunoscător, umflă nările spre Milică, care se apropie de el*): ...Ecce... lume nouă...

MILICĂ: Toate-s vechi și nouă toate...

PANAIT: Ia vino încoace nițel, subșefule... (*Milică se apropie.*) Ia suflă-mi în gură un moment... (*Milică se codește.*) Hai...

hai... nu te codi... suflă... (*Milică aspiră discret.*) Nu sufla înăuntru, că te-am dovedit... miroși a țuică... a țuica mea...

MILICĂ: Pardon, nene Gogule...

PANAIT (*controlând la sticlă*): Mi-ai umblat la *iligzir*. Nu te știam cu nărav de dimineată. Lipsește din fața mea...

MILICĂ: N-am băut de la dumneata... Am băut la Pandeale, pe din dos...

PANAIT: Ai băut polul de telefon... Ai băut *fisili*.

MILICĂ: Sunt amărât, nene Gogule...

PANAIT: Dar ce ți s-a întâmplat?... Ți s-a înecat corăbiile cu marfă?

MILICĂ: Am fost rănit la suflet...

PANAIT: E! Atunci, du-te repede acasă și te pansează, să nu obrintești.

MARIA: Tată...

PANAIT: Să piei din ochii mei! (*A luat ceva din bufet. O fârfurie, de exemplu. Iese.*)

MILICĂ: Are dreptate, nu mai am ce căuta aici.

MARIA (*în tot timpul cât a stat Panait în scenă, a încercat să prindă o cât de mică privire de la el. Panait, însă, s-a făcut că nici n-o vede*): Și tu mă părăsești? Și tu, singurul meu prieten, singurul care ar fi putut să mă-nțeleagă?

MILICĂ: Ce să-nțeleg? Că am crezut în tine ca un bou...

MARIA: Milică...

MILICĂ: Că ești și tu la fel ca și toate celelalte? Foarte mulțumesc... Am înțeles... m-am lămurit... (*Își pune pălăria.*) Tot Eminescu, săracu, avea dreptate... (*Declamă.*)

„N-am știut că-i tot aceea
De te reazimi de o umbră,
Sau de crezi ce-a zis femeia“.

Și să nu crezi că sufăr... Pământul e plin de femei... mai ales d-astea ca tine... Unde te duci, unde te-ntorci, numai femei... femei... femei... (*Începe să cânte, ieșind.*) Femeia, eterna poveste...

MARIA (rămâne singură... După un timp, își șterge lacrimile, pe care le va suge însă în tot timpul celor ce urmează; vine la mijlocul scenei. A luat o hotărâre mare... Se duce la divanul ei... se uită cu o privire de inventar la toate lucrurile ei... Scoate dintr-un sertar un portofel. Se uită, astfel cu să vadă și publicul, la cele câteva mii de lei pe care le are în el. Economiiile ei. la o foaie de hârtie și scrie pe ea): Scumpilor mei părinți, ca să plătească restanța la Fisc... (Pune portofelul peste hârtie, pe masă. Își scoate apoi inelul din deget și scrie pe altă hârtie.) Surioarei mele... (Pune inelul peste hârtie... Desprinde fotografia ei din perete, scrie.) Pentru Milică. (Același joc... la cele două păpuși de stofă și scrie.) Pentru Lenuța, fata spălătoresei noastre. (Reflectează puțin, apoi ia ghiveciul cu garoafe, îl pune pe masă și scrie pe un bilet, pe care îl pune între flori.) „Lui!” (Apoi ia un teanc cu romanele lui Alexandru. Scrie.) „Aceste volume... se vor îngropa odată cu mine... (Pune biletul deasupra, apoi, gravă, pune un scaun la bufet, se urcă pe el și ia pachetul cu cutii de chibrituri... la și sticla de țică și se așază la masă. Începe să plângă de mila ei și să bage gămălii de chibrituri, pe care le rupe, în sticlă. Pe stradă trece o flașnetă, care cântă. „Când eram copii odată”. Muzica dispare odată cu intrarea lui Alexandru.)

ALEXANDRU (intră neobservat, se oprește o clipă, își dă seama de ce se întâmplă și se repede la ea): Doruleț...

MARIA (se ridică, încă zăpăcită de ceea ce vrea – cu toată seriozitatea – să facă): Dumneata?... (Se uită la averea „testată” din jurul ei... Ar vrea să poată ascunde totul, totul, dintr-o dată. Se mulțumește numai să ghemotocească biletul pe care scrie „Lui”.)

ALEXANDRU: Doruleț... ce vrei să faci?

MARIA: Eu?... Nimic... Mă jucam...

ALEXANDRU: Copiii nu trebuie să se joace de-a moartea niciodată... (O ia de umeri, o întoarce spre el și-o privește în ochi.) O fată ca tine, care are înaintea ei toate drumurile

fericirii deschise... pentru care viața nu și-a spus încă ultimul cuvânt...

MARIA: Ce știi dumneata?

ALEXANDRU: Știu că așa trebuie să fie. (*Un timp.*) Doruleț, vrei să fii soția mea?

MARIA: Eu?! (*Rămâne incremenită.*)

ALEXANDRU: Tu, Doruleț!...

MARIA (*după un timp*): Á... da... înțeleg!... Ți-e milă de mine. Nu, domnule Manea... îți mulțumesc... Nu vreau să fiu soția dumitale. (*O biruie lacrimile.*) N-am nevoie să mă mărit din filantropie...

ALEXANDRU: Dar bine, după ce s-a petrecut între noi noaptea trecută...

MARIA: Dacă e trecută, ce să mai vorbim de ea... *Passé indéfini.*... sau, mai pe românește, gata! Acuma e ziuă... acuma s-a isprăvit...

ALEXANDRU: Bine, dar cred că am și eu un cuvânt de spus în chestiunea asta...

MARIA: Dumneata mi-ai spus tot ceea ce aveai de spus. Am găsit în geantă.

ALEXANDRU: Gestul cu banii... e o neînțelegere pe care am scăpat din vedere să ți-o explic la timp... Banii ăia ți-i pusesem în geantă... la început... când ai venit... când nu erai pentru mine decât o fată străină, care mi-a făcut un serviciu, și pe care nu știam cum să-l răsplătesc. Între noi s-au întâmplat însă azi-noapte, lucruri atât de frumoase... de mari... de neașteptate...

MARIA: Dar ce s-a întâmplat azi-noapte între noi?

ALEXANDRU: Ai uitat?

MARIA: Nu, dar nu mi-aduc aminte.

ALEXANDRU: Așa de repede uiți?

MARIA: Așa uităm noi, femeile... De azi până mâine. Și ce spunem și ce facem. Țsta e hazul nostru...

ALEXANDRU (*privind-o*): Adevărat!... Chiar când vă-noată ochii în lacrimi...

MARIA: Mie? Pardon!

ALEXANDRU: Uită-te în oglindă, să vezi cum îți luceș.

MARIA (*mintre*): Fiindcă am băut o sticlă de țuică... Ce șampanie? Țuică! Asta e băutură de mine... Rachiu de drojdie... șizeci de grade...

ALEXANDRU: Șizeci de grade?

MARIA (*cu ochii pe sticlă*): Pune-i termometrul dacă nu crezi.

ALEXANDRU: Și de ce-ai băut?

MARIA: Ca să uit.

ALEXANDRU: Ce?

MARIA: Ce ți-am spus c-am uitat.

ALEXANDRU: Tu crezi că e așa de ușor să uiți un lucru atât de important ca cel care s-a petrecut între noi?

MARIA: Important? Pentru dumneata? De ce?... Pentru dumneata a fost un lucru obișnuit. Trebuie să ai atâtea adoroare...

ALEXANDRU: Eu?

MARIA: Păi sigur! Că ești cineva... Ești frumos...

ALEXANDRU: Eu?

MARIA: Știu și câte alunițe ai pe față... (*Se uită un pic la el „cu ochii ei adevărați”*.) În sfârșit!... Când am zis „frumos”... poate am exagerat... Da' frumușel ești! (*Se uită.*) De pici... Așa că... nu mă mir să fi făcut și altele ce-am făcut eu... Am venit așa, din senin... Ți s-a părut amuzant să mă oprești la masă, sau știi eu, literar: un domn în frac... face Reveionul c-o vânzătoare de magazin.

ALEXANDRU: Doruleț...

MARIA: Ai fost gentil!... Ai fost draguț... și totul s-a petrecut ca-n romane. Nițică conservatie, un pic de șampanie și două mii de lei în gcantă, „ca să-mi cumpăr, mâine, ceva”...

ALEXANDRU: Ai dreptate... Mă simt vinovat...

MARIA: ...fiindcă îți închipui că tot ce ți-am spus azi-noapte e adevărat... fiindcă m-ai luat, probabil, în serios și-ai crezut că te iubesc... că sufăr... Fugi, domnule, de-acolo! Mi-am făcut un gust cu dumneata, și atâtea? Un capriciu!

ALEXANDRU (*nu crede o vorbă*): Da, dar... cu n-am optsprezece ani, Doruleț!... La vârsta mea, sunt lucruri pe care eu nu le mai pot lua în glumă.

MARIA: Fiindcă nu ești serios...

ALEXANDRU: Adevărat!... Ar fi trebuit să-ți vorbesc serios astăzi, înainte de a te lăsa să plăci...

MARIA: Și de ce n-ai făcut-o?

ALEXANDRU: Pentru că n-aș fi putut vorbi deschis... Fiindcă nu eram un om liber, Doruleț...

MARIA: Nu-nțeleg...

ALEXANDRU: Uite, Doruleț!... După plecarea ta... am fost la Elvira...

MARIA: Elvira?

ALEXANDRU: Da!... „Aia” căreia i-ai făcut cioc și mustăți pe fotografie.

MARIA: Eu?... Se poate, dar nu mai țin minte! Și-n orice caz, să nu crezi c-aveam ceva cu ea... Cine știe cum m-am jucat, din neatenție, cu fotografia... Puteam să-i scot și ochii, de exemplu... dar n-am avut ac...

ALEXANDRU: Cred c-ai înțeles ce-nseamnă Elvira în viața mea... Ea era bălul... vitrina... jazul... partida de bridge... Într-un cuvânt, era viața pe care o trăiam... A mea, fără să-mi aparție... Viața pe care am trăit-o din obicei... din lene... din plictisală!... Alături de ea... alături de ceilalți și, mai ales, alături de mine...

MARIA: Va să zică, ai venit la mine să vorbești de ea?

ALEXANDRU: Am venit fiindcă sunt un om liber... Un om care a lichidat o existență și care se pregătește să înceapă o alta...

MARIA: Și ce te-a făcut să iei hotărârea asta?

ALEXANDRU: Noaptea pe care am petrecut-o cu tine, Doruleț...

MARIA: Poftim?

ALEXANDRU: Azi-noapte, în mintea mea... în sufletul meu... s-a produs o revelație...

MARIA: O ce?

ALEXANDRU: Vezi tu, Doruleț, azi-noapte, când stam în fața ta și te mirai că tac... nu știu de ce am înțeles, dintr-o dată, că poate să doară lipsa unui cămin... Ce-nseamnă prezența unei tovarăse de viață... Mi-am dat seama cât de zadarnic am trăit. Mi-am dat seama că în fond n-am fost fericit niciodată, fiindcă n-am iubit niciodată...

MARIA: Dumnezeu n-ai iubit?

ALEXANDRU: Așa cum înțeleg iubirea acum, nu... și asta e revelația de care îți vorbeam... Azi-noapte, odată cu tine, a intrat în casa mea iubirea.

MARIA: Cu soșonii în picioare?

ALEXANDRU: O așteptam! Te așteptam. Dincolo de fapte, dincolo de voință, peste logică și peste oameni. Te presimțeam. Bănuiam că într-o zi o să vii și te așteptam, fără să-mi dau seama că te aștept...

MARIA (*nedumerită, fericită – mai mult din instinct decât din înțelegere*): Și eu, care credeam că ți-am făcut o surpriză... Dacă aș fi știut că mă așteptai, aș fi venit mai demult...

ALEXANDRU: Ai venit la timp...

MARIA: Poftim?

ALEXANDRU: Vezi dar... că nu de milă... ți-am spus ce ți-am spus adineauri...

MARIA (*toată o lumină*): Ce mi-ai spus?

ALEXANDRU: Că-mi ești dragă, Doruleț... că-vreau să fii soția mea... (*Se apropie de ea.*)

MARIA (*îi cade în brațe*): Maestre!... Maestre!... Maestre!... (*Sărutare lungă.*) Ah! Dar știu că pupi, când ești înșurat...

ALEXANDRU (*mângâind-o*): Fata mea... Femeia mea... femeia mea...

MARIA: Femeia ta...

ALEXANDRU: Nu! Tu nu ești femeia... Tu ești o fetiță căreia îi lipsesc numai aripi ca să se transforme în înger...

MARIA (*în extaz*): Ah! Ce frumos mi-ai zis partea asta... Trebuie să te mai sărut o dată! Trebuie să te mai sărut o dată! Trebuie!... (*Îl sărută; alt ton.*) Ești fericit?

ALEXANDRU: Da...

MARIA: Ce grav ai spus „da“!

ALEXANDRU: Pentru că ți-am răspuns serios...

MARIA: Și eu sunt fericită, dar nu pot să fiu serioasă.

ALEXANDRU: Tu trebuie să fii numai fericită...

MARIA: Ah! E o fericire să fii fericită. (*Se repede și deschide ușa în dreapta, violent.*) Mamă! Mamă! Mamă!... (*Țipă. Tabloul vivânt, în cadrul ușii. Fanța, în genunchi, privea pe gaura cheii. Panait, rezemat de canat, cu țigara aprinsă, asculta. Natalia însăși făcea același lucru, cu mai multă discreție. Când se deschide ușa, pe figurile lor – trei surâsuri: invidios, al Fanței; mulțumit, al lui Panait, și fericit, al Nataliei. Maria încremenește, în fața lor. Alexandru surâde. Fanța se ridică jenată, Panait și Natalia rămân așa, rezemați în stânga și dreapta canatului. Maria, cu un gest de maîtresse de maison:*) Familia mea!... (*Apoi, maiestruoasă.*) Soțul și bărbatul meu!... (*Îl ia de braț pe Alexandru; toată o lumină: se repede la toți și-i prezintă.*) Tata... mama... surioara mea, mai mare... Nu e așa că sunt dragălași?

ALEXANDRU (*sărutând mâna Nataliei*): Sărut mâna doamnă..

NATALIA: Mulțumesc... (*Își trage mâna repede.*)

ALEXANDRU (*sărutând mâna Fanței*): Coniță...

FANȚA: *Enchantée!*¹...

ALEXANDRU (*strânge mâna lui Panait*): Îmi pare bine, domnule Panait.

PANAIT: Așijderea, domnule...

ALEXANDRU (*face un pas spre Panait*): Domnule Panait!... Ești mirat, desigur, de faptul că mă aflu în casa dumitale, într-o calitate pe care Doruleț ți-a adus-o atât de... spontan la cunoștință... Într-adevăr, dorința mea cea mai mare este să fiu și cu asentimentul dumitale „soțul și bărbatul“ ci.

MARIA (*Fanței*): Vai, tu!... Mă cere... (*E în extaz.*)

¹ Încântată! (Fr.)

PANAIT: Domnule dragă!... Mai întâi și-ntâi de toate, eu nu mă mir de nimic!... De când s-a inventat radio și-am auzit eu pe Plevnii lăutarii de la Tokio, mi-am zis că nu mai am dreptul să mă mir de nimic. Și-al doilea, de ce să facem două lucruri pentru aceeași treabă? Dacă Maria vrea să te ia... voie de la noi ca de la banul Ghica... Cu o condiție însă: să fie bine...

(Natalia face un semn Mariei.)

MARIA *(se apropie și ascultă ce-i spune Natalia, la ureche)*: Da... da... *(Cam așărată.)*

PANAIT *(un timp)*: Fata nu e grozavă... dar e fată bună, să știi.

NATALIA: E foarte „bună“... Gheorghe... nu vorbi cu păcat...

ALEXANDRU: E un înger...

PANAIT: Bine zici... că tot timpul umblă cu capul prin nori... Îi lipsește simțul practic al vieții... înțelegi dumneata...

ALEXANDRU: E atât de tânără...

PANAIT: Tânără... tânără, mă rog! Dar omul trebuie să aibă și un scop practic în viață... Ea toată ziua, ori făcea poezii, ori citea terfeloagele alea de acolo.

ALEXANDRU *(cu o privire spre cărți)*: Toate romanele mele.

PANAIT: Dumneata i le-ai dat?

ALEXANDRU: Nu, eu le-am scris...

(Panait, mirat.)

NATALIA *(încrămăntată de surpriză)*: Cum?

PANAIT: Va să zică, dumneata ești...

ALEXANDRU: Da... *(Surâde.)*

NATALIA: Manea. Ala din jurnale. C-ai fost și ieri... cu fotografie! Ai văzut... cărțile mele, Gogule?! *(E fericită.)*

PANAIT: Mi se pare c-am citit de curând c-o să fiți primit la Academie.

ALEXANDRU: Se poate...

PANAIT: Eu, să-ți spun drept, n-aș primi, în locul dumitale...

ALEXANDRU: De ce?

PANAIT: Ce e aia nemuritor? Dacă nu mori niciodată, atunci la ce bun să mai trăiești? *(După un timp.)* Ia te uită, domnule,

ce-a dat din ea!... (*Privește spre odaia pe unde a ieșit Maria.*) Domnule! Da'... te-ai gândit bine ce faci?

ALEXANDRU: M-am gândit foarte bine...

PANAITE: Ei, atunci, din partea noastră, să fie într-un ceas bun...

ALEXANDRU: Vă mulțumesc.

PANAITE: Șampanie n-am. Să te cinstesc c-o gustare...

NATALIA: Am spus eu, Gogule!... S-a dus Maria...

ALEXANDRU: Sunt convins c-o să trăim bine cu toții...

PANAITE: Cu ea să trăiești bine... că noi... (*Spre Natalia.*) Dumneaei și cu mine... nu suntem membri ai Academiei...
Măine-poi-măine plecăm în străinătate... (*Gest spre plafon.*)
Tot n-am trecut noi vama niciodată...

NATALIA: O să trecem vămile văduhului...

PANAITE: Numai să ne lase să trecem și un clondir de țuică peste vămi. Altă pretenție n-am...

ELVIRA (*tapare în ușa*): Bună ziua...

(*Alexandru o vede, rămâne extrem de surprins.*)

PANAITE (*tot surprins, dar mai puțin, și altfel.*) Sărut mâna...

ELVIRA: Alex... am să-ți vorbesc ceva, foarte urgent... (*E într-adevăr precipitată în tot ce spune.*)

PANAITE (*binevoitor*): Mă rog, mă rog, despre noi... (*Gest să plece.*)

ALEXANDRU: Puteți să stați...

ELVIRA (*tresare*): Vreau să-ți vorbesc, imediat...

ALEXANDRU (*aproape brutal*): Ce cauți aici?

ELVIRA: Am venit să te salvez, înainte de a te angaja într-o prostie.
Ești victima unei mistificații, a unui șantaj ordinar...

ALEXANDRU: Nu-nțeleg...

ELVIRA: Mi-ai spus că trebuie să te desparți de mine... ca să poți fi un om liber și să oferi domnișoarei care a fost azi-noapte la tine...

PANAITE (*Nataliei*): Atunci... el e Angela...

ELVIRA: ...orice fel de reputație... pentru „crima” petrecută în casa ta...

ALEXANDRU: Da... și?

ELVIRA: Ei bine, azi-noapte nu s-a petrecut nici „o crimă” în casa ta.

ALEXANDRU: Ce?

ELVIRA: Adineauri a venit Cristian la mine... I-am spus tot și a început să râdă cu hohote... Singura crimă pe care a comis-o a fost o sărutare pe care i-a răpit-o „victimelor”, în somn. Și asta, fiindcă era beat... M-aș fi mirat și eu să-i placă o femeie ca asta... El e om cu gust...

ALEXANDRU (*începând să se lumineze*): Elvira!... Adevărat?...

ELVIRA: Pe onoarea mea... Cristian e indignat că ai putut să-l crezi în stare de o impolitețe ca asta, că o vânzătoare de magazin... O fată de prăvălie, vorba aceea.

ALEXANDRU (*se duce la sticlă de țică*): Ei, acumă să știți că mă-mbăt și eu. Praf mă fac...

ELVIRA: De ce?

ALEXANDRU: De fericire, Elvira...

ELVIRA: Cred și eu! Numai mie trebuie să-mi mulțumești că te-am scăpat.

ALEXANDRU: De cel mai groaznic doșmar... Da!... Ți mulțumesc, Elvira...

ELVIRA: Sper că nu mai ai nici un motiv „serios” să ne despărțim.

ALEXANDRU: Ba da, Elvira!... Am cel mai serios motiv din lume... Mă-nșor.

ELVIRA: Tu? Cu cine?

ALEXANDRU: Cu „victima”, Elvira...

ELVIRA: ...Nu-nteleg...

ALEXANDRU: Dar e așa de clar... Elvira... Dacă eu am vrut să mă-nșor cu ea „așa”, cum aș putea să nu mă înșor cu ea „altminteri”?! Nu trebuie să regreti... Cristian e un băiat drăguț...

ELVIRA: N-ai nevoie să mă consolezi... te rog să mă ierți că te-am deranjat... (*gest spre ușă*) în familie... (*Maria intră cu tavă cu aperitive într-o mână, și în alta cu paharele. Deschide ușa cu spatele și intră așa.*) Phu!... Parecă te văd peste un an de zile... (*Maria o aude, lasă răvițele pe bufet și se întoarce*

spre ea. Elvira n-a observat-o.)... Neras... gras... cu cravata roasă la nod... (Maria o privește alarmată. Se uită la Alexandru și întreabă prin gesturi dacă într-adevăr este Elvira, schițând cioc și mustăți. Alexandru confirmă discret, cu un surâs. Elvira continuă.) ...Cu pete de sos pe vestă... cu unghiile neîngrijite și cu genunchi la pantalonii...

MARIA: Măcar să știi să-î calci dumneata pantalonii, cu dungă ca mine...

ELVIRA (tresare): A!... (Se uită la ea.) Probabil... (Lui Alexandru.) Logodnica dumitale?...

MARIA: În persoană... (Se uită atentă la ea.)

ELVIRA: Felicitările mele, domnișoară...

MARIA: Mersi, asemenea...

ELVIRA (se încheie la mânuși): Alexandru Manca... „familist“!

ALEXANDRU (privind spre Maria): Alexandru Manca... fericit...

ELVIRA: O să faci burtă...

ALEXANDRU: Nu e obligatoriu...

ELVIRA: Fericirea în căsnicie crește burta: o lată pe an femei și în fiecare zi bărbatului... Adio! (Iese, furandisindu-se.)
Bună ziua.

MARIA (lui Alexandru, după o pauză, oarecum jenată): Știi că nu e așa frumoasă ca în fotografic?

ALEXANDRU: Ți-am spus...

MARIA: Observe că nici nu te întreb de ce a venit

ALEXANDRU: Doruleț... Doruleț... (Îi ia mâna și vrea s-o atragă spre el.)

MARIA: Nu mă ține de mână acum, că am treabă. (Ia tava cu aperitive. Fanța ia altă tavă, Natalia ia paharele și vrea să puie țuică.)

PANAIT: Pardon... (Oprește cu un gest.) Stai!... (Se duce să cante la bufet.)

MARIA (prezentând tăvița lui Alexandru): Ce vrei? Icre negre sau icre roșii? Avem și icre negre!...

ALEXANDRU: Tu ce vrei?

MARIA: Eu? Șorici. (Se servește.)

PANAIT: Ascultă, Natalio... Aveam ascunsă aici o sticlă de țuică de pe vremea lui Ion Vodă cel Cumplit. O pusesem bine ca s-o am când oi intra în agonie... să plec cu sufletul împăcat... Unde e?

NATALIA: E în fund, după borcanul cu magiun...

(Intră Milică. E băut bine, are un aer grav și decis.)

PANAIT: Eee, bine-ai venit, cavalerie... mi-era dor să te văd, că nu te-am mai văzut demult. *(A găsit sticla.)* Ai mirosit a țuică bună, hoțule...

MILICĂ *(demn)*: Nene Gogule... Pot să vorbesc ceva serios cu dumneata?

MARIA *(lui Alexandru)*: Pe Milică îl cunoști?

ALEXANDRU: Da... Mi se pare că ne cunoaștem de undeva...

PANAIT: Se vede treaba că din calendar... Asta e martie din post. Ia zi, mă, ce-ai să-mi spui?... *(Începe să destupe cu tirbușonul. Milică tace.)* Ei, ți-a pierit graiul?

MILICĂ: Nene Gogule... am onoarea să cer mâna Mariei.

PANAIT *(punând în păhărele)*: Cere-i-o, neică!... Numai să ți-o dea bărbată-so!...

MILICĂ: Nu înțeleg ce vrei să spui... Da... Salut, maestre...

(Fanța servește țuica.)

PANAIT: Lasă, mă Milică!... Ce să te însori tu cu nevestele altora?... *(Se uită la Alexandru.)* Îți găesc eu ție o fată... că tu ești băiat bun, la urma urmei... dar ai partea asta, că vii prea des... și-n orice caz, să știi că e foarte frumos ce-ai făcut. Ești un cavaler medieval și, ca răsplată, hai să-ți dau și ție o țuică d-asta de pe vremea năvălirilor barbare și vino să te pup. *(Îl pupă.)* Îmi place că ai venit și tu o dată târziu...

MILICĂ: Cum? Maria se mărită cu... *(Se luminează de bucurie.)* E, bravo... la așa final nu m-așteptam... E superb.

ALEXANDRU: Ce final?

MILICĂ: La romanul meu.

ALEXANDRU: Da? Scrii un roman?...

MARIA: Autobiografic.

MILICĂ: Și sfârșitul era banal... Eroii se însurau... Așa, e altfel. A la Dostoievski.

ALEXANDRU: E! Când o fi gata, îți promit să-ți scriu o prefață și te recomand unui editor.

MARIA: Te-ai învârtit.

MILICĂ: Maestre! Așa e și mai frumos.

PANAIT (cu paharul): E, copii! Noroc și ziua de azi la mulți ani! (Toți ridică paharele.) Să trăiți cu toții. O mie de ani. Numai cu o singură condiție: să fie bine!

MARIA (lui Alexandru): Ce-a vrut aia? De ce-a venit?

ALEXANDRU: Ca să-mi aducă cel mai frumos cadou de nuntă...

MARIA (se duce la paharul cu garoafa): Uite! (la garoafa.) Ieri, când am plecat de acasă, am rupt-o din glastră ca să ți-o aduc, și pe urmă m-am răzgândit... Dar se vede că tot a ta a fost să fie... (I-o pune la butonieră.)

(De afară se aude un cor de copii.)

CORUL: „Anul ferice

Cu bucurie

Să vă dea Domnul tot ce doriți...” (etc.)

(Un copil apare în ușă.)

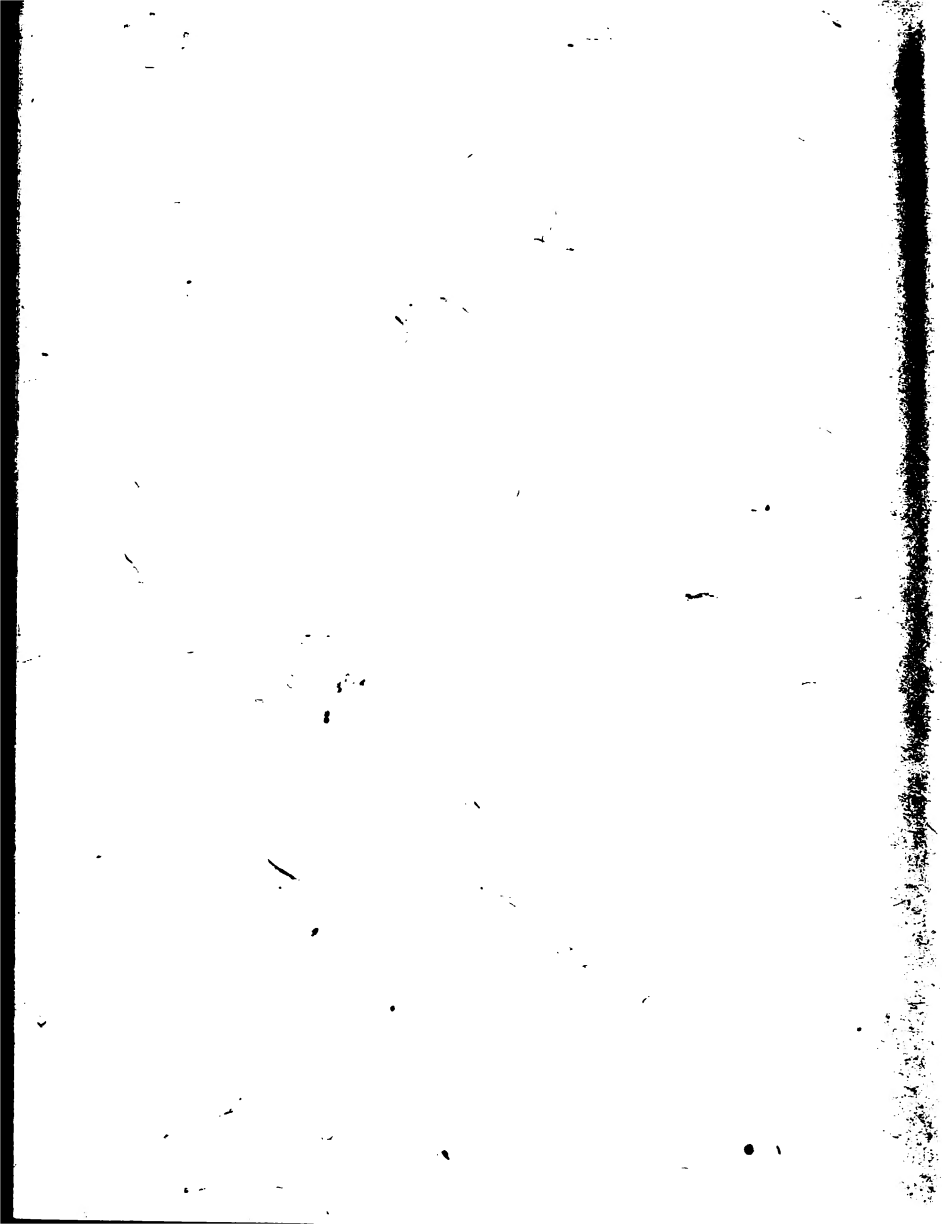
PANAIT: Ce e, mă, irmilic?

COPILUL (peltic): Primiști sssorcova? (Are o sorcovă și un năsuc degerat ca de înger sărac.)

Cortina

CUPRINS

<i>Prefață</i>	V
<i>Tabel cronologic</i>	XV
 Titanic vals	 I
Visul unei nopți de iarnă	97

LECTOR: TRAIAN RADU
TEHNOREDACTOR: GEORGETA CÎRSTEA

Culegere și paginare computerizată
Secția Fotoculegere – Imprimeria Coresi

Coli de tipar 13
Bun de tipar: 30.10.1995
Tiparul executat sub comanda nr. 50 429

Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria „CORESI” București
ROMÂNIA

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025

